

Bundel – Politieke Avond van 26 februari 2025

Agenda bijlagen

Agenda PA 26 februari 2025

Getekende besluitenlijst PA 26 februari 2025

- 1 19:45 uur – 23.15 uur: Besluitvormende vergadering
 - 1.1 Opening en mededelingen
 - 1.2 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling
 - 1.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 12 februari 2025
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel 'Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 12 februari 2025'
 - Besluitenlijst PA 12 februari 2025
 - 1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel 'Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 26 februari 2025'
 - Lijst van Ingekomen stukken (6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025)
 - 1.5 Beëdiging van Mikail Akbulut tot fractievolger van de fractie Arnhem Centraal
- 2 Hamerstukken
 - 2.1 Vaststellen: Rekenkamerrapport 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'
 - Getekend raadsbesluit
 - Behandeladvies 26 februari 2025, besluitvormende bespreking
 - Raadsvoorstel 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'
 - Bijlage – Eindrapport NPAO incl. bestuurlijke nota
 - Behandelresultaat 4 december 2024, Informatieve & meningsvormende bespreking
 - Aanbiedingsbrief Rekenkamer Arnhem 'Gezamenlijk rapport NPLV', d.d. 30-01-2024
 - Bijlage 1 – Gezamenlijk rapport NPLV
 - Bijlage 2 – Persbericht gezamenlijk eindrapport NPLV
 - Presentatie – Onderzoek NPAO
 - Behandelresultaat 19 februari 2025, 2e Informatieve & meningsvormende bespreking
- 3 Onderwerpen direct ter besluitvorming
 - 3.1 Vaststellen: Aanpassing gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen
 - Getekend raadsbesluit
 - Behandeladvies 26 februari 2025, besluitvormende bespreking
 - Raadsvoorstel 'Aanpassing gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen'
 - Bijlage 1 – Concept besluit wijzigingsvoorstel Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen met toelichting
 - Bijlage 2 – Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen concept
 - Bijlage 3 – Ingekomen brief Voorstel aanpassing Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen (d.d. 9-11-2023)
 - Bijlage 4 – Zienswijze aan GRPLZ – wijziging gemeenschappelijke regeling (d.d.24 april 2024)
- 4 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen
 - 4.1 Motie vreemd aan de agenda '#eXit van gemeente Arnhem' (25M47)
 - Ingetrokken motie vreemd aan de agenda 'eXit van gemeente Arnhem' (25M47) van de fractie Vólt
 - 4.2 Vaststellen: Startnotitie Kronenburgsingel 525
 - Getekend raadsbesluit
 - Behandeladvies 26 februari 2025, besluitvormende bespreking
 - Aangenomen amendement 'Participatie Kronenburgsingel' (25A12) van de fracties D66, CDA, PvdA en Vólt
 - Verworpen motie 'Zorgvuldige wijkopbouw Kronenburg' (25M50) van de fractie Arnhem Centraal
 - Raadsvoorstel 'Startnotitie Kronenburgsingel 525'
 - Bijlage – Startnotitie Kronenburgsingel 525

Bijlage – Startnotitie Kronenburgsingel 525 (geamendeerde versie)
Inspraakbijdrage van dhr. Reussing, voorzitter Stichting Wonen In Kronenburg en Appelgaard

Behandelresultaat 22 januari, Informatieve & meningsvormende bespreking

Schriftelijke bijdrage van de heer Reussing, d.d. 1 februari 2025

Behandelresultaat 5 februari 2025, bespreking amendementen & moties

4.3 Vaststellen: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg

Getekend raadsbesluit

Behandeladvies 26 februari 2025, besluitvormende bespreking

Aangenomen amendement 'Parkeerregulering in de buurt' (25A17) van de fracties D66 en Volt

Aangenomen amendement 'Uitzonderlijke kwaliteit' (25A18) van de fracties D66 en Volt

Verworpen amendement 'Sociale cohesie – Westzijde Heijenoordseweg – versterken, door woningen rolstoel toegankelijk te maken' (25A19) van de fractie ChristenUnie

Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg'

Bijlage 1 – Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg d.d. 10 december 2024

Bijlage 1a – Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg vastgesteld 26 februari 2025 (geamendeerde versie)

Bijlage 2 – Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek Heijenoordseweg d.d. november 2024

Bijlage 3 – Input grondeigenaren en instellingen – Presentatie 24 juni 2024

Schriftelijke bijdrage van M. Hendriks, d.d. 31-01-2025

Schriftelijke bijdrage van De Onderwijsspecialisten, d.d. 05-02-2025

Schriftelijke bijdrage van LTACV – A. Leijten, d.d. 04-02-2025

Schriftelijke bijdrage van S. Brandt – Ronald McDonald Boshuus Arnhem, d.d. 05-02-2025

Behandelresultaat 5 februari 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

Behandelresultaat 12 februari 2025, meningsvormende bespreking

Behandelresultaat 19 februari 2025, bespreking van amendementen & moties

4.4 Vaststellen: Burgerberaad Klimaat

Getekend raadsbesluit

Behandeladvies 26 februari 2025, besluitvormende bespreking

Verworpen amendement 'Wie wordt geraakt, bepaalt' (25A20) van de fracties D66 en Partij voor de Dieren

Aangenomen motie 'Betere afspiegeling van doelgroepen die harder worden geraakt' (25M52g) van de fracties D66 en Partij voor de Dieren

Ingetrokken motie 'Noem het klimaatbeestje bij zijn naam' (25M53) van de fracties GroenLinks en Volt

Raadsvoorstel 'Burgerberaad Klimaat'

Bijlage – Begrotingswijziging 25-003

Schriftelijke bijdrage van H. Van Kessel – VDP, d.d. 19-02-2025

Behandelresultaat 19 februari 2025, informatieve en meningsvormende bespreking

Memo van wethouder Bouwkamp inzake 'Raadskamervragen van de fractie VVD', d.d. 24-02-2025

Agenda Politieke Avond
26 februari 2025

Raadzaal

18.45 uur – 19.30 uur:

Rondvraag en Mededelingen

Pauze: 19.30 uur – 19.45 uur

19.45 uur - 23.15 uur:

1. Besluitvormende vergadering:

- 1.1 Opening en mededelingen
- 1.2 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling
- 1.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 12 februari 2025
- 1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken van de gemeenteraad
- 1.5 Beëdiging van Mikail Akbulut tot fractievoerder van de fractie Arnhem Centraal

2 Hamerstukken:

- 2.1 Vaststellen: Rekenkamerrapport 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'

3. Onderwerpen direct ter besluitvorming:

- 3.1 Vaststellen: Aanpassing gemeenschappelijke regeling Park Lingezen

4. Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen:

- 4.1 Motie vreemd aan de agenda '#eXit van gemeente Arnhem' (25M47)
- 4.2 Vaststellen: Startnotitie Kronenburgsingel 525
- 4.3 Vaststellen: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg
- 4.4 Vaststellen: Burgerberaad Klimaat

Besluit van 19 maart 2025

Zaaknummer 4438848

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 14 maart, nummer: 4438848

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 februari 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4438821

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 21 februari 2025, nummer: 4438821;

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 12 februari 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4438821

Onderwerp: Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 12 februari 2025

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 12 februari 2025 vast te stellen.

Voorstel

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 12 februari 2025 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 12 februari 2025

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4438821

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 21 februari 2025, nummer: 4438821;

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 26 februari 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 12 februari 2025

De voorzitter: Marcouch

De griffier: Kersten

Aanwezig de leden: Aït Chrif (PvdA), Bal (DENK), De Boef (GroenLinks), Brandts (D66), Van den Broek (Groep van den Broek), Coenders (GroenLinks), Dayioğlu (GroenLinks), Elfrink (SP), Van Engelenburg (VVD), Eppich (VVD), Gerretschien (GroenLinks), K. Groot (Arnhem Centraal), L. Groot (CDA), L. de Groot (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Kemperman (D66), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Loo (D66), Lu (Partij voor de Dieren), Luurssen (Forum voor Democratie), Manders (Arnhem Centraal), Maref (VVD), Van Munster (PvdA), Nede (ChristenUnie), Noomen (GroenLinks), Pape (VVD), Prinsen (GroenLinks), Roelen (SP), Scholten (Volt), Usta (DENK), Verheij (PVV), Visser (PvdA), Wiggers (Burger Belang Arnhem), Zwijnepoel (D66)

Afwezig de leden: Neutkens (Volt), Simonis (GroenLinks), Zwijnepoel (D66) (na 22.30 uur afwezig), L. de Groot (Partij voor de Dieren) (na 22.45 uur afwezig), Bal (DENK) (na 23.00 uur afwezig)

Aanwezig de wethouders: Bouwkamp, Van de Geijn, Kundić, Roelofs, Smeulders, Van der Wel

Afwezig wethouder: Lauriks

Begintijd vergadering: 21.05 uur

Eindtijd vergadering: 23.40 uur

BESLUITEN:

Agendapunt:

1.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 29 januari 2025

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

2.1 Benoeming en installatie van de kandidaat wethouder Eva van Esch

Mevrouw Eva van Esch is voorgedragen, benoemd en geïnstalleerd als wethouder.

2.2 Vaststellen: Regionale Energiestrategie Arnhem Nijmegen (RES) – verrijking 2024 en input voor RES 2.0

Het amendement 'Wens voor een robuust evenwicht tussen zonne- en windenergie' (25A08) van de fracties GroenLinks, Partij voor de Dieren en PvdA is met 13 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

Het amendement 'Verspil geen energie aan kernenergie' (25A09) van de fracties GroenLinks, Partij voor de Dieren, D66 en PvdA is met 16 stemmen voor en 18 stemmen tegen verworpen.

Het amendement 'Wens voor een energiesysteem zonder biomassa' (25A10) van de fracties GroenLinks, Partij voor de Dieren, D66 en PvdA is met 24 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement 'Bedenking RES niet in lijn met doelen Rijk' (25A11) van de fracties GroenLinks en Partij voor de Dieren is met 29 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement 'Ook aandacht voor decentrale regie' (25A13) van de fractie Partij voor de Dieren is met 25 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement 'Trekvogelroutes ook meenemen als vertrekpunt' (25A14) van de fractie Partij voor de Dieren is met 8 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

Het amendement 'Wens voor natuur-inclusieve oplossingen' (25A15) van de fractie Partij voor de Dieren en GroenLinks is met 24 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen/verworpen.

Het amendement 'Universele energietransitie' (25A16) van de fracties ChristenUnie en Partij voor de Dieren is met 26 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Naar een Soevereine Arnhemse Energie Strategie' (25M51) van de fractie Forum voor Democratie is met 3 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

Het voorstel is met 29 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen.

De griffier,

De voorzitter,

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4438821

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 21 februari 2025, nummer: 4438821;

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4438821

Onderwerp: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 26 februari 2025

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Voorstel

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Lijst van Ingekomen stukken (6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025)

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4438821

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 21 februari 2025, nummer: 4438821;

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Lijst van Ingekomen stukken (6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025)

Datum	Afzender	Titel	Advies
06-02-2025	Team Ecovrede	Brief voor de bestuurders, met een verzoek enkele besluiten te nemen, het college en een WOO informatief verzoek	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen.
06-02-2025	Groene Metropoolregio	Financiële en algemene uitgangspunten begroting 2026	Voor kennisgeving aannemen
06-02-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Vraag over kerstbomen op straat en toegankelijkheid	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
09-02-2025	Arnhemse Bomenbond	Wat gaat de gemeente Arnhem doen tegen de te hoge uitstoot van gevaarlijke gassen en stoffen van de biomassacentrale Veolia op het IPKW terrein te Arnhem?	Voor kennisgeving aannemen
13-02-2025	De Mul Zegger advocaten en notarissen	Bethanienstraat	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
16-02-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Instructie aanplanten boom	Voor kennisgeving aannemen
17-02-2025	Nederlandse Vereniging voor Raadsleden	Handreiking Raad aan zet: het formatieproces	Voor kennisgeving aannemen

Lijst van Ingekomen stukken (6 februari 2025 tot en met 19 februari 2025)

Datum	Afzender	Titel	Advies
17-02-2025	Niet openbaar gepubliceerd i.v.m. privacy	Evenemententerrein Stadsblokken	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen.
18-02-2025	BVO DRAN	Agenda en stukken bestuursvergadering BVO DRAN d.d. 27 februari 2025	Voor kennisgeving aannemen

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4350922

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het Rekenkamerrapport en het voorstel van de Rekenkamer Arnhem van 11 oktober 2024

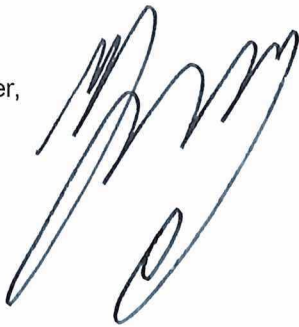
zaaknummer: 4350922

besluit:

het college op te dragen:

1. Een aparte paragraaf over het NPAO in de begroting op te nemen met ingang van de begroting van 2026;
2. Ten minste één keer per jaar een inhoudelijk bespreekmoment over het NPAO te organiseren met het college en ten minste één keer per jaar met de alliantiepartners;
3. Een voorzet te doen voor kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren die als leidraad dienen voor bovengenoemde inhoudelijke bespreekmomenten;
4. Een gesprek te organiseren met de raad over manieren van burgerparticipatie binnen het NPAO.

De griffier,

De voorzitter,

Rekenkamerrapport 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'

Fasering

☐ Informatieve bespreking	
☐ Meningsvormende bespreking	
☐ Bespreking Moties & Amendementen	
☒ Besluitvormende vergadering	

Voorgesteld besluit

De Rekenkamer stelt de raad voor om het college op te dragen vier aanbevelingen uit te voeren:

1. Aparte paragraaf over het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO) op te nemen in de begroting
2. Tenminste eens per jaar inhoudelijk bespreekmoment over NPAO en eens per jaar met de alliantie
3. Een voorzet te doen voor kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren
4. Gesprek te organiseren over burgerparticipatie

Procedure:

Datum vergadering

26-02-2025

Type voorstel

Raadsvoorstel de Rekenkamer

Spreekrecht publiek?

Nee

Voorgesteld resultaat:

Besluitvorming

Aandachtspunten

Vergaderorde

Na twee termijnen van de raad en het college wordt er gestemd over de ingediende moties, amendementen en over het raadsvoorstel.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Ambtenaar
Susanne Boerhof
susanne.boerhof@arnhem.nl
+31650740141

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Rekenkamer
Iris Lemmens
iris.lemmens@arnhem.nl
06 57 36 91 82

Aandachtspunten

Voorgeschiedenis

- Raadsvoorstel [Vaststellen 'Richtinggevend kader 'Een doorbraak voor Arnhem-Oost'](#) d.d. 14 juli 2021
- Raadsbrief "[Gebiedsplan inclusief Uitvoeringsagenda 2023-2027 Arnhem-Oost](#)", d.d. 15-06-2023
- Raadsbrief '[Voortgang Nationaal Programma Arnhem-Oost](#)', d.d. 12-03-2024
- Raadsbrief '[Uitvoeringsplan Nationaal Programma Arnhem-Oost 2024-2026](#)', d.d. 24-04-2024

Aandachtspunten

- Het NPAO heeft een looptijd van 18 jaar en de Rekenkamer wil dit blijven volgen. Het opgeleverde rapport van de Rekenkamer is dus het eerste onderzoek. Gericht op de positie en betrokkenheid van de raad.
 - De Rekenkamer doet vier aanbevelingen:
 - Vergroot inzicht in financiële stromingen door een aparte paragraaf op te nemen in de begroting
 - Organiseer jaarlijks bespreekmomenten met college, alliantiepartners en andere NPAO-gemeenten
 - Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben
 - Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.
 - Het college reageert in de bestuurlijke reactie hierop:
 - Het college wil de aparte paragraaf in de begroting over 2026 realiseren
 - Het college onderschrijft de wens van de bespreekmomenten en geeft aan dat het programmabureau een activiteitenkalender voor de gemeenteraad gaat opstellen.
 - Het programma heeft een monitoringsprogramma waar de kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren in worden opgenomen.
 - Het college wil graag met de raad in gesprek om te spreken over hoe inwoners het beste kunnen worden betrokken.
-

Moties en Toezeggingen

De volgende moties en toezeggingen worden met het raadsvoorstel afgedaan:

Niet van toepassing

Mogelijk resultaat:

- Besluitvorming

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

4350922

ONDERWERP: 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'

Kernboodschap

De raad is op dit moment nog niet in staat om haar kaderstellende en controlerende rol te vervullen binnen het NPAO. Dit komt doordat de raad nog niet voldoende inzicht kan hebben in de financiële en inhoudelijke voortgang van het programma en de samenhang met regulier gemeentebestuur. Door meer structuur aan te brengen in de informatievoorziening en de momenten waarop over het NPAO wordt gesproken, wordt de raad in positie gebracht om te monitoren en te sturen op het programma.

Voorstel

De Rekenkamer stelt de raad voor te besluiten het college van burgemeester en wethouders op te dragen de aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen.

1. Organiseer de financiële informatiestromen. Voor een programma dat zo breed en langlopend is en over vele programma's in de begroting heen gaat is de eenvoudigste en helderste vorm een aparte paragraaf in de begroting. Daarmee is tevens geborgd dat uw raad zowel bij de behandeling van de begroting als van de jaarrekening de kans heeft over de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO te spreken.

2. Zorg voor een aantal inhoudelijke besprekingsmomenten

- Met het college
- Met de alliantiepartners
- Met de andere NPAO-gemeenten

We suggereren hiermee niet dat u elke maand een overleg aan moet gaan. Dat is veel te belastend. Maar het programma is zo belangrijk voor Arnhem dat het terecht is dat u er tijd voor inruimt. Tenminste één keer per jaar -buiten de begroting en jaarrekening om- met het college, en ook één keer per jaar met de alliantiepartners en -wellicht- met de andere gemeenteraden.

3. Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben. Die worden niet nu in één keer vastgesteld, maar dat moet u samen met de alliantiepartners en andere gemeenten ontwikkelen. Wij zullen als gezamenlijke rekenkamers van 4 NPAO-gemeenten daarbij ook steeds voorzetten voor u doen; niet omdat wij over de inhoud gaan -integendeel-, maar omdat we u graag bijstaan op die inhoud te sturen en daarmee uw rol als raad te kunnen nemen.

4. Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.

Inleiding

De rijksoverheid is in de zomer van 2022 gestart met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). In het kort is de essentie van het programma: "de leefbaarheid en veiligheid van de meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-20 jaar tijd op orde te brengen en het perspectief van de bewoners te verbeteren." (NPLV 2022, p. 14).

Aan dit programma doen 20 focusgebieden in 19 gemeenten mee. Arnhem-Oost is één van de 20 focusgebieden. Het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO) heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken van Arnhem-Oost - Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en Klarendal¹ - aan te pakken.

Het NPAO heeft een looptijd van 18 jaar. De Rekenkamer van Arnhem gaat het programma volgen door met enige regelmaat onderzoek te doen. Dit doet de Rekenkamer samen met de rekenkamers van Heerlen,

¹ Het programma heet wel "Arnhem-Oost", maar niet alle wijken liggen in Arnhem-Oost.

Lelystad en Groningen waar ook een nationaal programma is gestart. Het onderzoek dat nu voor u ligt, wordt daarom ook wel een startonderzoek genoemd.

De afgelopen maanden heeft de Rekenkamer Arnhem door het bureau IdeeVersa een onderzoek laten uitvoeren naar de voortgang van het NPAO tot nu toe. Hierbij lag de nadruk op de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Het onderzoek richt zich op de huidige rol van de raad, evenals op wat deze rol in de toekomst zou kunnen inhouden.

Het onderzoek bestaat uit meerdere onderdelen. Allereerst is er een documentenanalyse uitgevoerd. Vervolgens zijn er interviews afgenomen met de burgemeester, de coördinerend wethouder, twee programmamanagers, de programmadirecteur en andere bij het programma betrokken ambtenaren. Daarnaast is er een verkennende vragenlijst rondgestuurd naar de individuele raadsleden en heeft er een groepsgesprek plaatsgevonden met verschillende raadsleden.

Er volgt een aantal belangrijke conclusies uit het onderzoek. Zo blijkt dat het voor de raad complex is om inzicht te krijgen in de financiële uitgangspunten van het NPAO omdat er sprake is van verschillende financiële geldstromen. Daarnaast is er weinig inzicht in de samenhang tussen regulier beleid en het NPAO omdat dit niet duidelijk uit raadsvoorstellen blijkt. Bovendien mist er structuur in het informeren van de raad over het NPAO, waardoor de raad onvoldoende aangrijpingspunten heeft om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen. Ook geven raadsleden aan dat zij het belangrijk vinden om burgers te betrekken, maar dat ze niet goed weten wat de beste manier is om dit te doen.

Argumenten

Organiseer de financiële informatiestromen. Voor een programma dat zo breed en langlopend is en over vele programma's in de begroting heen gaat is de eenvoudigste en helderste vorm een aparte paragraaf in de begroting. Daarmee is tevens geborgd dat uw raad zowel bij de behandeling van de begroting als van de jaarrekening de kans heeft over de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO te spreken.

De wijze waarop de raad wordt betrokken bij de financiën van het programma voldoet aan wat verplicht is. Het NPAO beoogt echter integraal en langjarig te zijn en in samenwerking met veel alliantiepartners. Er is daarom een overzicht van de gemeentelijke middelen nodig, evenals van de middelen die via de gemeente lopen. Zonder overzicht kunt u geen inzicht krijgen in het gemeentelijk deel van de financiën van het programma.

Zorg voor een aantal inhoudelijke bespreekmomenten. We suggereren hiermee niet dat u elke maand een overleg aan moet gaan. Dat is veel te belastend. Maar het programma is zo belangrijk voor Arnhem dat het terecht is dat u er tijd voor inruimt. Tenminste één keer per jaar -buiten de begroting en jaarrekening om- met het college, en ook één keer per jaar met de alliantiepartners en -wellicht- met de andere gemeenteraden.

Door een aantal bespreekmomenten in te plannen, creëert u ruimte om het specifiek over het NPAO te hebben. Door periodiek met zowel het college als het programmabureau te spreken, zorgt u er als raad voor dat u op de hoogte bent van wat er speelt en dat u op de juiste momenten bij kunt sturen.

Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben. Die worden niet nu in één keer vastgesteld, maar dat moet u samen met de alliantiepartners en andere gemeenten ontwikkelen. Wij zullen als gezamenlijke rekenkamers van 4 NPAO-gemeenten daarbij ook steeds voorzetten voor u doen; niet omdat wij over de inhoud gaan -integendeel-, maar omdat we u graag bijstaan op die inhoud te sturen en daarmee uw rol als raad te kunnen nemen.

Door van tevoren indicatoren te benoemen, brengt u structuur aan in de gesprekken. Zo is helder wat u als raad belangrijk vindt en waar u het dus over wil hebben. Door elke keer op deze indicatoren terug te komen, wordt inzichtelijk wat de voortgang is van het programma op deze punten.

Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.

U heeft als raad aangegeven burgerparticipatie belangrijk te vinden, maar niet goed te weten hoe u dit moet aanpakken binnen het NPAO. Door hierover met het college in gesprek te gaan, kunt u komen tot de juiste invulling en planning.

Beoogd effect

Creëren van meer inzicht in en grip op de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO voor de raad.

Participatie

–

Financiën en uitvoering

–

Communicatie

–

Bijlagen

Eindrapport NPAO incl. bestuurlijke nota

Zaaknummer

4350922

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het Rekenkamerrapport en het voorstel van de Rekenkamer Arnhem van 11 oktober 2024

zaaknummer: 4350922

besluit:

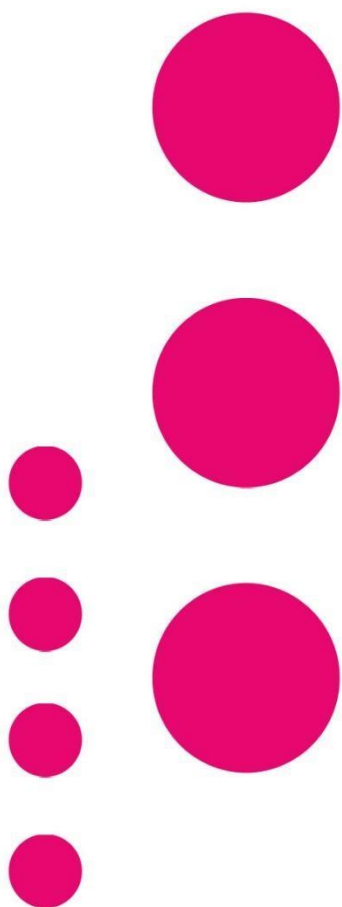
het college op te dragen:

1. Een aparte paragraaf over het NPAO in de begroting op te nemen met ingang van de begroting van 2026;
2. Ten minste één keer per jaar een inhoudelijk bespreekmoment over het NPAO te organiseren met het college en ten minste één keer per jaar met de alliantiepartners;
3. Een voorzet te doen voor kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren die als leidraad dienen voor bovengenoemde inhoudelijke bespreekmomenten;
4. Een gesprek te organiseren met de raad over manieren van burgerparticipatie binnen het NPAO.

De griffier,

De voorzitter,

Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost

Oktober 2024

Zaaknummer: 4350922

Inhoud

Bestuurlijke nota

Reactie College

Bijlage: Onderzoeksrapport

Bestuurlijke nota - Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost

Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Arnhem-Oost (Verder NPAO genoemd) is voor college en raad van Arnhem een van de essentiële instrumenten om de ambities van college en raad om de stad, en met name de kwetsbare delen van de stad met de sociaal en economisch zwakste groep inwoners, te verbeteren en te versterken. Er is voor gekozen om dit in samenhang met andere, vergelijkbare steden en het rijk te ontwikkelen.

Het NPAO heeft een looptijd van 18 jaar. De Rekenkamer van Arnhem gaat het programma volgen door met enige regelmaat onderzoek te doen. Dit doet de Rekenkamer samen met de rekenkamers van Heerlen, Lelystad en Groningen waar ook een nationaal programma is gestart. Het kan zijn dat ook andere rekenkamers zich hierbij aansluiten. De Rekenkamer wil de gemeenteraad van Arnhem op deze manier faciliteren bij zijn kaderstellende en controlerende rol bij dit programma.

Voor de samenvatting van het programma verwijzen we naar de samenvatting in het bevindingenrapport. Wel geven we kort de essentie weer:

Doel NPAO

De rijksoverheid is in de zomer van 2022 gestart met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). In het kort is de essentie van het programma: *"de leefbaarheid en veiligheid van de meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-20 jaar tijd op orde te brengen en het perspectief van de bewoners te verbeteren."* (NPLV 2022, p. 14).

Aan dit programma doen 20 focusgebieden in 19 gemeenten mee. Arnhem-Oost is één van de 20 focusgebieden. Het NPAO heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken van Arnhem-Oost - Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en Klarendal¹ - aan te pakken.

Alvorens we onze conclusies en aanbevelingen aan u voorleggen, kijken we eerst naar de beantwoording van de vragen die we ons gesteld hebben bij de start van dit onderzoek. Deze vragen gaan over:

- De duidelijkheid van de uitgangspunten van het programma voor de raad;
- De aan de raad verstrekte informatie;
- Opties voor facilitering van de raad, zodat de raad zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol kan invullen.

Betrokkenheid van de raad bij het programma

Kan de raad zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol invullen bij het NPAO? Wat is de betrokkenheid van de raad bij het programma? Of anders gezegd: *Kan de gemeenteraad de ontwikkeling van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid aan de beleidsmatige en financiële kaders toetsen?* Dit is de centrale onderzoeksvraag van het

¹ Het programma heet wel "Arnhem-Oost", maar niet alle wijken liggen in Arnhem-Oost.

startonderzoek van de rekenkamer. Deze vraag beantwoorden we aan de hand van de drie deelvragen van het onderzoek.

*Deelvraag 1. Zijn de beleidsmatige en financiële uitgangspunten bij **aanvang** van het programma voldoende duidelijk voor de gemeenteraad om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen?*

Voor de beantwoording van deze vraag zien we de periode tot en met de lancering van het gebiedsplan voor Arnhem-Oost, zomer 2023, als aanvang.

Beleidsmatige kaders

Arnhem-Oost is een focusgebied van het NPLV. Dit betekent dat de kaders van zowel het rijk als de gemeente en/of alliantie van belang zijn. De beleidsmatige kaders van het rijk en van de gemeente Arnhem sluiten wat betreft het doel goed op elkaar aan. Het doel is, kort samengevat, om de achterstanden van Arnhem-Oost in te halen. Hierbij gaat het om wonen, gezondheid, veiligheid en perspectief voor de toekomst.

Er was een duidelijke betrokkenheid van de raad bij de behandeling van dit raadsvoorstel. De aanpak Arnhem-Oost is vervolgens doorontwikkeld naar het gebiedsplan voor Arnhem-Oost. Het is naar de raad gestuurd en er is, naast de presentatie van het gebiedsplan, ook een informatiesessie voor de raad over gehouden. Het is daarmee duidelijk wat het beleidskader is.

De drie programmalijnen van het NPAO hebben een inhoudelijk uitgangspunt en vervolgens tien acties per programmalijn. Zoals in onderdeel I aangegeven, zijn er diverse raakvlakken tussen de acties en het reguliere gemeentelijke beleid. Het NPAO is vooral vanuit de inhoud opgezet. De gemeente en daarmee de raad zijn bepalend voor het gemeentelijk beleid in het NPAO.

Om de acties uit te voeren, worden er middelen gezocht en ingezet. De middelen van het rijk zijn een belangrijk onderdeel van de bekostiging van het programma. De beleidsmaatregelen van het rijk passen in het NPAO.

Wie stelt welke kaders vast?

Het gebiedsplan van het NPAO bepaalt de inhoudelijke kaders. De alliantie stelt dit plan vast. De raad stelt het gebiedsplan niet vast, omdat het plan van de alliantie is en niet van de gemeente. De gemeente is één van de partners in de alliantie. Dit brengt de vraag met zich mee wat de ruimte voor de raad in de alliantie is.

De raad kan de coördinerend wethouder aanspreken. Raadsleden kunnen zich ook informeel laten informeren, bijvoorbeeld door naar bewonersavonden te gaan of met alliantiepartners in gesprek te gaan. Er zijn verder geen formele kaders voor de rol van de raad in deze netwerksamenwerking. Betrokkenheid van de raad is van belang, omdat het om een belangrijk, groot en langlopend programma gaat.

Financiële uitgangspunten bij aanvang

Een groot deel van de middelen voor het gebiedsplan komen van de rijksoverheid. Het gaat onder andere om middelen voor het volkshuisvestingsfonds en om middelen voor school en omgeving, via de scholen.

De raad is betrokken bij de cofinanciering voor het volkshuisvestingsfonds. Daarnaast heeft de gemeente zelf middelen vrijgemaakt. Toch is het voor de raad complex inzicht te krijgen in de financiële uitgangspunten. Hier is een aantal redenen voor:

- Het gaat om middelen die extra zijn ten opzichte van de reguliere middelen en/of beleid. Dit geldt zowel voor het rijk als voor de gemeente. Bij de middelen voor het NPAO kan het lastig zijn te onderscheiden wat regulier is en wat extra.
- Het rijk verstrekt diverse specifieke uitkeringen en subsidies voor verschillende onderwerpen. Dit betekent dat:
 - De middelen niet zijn 'ontschot', maar voor het desbetreffend onderwerp moeten worden gebruikt.

- Een deel van deze middelen incidenteel is. Dit maakt langetermijnplanning lastig.
- De gemeente een uitvoerende taak heeft voor de specifieke uitkeringen. De middelen zijn voor het focusgebied, maar staan wel in de begroting en de jaarstukken van de gemeente.
- De diverse specifieke uitkeringen worden geboekt op het relevante programma in de begroting en de jaarstukken van de gemeente Arnhem. Deels zijn deze middelen niet afzonderlijk zichtbaar, omdat ze een onderdeel zijn van een begrotingsprogramma. Dit is inherent aan de systematiek van de begroting en jaarstukken van gemeenten. Er wordt in de begroting of jaarstukken geen afzonderlijk inzicht gegeven in het gemeentelijk deel van het NPAO. Dit is wel mogelijk (zie verder de beantwoording van deelvraag 3).

De wijze waarop de raad wordt betrokken bij de financiën van het programma voldoet aan wat verplicht is. Het NPAO beoogt echter integraal en langjarig te zijn en in samenwerking met veel alliantiepartners. Er is daarom een overzicht van de gemeentelijke middelen nodig, evenals van de middelen die via de gemeente lopen. Zonder overzicht kan de raad geen inzicht krijgen in het gemeentelijk deel van de financiën van het programma.

Deelvraag 2. Geeft de verstrekte informatie over het programma aan de gemeenteraad voldoende inzicht in de (financiële) voortgang van het programma?

Beleidsmatige informatie over de voortgang

De raad is in de periode september 2023 tot de voortgangsbrief van 12 maart 2024 en het uitvoeringsplan van april 2024 niet actief geïnformeerd over het programma. Dit is een vrij lange periode. Ook omdat er nog geen planning is en/of een bepaalde regelmaat waarmee de uitvoeringsplannen komen. Binnen het NPAO wordt gewerkt aan een bepaalde regelmaat. Ook werkt het programmabureau aan het ontwikkelen van monitoring van de resultaten van het programma.

Beleidsmatige informatie gemeentelijk beleid - NPAO

De gemeenteraad van Arnhem heeft de afgelopen jaren diverse raadsbrieven of raadsvoorstellen gekregen over onderdelen van het NPAO, dat wil zeggen over acties van de programmalijnen van het NPAO of over regulier beleid dat aansluit bij of samenhangt met het NPAO. Het gaat dan bijvoorbeeld om het raadsvoorstel voor de cofinanciering van het volkshuisvestingsfonds, de woonvisie en het Integraal HuisvestingsProgramma Onderwijs.

De raad wordt op deze manier betrokken bij het gemeentelijk aandeel in het NPAO.

Om de relatie tussen bijvoorbeeld regulier beleid en het NPAO te kunnen leggen, is het nodig inzicht te hebben in de samenhang. Er zijn raadsvoorstellen waarbij de relatie met het NPAO wordt afgewogen, maar een systematiek ontbreekt vooralsnog.

Volgen van de resultaten

Binnen het NPAO wordt nog gewerkt aan zowel kwantitatieve (indicatoren) als aan kwalitatieve monitoring (bewoners bevragen hoe het met hen gaat). Dit kan daarom in dit startonderzoek nog niet worden onderzocht.

Inzicht in de financiële voortgang

De informatie over de financiën loopt via financiële besluiten over gemeentelijke onderdelen van het programma. Het gaat dan met name om de cofinanciering voor de aanvraag voor de tweede tranche van het volkshuisvestingsfonds.

Eind 2023 heeft Arnhem middelen gekregen voor de regeling kansrijke wijk. Dit is een specifieke uitkering die zes andere uitkeringen bundelt. Deze middelen zijn nog niet in de begroting van Arnhem opgenomen. Dit gaat in het verzamelbesluit van zomer 2024 gebeuren. Dit verzamelbesluit bevat ook een voorstel voor het boeken van de inzet van de eigen gemeentelijke middelen op de relevante begrotingsprogramma's.

De diverse acties van de programmalijnen staan op verschillende begrotingsprogramma's en hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd. Na het verzamelbesluit van zomer 2024 staan er op 10 van de 13 stadsprogramma's middelen voor het NPAO.

Het is mogelijk een afzonderlijk overzicht te maken, bijvoorbeeld in een paragraaf NPAO (zie de beantwoording van deelvraag 3). Zonder een overzicht kan de raad de financiële voortgang moeilijk of niet uit de begroting of jaarstukken halen.

*Deelvraag 3. Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de gemeenteraad voldoende aangrijpingspunten te geven om zijn kaderstellende en controlerende rol **gedurende de looptijd** van het programma te kunnen vervullen?*

Structuur voor informeren van de raad

Om de raad voldoende aangrijpingspunten te geven om zijn rol te vervullen is een structuur nodig voor het informeren van de raad over het NPAO. Daar wordt door het NPAO en de gemeente Arnhem aan gewerkt. Dit in combinatie met de sessie met de raadsleden voor dit startonderzoek en input vanuit andere focusgebieden zien wij de volgende opties:

- Twee keer per jaar een rapportage over het NPAO.
- Een informatieavond over de NPAO rapportage; met de programmadirecteur en eventueel ook alliantiepartners. Een dergelijke avond kan ook in de wijken plaatsvinden.
- Een tijdlijn over 18 jaar heen. Wat gebeurt er? Wat wordt wanneer ingezet? Wanneer is de raad aan zet? De komende jaren kunnen concreet worden uitgewerkt, de latere jaren globaal.
- Zowel in de begroting als in de jaarstukken een paragraaf NPAO opnemen, zodat inzichtelijk is welke bedragen in welk begrotingsprogramma er zijn opgenomen voor het NPAO.
- Op een raadsnota standaard een vakje opnemen of er een link is met NPAO of niet, en zo ja, welke link dat is.
- Aan de hand van stukken (vorige *bullet point*) expliciet bespreken wat regulier beleid is en wat aanvullend voor Arnhem-Oost. Welk beleid en middelen zijn wenselijk voor Arnhem-Oost? En wat betekent dat voor de andere wijken?

Rol van de raad

Het is van belang dat raadsleden met elkaar bespreken hoe ze hun rol zien en hoe ze die gaan invullen. Zo kan de raad:

- Een raadswerkgroep, klankbordgroep of tussenvariant/maatwerk variant instellen, zodat de balans gevonden kan worden tussen raadsleden die intensiever zijn betrokken en zij die er b.v. één keer per jaar gericht tijd aan kunnen besteden.
- In een eerste sessie de wensen van de raad over het volgen van resultaten bespreken. De raadsleden dragen dan proactief aan wat ze willen weten. Het kan dan gaan om:
 - Prioriteiten van de raad. Welke indicatoren vindt de raad het belangrijkste?
 - Hoe inzichtelijk te krijgen welke groepen bewoners zijn betrokken en welke nog niet.
 - Hoe te weten of het echt beter gaat met bewoners?
- Nadenken over hoe raadsleden in de toekomst betrokken kunnen zijn. Is er bijvoorbeeld behoefte aan een tussentijdse reflectie op het programma rond de verkiezingen? Zodat de nieuwe raad kan bijsturen? Wat is nodig aan informatie voor de overdracht aan een nieuwe raad?

Andere mogelijkheden

Tot slot, is een bredere uitwisseling van ervaringen mogelijk. Eén van de onderdelen van het NPLV is dat er landelijke bijeenkomsten van bijvoorbeeld de burgemeesters, de coördinerend wethouders, de programmadirecteuren of de programmamanagers van het volkshuisvestingsfonds zijn. Over deze bijeenkomsten is enthousiasme bij geïnterviewden in Arnhem en andere focusgebieden van dit startonderzoek. Deelnemers aan deze bijeenkomsten vinden het prettig om

uit te wisselen hoe het gaat. Wat speelt overal? En wat is typisch voor de eigen gemeente? En hoe pakken ze elders een bepaald vraagstuk aan? Dit kan ook voor raadsleden zinvol zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een (jaarlijkse) landelijke bijeenkomst. Het kan ook door bij een raad van een ander focusgebied op bezoek te gaan of uit te nodigen naar Arnhem.

Het betrekken van inwoners is nog in een beginfase. Raadsleden geven aan dat ze het belangrijk vinden om burgers te betrekken, maar dat ze niet goed weten hoe.

Aanbevelingen

Het NPAO is van essentieel belang voor de versterking van Arnhem. Daarom is het nodig om te zorgen voor

- Goede informatievoorziening voor de raad (maar ook voor andere deelnemers aan de alliantie)
 - Inhoudelijk
 - Financieel
 - Bereikte resultaten
 - Voorgenomen acties en plannen
- Heldere communicatie tussen alliantiepartners, college en raad
- Informatie-uitwisseling met andere gemeenten

In concrete zin bevelen wij uw raad daarom aan de volgende besluiten te nemen:

1. Organiseer de financiële informatiestromen. Voor een programma dat zo breed en langlopend is een over vele programma's in de begroting heen gaat is de eenvoudigste en helderste vorm een aparte paragraaf in de begroting. Daarmee is tevens geborgd dat uw raad zowel bij de behandeling van de begroting als van de jaarrekening de kans heeft over de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO te spreken.
2. Zorg voor een aantal inhoudelijke bespreekmomenten
 - a. Met het college
 - b. Met de alliantiepartners
 - c. Met de andere NPAO-gemeenten

We suggereren hiermee niet dat u elke maand een overleg aan moet gaan. Dat is veel te belastend. Maar het programma is zo belangrijk voor Arnhem dat het terecht is dat u er tijd voor inruimt. Tenminste één keer per jaar -buiten de begroting en jaarrekening om- met het college, en ook één keer per jaar met de alliantiepartners en -wellicht- met de andere gemeenteraden.

3. Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben. Die worden niet nu in één keer vastgesteld, maar dat moet u samen met de alliantiepartners en andere gemeenten ontwikkelen. Wij zullen als gezamenlijke rekenkamers van 4 NPAO-gemeenten daarbij ook steeds voorzetten voor u doen; niet omdat wij over de inhoud gaan -integendeel-, maar omdat we u graag bijstaan op die inhoud te sturen en daarmee uw rol als raad te kunnen nemen.
4. Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.

Rekenkamer Arnhem
T.a.v. de voorzitter
Mr. A.H. Teeuw

Datum : 24 september 2024
Zaaknummer : 4316532
Contactpersoon : Susanne Boerhof
Telefoonnummer : 06-50 74 01 41

Onderwerp: Reactie college op rekenkamerrapport
"Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost

Geachte heer Teeuw,

Begin augustus ontvingen wij van u de resultaten van het Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost. U heeft ons verzocht een schriftelijke reactie te geven op de conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van dit onderzoek.

Wij willen ten eerste onze waardering uitspreken voor het onderzoek en wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de nota van bevindingen en de rekenkamerbrief. Wij vinden dat het bevindingenrapport en de conclusies en aanbevelingen goede suggesties doen voor hoe wij als college kunnen bijdragen aan het verkrijgen van duidelijkheid van de uitgangspunten voor de raad en hoe wij door middel van informatievoorziening de raad kunnen faciliteren in hun kaderstellende en controlerende rol. In deze brief gaan we hier verder op in.

Conclusies en aanbevelingen

1. Organiseer de financiële informatiestromen.

Reactie van het college

In april 2024 is het Uitvoeringsplan 2024-2026 door de Alliantievertegenwoordiging van het NPAO vastgesteld. De raad is hier door middel van een raadsbrief door ons over geïnformeerd. Met het vaststellen van het Uitvoerings- en bestedingsplan zijn alle beschikbare middelen voor de komende drie jaar toegewezen aan specifieke activiteiten, interventies en experimenten. De door de gemeente beschikbaar gestelde middelen en de van het Rijk verkregen middelen waarmee het Uitvoeringsplan wordt gefinancierd, zijn met verzamelbesluit 2 in de begroting verwerkt. De middelen zijn momenteel over 10 van de 13 begrotingsprogramma's verdeeld. Het college deelt de conclusie van de rekenkamer dat deze verdeling onoverzichtelijk is voor de gemeenteraad en dat het wenselijk is een

Datum: 24 september 2024
Zaaknummer: 4316532
Pagina: 2

aparte paragraaf in de begroting voor het programma op te nemen. In de begroting van 2026 willen wij dit realiseren. In de perspectiefnota van 2025 zullen wij de gemeenteraad hiervoor een voorstel doen. Naast verbetering van de informatievoorziening in de begroting willen we de raad twee keer per jaar over de voortgang van het NPAO informeren. Deze voortgangsrapportage zal zowel inhoudelijke als financiële informatie bevatten.

2. *Zorg voor een aantal inhoudelijke bespreekmomenten met het college, de alliantiepartners en andere NPLV-gemeenten.*

Reactie van het college

Het Nationaal Programma Arnhem-Oost is omvangrijk en ambitieus en vraagt van alle partners en hun toezichthouders een andere manier van werken, controleren en toezicht houden. De *governance* is in het voorjaar gestart. Ook van onze alliantiepartners horen wij dat zij met hun toezichthouders praten over de betekenis van NPAO voor hun rol. We onderschrijven de aanbeveling hierover in gesprek te gaan en blijven met de gemeenteraad en onze partners. We nemen graag het initiatief om dit te organiseren voor de gesprekken met het college en verkennen met de griffie de mogelijkheden voor werkbezoeken aan andere focusgebieden. Het programmabureau van NPAO nodigt de gemeenteraad graag uit voor werkbezoeken om in gesprek te gaan over hoe deze vernieuwende samenwerkingsvorm in de dagelijkse praktijk uitvoering en vorm krijgt. Het programmabureau stelt hiervoor een activiteitenkalender op voor de gemeenteraad.

3. *Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben.*

Reactie van het college

Het NPAO kenmerkt zich door een lerende aanpak. We bouwen voort op wat de laatste jaren is gerealiseerd en starten nieuwe initiatieven. De kans dat onderweg bijsturen noodzakelijk is, is reëel. Daarom wordt voortdurend gemonitord wat wordt gedaan en worden verbeterpunten in kaart gebracht. Tevens ontwikkelt het programmabureau een kennisagenda. Zo wordt van de praktijk geleerd. De monitoring vindt plaats op niveau van het complete programma, per programmalijn en op het niveau van acties en activiteiten. Middels een set van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren ontwikkeld wordt de uitvoering gemonitord. Deze indicatoren vormen de basis voor verantwoording en evaluatie. Bij het opstellen van de indicatoren betrekken we ook graag de mening van de raad. Daarover gaan we graag samen met het programmabureau NPAO met de raad in gesprek.

Datum: 24 september 2024
Zaaknummer: 4316532
Pagina: 3

4. *Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.*

Reactie van het college

Het NPAO is een programma voor en vooral ook v n bewoners. Zij worden op verschillende manieren bij het programma betrokken. In de raadsbrief van 22 maart is de raad hierover geïnformeerd. We horen ook graag van de raad wat hij als beste manieren ziet om bewoners te betrekken. We gaan daarover graag met de raad in gesprek. Via de raadswerkgroep burgerparticipatie of tijdens een van de werkbezoeken die we samen met het programmabureau willen organiseren.

Tot slot

Met de vaststelling van het Uitvoeringsplan is een grote stap gezet in de uitvoering van het NPAO. Onderzoeken als deze zijn van belang om samenwerking in de alliantie en daarmee de kwaliteit van de uitvoering verder te ontwikkelen. We gaan graag in gesprek met de raad om de conclusies en aanbevelingen met elkaar verder uit te diepen en te bespreken hoe we hieraan invulling kunnen geven.

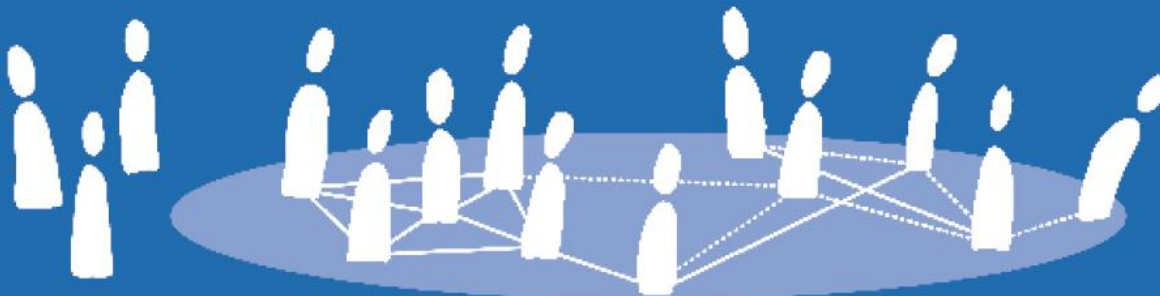
Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Startonderzoek

Nationaal programma Arnhem-Oost

Bevindingenrapport

OPDRACHTGEVER
Rekenkamer Arnhem

30 mei 2024
IdeeVersa/Elma van de Mortel

Samenvatting startonderzoek Nationaal programma Arnhem-Oost

Voor u ligt de bevindingenrapportage van het startonderzoek naar het Nationaal programma Arnhem-Oost (hier verder NPAO genoemd). Het NPAO heeft een looptijd van 18 jaar. De rekenkamer van Arnhem gaat het programma volgen door met enige regelmaat onderzoek te doen. Dit doet de rekenkamer samen met de rekenkamers van Heerlen, Lelystad en Groningen waar ook een nationaal programma is gestart. De rekenkamer wil de gemeenteraad van Arnhem op deze manier faciliteren bij zijn kaderstellende en controlerende rol bij dit programma.

Deze samenvatting bestaat uit twee onderdelen:

- I) Het programma op hoofdlijnen. Aan de hand van de invalshoeken van het startonderzoek geven we kort aan wat het programma inhoudt en hoe het is georganiseerd.
- II) Beantwoording van de deelvragen van het startonderzoek. Deze deelvragen gaan over:
 - de duidelijkheid van de uitgangspunten van het programma voor de raad
 - de aan de raad verstrekte informatie
 - opties voor facilitering van de raad, zodat de raad zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol kan invullen.

I) Het NPAO op hoofdlijnen

Doel NPAO

De rijksoverheid is zomer 2022 gestart met het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid (NPLV). De doelstelling van het NPLV is: *“de leefbaarheid en veiligheid van de meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-*

20 jaar tijd op orde te brengen en het perspectief van de bewoners te verbeteren.” (NPLV 2022, p. 14).

Aan dit programma doen 20 focusgebieden in 19 gemeenten mee. Arnhem-Oost is één van de 20 focusgebieden. Het NPAO heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken van Arnhem-Oost - Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en Klarendal - aan te pakken.

Invalshoeken startonderzoek

Het onderzoek heeft zes invalshoeken. De invalshoeken: inhoud, netwerkorganisatie/alliantie en financiën vatten we hier kort samen. Twee van de invalshoeken van dit startonderzoek - bewonersparticipatie en het volgen van de resultaten - zijn in het beginstadium van ontwikkeling. In deze samenvatting gaan we daar daarom niet op in. In het bevindingenrapport zijn deze onderwerpen wel opgenomen. Governance¹ is in dit startonderzoek overkoepelend. We gaan daar bij de beantwoording van de deelvragen op in.

Inhoud programma

De opzet van het NPLV is dat de rijksoverheid bij al haar beleid telkens de vraag stelt of er iets extra's nodig en mogelijk is voor de focusgebieden. Het NPLV bestaat daarmee uit aanvullend beleid op regulier rijksbeleid. Zijn er extra middelen mogelijk? Kunnen de focusgebieden op een andere manier worden geholpen? Dat zijn vragen die het rijk voor de drie beleidsinhoudelijke actielijnen stelt.² Deze actielijnen van het NPLV zijn:

- we verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken (woningen en wijken)
- we zorgen ervoor dat meer bewoners kunnen meedoen in de samenleving (meedoen)
- we investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit en vergroten de weerbaarheid van jongeren (veiligheid)

¹ Met governance bedoelen we de besluitvorming van de organisatie, de verdeling van de verantwoordelijkheden en de controle op de organisatie.

² Behalve de drie beleidsinhoudelijke actielijnen is er een procedurele actielijn. Deze actielijn luidt: *“We zorgen voor een integrale aanpak met duidelijke regie en een adequaat juridisch instrumentarium (samenhangende aanpak)”*

Het NPAO is in een aantal stappen ontwikkeld. De belangrijkste stappen zijn:

- het *'richtinggevend kader Arnhem-Oost (aanpak Arnhem-Oost)'* dat zomer 2021 door de raad is vastgesteld. Dit kader is in 2022 in uitvoering gegaan, vooral aan de hand van een aantal pilots en acties.
- in 2023 is het programma verder ontwikkeld. Inhoudelijk zijn de programmalijnen ontwikkeld waar acties onder zijn geplaatst. Dit leidde tot een *gebiedsplan* in juni 2023. Dit gebiedsplan is door de alliantie vastgesteld en ter kennisneming naar de raad gestuurd.

Het gebiedsplan voor Arnhem-Oost kent drie programmalijnen:

1. opvoeden en opgroeien; de pedagogische wijk
2. werk en inkomen; bestaanszekerheid voor ieder gezin en huishouden
3. wonen en leven; leven in een duurzame woning en in een gezonde en veilige buurt

Deze drie programmalijnen hebben ieder 10 acties. Deze acties worden ingevuld met activiteiten. In het uitvoeringsprogramma voor 2024 – 2027 dat april 2024 naar de raad is gestuurd ter kennisneming is per actie aangegeven welke activiteiten er zijn of worden ontwikkeld.

Diverse acties van het NPAO zijn nauw verwant met regulier gemeentelijk beleid; gemeentelijke acties, die al liepen, kunnen onderdeel uitmaken van het NPAO. Dit geldt bijvoorbeeld voor een aantal acties dat onder de pedagogische wijk viel. In de raadsinformatiebrief 'Voortgang en doorontwikkeling pedagogische wijk' van 11 oktober 2022 worden bijvoorbeeld de acties 'voorschool' voor 0-4 jarigen, de rijke schooldag, veilig in en om school (VIOS) en preventief interventie team (PIT) genoemd. Deze acties maken nu onderdeel uit van het NPAO. Daarbij is het van belang dat voorschoolse educatie en de rijke schooldag in het verlengde liggen van gemeentelijk beleid voor bijvoorbeeld peuterspeelzalen en buitenschoolse activiteiten. VIOS en PIT maken onderdeel uit van het programma 'preventie met gezag'. Deze onderdelen zijn voor Arnhem-Oost geïntensiveerd.

Ook de gemeente Arnhem heeft de inspanningsverplichting om bij haar beleid de vraag te stellen of er iets extra's nodig en mogelijk is voor Arnhem- Oost. Er is nieuw gemeentelijk (regulier) beleid waarin wordt gewogen of inspanningen in relatie tot Arnhem-Oost mogelijk zijn. Voorbeelden hiervan

zijn de woonvisie en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Beide zijn door de raad vastgesteld op 27 maart 2024,

Netwerkorganisatie

Eén van de landelijke afspraken met de focusgebieden is dat er een samenwerking is van de diverse private en publieke partners in het focusgebied. Het gaat om een samenwerking in een netwerk: de alliantie. De gemeente is één van de partners in de alliantie. De alliantie kent een alliantievertegenwoordiging – deze is voorjaar 2024 formeel van start gegaan. Het doel van het alliantieoverleg is het bevorderen van integraal werken, onder andere door het vaststellen van het gebiedsplan.

De burgemeester is de onafhankelijk voorzitter van het alliantieoverleg. De coördinerend wethouder is deelnemer, dat wil zeggen vertegenwoordigt de gemeente.

Er is ook een programmaorganisatie of programmabureau. Deze heeft onder andere als taken: samenwerken stimuleren, dwarsverbanden leggen, uitwerken van de doelen en ambities van het gebiedsplan in concrete acties en projecten en zorg te dragen voor de uitvoering. De programmaorganisatie moet alle partners in de alliantie kunnen aanspreken. Dat is van belang omdat de gemeente één van de partners is. De relaties tussen de partners zijn zo gelijkwaardig mogelijk.

Op dit moment wordt de functie van programmamanager voor het NPAO binnen de gemeente vervuld door de kwartiermaker voor het programmabureau. De gemeente is de grootste partner en trekt veel van de acties. Het kost tijd om het programma, zowel inhoudelijk als organisatorisch op te zetten en vorm te geven. Er is voor gekozen om te beginnen het programma vanuit de gemeente op te zetten en daarna te bezien wat de toekomstige organisatievorm zou kunnen zijn.

Sinds voorjaar 2024 is het programmabureau volledig bemenst. Ook is het programmabureau gehuisvest op een locatie in Malburgen.

Financiën

Voor de drie programmalijnen van het NPAO zijn middelen van de rijksoverheid beschikbaar. Het gaat om specifieke uitkeringen van het rijk aan Arnhem: het volkshuisvestingsfonds, energiefixers (bestrijding

energiearmoede) en kansrijke wijk. Scholen krijgen voor de ontwikkeling van de rijke schooldag een bijdrage vanuit de subsidieregeling school en omgeving.

De gemeente draagt ook financieel bij. In de eerste plaats via cofinanciering. Voor het volkshuisvestingsfonds is cofinanciering van 30% vereist. Het raadsvoorstel voor de tweede tranche is door de raad in januari 2024 aangenomen. Voor de regeling kansrijke wijk is beperkte cofinanciering nodig. Deze is binnen de begrotingsprogramma's gevonden. Voor bestrijding energiearmoede is geen cofinanciering nodig. Ook voor de subsidie aan scholen is geen cofinanciering nodig. Behalve de cofinanciering heeft de gemeente structurele middelen vrijgemaakt om het NPAO te borgen. Het gaat om € 3,1 voor 2024, vervolgens om € 3,6 mln. voor 2025 en 2026, € 2,9 mln. in 2027 en vervolgens om € 2,3 mln. structureel.

II) Betrokkenheid van de raad bij het programma

Kan de raad zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol invullen bij het NPAO? Wat is de betrokkenheid van de raad bij het programma? Of anders gezegd: *Kan de gemeenteraad de ontwikkeling van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid aan de beleidsmatige en financiële kaders toetsen?* Dit is de centrale onderzoeksvraag van het startonderzoek van de rekenkamer. Deze vraag beantwoorden we aan de hand van de drie deelvragen van het onderzoek.

*Deelvraag 1. Zijn de beleidsmatige en financiële uitgangspunten bij **aanvang** van het programma voldoende duidelijk voor de gemeenteraad om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen?*

Voor de beantwoording van deze vraag zien de we periode tot en met de lancering van het gebiedsplan voor Arnhem-Oost, zomer 2023, als aanvang.

Beleidsmatige kaders

Arnhem-Oost is een focusgebied van het NPLV. Dit betekent dat de kaders van zowel het rijk als de gemeente en/of alliantie van belang zijn. De

beleidsmatige kaders van het rijk en van de gemeente Arnhem sluiten wat betreft het doel goed op elkaar aan. Het doel is, kort samengevat om de achterstanden van Arnhem-Oost in te halen. Hierbij gaat het om wonen, gezondheid, veiligheid en perspectief voor de toekomst. Het gebied waar het om gaat zijn de vijf wijken van Arnhem-Oost. Het '*richtinggevend kader Arnhem-Oost (aanpak Arnhem-Oost)*' was de start van het gemeentelijk beleid voor Arnhem-Oost. Het raadsvoorstel voor dit plan is zomer 2021 aangenomen. Er was een duidelijke betrokkenheid van de raad bij de behandeling van dit raadsvoorstel. De aanpak Arnhem-Oost is vervolgens doorontwikkeld naar het gebiedsplan voor Arnhem-Oost. Dit gebiedsplan van zomer 2023 is van de alliantie. Het is naar de raad gestuurd en er is, naast de presentatie van het gebiedsplan ook een informatiesessie voor de raad over gehouden. Het is daarmee duidelijk wat het beleidskader is.

De drie programmalijnen van het NPAO hebben een inhoudelijk uitgangspunt en vervolgens 10 acties per programmalijn. Zoals in onderdeel I aangegeven zijn er diverse raakvlakken tussen de acties en het reguliere gemeentelijke beleid. Het NPAO is vooral vanuit de inhoud opgezet. De gemeente en daarmee de raad zijn bepalend voor het gemeentelijk beleid in het NPAO. Om de acties uit te voeren worden er middelen gezocht en ingezet. De middelen van het rijk zijn een belangrijk onderdeel van de bekostiging van het programma. De beleidsmaatregelen van het rijk passen in het NPAO.

Wie stelt welke kaders vast?

Het gebiedsplan van het NPAO bepaalt de inhoudelijke kaders. De alliantie stelt dit plan vast. De raad stelt het gebiedsplan niet vast, omdat het plan van de alliantie is en niet van de gemeente. De gemeente is één van de partners in de alliantie. Dit brengt de vraag met zich mee wat de ruimte voor de raad in de alliantie is.

De raad kan de coördinerend wethouder aanspreken. Raadsleden kunnen zich ook informeel laten informeren, bijvoorbeeld door naar bewonersavonden te gaan of met alliantiepartners in gesprek te gaan. Er zijn verder geen formele kaders voor de rol van de raad in deze netwerksamenwerking. Betrokkenheid van de raad is van belang, omdat het om een belangrijk, groot en langlopend programma gaat.

Financiële uitgangspunten bij aanvang

Een groot deel van de middelen voor het gebiedsplan komen van de rijksoverheid. Het gaat onder andere om middelen voor het volkshuisvestingsfonds en om middelen voor school en omgeving, via de scholen.

De raad is betrokken bij de cofinanciering voor het volkshuisvestingsfonds. Daarnaast heeft de gemeente zelf middelen vrij gemaakt. Toch is het voor de raad complex inzicht te krijgen in de financiële uitgangspunten. Hier is een aantal redenen voor:

- het gaat om middelen die extra zijn ten opzichte van de reguliere middelen en/of beleid. Dit geldt zowel voor het rijk als voor de gemeente. Bij de middelen voor het NPAO kan het lastig zijn te onderscheiden wat regulier is en wat extra. Dat is inherent aan de opzet van het programma.
- het rijk verstrekt diverse specifieke uitkeringen en subsidies voor verschillende onderwerpen. Dit betekent dat:
 - de middelen niet zijn 'ontschot', maar voor het desbetreffend onderwerp moeten worden gebruikt.
 - een deel van deze middelen incidenteel is. Dit maakt dat langere termijn planning lastig.
 - de gemeente een uitvoerende taak heeft voor de specifieke uitkeringen. De middelen zijn voor het focusgebied, maar staan wel in de begroting en de jaarstukken van de gemeente.
- de diverse specifieke uitkeringen worden geboekt op het relevante programma in de begroting en de jaarstukken van de gemeente Arnhem. Deels zijn deze middelen niet afzonderlijk zichtbaar, omdat ze een onderdeel zijn van een begrotingsprogramma. Dit is inherent aan de systematiek van de begroting en jaarstukken van gemeenten. Er wordt in de begroting of jaarstukken geen afzonderlijk inzicht gegeven in het gemeentelijk deel van het NPAO. Dit is wel mogelijk (zie verder de beantwoording van deelvraag 3).

De wijze waarop de raad wordt betrokken bij de financiën van het programma voldoet aan wat verplicht is. Het NPAO beoogt echter integraal en langjarig te zijn en in samenwerking met veel alliantiepartners. Er is daarom een overzicht van de gemeentelijke middelen nodig, evenals van de middelen

die via de gemeente lopen. Zonder overzicht kan de raad geen inzicht krijgen in het gemeentelijk deel van de financiën van het programma.

Deelvraag 2. Geeft de verstrekte informatie over het programma aan de gemeenteraad voldoende inzicht in de (financiële) voortgang van het programma?

Voor de beantwoording van deze deelvraag kijken we vooral naar de wijze waarop de raad vanaf de lancering van het gebiedsplan, zomer 2023 is geïnformeerd.

Beleidsmatige informatie over de voortgang

De raad is in de periode september 2023 tot de voortgangsbrief van 12 maart 2024 en het uitvoeringsplan van april 2024 niet actief geïnformeerd over het programma. Dit is een vrij lange periode. Ook omdat er nog geen planning is en/of een bepaalde regelmaat waarmee de uitvoeringsplannen komen. Binnen het NPAO wordt gewerkt aan een bepaalde regelmaat. Ook werkt het programmabureau aan het ontwikkelen van monitoring van de resultaten van het programma.

Beleidsmatige informatie gemeentelijk beleid - NPAO

De gemeenteraad van Arnhem heeft de afgelopen jaren diverse raadsbrieven of raadsvoorstellen gekregen over onderdelen van het NPAO, dat wil zeggen over acties van de programmalijnen van het NPAO. Het gaat dan bijvoorbeeld om het raadsvoorstel voor de cofinanciering van het volkshuisvestingsfonds. Ook is er regulier beleid waarin wordt gewogen of inspanningen in relatie tot Arnhem-Oost mogelijk zijn. Dat is bij de woonvisie gebeurd. In de woonvisie is opgenomen dat in zes van de vierentwintig wijken voor hoge percentages sociale huur bij nieuwbouwprojecten wordt gekozen. Het gaat dan om niet-Arnhem-Oost wijken. Ook in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, vastgesteld door de raad op 27 maart 2024, wordt rekening gehouden met Arnhem-Oost. Dit gebeurt door de wijze waarop de plannen voor de scholen worden geprioriteerd in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De raad wordt op deze manier betrokken bij het gemeentelijk aandeel in het NPAO.

Om de relatie tussen bijvoorbeeld regulier beleid en het NPAO te kunnen leggen is het nodig inzicht te hebben in de samenhang. Een vraag is hoe de raad zicht op de relatie tussen het NPAO en het gemeentelijk beleid kan krijgen en kan houden. Welk beleid wordt wel en welk niet overwogen in relatie tot Arnhem-Oost? Er zijn raadsvoorstellen waarbij de relatie met het NPAO wordt afgewogen, maar een systematiek ontbreekt vooralsnog.

Volgen van de resultaten

Binnen het NPAO wordt nog gewerkt aan zowel kwantitatieve (indicatoren) als aan kwalitatieve monitoring (bewoners bevragen hoe het met hen gaat). Dit kan daarom in dit startonderzoek nog niet worden onderzocht.

Inzicht in de financiële voortgang

De informatie over de financiën loopt via financiële besluiten over gemeentelijke onderdelen van het programma. Het gaat dan met name om de cofinanciering voor de aanvraag voor de tweede tranche van het volkshuisvestingsfonds.

Eind 2023 heeft Arnhem middelen gekregen voor de regeling kansrijke wijk. Dit is een specifieke uitkering die zes andere uitkeringen bundelt. Deze middelen zijn nog niet in de begroting van Arnhem opgenomen. Dit gaat in het verzamelbesluit van zomer 2024 gebeuren. Dit verzamelbesluit bevat ook een voorstel voor het boeken van de inzet van de eigen gemeentelijke middelen op de relevante begrotingsprogramma's.

De diverse acties van de programmalijnen staan op verschillende begrotingsprogramma's en hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd. Na het verzamelbesluit van zomer 2024 staan er op 10 van de 13 stadsprogramma's middelen voor het NPAO.

Het is mogelijk een afzonderlijk overzicht te maken, bijvoorbeeld in een paragraaf NPAO (zie de beantwoording van deelvraag 3). Zonder een overzicht kan de raad de financiële voortgang niet uit de begroting of jaarstukken halen.

Deelvraag 3. Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de gemeenteraad voldoende aangrijpingspunten te geven om zijn kaderstellende en controlerende rol gedurende de looptijd van het programma te kunnen vervullen?

Structuur voor informeren van de raad

Om de raad voldoende aangrijpingspunten te geven om zijn rol te vervullen is een structuur nodig voor het informeren van de raad over het NPAO. Daar wordt door het NPAO en de gemeente Arnhem aan gewerkt. Dit in combinatie met de sessie met de raadsleden voor dit startonderzoek en input vanuit andere focusgebieden zien wij de volgende opties:

- twee keer per jaar een rapportage over het NPAO.
- een informatieavond over de NPAO rapportage; met de programmadirecteur en eventueel ook alliantiepartners. Een dergelijke avond kan ook in de wijken plaatsvinden.
- een tijdlijn over 18 jaar heen. Wat gebeurt er? wat wordt wanneer ingezet? Wanneer is de raad aan zet? De komende jaren kunnen concreet worden uitgewerkt, de latere jaren globaal.
- zowel in de begroting als in de jaarstukken een paragraaf NPAO opnemen, zodat inzichtelijk is welke bedragen in welk begrotingsprogramma er zijn opgenomen voor het NPAO.
- op een raadsnota standaard een vakje opnemen of er een link is met NPAO of niet, en zo ja, welke link dat is.
- aan de hand van stukken (vorige bullet) expliciet bespreken wat regulier beleid is en wat aanvullend voor Arnhem-Oost. Welk beleid en middelen zijn wenselijk voor Arnhem-Oost? En wat betekent dat voor de andere wijken?

Rol van de raad

Het is van belang dat raadsleden met elkaar bespreken hoe ze hun rol zien en hoe ze die gaan invullen. Zo kan de raad:

- een raadswerkgroep, klankbordgroep of tussenvariant/maatwerk variant instellen, zodat de balans gevonden kan worden tussen raadsleden die intensiever zijn betrokken en zij die er b.v. één keer per jaar gericht tijd aan kunnen besteden.
- in een eerste sessie de wensen van de raad over het volgen van resultaten bespreken. De raadsleden dragen dan proactief aan wat ze willen weten. Het kan dan gaan om:
 - prioriteiten van de raad. Welke indicatoren vindt de raad het belangrijkste?
 - hoe inzichtelijk te krijgen welke groepen bewoners zijn betrokken en welke nog niet.
 - hoe te weten of het echt beter gaat met bewoners?

[Naar inhoudsopgave](#)

- nadenken over hoe raadsleden in de toekomst betrokken kunnen zijn. Is er bijvoorbeeld behoefte aan een tussentijdse reflectie op het programma rond de verkiezingen? zodat de nieuwe raad kan bijsturen? Wat is nodig aan informatie voor de overdracht aan een nieuwe raad?

Andere mogelijkheden

Tot slot, is een bredere uitwisseling van ervaringen mogelijk. Een van de onderdelen van het NPLV is dat er landelijke bijeenkomsten van bijvoorbeeld de burgemeesters, de coördinerend wethouders, de programmadirecteuren of de programmamanagers van het volkshuisvestingsfonds zijn. Over deze bijeenkomsten is enthousiasme bij geïnterviewden in Arnhem en andere focusgebieden van dit startonderzoek. Deelnemers aan deze bijeenkomsten vinden het prettig om uit te wisselen hoe het gaat. Wat speelt overal? En wat is typisch voor de eigen gemeente? En hoe pakken ze elders een bepaald vraagstuk aan? Dit kan ook voor raadsleden zinvol zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een (jaarlijkse) landelijke bijeenkomst. Het kan ook door bij een raad van een ander focusgebied op bezoek te gaan of uit te nodigen naar Arnhem.

Inhoudsopgave

Samenvatting startonderzoek Nationaal programma Arnhem-Oost

2

Hoofdstuk 1. Inleiding

9

1.1 Aanleiding startonderzoek Nationaal programma Arnhem-Oost

9

1.2 Vraagstelling startonderzoek

9

1.3 Opzet onderzoek

10

1.4 Leeswijzer

11

Hoofdstuk 2. Doelen en start NPAO

12

2.1 Doelen en start Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid

12

2.2 Waarom Arnhem-Oost als focusgebied?

15

2.3 Doelen en start NPAO

15

2.4 Betrokkenheid raad bij doelen en start NPAO

16

Hoofdstuk 3. Programmalijnen NPAO

17

3.1 De landelijk actielijnen

17

3.2 De programmalijnen van het NPAO

19

3.3 Wat is de ruimte voor de raad?

21

Hoofdstuk 4. Samenwerkende partners NPAO

22

4.1 De alliantie en de programmaorganisatie

22

4.2 De gemeente in de alliantieorganisatie

24

4.3 Wat is de ruimte voor de raad?

26

Hoofdstuk 5. Bewonersparticipatie

28

5.1 Bewonersparticipatie in het NPAO

28

5.2 Welke ruimte heeft de raad?

29

Hoofdstuk 6. Bekostiging

30

6.1 Welke middelen zijn er voor het NPAO?

30

6.2 Inzicht in de gemeentelijke bijdrage aan het programma

32

6.3 Welke ruimte heeft de raad?

33

Hoofdstuk 7. Volgen van resultaten

36

7.1 Wat is er aan informatie?

36

7.2 Waar wordt aan gewerkt in het NPAO?

36

7.3 Welke ruimte heeft de raad?

36

Hoofdstuk 8. Governance

38

8.1 Betrokkenheid van de gemeenteraad tot nu toe

38

8.2 Opties verder ontwikkelen betrokkenheid raad

39

Bijlagen

41

Bijlage 1. Verbijzondering onderzoeksvragen vergelijkend onderzoek rekenkamers

41

Bijlage 2. Kernindicatoren NPLV

43

Bijlage 3. Bronnen

44

Bijlage 4. Geïnterviewde personen en deelnemers sessie raadsleden

46

Hoofdstuk 1. Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanleiding van dit startonderzoek. Dit is onder andere van belang omdat het geen standaard rekenkameronderzoek is. Vervolgens bespreken we de vraagstelling van het onderzoek. Daarbij gaan we ook in op de zes invalshoeken van het onderzoek. We sluiten dit hoofdstuk af met de opzet van het onderzoek en de leeswijzer.

1.1 Aanleiding startonderzoek Nationaal programma Arnhem-Oost

De rijksoverheid is een programma gestart om de leefbaarheid en veiligheid van 20 focusgebieden in 19 steden te verbeteren. Dit programma heet Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid. Het gaat om een langjarige (20 jaar) inzet van het rijk met gemeenten en lokale partijen. Dit programma is officieel in juli 2022 gestart. Eén van de focusgebieden is Arnhem-Oost. Het programma in Arnhem heet 'Nationaal programma Arnhem-Oost' afgekort tot NPAO.

De rekenkamers van Heerlen, Groningen, Arnhem en Lelystad werken met elkaar samen met als doel het programma in hun gemeente te volgen en zo de gemeenteraden te faciliteren bij hun kaderstellende en controlerende rol bij dit programma. De rekenkamers willen dit onder andere doen door een startonderzoek, door andere onderzoeken komende jaren en door het historisch overzicht te bewaren en bewaken ten behoeve van de raden. Daarbij willen de rekenkamers ook van elkaar leren.

De rekenkamers voeren ieder een startonderzoek in de eigen gemeente uit. Vervolgens worden deze onderzoeken naast elkaar gelegd en wordt er een gemeenschappelijk vergelijkend onderzoeksrapport gemaakt. De gemeenteraad van Arnhem ontvangt zowel het eigen startonderzoek als het vergelijkend onderzoeksrapport.

1.2 Vraagstelling startonderzoek

1.2.1 Doel onderzoek en vraagstelling

Arnhem-Oost bestaat uit vijf wijken – Presikhaaf, Geitenkamp, Arnhemse Broek, Klarendal en Malburgen. Hier wonen 56.000 mensen. In Arnhem wonen circa 166.000 mensen. Het gaat dus om ongeveer 1/3 van de inwoners van de gemeente Arnhem. Voor deze inwoners wordt ingezet op een integrale aanpak gedurende circa 18 jaar. Het gebiedsplan voor Arnhem-Oost is van 15 juni 2023.

Dit startonderzoek richt zich op de opzet van het programma. De positie en de rol van de gemeenteraad staat daarbij centraal. De samenwerkende rekenkamers hebben de centrale onderzoeksvraag van het startonderzoek als volgt geformuleerd:

Kan de gemeenteraad de ontwikkeling van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid aan de beleidsmatige en financiële kaders toetsen?

Deze vraag is verdeeld in de volgende deelvragen:

1. Zijn de beleidsmatige en financiële uitgangspunten bij aanvang van het programma voldoende duidelijk voor de gemeenteraad om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen?
2. Geeft de verstrekte informatie over het programma aan de gemeenteraad voldoende inzicht in de (financiële) voortgang van het programma?
3. Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de gemeenteraad voldoende aangrijpingspunten te geven om zijn kaderstellende en controlerende rol gedurende de looptijd van het programma te kunnen vervullen?

Deze deelvragen worden benaderd vanuit zes invalshoeken: de inhoud van het programma, de netwerkorganisatie (de alliantie), de betrokkenheid van de bewoners, de middelen, het volgen van de resultaten en de governance door de raad. Met governance bedoelen we de besluitvorming in de organisatie, de verdeling van de verantwoordelijkheden en de controle op de organisatie.

1.2.2 Zes invalshoeken vraagstelling

Inhoud Het NPAO is gericht op *Arnhem-Oost*, omdat daar een cumulatie van problemen is. Dit leidt tot de vragen: om welke problemen gaat het? Waar blijken de problemen uit? Hoe is de opzet van het programma? Welke inhoudelijke lijnen zijn uitgezet? En wat zijn de acties? En waarom is daarvoor gekozen?

Een vraag die ook van belang is, is hoe is de relatie tussen de acties voor Arnhem-Oost en het reguliere beleid? De gemeente gaat immers over heel Arnhem. Er is bijvoorbeeld ook armoede buiten Arnhem-Oost.

Vragen voor de raad zijn dan bijvoorbeeld: Hoe is de raad betrokken bij de programmalijnen van het NPAO? Hoe ziet de raad de relatie tussen de acties voor Arnhem-Oost en het reguliere gemeentelijke beleid?

Netwerkorganisatie Het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid gaat uit van een netwerkorganisatie in de vorm van een alliantie – een informele samenwerking van alle partijen in het focusgebied. In deze alliantie zijn alle partijen gelijk. De gemeente is één van de partijen. De gemeente draagt financieel relatief veel bij en gaat over alle onderwerpen, terwijl een woningcorporatie met name over wonen gaat en scholen over onderwijs. Voor de werking van het programma is het van belang dat het een programma van alle partijen is.

Wat betekent dat voor de raad? Hoe kan de raad invloed hebben, zonder dat het een gemeentelijk programma wordt?

Bewonersparticipatie Bewonersparticipatie is van groot belang en één van de voorwaarden die het rijk stelt aan het programma. Het programma draait immers om de bewoners van het gebied Arnhem-Oost. Er is daarom direct contact tussen bewoners, het programmabureau en de alliantie.

Wat betekent bewonersparticipatie voor de volksvertegenwoordigende rol van de raad? Hoe vervult de raad zijn rol in dit netwerk?

Middelen De rijksmiddelen voor het NPAO betreffen vooral specifieke uitkeringen. Een specifieke uitkering is een uitkering van het rijk voor een specifiek doel. Bij een specifieke uitkering krijgt het college de middelen van het rijk al dan niet op basis van een aanvraag van het college bij het rijk. Het college legt verantwoording af aan het rijk. Het rijk kan cofinanciering vragen voor specifieke uitkeringen. Alle middelen, ook de specifieke uitkeringen,

staan in de gemeentelijke begroting en jaarstukken; dus de raad gaat ook over specifieke uitkeringen van het rijk, maar beperkt.

Het is dan de vraag: hoe hiermee om te gaan als raad? Wat is de keuzevrijheid van de raad? Vooral als cofinanciering van de gemeente wordt gevraagd.

Een belangrijke vraag is ook hoe krijgt de raad inzicht in de gemeentelijke middelen voor het programma? Het programma is breed van opzet en is daarom op meerdere plekken in de begroting, en daarmee de jaarstukken, opgenomen.

Waar en hoe wordt er gerapporteerd over de (gemeentelijke) middelen voor Arnhem-Oost? Heeft de gemeenteraad zicht op de middelen?

Volgen resultaten Het nationaal programma kent een monitoringssystematiek, maar ieder focusgebied heeft ook een eigen manier van het volgen van het programma. Dit gebeurt onder andere door onderzoek. De monitoring is zowel landelijk als gemeentelijk nog in ontwikkeling.

In deze fase van ontwikkeling kan de raad meedenken en aangeven wat hij wil: Wat heeft de raad nodig aan informatie? Welke monitoring? Welke onderzoeken?

Governance Samenvattend is het de vraag wat de raad nodig heeft voor de sturing op het programma.

Heeft de raad scherp waar hij wel en waar hij niet over gaat? Welke vereisten zijn essentieel om het programma gedurende 20 jaar succesvol te kunnen uitvoeren?

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de verbijzondering van de onderzoeksvragen van het vergelijkend onderzoek van de samenwerkende rekenkamers.

1.3 Opzet onderzoek

Het NPAO is in een startfase. Daarom ligt de nadruk in dit startonderzoek op het faciliteren van de raad om zijn kaderstellende en controlerende functies effectief te vervullen. Het onderzoek richt zich op de huidige rol van de raad, evenals op wat deze rol in de toekomst zou kunnen inhouden. Het onderzoek bestond uit de volgende onderzoeksstappen:

- een documentenanalyse (zie bijlage 3 voor de gebruikte bronnen)

- interviews met de burgemeester, coördinerend wethouder, twee programmamanagers, de programmadirecteur en andere bij het programma betrokken ambtenaren. De interviews beperkten zich tot de gemeente en de programmaorganisatie (zie bijlage 4 voor een overzicht van de geïnterviewden).
- een verkennende vragenlijst aan raadsleden, zie tekstkader 1.
- een gesprek met raadsleden. Dit gesprek is 21 februari 2024 gehouden, zie tekstkader 1.

De interviews, de vragenlijst aan raadsleden en de sessie met de raad zijn verwerkt in de hoofdstukken 2 tot en met 8.

Tekstkader 1. Verkennende vragenlijst en sessie raadsleden

Verkennde vragenlijst raadsleden

Voor het startonderzoek is een verkennende vragenlijst gestuurd aan de raadsleden en fractievoorzitters. De vragenlijst is 16 keer ingevuld. Daarnaast heeft één persoon alleen de eerste vragen beantwoord. Wij gaan hierna uit van 16 invullers. De vragenlijst is ingevuld door:

- 15 raadsleden en 1 fractievoorzitter (wij noemen in dit startonderzoek alle invullers raadsleden)
- 8 raadsleden die sinds de verkiezingen 2022 in de raad zitten en 8 die er al langer inzitten.
- 5 raadsleden die in Arnhem-Oost wonen of er hebben gewoond.

Vermoedelijk is de vragenlijst vooral ingevuld door raadsleden die een betrokkenheid bij het NPAO hebben. De beantwoording is niet representatief voor de hele gemeenteraad van Arnhem. De vragenlijst is vooral verkennend en heeft gediend voor de voorbereiding van de sessie met de raadsleden en voor de voorbereiding van de interviews.

Bijeenkomst met raadsleden 21 februari 2024

Aan de bijeenkomst namen 11 raadsleden deel, van 8 verschillende politieke partijen.

Op de bijeenkomst ging het om de discussie. De discussie is input voor dit onderzoek en is met name gebruikt in de paragraaf 'wat is de ruimte voor de raad?' waarmee een aantal hoofdstukken afsluit. Deze paragrafen zijn op hun beurt input voor het overkoepelend hoofdstuk 8 'governance'.

Het onderzoek is uitgevoerd van 1 december 2023 – 31 maart 2024.

Documenten van na 31 maart 2024 zijn inhoudelijk niet meegenomen in dit rapport, tenzij de inhoud in een interview is besproken. Het bevindingenrapport is 25 april 2024 uitgezet voor feitencontrole. De feitencontrole is 30 mei 2024 afgerond.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de doelen en de start van het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid en op de doelen en de start van het NPAO. Dit hoofdstuk geeft de achtergrond van het programma. In de hoofdstukken 3 tot en met 8 gaan we vervolgens in op de zes invalshoeken van het startonderzoek. De inhoud van de programmalijnen en de samenhang met het reguliere beleid in Arnhem bespreken we in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 gaan we in op de netwerkorganisatie en in hoofdstuk 5 op bewonersparticipatie. Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de middelen en bespreekt hoe het inzicht in de middelen van de gemeenteraad tot nu toe is. Hoofdstuk 7 schetst hoe de resultaten gevolgd gaan worden. Het laatste hoofdstuk gaat over governance en is daarmee overkoepelend over de andere hoofdstukken. Dit hoofdstuk geeft een overall analyse.

In ieder hoofdstuk hanteren we een opzet die er op hoofdlijnen als volgt uitziet:

- wat is er afgesproken voor het programma met de rijksoverheid? Dat wil zeggen waar moet het NPAO zich aan houden?
- hoe gaat Arnhem ermee om? Hoe heeft Arnhem het georganiseerd?
- wat zijn de ervaringen tot nu toe?
- wat is de rol van de raad tot nu toe? En wat is de ruimte die de raad heeft?

Hoe deze opzet in de hoofdstukken is verwerkt verschilt per hoofdstuk. De reden hiervoor is het karakter van de verschillende hoofdstukken. Bij het hoofdstuk over het volgen van de resultaten kunnen bijvoorbeeld nog niet alle vragen worden geantwoord, omdat dit onderwerp in de beginfase zit. Ieder hoofdstuk beginnen we daarom met een kort overzicht van de vragen die aan bod komen in dat hoofdstuk.

Hoofdstuk 2. Doelen en start NPAO

Arnhem-Oost is een focusgebied van het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid. In paragraaf 2.1 schetsen we eerst kort wat het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid inhoudt. Wat is de aanleiding? Wat zijn de doelen? En wat voor afspraken zijn er gemaakt tussen de rijksoverheid en een focusgebied? Daarna staan we in paragraaf 2.2 stil bij de keuze voor Arnhem-Oost. Wat is de opgave voor Arnhem-Oost? In paragraaf 2.3 beschrijven we de ontwikkeling naar het gebiedsplan 'Arnhem-Oost zijn we samen'. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaan we in op de betrokkenheid van de raad in de fase tot en met de ontwikkeling van het gebiedsplan.

2.1 Doelen en start Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid

Start De rijksoverheid is zomer 2022 officieel gestart met het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid (NPLV). Dit gebeurde op een bijeenkomst in Schiedam. Ook bood de minister voor volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (VRO) toen het NPLV aan de Tweede Kamer aan.

De **aanloop** van het NPLV is drie jaar. De eerste keer dat de rijksoverheid aangaf dat er wijken zijn die extra aandacht nodig hebben was in 2019. In dat jaar stuurde de minister twee brieven over het woonbeleid aan de Tweede Kamer.³ Een onderdeel van deze brieven was verbetering van levens van inwoners in kwetsbare wijken. In maart 2020 stuurde de minister een vervolgbrief aan de Tweede Kamer waarin het NPLV wordt aangekondigd. Een lijst met gebieden was in de bijlage van de brief opgenomen. Arnhem-Oost was één van de gebieden.

Een reden voor de lange aanloop van het programma is dat januari 2021 het kabinet Rutte III demissionair wordt. Het duurde tot januari 2022 voordat het

kabinet Rutte IV startte.⁴ In juni 2022 startte het programma vervolgens officieel.

Aanleiding Een belangrijke aanleiding voor het NPLV is de leefbaarometer 2018.⁵ De leefbaarometer is een instrument waarbij een inschatting wordt gemaakt van de leefbaarheid, zoals bewoners die ervaren. Het instrument doet dat op basis van allerlei kenmerken van gebieden – zoals criminaliteit en overlast, voorzieningen, woningvoorraad en bevolkingssamenstelling. De leefbaarometer laat zien dat de leefbaarheid verbetert in Nederland, maar niet in sommige kwetsbare wijken. Deze wijken blijven achter waardoor de kloof met de rest van Nederland groter wordt. Het rijk heeft een aantal aanvullende onderzoeken naar deze wijken laten doen. Deze onderzoeken laten zien dat er in sommige wijken sprake is van “een concentratie en stapeling van problemen op het gebied van onderwijs, werkloosheid, armoede (inkomen en schulden), gezondheid, de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, veiligheid en georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.” (NPLV 2022, p. 7).

De **doelstelling van het NPLV** is “de leefbaarheid en veiligheid van de meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-20 jaar tijd op orde te brengen en het perspectief van de bewoners te verbeteren.” (NPLV 2022, p. 14).

Deze doelstelling is vertaald in drie doelen:⁶

- het verbeteren van de fysieke leefomgeving
- het bieden van een beter perspectief
- het vergroten van de veiligheid

Deze drie doelen zijn vertaald in drie actielijnen. In tekstkader 2 hebben we de actielijnen opgenomen. De actielijnen 2, 3 en 4 sluiten aan op de bovenstaande doelen. De eerste actielijn gaat over de randvoorwaarden van het programma.

³ Brief van de Minister van BZK van 22 februari 2019 en brief van 28 oktober 2019.

⁴ De 15 burgemeesters van 16 focusgebieden hebben twee maal een appel gedaan op het rijk voor aandacht voor de focusgebieden: op 15 juni 2020 via het manifest: “Kom op voor de meest kwetsbare gebieden, Urgente oproep 15 burgemeesters voor ondersteuning om tweedeling tegen te gaan” en 26 mei 2021, ‘Dicht de kloof’ Artikel van de burgemeesters van 15 gemeenten in het Algemeen Dagblad.

⁵ Rigo Research en advies & Atlas voor gemeenten, ‘leefbaarheid in Nederland 2018’, 16 augustus 2019.

⁶ Deze drie doelen worden ER-doelen genoemd. ER-doelen geven gewenste ontwikkelingen of eigenschappen aan: betER, meER, grotER enzovoort. De doelen zijn kwalitatief en daarom minder gemakkelijk meetbaar.

Tekstkader 2. Actielijnen NPLV

Actielijn 1 | We zorgen voor een integrale aanpak met duidelijke regie en een adequaat juridisch instrumentarium (samenhangende aanpak)

Beleidsinhoudelijke actielijnen

Actielijn 2 | We verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken (woningen en wijken)

Actielijn 3 | We zorgen ervoor dat meer bewoners kunnen meedoen in de samenleving (meedoen)

Actielijn 4 | We investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit en vergroten de weerbaarheid van jongeren (veiligheid)

Opzet van het programma Het uitgangspunt van het NPLV is dat als problemen van mensen stapelen er meer nodig is dan het reguliere beleid. Kernwoorden zijn:

- een extra inspanning
- gebiedsgericht werken, dat wil zeggen een samenwerking van private en publieke actoren in een gebied
- een integrale aanpak, zoals 'ontschotting' van middelen
- een langdurige inzet. Het NPLV gaat uit van één generatie, dat wil zeggen vijftien tot twintig jaar.

Inzet van het rijk De opzet van het NPLV is dat de rijksoverheid bij al haar beleid telkens de vraag stelt of er iets extra's nodig en mogelijk is voor de focusgebieden. Het NPLV bestaat daarmee uit aanvullend beleid op regulier rijksbeleid. Zijn er extra middelen mogelijk? Kunnen de focusgebieden op een andere manier worden geholpen? Dat zijn vragen die het rijk voor de drie actielijnen stelt.

Een aanvullende vraag is of het beleid integraler kan voor de gemeenten met focusgebied. Het gaat dan om actielijn 1 van het programma '*We zorgen voor een integrale aanpak met duidelijke regie en een adequaat juridisch instrumentarium (samenhangende aanpak)*'. Een voorbeeld van integraler

beleid is de regeling kansrijke wijk.⁷ In deze regeling zijn zes regelingen gebundeld.

Afspraken met de focusgebieden Met de focusgebieden van het NPLV is een overeenkomst gesloten. In de overeenkomst staan afspraken voor het focusgebied. Kort samengevat gaat het om de volgende afspraken:

- commitment aan de drie doelen (het verbeteren van de fysieke leefomgeving; het bieden van een beter perspectief; het vergroten van de veiligheid).
- maatwerk per focusgebied. De drie doelen zijn breed en geven daardoor veel ruimte. Hierdoor kunnen gemeenten hun eigen doelen stellen.
- commitment aan een langjarige inzet voor 15-20 jaar.
- organiseren van een publiek-private alliantie onder voorzitterschap van de burgemeester.
- er is een onafhankelijk programmabureau.
- inwoners worden betrokken.
- de alliantie stelt een integraal gebiedsplan voor het focusgebied op.
- opzetten van monitoring van het programma. De lokale programma's worden ondersteund door een 'kennisinfrastructuur'.

Een belangrijk verschil tussen het NPLV en eerder rijksbeleid⁸ met vergelijkbare doelen met de focusgebieden is de lange looptijd (één generatie) van het NPLV. Het integraal werken is ook van belang, vooral omdat het doel van het NPLV heel breed is. Het gaat om een samenwerking van veel partners: de gemeente, privaatrechtelijke organisaties (corporaties, scholen, zorginstellingen enzovoort) én het rijk.

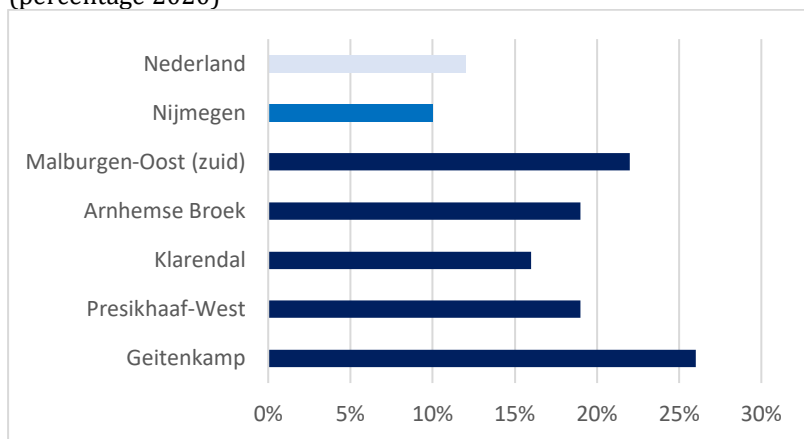
In paragraaf 2.3 van dit hoofdstuk gaan we in op het gebiedsplan. De andere afspraken bespreken we in de hoofdstukken 3 tot en met 7 van dit startonderzoek.

⁷ Gemeenten verwijzen hier vaak naar met SPUK (specifieke uitkering) kansrijke wijk.

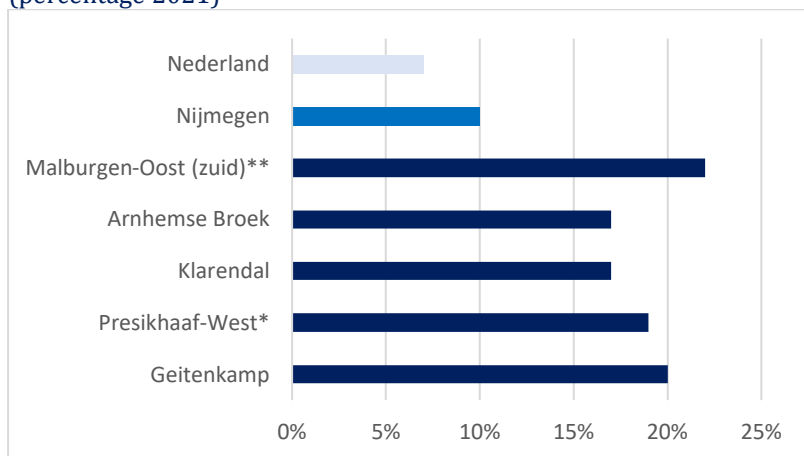
⁸ Het grotestedenbeleid (1994 – 2002) had tot doel het wonen, werken en leven in 45 grote steden te verbeteren. In 2007 startte de Vogelaaarwijken. In dat jaar werden de

wijken geselecteerd. In deze wijken was een stapeling van sociale, fysieke en economische problemen. Het rijk investeerde in deze wijken met als doel de problemen aan te pakken. Dit beleid duurde tot ongeveer 2010.

Figuur 1.a 18 t/m 30 jarigen zonder startkwalificatie
(percentage 2020)

Figuur 1.b Huishoudens onder of rond sociaal minimum
(percentage 2021)

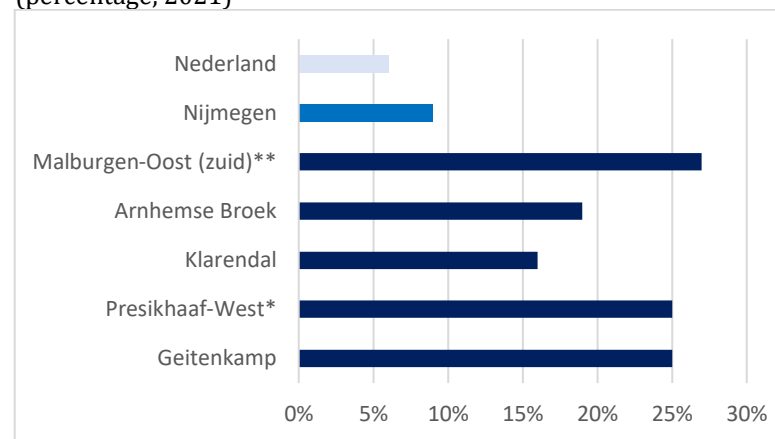

Bron: zichtopwijken, download 2 april 2024

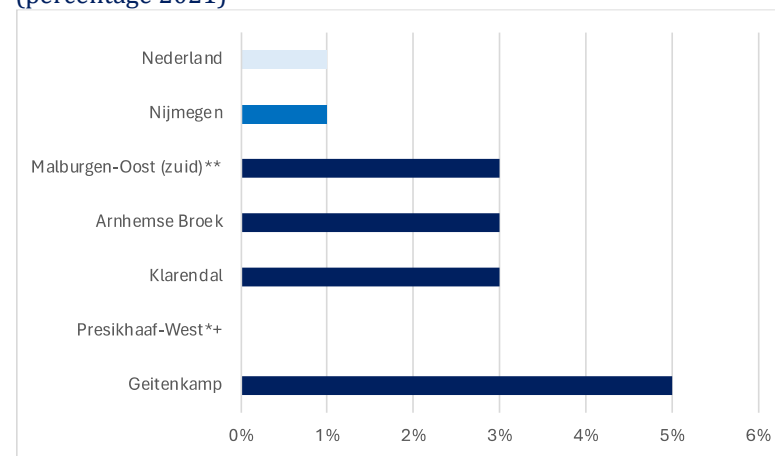
* Presikhaaf is verdeeld in West en Oost. Hier is alleen West opgenomen.

** Malburgen – is in de database zichtopwijken in drie delen gesplitst. Alleen Malburgen-Oost (zuid) is hier meegenomen.

Figuur 1.c Kinderen in bijstandshuishoudens
(percentage, 2021)

Figuur 1.d Jongeren verdacht van een delict (2021)
(percentage 2021)

+ er zijn geen cijfers voor Presikhaaf-West voor figuur 1.d.

2.2 Waarom Arnhem-Oost als focusgebied?

Keuze voor Arnhem-Oost Arnhem-Oost is één van de 20 focusgebieden. De keuze voor de focusgebieden is, zoals eerder aangegeven, onder andere gebaseerd op de leefbaarometer 2018. Gemeenten hebben het eigen focusgebied vervolgens afgebakend.

In Arnhem is de indeling Arnhem-Noord en -Zuid – boven en onder de rivier – gangbaar. Arnhem-Oost was geen term die bijvoorbeeld inwoners gebruikten. Er is een scheidslijn in Arnhem tussen Oost en West. In Arnhem-Oost wonen vooral mensen met lagere inkomens, in West met hogere inkomens. Deze scheidslijn tussen ‘arm’ en ‘rijk’ (Oost en West) is er zowel onder (Malburgen) als boven de rivier (Presikhaaf, Geitenkamp, Arnhemse Broek en Klarendal). Er zijn enkele delen in Arnhem-Oost die erbuiten vallen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de wijk Paasberg in Noord, of de wijk Kronenburg in Zuid die in Arnhem-Oost liggen. Ook zijn er bedrijventerreinen in Arnhem-Oost, zoals bij Arnhemse Broek.

De wijken Elderveld en Schuytgraaf in Arnhem-West – zijn voorbeelden van wijken die ook steeds meer te maken krijgen met achterstanden. Op basis van kenmerken in de leefbaarometer zijn ze niet meegenomen. Besloten is te focussen op Arnhem-Oost. Succesvolle acties kunnen vervolgens ook in andere wijken worden uitgerold. In paragraaf 3.2 gaan we hier verder op in.

Kenmerken Arnhem-Oost De wijken van Arnhem- Oost hebben achterstanden op onderwijs, leefbaarheid en veiligheid. Er zijn veel bewoners met lage inkomens. In figuur 1 laten we enkele scores van de vijf wijken zien. Daarbij hebben ook de cijfers voor Nijmegen en Nederland opgenomen om te kunnen vergelijken. We hebben voor Nijmegen gekozen, omdat Nijmegen in dezelfde regio ligt en geen focusgebied heeft.

Als we kijken naar de cijfers van de leefbaarometer (cijfers van 2020) voor de fysieke omgeving en voor wonen dan geven bewoners hun wijk de volgende score:

- Malburgen-Oost (Zuid): onvoldoende,
- Arnhemse Broek en Presikhaaf-West: zwak
- Geitenkamp: voldoende
- Klarendal: ruim voldoende.

In Nijmegen geven bewoners hun wijk gemiddelde een ruime voldoende en het Nederlands gemiddelde is een ‘goed’.

2.3 Doelen en start NPAO

Ontwikkeling programma Het NPAO is in een aantal stappen ontwikkeld. In de begroting 2021 van de gemeente Arnhem gaat het voor het eerst over het programma. In die begroting staat: *“In sommige wijken staat de leefbaarheid meer onder druk dan in andere wijken. Deze buurten hebben extra aandacht nodig. Op plekken waar dit speelt, ontwikkelen we samen met bewoners en professionals een aanpak.”* Dit leidde tot de motie (20M253) met daarin de vraag van de gemeenteraad aan het college om:

1. In nauwe samenwerking met de teams leefomgeving en een brede vertegenwoordiging van bewoners uit deze wijken een integraal, samenhangend maar beknopt lange termijn beleid te formuleren voor de Arnhem Oost Aanpak.
2. Dit beleid, inclusief concrete, meetbare doelen en de daarvoor benodigde middelen, uiterlijk in mei 2021 aan de raad aan te bieden.

Vervolgens is 18 mei 2021 het *‘richtinggevend kader Arnhem-Oost (aanpak Arnhem-Oost)’* aan de raad aangeboden. In juli 2021 is de ‘aanpak Arnhem-Oost’ in de raad behandeld. Dit leidde tot discussie en vijf aangenomen moties. Het programma is in 2022 in uitvoering gegaan, vooral aan de hand van een aantal pilots en acties.

In 2023 is het programma verder ontwikkeld. Inhoudelijk zijn de programmalijnen ontwikkeld waar acties onder zijn geplaatst.

Organisatorisch was de verdere ontwikkeling gericht op de alliantie. Dit leidde tot een gebiedsplan in juni 2023. Dit gebiedsplan is door de alliantie vastgesteld en naar de raad gestuurd.

April 2024 heeft de raad een uitvoeringsprogramma gekregen voor de jaren 2024-2027. Dit uitvoeringsprogramma is door de alliantie vastgesteld en ter kennisneming naar de raad gestuurd.

Doelen programma De ‘aanpak Arnhem-Oost’ en het gebiedsplan hebben een sterke inhoudelijke samenhang. In tekstkader 3 hebben we een overzicht van de doelen opgenomen. Kort samengevat focust het programma op het inhalen van achterstanden. De huidige generatie kinderen en jongeren staat daarbij voorop.

In hoofdstuk 3 gaan we verder op de afzonderlijke programmalijnen in.

Tekstkader 3. Overzicht doelen diverse documenten van het NPAO

Richtinggevend kader Arnhem- Oost (aanpak Arnhem-Oost), (18 mei 2021)

De hoofddambitie van de Arnhem-Oost-aanpak is dat iedere jongere in Arnhem-Oost dezelfde kansen heeft als elke andere jongere in Arnhem en Nederland. Daarvoor is een langjarige beweging nodig.

Het programma is opgezet aan de hand van vier ontwikkellijnen:

1. Bewoners voelen zich vrij, veilig en verbonden met elkaar in hun wijk, waar zij trots op zijn.
2. Alle jongeren kunnen zich ontwikkelen in een cultuur waarin de persoonlijke ontwikkeling centraal staat en alle bewoners zijn aan het werk als ze dat kunnen of doen mee.
3. Iedere bewoner kan rondkomen, en leeft gezond - zowel fysiek als mentaal.
4. Opgroeien en leven in kwalitatief goede woningen in een prettige en veilige openbare ruimte.

Uitvoeringsprogramma Arnhem – Oost 2022 (15 maart 2022)

De doelen voor de komende generatie zijn ambitieus, maar ook urgenter dan ooit. Doelen zijn onder andere: het aantal kinderen dat opgroeit in armoede moet drastisch afnemen; alle jongeren die de mogelijkheden hebben om een startkwalificatie te hebben, halen die ook; jongeren zijn gezond, zowel fysiek als mentaal, en maken minder gebruik van Jeugdzorg.

Gebiedsplan Arnhem-Oost en uitvoeringsagenda 2023 – 2027 (presentatie 15 juni 2023)

Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken (Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en Klarendal) aan te pakken.

Het Nationaal Programma Arnhem-Oost werkt langs drie lijnen:

1. Opvoeden en Opgroeien (de pedagogische wijk) | Een kansrijke en inclusieve ontwikkeling voor ieder kind en iedere jongere ('min 10 maanden' tot 27 jaar)
2. Werk en Inkomen | Bestaanszekerheid voor ieder gezin en huishouden
3. Wonen en Leven | Leven in een duurzame woning en in een gezonde en veilige buurt

Uitvoeringsplan 2024 – 2026 (PM april 2024)

Verdere invulling van de drie lijnen uit het gebiedsplan met acties voor de komende drie jaar.

2.4 Betrokkenheid raad bij doelen en start NPAO

De 'aanpak Arnhem-Oost' is door de raad behandeld. Hierover was discussie. Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat het draagvlak van het programma groot is bij de raad; de noodzaak staat niet ter discussie. 15 juni 2023 is het gebiedsplan gepresenteerd in een bijeenkomst. 14 september 2023 was er een informatiesessie met raadsleden over het gebiedsplan Arnhem-Oost. Over de bijeenkomst in september wordt door geïnterviewden gezegd dat deze goed werd gewaardeerd, maar niet druk was bezocht.

In de verkennende vragenlijst van dit startonderzoek hebben we raadsleden gevraagd: "hoe goed kent u het nationaal programma Arnhem-Oost?" De meeste raadsleden (59%) geven aan hun kennis een cijfer tussen de 6 en de 7,5. 23% geeft een hoger cijfer en 18% geeft de eigen kennis een onvoldoende.

Op de vraag "waar kent u het nationaal programma Arnhem-Oost van?" Gaf 59% aan van het gebiedsplan, 41% was op de informatieavond in september 2023 geweest en 24% gaf aan geïnformeerd te worden in gesprekken met betrokkenen. 12% geeft aan het programma nauwelijks te kennen. Hierbij dient benadrukt te worden dat de kennis van het programma bij de invullers van de vragenlijst waarschijnlijk groter is dan bij de niet-invullers.

In de sessie met raadsleden over dit startonderzoek werd aangegeven dat het lang stil was na het verschijnen van het gebiedsplan en de raadsinformatiesessie van september 2023. Ook was er een vraag om meer zicht te krijgen op de planning. Het gaat dan onder andere om de vraag wanneer de raad welke stukken krijgt en wat er dan van de raad wordt verwacht. Inmiddels is het uitvoeringsplan 2024 – 2026 naar de raad gestuurd en kan een informatieavond worden georganiseerd als de raad dat wenst.

Dit hoofdstuk is vooral een terugblik. We gaan in dit hoofdstuk daarom niet in op de ruimte voor de raad. In hoofdstuk 8 'governance' komen we terug op de frequentie waarmee de raad informatie krijgt, de communicatie hierover en de mogelijke rol van de raad bij de huidige en toekomstige plannen.

Hoofdstuk 3. Programmalijnen NPAO

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag wat het NPAO inhoudt. Welk type beleids- en uitvoeringsacties zijn er? Hoe verhouden die acties zich tot het reguliere beleid van Arnhem? Bij deze vragen staan we in paragraaf 3.2 stil. In paragraaf 3.3 zoomen we in op de rol van de raad. Het NPAO en daarmee ook het gebiedsplan en de uitvoeringsplannen zijn van de alliantie. Wat betekent dat voor de raad? Welke stukken krijgt de raad? En welke ruimte heeft de raad bij het uitzetten van de beleidskaders?

We beginnen dit hoofdstuk met de vraag wat het landelijk beleid is voor het NPLV en wat dat betekent voor het NPAO.

3.1 De landelijk actielijnen

Inspanningsverplichting In tekstkader 2, in paragraaf 2.1, hebben we de actielijnen van het NPLV opgenomen. De actielijnen 2, 3 en 4 zijn beleidsinhoudelijk. Ze gaan kort samengevat over wonen, meedoen en veiligheid. Voor deze actielijnen is er regulier rijksbeleid. Met het NPLV heeft het rijk toegezegd, daar waar het van toepassing is en waar het kan, prioriteit te geven aan de focusgebieden; het rijk heeft een inspanningsverplichting. Behalve het reguliere rijksbeleid kan er daarom een extra accent worden gelegd of extra middelen beschikbaar worden gesteld voor de focusgebieden. De gemeenten met een focusgebied hebben eveneens een inspanningsverplichting. Ook gemeenten dienen bij beleid, waarvoor het relevant is, af te wegen of iets extra's voor het focusgebied nodig en mogelijk is.

Voor de volledigheid merken we op dat de kenmerken van de focusgebieden er al voor kunnen zorgen dat er relatief veel middelen naar de gebieden gaan. Bijvoorbeeld, als een kenmerk van de focusgebieden is dat er relatief veel woningen met een D tot en met F-energielabel staan, en er zijn maatregelen om woningen te verbeteren dan gaan relatief veel middelen naar deze woningen.

Overzicht van het rijksbeleid Figuur 2 geeft een overzicht van het rijksbeleid voor de focusgebieden tot en met 2023. In het overzicht zijn in de eerste

kolom beleidsmaatregelen van de rijksoverheid opgenomen. Het gaat dan om regulier rijksbeleid. In de tweede kolom hebben we opgenomen welke specifieke rijksmaatregelen er voor de focusgebieden zijn. In de derde kolom hebben we aangegeven of de maatregel onderdeel uitmaakt van het NPAO of niet.

Kolom 2 van figuur 2 laat zien dat 'specifiek voor focusgebied' met name gaat om extra middelen voor een specifiek doel. De uitzondering is de regeling kansrijke wijk. Het bijzondere aan deze regeling is dat deze zes andere regelingen bundelt. Het doel hiervan is ontschotting, zodat beter integraal kan worden gewerkt. Deze bundeling van uitkeringen is er alleen voor gemeenten met een focusgebied. Andere gemeenten krijgen middelen via de diverse onderliggende specifieke uitkeringen.

Wel of geen NPAO? Uit figuur 2 blijkt dat van het rijksbeleid de middelen voor het volkshuisvestingsfonds, energiefixers (advies en hulp bij energiearmoede) en de regeling kansrijke wijk voor het NPAO worden ingezet. Het onderdeel school en omgeving van de regeling kansrijke wijk loopt in Arnhem via de scholen. In sommige andere focusgebieden lopen deze middelen via de gemeente.

De andere maatregelen maken geen onderdeel uit van het NPAO. Een voorbeeld hiervan zijn de regiodeals. De regiodeals, is voor een aantal focusgebieden van belang, maar voor andere focusgebieden niet of indirect. De gemeente maakt dan wel deel uit van bijvoorbeeld een regiodeal, maar niet specifiek voor het focusgebied. Dit is ook voor Arnhem het geval, zie figuur 2.

In paragraaf 3.2 gaan we in op de maatregelen die onderdeel zijn van het NPAO.

Figuur 2. Overzicht landelijk beleid in relatie tot de focusgebieden

Beleidsmaatregel	Positie focusgebieden	NPAO
Actielijn woningen en wijken		
Volkshuisvestingsfonds (VHF) herstructurering van het slechtste deel van de (particuliere) woningvoorraad in de meest kwetsbare gebieden, dat wil zeggen woningverbetering (renovatie en verduurzaming), transformatie van (commercieel) vastgoed naar woningen, sloop/nieuwbouw en inponing (verwerving voor herstructurering).	Alle gemeenten. Focusgebieden en grensgemeenten krijgen prioriteit	ja
Woningbouwimpuls (WBI) versnellen van de bouw, het vergroten van het aantal nieuwbouwwoningen in een project, of het vergroten van de betaalbaarheid van die woningen voor mensen met een middeninkomen.	Alle gemeenten. Afhankelijk van de woningbouwopgave	nee (middelen voor woningen rond Kronenburg)
Nationaal isolatieprogramma (NIP) Extra ondersteuning door gemeenten (lokale aanpak) van verhuurders van particuliere woningen en eigen initiatief woningeigenaren; energielabel: D, E, F en G.	Alle gemeenten. De focusgebieden leggen verbinding met de aanpak van het gebied.	nee, wordt ingezet voor heel Arnhem
Energiefixers (advies en hulp bij energiearmoede)	Een bedrag naar rato van het aantal energie-armoedewoningen in elke gemeente. Additionele middelen voor focusgebieden.	ja
Actielijn veiligheid		
Preventie met gezag; domein-overstijgende, gebiedsgerichte aanpak. - geïnvesteerd wordt in domeinen die samenhangen met de risico- en beschermende factoren voor jeugdcriminaliteit, zoals school, werk en inkomen en talentontwikkeling via jongerenwerk. - aanpak gericht op het versterken van het gezag in de wijk en de versterking van de jeugdstrafrechtketen.	De focusgebieden en acht andere gemeenten	nee; wordt ingezet voor heel Arnhem wel zijn er intensiveringen van onderdelen (VIOS en PIT) voor Arnhem-Oost.
Actielijn meedoen		
GALA aanpak van gezondheidsachterstanden op lokaal niveau voor onder meer sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis, met als dwarsdoorsnijdend doel het terugdringen van vermijdbare gezondheidsachterstanden.	Alle gemeenten. De focusgebieden kunnen voor de uitwerking van hun gebiedsplannen een beroep doen op het expertisecentrum Pharos.	nee (Arnhem doet mee aan GALA, maar er wordt geen gebruik gemaakt van de optie om een beroep te doen op Pharos).
Regeling Kansrijke wijk (SPUK Kansrijke wijk)		
1. Ontwikkeling van het jonge kind maatregelen om de kansengelijkheid in het funderend onderwijs te bevorderen	Gaat als één gebundelde SPUK naar de focusgebieden.	ja, De middelen school en omgeving zijn in Arnhem niet opgenomen in de Regeling Kansrijke wijk, maar worden via een subsidie van het rijk aan scholen verstrekt.
2. School en omgeving (verrijkte schooldag) buitenschools aanbod voor leerlingen tijdens hun basis- en middelbare schooltijd		
3. Preventie armoede en schulden aanpak van geldzorgen en de preventie van armoede en schulden voor inwoners		
4. Re-integratie gemeentelijke re-integratiedienstverlening aan inwoners		
5. Veerkracht en Weerbaarheid doel: gemeenten, professionals en maatschappelijke organisaties meer kennis en instrumenten in handen te geven, waarmee zij de		

Beleidsmaatregel	Positie focusgebieden	NPAO
veerkracht en weerbaarheid van individuen en groepen kunnen vergroten ten behoeve van de sociale stabiliteit		
6. Later toegevoegd door het rijk: gezonde leefomgeving; gezondheidsachterstanden in samenhang aanpakken.		
	€ 500.000 per jaar per focusgebied voor 2023 – 2025 voor het opzetten van het programmabureau	ja
Regiodeals (vijf tranches)	Een aantal regiodeals is voor gebieden waarbinnen een stedelijk focusgebied ligt.	nee (Regiodeal Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio))

3.2 De programmalijnen van het NPAO

3.2.1 Het NPAO op hoofdlijnen

Het NPAO heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in Arnhem-Oost aan te pakken. Het gebiedsplan kent daarvoor drie programmalijnen:

1. opvoeden en opgroeien; de pedagogische wijk
2. werk en inkomen; bestaanszekerheid voor ieder gezin en huishouden
3. wonen en leven; leven in een duurzame woning en in een gezonde en veilige buurt

Deze drie programmalijnen hebben ieder 10 acties. Deze acties worden ingevuld met activiteiten. In het uitvoeringsprogramma van april 2024 is per actie aangegeven welke activiteiten er zijn of worden ontwikkeld. In alle drie de programmalijnen is een aantal acties dat in gang is gezet en een aantal dat in het beginstadium van ontwikkeling is.

In *programmalijn 1. opvoeden en opgroeien* staan jongeren van min 10 maanden tot en met 27 jaar centraal. De programmalijn is gericht op preventie. De acties variëren van inzet voor 0-4 jarigen, zoals versterking van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE)/peuteropvang, de rijke schooldag, waarbij het streven is dat kinderen van 8.00-17.00 vijf dagen per week naar school kunnen tot preventieve maatregelen rond middelbare scholen, zoals veilig in en om school, waarbij het gaat om het opvangen van signalen van risicovol gedrag van jongeren.

In *programmalijn 2. werk en inkomen* is de focus op financiële rust voor mensen, met de mogelijkheid voor daginvulling en voor perspectief. Acties zijn gericht

op verminderen van schuldproblematiek, zoals het experiment Immerloo schuldenvrij, op het versterken van netwerken van bewoners, bijvoorbeeld door een gezin te koppelen aan een ander gezin. Ook de ontwikkeling van vaardigheden door opleidingen en taallessen maken onderdeel uit van deze programmalijn.

In *programmalijn 3. wonen en leven* staat prettig wonen centraal, waarbij het gaat om de woning, de straat, buurt en sociale samenhang. In deze programmalijn zijn acties rond verbeteren en verduurzamen van particuliere woningen opgenomen, evenals acties voor verbetering van de openbare ruimte, door meer groen, meer mogelijkheden voor bewegen, zoals in speeltuinen, voor ontmoeten, zoals in wijkcentra en tegengaan van verloedering, door bijvoorbeeld het opkopen van verwaarloosde panden.

Ambitie De drie programmalijnen hebben dus ieder een eigen ambitie met bijhorende acties en activiteiten. De lat ligt daarbij soms hoog, zoals bij de rijke schooldag waar het de ambitie is om een programma aan te bieden van 8.00-17.00 - en als het kan tot 20.00 - vijf dagen per week inclusief een schoolmaaltijd. Deze actie wordt werkenderwijs opgezet. Scholen zijn al begonnen met aanvullend aanbod. Werkenderwijs wordt ontdekt wat werkt en verbeterd kan worden. Gestart wordt in de Arnhem-Oost wijken. De ambitie van de gemeente is om uiteindelijk op alle Arnhemse basisscholen een rijke schooldag te introduceren.

De programmalijnen zijn zo opgezet dat de beleidsmaatregelen van het rijk erin passen, maar niet dominant zijn. Anders gezegd er is een inhoudelijk uitgangspunt per programmalijn, waarbij middelen worden gezocht en ingezet in plaats van andersom.

3.2.2 Relatie gemeentelijk beleid en de programmalijnen

Extra ten opzichte van regulier beleid Diverse acties zijn nauw verwant met regulier beleid. De rijke schooldag ligt bijvoorbeeld in het verlengde van een reguliere gemeentelijke taak, zoals buitenschoolse activiteiten, maar het is ook extra. Dit is in lijn met de afspraken met de rijksoverheid waarbij zowel het rijk als de gemeente een inspanningsverplichting hebben om iets extra's te doen voor de focusgebieden. Dat leidt tot de vragen: wat is regulier beleid en wat is specifiek voor Arnhem-Oost? Kan dat worden afgebakend? En is het belangrijk om het af te bakenen?

In het NPAO wordt uitgegaan van drie manieren waarop iets extra / aanvullend kan zijn:

- een intensivering van reguliere activiteiten. Zo zijn er acties als: 'meer kinderen, jongeren en volwassenen stimuleren om dagelijks binnen of buiten te bewegen en te sporten.' En 'meer opleidings- en leertrajecten.'
- een doorbraak, zoals bij onderwijshuisvesting. Voor de scholen in Arnhem-Oost kan anders met het aantal m² onderwijshuisvesting worden omgegaan. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) dat voorjaar 2024 door de raad wordt behandeld, biedt hier ruimte voor.
- innovatie, een voorbeeld hiervan is 'Immerloo schuldenvrij'. Het gaat bij deze activiteit om een experiment met een nieuwe aanpak. Schulden van bewoners worden versneld gesaneerd en waar nodig en mogelijk opgekocht.

Extra ten opzichte van gemeentelijk beleid Bij het extra kan het gaan om extra ten opzichte van gemeentelijk beleid, maar ook ten opzichte van het beleid van andere partners. Het gebiedsplan en het uitvoeringsplan is van de alliantie. Niet bij alle acties hoeft de gemeente te zijn betrokken. Wel lopen de meeste middelen via de gemeente, zie ook hoofdstuk 6. Dit betekent dat de gemeente vaak een rol heeft. Ook is de gemeente de enige partner in de alliantie die direct of indirect een rol heeft bij alle onderwerpen. De andere partners hebben de focus op een beperkt aantal taken, zoals wonen, bestrijden criminaliteit of onderwijs.

Als we naar programmalijn 1 opvoeden en opgroeien kijken dan zien we dat een aantal acties viel onder de pedagogische wijk. In de raadsinformatiebrief

'Voortgang en doorontwikkeling pedagogische wijk' van 11 oktober 2022 worden bijvoorbeeld de acties 'voorschool' voor 0-4 jarigen, de rijke schooldag, veilig in en om school (VIOS) en preventief interventie team (PIT) genoemd. Deze acties maken nu onderdeel uit van het NPAO. Daarbij is het van belang dat voorschoolse educatie en de rijke schooldag in het verlengde liggen van gemeentelijk beleid voor bijvoorbeeld peuterspeelzalen en buitenschoolse activiteiten. VIOS en PIT zijn onderdeel van het programma 'preventie met gezag'. Deze onderdelen zijn voor Arnhem-Oost geïntensiveerd.

Dit gemeentelijk beleid staat niet op zichzelf; voor alle acties zijn diverse (alliantie)partners van belang, zoals peuterspeelzalen, scholen, politie, welzijnsinstellingen en sportverenigingen. Iets vergelijkbaars geldt voor de programmalijnen 2 en 3. Ook daar liggen diverse acties in het verlengde van gemeentelijk beleid en wordt het gemeentelijk beleid veelal in samenwerking met meer partijen uitgevoerd.

3.2.3 Relatie met andere wijken

Er is dus een nauwe relatie tussen gemeentelijk beleid en het NPAO. Wat is de betekenis hiervan voor de andere wijken? De relatie kan er op twee manieren zijn. Enerzijds zijn er wijken waar het minder goed gaat met veel bewoners. Voor deze wijken is het mogelijk dat als activiteiten in Arnhem-Oost effectief zijn ze worden doorgezet naar deze wijken. Activiteiten kunnen breder worden ingezet en zijn niet onlosmakelijk aan het NPAO gekoppeld. De interactie kan ook andersom. In Arnhem-Oost zijn relatief veel sociale huurwoningen. Andere wijken in Arnhem hebben relatief weinig sociale huurwoningen. In de woonvisie, vastgesteld door de raad op 27 maart 2024, is opgenomen dat het aandeel sociale woningbouw moet groeien, dit omdat de vraag naar sociale woningbouw groot is. Verder is in de woonvisie opgenomen: "Om de tweedeling in de stad te verkleinen en het aanbod van sociale huur aan de West- en Noordkant te vergroten, gaan we in de toekomst extra sturen op sociale woningbouw in deze delen van de stad. In zes van de vierentwintig wijken kiezen we voor hoge percentages sociale huur bij nieuwbouwprojecten. In deze wijken gaan we zelf actief (potentiële) woningbouwprojecten van de grond proberen te krijgen, zie ook deze raadsbrief." (raadsvoorstel Woonvisie Arnhem 2024-2028/2034, p. 3.).

3.3 Wat is de ruimte voor de raad?

De gemeenteraad van Arnhem heeft de afgelopen jaren diverse raadsbrieven of raadsvoorstellen gekregen voor acties van de programmalijnen van het NPAO. Dit met de kanttekening dat de acties niet altijd al onder het NPAO vielen. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- raadsvoorstellen over het volkshuisvestingsfonds en de cofinanciering.
- raadsbrieven over 'Voortgang en doorontwikkeling pedagogische wijk', (11 oktober 2022), 'Rijke schooldag en Aanpak gezonde schoolmaaltijden pedagogische wijk', (13 december 2022)

Ook is er regulier beleid waarin wordt gewogen of inspanningen in relatie tot Arnhem-Oost mogelijk zijn. Dat is bij de woonvisie gebeurd, zie de vorige paragraaf. Ook in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), vastgesteld door de raad op 27 maart 2024, wordt rekening gehouden met Arnhem-Oost. Dit gebeurt door de prioriteringslijst in het IHP. *"Deze lijst is tot stand gekomen door de kwalitatieve analyse van de gebouwen, gekoppeld aan de kwantitatieve vraag en de maatschappelijke situatie, bijvoorbeeld in Arnhem-Oost waar de scholen voor hun specifieke opgave extra huisvestingsmeters ter beschikking kunnen krijgen."* (Raadsvoorstel IHP 2024-2039, p. 6). Ook is aangegeven dat de inzet van extra middelen voor scholen in Arnhem-Oost bedoeld is voor leerlingen met achterstanden en om de schoolgebouwen het middelpunt van de wijk te laten zijn met voorzieningen die bijdragen aan een gezonde toekomst van onze kinderen. Waar het speelplein ook na schooltijd gewoon beschikbaar is voor buurtkinderen (voorwoord IHP, p. 5).

De raad wordt op deze manier betrokken bij het gemeentelijk aandeel in het NPAO. Aanvullend kunnen er overwegingen en/of inzichten zijn die ook voor de raad van belang zijn. Het gaat bijvoorbeeld om punten die zijn genoemd bij de beantwoording van de vragenlijst en/of in de raadssessie: Hoe voer je echt integraal beleid? Zodat sociaal en fysiek samen gaan? Hoe worden acties vanuit het NPAO ervaren? Wat is bijvoorbeeld een criterium om de acties breder in te zetten of af te bouwen?

Om de relatie tussen bijvoorbeeld regulier beleid en het NPAO te kunnen leggen is het nodig inzicht te hebben in de samenhang. Een vraag is hoe de raad zicht op de relatie tussen NPAO – in het bijzonder het gemeentelijke deel

van het programma – en ander beleid kan krijgen. In de sessie met raadsleden is hierover verkennend gesproken. De volgende mogelijkheden kwamen naar voren:

Raadsvoorstellen: het is een optie om op raadsvoorstellen een vakje op te nemen 'relatie met NPAO'. Bij ieder onderwerp wordt dan de relatie aangegeven, bijvoorbeeld het betreft regulier beleid, maar het is ondersteunend aan het programma. Als er geen relatie is kan dat uiteraard ook worden aangegeven.

Er was enige twijfel in de sessie over deze optie, omdat de ervaring is dat dit snel verwatert. Het wordt plichtmatig. Daar staat tegenover dat het kan helpen iedereen scherp te houden.

Raadswerkgroep of klankbordgroep: er was discussie over de vraag of een raadswerkgroep wenselijk is. Het voordeel is dat een aantal raadsleden dan intensiever betrokken is. Dat kan handig zijn, omdat het om veel informatie gaat. Een klankbordgroep zou ook kunnen; dat is een lossere wijze van organiseren, dan kunnen meer raadsleden zich informeren op een minder intensieve manier. Ook zou het gecombineerd kunnen met een jaarlijkse dag in Arnhem-Oost waar raadsleden op een compacte manier kunnen worden bijgepraat en acties ook zichtbaar kunnen worden.

Een aandachtspunt bij de overwegingen voor een raadswerkgroep of klankbordgroep is dat het NPAO langlopend is en er een goede overdracht naar nieuwe raadsleden moet zijn.

Ook werd genoemd dat beleidsinformatie op een website handig zou kunnen zijn. Raadsleden kunnen dan kijken hoe het ermee staat.

Tot slot, benadrukten aanwezige raadsleden dat er ook voor moet worden gewaakt dat de organisatie niet teveel wordt belast, evenals dat er geen informatie overload voor raadsleden is.

Hoofdstuk 4. Samenwerkende partners NPAO

Bij het Nationaal programma Arnhem-Oost zijn veel partijen betrokken. Hoe werken zij samen? Wie doet wat? Wie spreekt wie aan? En wat is de rol van de gemeente daarbij? Op deze vragen gaan we in dit hoofdstuk in. We beginnen met de alliantie, het alliantieoverleg en de programmaorganisatie (paragraaf 4.1). In paragraaf 4.2 gaan we in op de rol van de gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk. In de laatste paragraaf (4.3) kijken we naar de rol van de raad. Wat is die tot nu toe? En wat is de ruimte voor de raad?

De paragrafen hebben telkens de indeling: Wat is er afgesproken met de rijksoverheid? Hoe is het in Arnhem georganiseerd? Wat zijn de ervaringen?

4.1 De alliantie en de programmaorganisatie

4.1.1 Wat is afgesproken?

Alliantieoverleg Eén van de afspraken in het NPLV is dat er voor het focusgebied een alliantieoverleg is. Aan het overleg nemen de betrokken lokale partijen deel. Het rijk – dat is één van de betrokken ministeries - neemt ook deel aan het overleg. Het overleg is onder leiding van de burgemeester. Het doel van het alliantieoverleg is het bevorderen van integraal werken, onder andere door het vaststellen van het gebiedsplan.

Programmaorganisatie Er is binnen het NPLV ook afgesproken dat er een programmaorganisatie is. Doelen van deze organisatie zijn onder andere: samenwerken stimuleren, dwarsverbanden leggen, het uitwerken van de doelen en ambities van het gebiedsplan in concrete acties en projecten en het zorg dragen voor de uitvoering.

De programmaorganisatie moet volgens het NPLV onafhankelijk zijn. Wat onafhankelijk inhoudt is landelijk niet bepaald. Onafhankelijk wil dus (vooralsnog) niet zeggen dat er een aparte juridische organisatie moet zijn.

4.1.2 Hoe is de alliantie en programmaorganisatie voor het NPAO georganiseerd?

Partners in de alliantie Voorjaar 2024 bestaat de alliantie uit ongeveer 70 alliantiepartners. Een voorwaarde om een partner te kunnen zijn is onder andere actief zijn in Arnhem-Oost. Er melden zich regelmatig partijen die partner willen worden. De opzet is dat de alliantiepartners twee keer per jaar samenkomen om de voortgang van het NPAO te bespreken.

Figuur 3. Overzicht van de partners in de alliantieverteenwoordiging

(31 maart 2024)

Alliantieverteenwoordiging
Gemeente Arnhem; de burgemeester (voorzitter)
Gemeente Arnhem: coördinerend wethouder
Christelijke onderwijsgroep
HAN university of applied sciences
Politie Gelderland-Midden
Presikhaaf University
Rabobank
Rijksoverheid
UWV-werkbedrijf
VNO-NCW midden
Woningbouwcoöperatie volkshuisvesting
Een plek is nog open

Alliantieverteenwoordiging Vanaf de start van de ontwikkeling in 2021, zijn partners betrokken geweest en was er overleg. Vervolgens is in een aantal stappen meer structuur gebracht in de samenwerking en de vorming van de alliantie. Daarbij is er gekozen voor een alliantieoverleg in de vorm van een alliantieverteenwoordiging. Deze vertegenwoordiging bestaat uit 12 deelnemers. De opzet van deze vertegenwoordiging is dat de burgemeester, de coördinerend wethouder en het rijk deelnemen, evenals drie vertegenwoordigers per programmalijn (negen in totaal). De vertegenwoordigers zijn zo gekozen dat ze geen directe financiële belangen bij het programma hebben. Partners met een grote mate van financiële

afhankelijkheid van de gemeenten zijn geen vertegenwoordiger. Een deel van de vertegenwoordigers vertegenwoordigt ook andere partners. Zo zijn er drie woningcorporaties actief in Arnhem-Oost. Eén van hen neemt aan de alliantievertegenwoordiging deel.

Voorjaar 2024 komt de alliantievertegenwoordiging voor het eerst bij elkaar. In figuur 3 hebben we de alliantievertegenwoordiging opgenomen.

De taken van de alliantievertegenwoordiging zijn: het bepalen van de richting en de plannen van het programma, adviseren over onderwerpen die extra aandacht behoeven in Arnhem- Oost en toezicht houden op de voortgang van het programma. De opzet is dat de alliantievertegenwoordiging zo'n vier keer per jaar bij elkaar komt.

Kopgroep Uit de alliantievertegenwoordiging wordt het dagelijks bestuur gekozen. Dit dagelijks bestuur bestaat uit vijf deelnemers. De burgemeester is de voorzitter. De coördinerend wethouder is deelnemer. Daarnaast is er één deelnemer per programmalijn.

De kopgroep is verantwoordelijk voor het uitwerken van de koers, de begroting en de samenwerkingsafspraken. Zij zijn de opdrachtgever van het programmabureau. De kopgroep komt 8 à 10 keer per jaar bij elkaar.

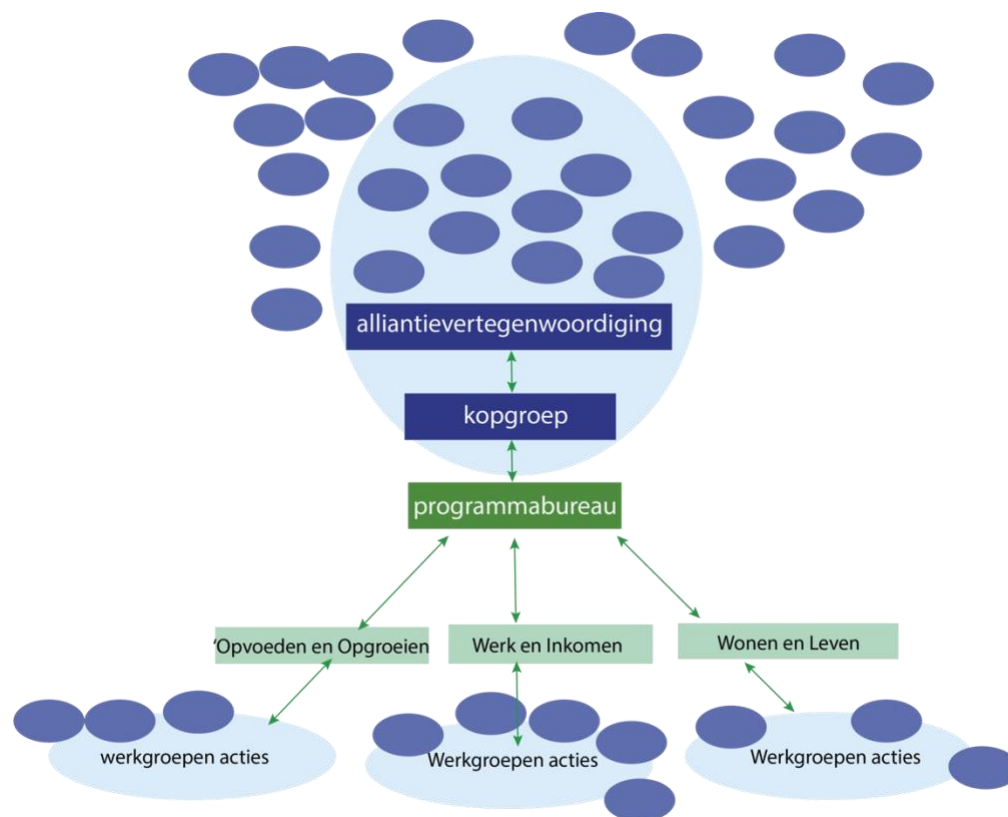
Figuur 4 geeft een overzicht van de organisatie van het Nationaal programma Arnhem-Oost.

Programmaorganisatie Het programmabureau bestaat uit een directeur, de programmamanagers voor de drie programmalijnen en enkele fte's voor communicatie, kennisdelen en kennisstructuren.

Het programmabureau is voorjaar 2024 volledig bemenst en heeft zijn intrek genomen in een eigen locatie in Malburgen. Het programmabureau wordt gefaciliteerd door de gemeente en is vooralsnog geen zelfstandige juridische entiteit. Een van de vragen voor de komende jaren is welke organisatievorm en bijhorende rechtsvorm het meest passend is voor het programmabureau en de alliantie.

De keuze voor de organisatievorm is complex, omdat het om publieke en private partners gaat, waarbij een groot deel van de middelen wordt verstrekt via het rijk aan de gemeente. Dit betekent dat er bij het aanvragen van de middelen, de wijze van uitvoeren (aanbestedingsregels) en bij de verantwoording moet worden voldaan aan regels van het rijk en de

Figuur 4. Organisatie NPAO

uitwerking ervan binnen de gemeente, zoals raamovereenkomsten van de gemeente.

Uitvoering van de acties van het NPAO Zoals in paragraaf 3.2 beschreven kent het NPAO drie programmalijnen met ieder tien acties. Het doel is dat iedere actie een trekker of 'eigenaar' heeft die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de actie. Deze eigenaren zijn werkzaam bij of voor een van de partners en

zijn dus niet in dienst van het programmabureau. Vooralsnog zijn de meeste eigenaren van acties werkzaam bij de gemeente, zie verder paragraaf 4.2. Afhankelijk van de actie is er ook sturing door een werkgroep of stuurgroep.

4.1.3 Ervaringen met de alliantie en programmaorganisatie

Ervaringen met de alliantie De alliantievertegenwoordiging moet bij het afronden van dit onderzoek nog starten. Er is afgelopen jaren wel gewerkt aan betrokkenheid van alle partners in het gebied. Wat zijn de ervaringen daarover tot nu toe?

In de eerste plaats wordt in diverse interviews genoemd dat er een enthousiasme is bij betrokken partners; betrokkenen zien kansen om iets voor elkaar te krijgen, om door te pakken. Er is breed commitment in de stad. Het geeft een boost aan de wijken. Er wordt aan gewerkt om het anders te doen; er is een beweging op gang gekomen.

In de tweede plaats is er de vervolgvraag: wat gaan de partners doen? Hoe kan de capaciteit, geld en commitment worden vergroot? En wat kan er gezien bijvoorbeeld de budgetten en/of personeelstekorten van partners? Daarbij is het van belang dat het ook gaat om anders werken. Het gaat om meer dan geld. Het gaat ook om de kwaliteit van de uitvoering en om samenwerking. Een aandachtspunt daarbij is dat er oog moet zijn voor wijkorganisaties; deze organisaties waren er al en moeten verder in hun kracht worden gezet.

Ervaringen met het programmabureau Het programmabureau is voorjaar 2024 pas voltallig. Over het programmabureau wordt aangegeven dat de pluspunten zijn dat ervoor wordt gezorgd dat acties zijn geborgd en er verbindingen zijn tussen de partners, waarbij iedereen zijn eigen rol kan pakken. Door de structuur van het programma – de drie programmalijnen – is het duidelijker waar de acties aan bijdragen, is er meer integraliteit en slagkracht.

Als nog te ontwikkelen punten wordt vooral genoemd: meer uitdragen wat er gebeurt, ervoor zorgen dat er nog meer eenheid is. Iedereen vertelt hetzelfde verhaal, maar heeft ook iedereen dezelfde beelden?

4.2 De gemeente in de alliantieorganisatie

4.2.1 Wat is afgesproken over de rol van de gemeente?

Over de rol van de gemeente is afgesproken dat de gemeente één van de partners in de alliantie is – dus gelijk is aan de andere partners. Landelijk is afgesproken dat de burgemeester de voorzitter is van het alliantieoverleg. Dit vanwege de aard van de functie van burgemeester en de statuur. In het landelijke programma is opgenomen dat het voorzitterschap van de burgemeester, zowel van belang is “voor de verbinding met de maatschappelijke partners in het gebied, als ook voor het borgen van een langjarige doorlooptijd van het programma, die niet onderhevig is aan de 4-jaren cyclus van de gemeentepolitiek of een kabinetsperiode; de burgemeester als boegbeeld en ‘beschermheer/vrouw’ van het programma.” (NPLV, p. 41).

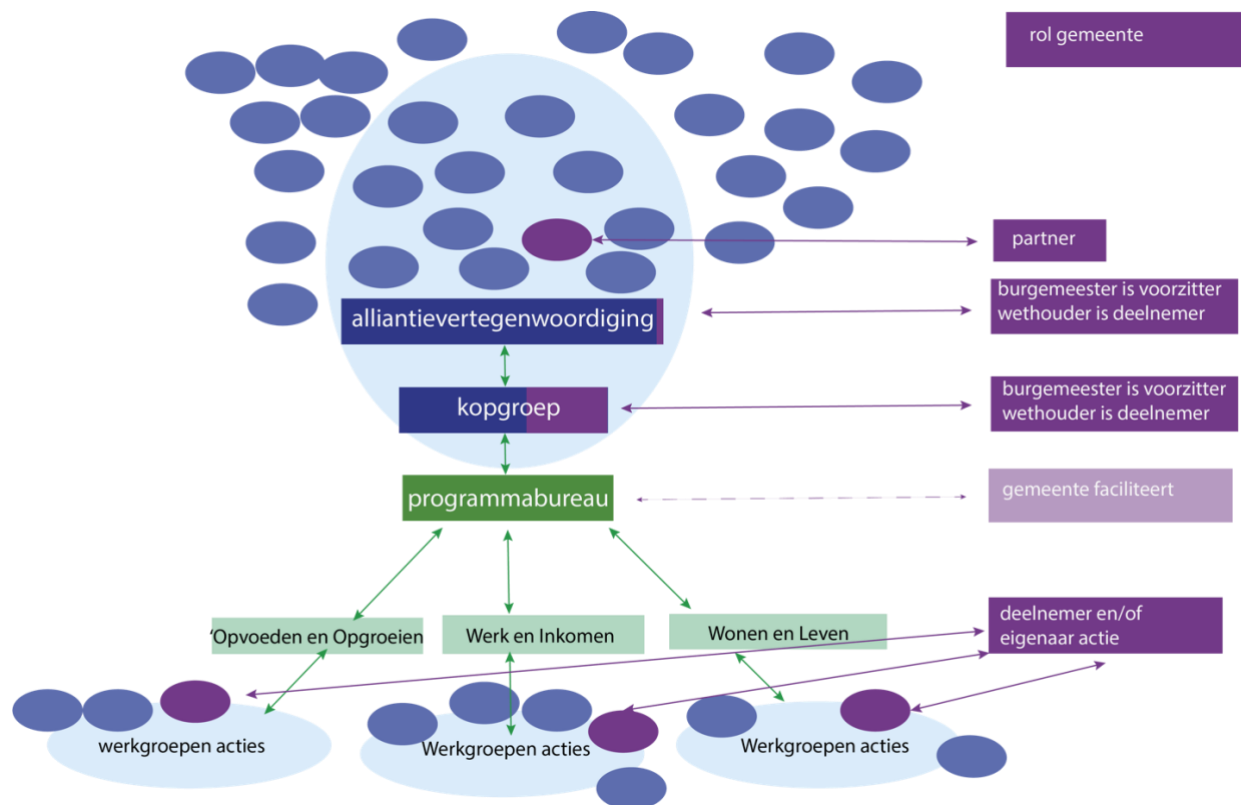
Verder is bepaald dat het programmabureau onafhankelijk is, dus ook onafhankelijk van de gemeente. De middelen lopen echter grotendeels via de gemeente (zie ook hoofdstuk 6).

4.2.2 Hoe is de rol van de gemeente georganiseerd in het NPAO?

Rol burgemeester In Arnhem is de burgemeester de voorzitter van de alliantievertegenwoordiging en van de kopgroep. De burgemeester is ook het boegbeeld van het programma; hij zet zich in voor het NPAO, waardoor draagvlak wordt gecreëerd.

Coördinerend wethouder Na de verkiezingen van 2022 heeft het nieuwe college ervoor gekozen de inzet van de gemeente te laten lopen via een coördinerend wethouder. De coördinerend wethouder zit in de alliantievertegenwoordiging en de kopgroep en kan daar aangeven wat de inzet van de gemeente is. In die zin stuurt de wethouder, met de andere partners in de overleggen, het programmabureau aan in relatie tot het NPAO. Coördineren houdt in: zorgen voor de structuren en de lijnen en zorgen dat de neuzen dezelfde kant op staan; het samen doen. Daartoe hoort ook het uitdragen van een andere manier van werken, zoals de wijk ingaan, naar bijeenkomsten gaan en dergelijke.

Figuur 5. Rol van de gemeente in de programmaorganisatie

Programmaorganisatie gemeente Het NPAO is ook een stadsprogramma binnen de gemeente Arnhem. Er is daarom een programmastaf van de meest betrokken wethouders. Ook is er een programmamanager voor het NPAO. Op dit moment wordt de functie van programmamanager voor het NPAO binnen de gemeente vervuld door de kwartiermaker voor het programmabureau. De gemeente is de grootste partner en trekt veel van de acties. Het kost tijd om het programma, zowel inhoudelijk als organisatorisch op te zetten en vorm te geven. Er is voor gekozen om te beginnen het programma vanuit de gemeente

op te zetten en daarna te bezien wat de toekomstige organisatievorm zou kunnen zijn.

Complexiteiten Het NPAO goed inbedden in de gemeentelijke organisatie is complex, omdat het NPAO langlopend is en integraal en aanvullend is. Ook zijn er ontwikkelingen in de organisatie die van belang zijn voor het gemeentelijk deel van het NPAO. Het gaat dan om:

- het opnieuw vormgeven van de relatie tussen stadsprogramma's en de lijnorganisatie. In de vorige coalitieperiode was de organisatie zo

opgezet dat alle medewerkers in een stadsprogramma zaten. Zomer 2022 is opnieuw bepaald wat programma's zijn en wat niet. Dit leidt tot een andere manier van werken.

- het organisatorisch anders inbedden van de teams leefomgeving. De koersnota van september 2022 is de basis om de wijze van bekostiging van de teams anders vorm te geven. De teams krijgen dan alleen middelen voor wat wijkspecifiek is.⁹ Los daarvan is het zoeken naar wat de relatie is tussen de teams leefomgeving in de relevante wijken en het NPAO.

Een andere complexiteit voor de gemeentelijke organisatie is dat er met veel partners wordt samengewerkt. Het NPAO is een vorm van netwerksturing. Dat is op complex. Delen van het netwerk waren er al en krijgen nu op net wat andere wijze vorm.

Organisatiwijze Inmiddels is er, zoals in paragraaf 4.1 geschetst, een organisatiwijze ontwikkeld met als doel dat er een eigenaar per actie is of komt. Voor iedere actie is dan iemand verantwoordelijk. Het verschilt per actie wie dat is. Het kan een wijkmanager zijn, een beleidsadviseur, een externe, een projectleider enzovoorts.

De afdelingen worden bij de acties betrokken. Daarbij geeft de indeling in eenmalige, tijdelijke en structurele acties duidelijkheid over de inzet:

- eenmalig is bijvoorbeeld een speeltuin renoveren
- tijdelijk is bijvoorbeeld het inzetten van extra jongerenwerkers bij scholen met een lerarentekort. Die actie is er tot het lerarentekort is opgelost.
- structureel is bijvoorbeeld dat kinderen van 8.00-17.00 naar school kunnen.

In figuur 5 hebben we aan figuur 4 de rol van de gemeente bij de organisatie van het NPAO toegevoegd.

⁹ In de huidige systematiek hebben de teams leefomgeving een groot budget, maar een deel daarvan wordt teruggemandateerd naar de stedelijke programma's. In de nieuwe

4.2.3 Ervaringen met de rol van de gemeente in het NPAO

Uit de interviews blijkt dat de burgemeester zich sterk inzet voor het NPAO en hiermee veel draagvlak creëert. Hetzelfde geldt voor de coördinerend wethouder en het college.

Uit de interviews blijkt ook dat de organisatie aandacht vergt. Geïnterviewden geven aan dat het doel, inhoud en draagvlak hiervoor in de stad er zijn, maar dat de grote vraag is hoe het programma te organiseren, in het bijzonder in de gemeente.

De wijze van organiseren is niet voor iedereen een probleem. Voor diverse onderwerpen sluiten de doelstelling van de gemeente en het NPAO op elkaar aan, waarbij het programma een ondersteunende en versterkende rol heeft. Zoals in paragraaf 4.2.2 aangegeven is er voorjaar 2024 inmiddels een organisatiwijze vormgegeven. Bij het afronden van dit startonderzoek is het nog te vroeg om de ervaringen hierover mee te nemen.

4.3 Wat is de ruimte voor de raad?

Wat is afgesproken? De gemeente neemt deel aan de alliantie van het NPAO. De alliantie is een publiek-private samenwerking met de gemeente als één van de partners. Over de rol van de raad in de alliantie is in het NPLV niets specifiek afgesproken. Dit betekent dat de raad zijn traditionele rol heeft. De raad heeft de kaderstellende en controlerende rol ten opzichte van het college. Het college, dat is de coördinerend wethouder en de burgemeester, heeft een rol in de alliantie. De raad kan met het college in gesprek over het NPAO en de alliantie.

Hoe heeft Arnhem de rol van de raad in het NPAO georganiseerd? De raad heeft in 2021 de aanpak Arnhem-Oost vastgesteld. Vervolgens heeft de raad diverse raadsinformatiebrieven ontvangen over onderwerpen met een raakvlak met het NPAO, zoals de rijke schooldag, het IHP en het volkshuisvestingsfonds (zie paragraaf 3.3).

De lijnen naar de alliantie lopen voor de raad via het college. Daarnaast waren er in 2023 twee bijeenkomsten over het NPAO. Op de eerste avond (15 juni

opzet krijgen de teams alleen de middelen waarover ze zelf kunnen beslissen over de inzet. Terugmandateren is dan niet meer nodig.

2023) heeft de programmadirecteur het gebiedsplan gepresenteerd. De tweede avond (14 september 2023) was een raadsinformatiesessie.

Ervaringen met de rol van de raad in het NPAO In de vragenlijst aan de raadsleden was onder andere een vraag opgenomen of de raad zijn rol en positie ten opzichte van de alliantie zou moeten bepalen. Het merendeel van de invullers van de vragenlijst vindt dat de raad dat moet doen. Kanttekeningen die daarbij werden gemaakt zijn dat de raad in een samenwerking niet overal op kan sturen en dat er een grote afhankelijkheid is van Den Haag voor deze samenwerking.

In de bijeenkomst met raadsleden over het NPAO is de vraag voorgelegd welke rol raadsleden willen vervullen, bijvoorbeeld die van strateeg (stip op de horizon) of prioriteitsteller. Raadsleden gaven aan dat ieder raadslid zijn eigen rol kan kiezen. De rollen zijn dan verdeeld. Diversiteit van de rollen heeft de voorkeur boven allemaal een vergelijkbare rol. Op de bijeenkomst bleek ook dat één van de grote vragen voor de raad is het zoeken van een balans tussen enerzijds afstand houden, want het gaat om de samenwerking, en anderzijds beslissingen nemen over het gemeentelijk aandeel. Daarbij speelt mee dat betrokkenheid van de raad bij het NPAO van belang is, omdat het om een belangrijk, groot en langlopend programma gaat.

Formele kaders voor de rol van de raad in een netwerksamenwerking zijn er niet. Er zijn wel andere netwerken, zoals de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Aan deze samenwerking nemen 18 gemeenten deel via een bestuursakkoord. Bij die samenwerking gaat het om overheden. Het NPAO is een publiek-private samenwerking.

De ruimte die er voor de raad in ieder geval is, is een aantal keer per jaar, bijvoorbeeld twee keer, een informatieavond met de programmadirecteur, al dan niet samen met alliantiepartners. Een of twee keer per jaar een document met een terugblik en/of vooruitblik is ook een optie. Het uitvoeringsplan 2024-2026 kan worden gezien als een start hiervoor. Deze documenten kunnen worden besproken op de informatieavonden. In hoofdstuk 8 over governance gaan we hier verder op in.

Hoofdstuk 5. Bewonersparticipatie

Het NPAO is er voor de bewoners van Arnhem-Oost. Hoe worden zij bij het programma betrokken? Hoe worden bewoners geïnformeerd over het programma? Hoe worden ideeën opgehaald? Hoe worden bewoners gestimuleerd actief te zijn het programma? In paragraaf 5.1 gaan we hier op in. In paragraaf 5.2 staan we vervolgens stil bij de vraag welke ruimte de gemeenteraad hierbij heeft.

5.1 Bewonersparticipatie in het NPAO

Wat is er afgesproken? In het NPLV is opgenomen dat bewoners centraal staan. In het gebiedsplan moet worden aangegeven 'hoe en waarbij' bewoners worden betrokken. Dat er bewonersparticipatie is, is een verplichting. Hoe bewoners worden betrokken is aan de alliantie.

Hoe heeft Arnhem bewonersparticipatie in het programma georganiseerd?
Algemeen Vanuit het NPAO wordt gewerkt aan communicatie in het algemeen via de website en een nieuwsbrief. Ook is het programmabureau, sinds voorjaar 2024, gevestigd in Malburgen.

Bewonersbijeenkomst Bewoners betrekken in de zin van input ophalen is in een beginfase. In Klarendal zijn bewoners actief. Deze bewoners hebben zich bij het programma gemeld in 2023. Vervolgens hebben ze een bijeenkomst georganiseerd in het Posttheater. De actieve bewoners zijn de deuren af geweest om mensen voor de bijeenkomst te vragen. In die bijeenkomst zijn initiatieven uit de wijk opgehaald.

Acties programmalijnen De actiefste inzet op bewonersparticipatie loopt via de acties in de programmalijnen. Dit gebeurt op hoofdlijnen op twee manieren:

- netwerken met en voor bewoners opbouwen
- instanties toegankelijker maken voor bewoners.

In programmalijn 1 opvoeden en opgroeien wordt er bijvoorbeeld door jongerenwerkers gewerkt aan netwerken. De jongerenwerkers leren kinderen kennen. Ook via de rijke schooldag komt er zicht op kinderen en hun vragen.

Netwerken gebeurt ook als ouders kinderen wegbrengen. Een gesprekje op zo'n moment kan bijvoorbeeld leiden tot een vraag om extra zorg.

Onderdeel van programmalijn 2 werk en inkomen is onder andere het streven naar een domeinoverstijgende frontoffice. Algemeen beleid van Arnhem, zoals onder andere de 'goed geregeld Arnhem loketten', zijn ook van belang. Het streven is dat er bijvoorbeeld loketten in buurthuizen in Arnhem komen waar een goede intake is en naar de totaalproblematiek wordt gekeken. In programmalijn 2 zijn onder andere acties voor netwerkvorming van bewoners opgenomen. Het gaat dan om de actie buurtsupport. Bij deze actie gaat het om gezinnen met kinderen met beginnende problemen. Deze gezinnen worden gekoppeld aan andere gezinnen. Dit koppelen houdt in dat er bijvoorbeeld een keer in de week samen wordt gegeten of dat er een mogelijkheid is voor huiswerk maken.

In programmalijn 3 wonen en leven spelen bijvoorbeeld de energiefixers (of energiecoaches) een rol. Voor de klusbedrijven werken medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij komen bij buurtgenoten binnen en kunnen een kop koffie drinken. Ze komen bij gezinnen waar problemen zijn en de stap naar hulpverlening te complex is. De energiefixer kan vragen of hij een volgende keer iemand mee kan nemen. Dat is een linking pin; die kan vervolgens weer verder helpen.

De activiteit 'ontwikkelperspectief Malburgen' is ook onderdeel van deze programmalijn. Voor dit ontwikkelperspectief worden bewoners betrokken via bijeenkomsten, door ouders te benaderen via scholen, met de moskee bespreken wat kan en bijvoorbeeld door gebruik te maken van de aanwezigheid van mensen die bij elkaar komen voor activiteiten en dergelijke. Per buurt wordt de input opgehaald.

Ervaringen Zoals aan het begin van de paragraaf aangegeven is het betrekken van bewoners in een beginfase. Het vergt ook een andere manier van werken. Het betekent bijvoorbeeld dat de gemeente ook veel meer in de wijken moet komen en oplossingsgericht werkt. Veel bewoners in Arnhem-Oost hebben geen vertrouwen in de overheid. Het kost dus tijd om mensen te bereiken. Een aandachtspunt daarbij is het verloop van medewerkers van alle betrokken organisaties. Medewerkers gaan vaak snel weg, waardoor weer nieuwe mensen moeten worden ingewerkt. Dat betekent dat de bewoners

dan de constante factor in de wijk zijn. Het programmabureau ziet het als zijn rol om de continuïteit te borgen.

5.2 Welke ruimte heeft de raad?

Ervaringen met bewonersparticipatie Bewonersparticipatie bij het NPAO is nog in een startfase. We kijken daarom naar ervaringen met de volksvertegenwoordigende rol en bewonersparticipatie in Nederland in het algemeen. Platform 31¹⁰ geeft bijvoorbeeld aan dat uit onderzoek blijkt dat raadsleden het ingewikkeld vinden om een goede balans te vinden tussen burgerparticipatie en de eigen rol. Het gaat dan overigens om een ander vraagstuk (energietransitie). De reden dat raadsleden aangeven dat ze het moeilijk vinden een goede balans te vinden is dat ze enerzijds het proces van burgerparticipatie niet willen verstoren en anderzijds dat als ze afstand houden ze niet weten wat er speelt in de wijk (platform 31, [tien lessen voor raadsleden voor participatie](#)).

Opties voor bewonersparticipatie In tekstkader 4 hebben we een aantal opties opgenomen voor bewonersparticipatie. Deze opties hebben we gebaseerd op de website van platform 31 en discussies met raadsleden in Arnhem en andere focusgebieden voor het startonderzoek NPLV van de vier samenwerkende rekenkamers. De opties hebben we in drie groepen gedeeld: de raad kan sturen op wat hij belangrijk vindt hoe de bewonersparticipatie eruit zou moeten zien. De raad kan zelf contact zoeken, hetzij via raadsbijeenkomsten, hetzij door zelf op pad te gaan.

Input sessie met raadsleden Op de bijeenkomst met raadsleden voor het startonderzoek in februari was een van de vragen van raadsleden: hoe de rol van de burger te stimuleren? Ook in de vragenlijst aan raadsleden is bij de antwoorden een aantal keren opgemerkt dat bewoners betrokken moeten zijn en meer betrokken moeten worden. Het programma moet niet alleen door de gemeente en maatschappelijke partners worden bepaald, maar ook door bewoners.

In de sessie met raadsleden is over enkele opties voor bewonersparticipatie gesproken. De conclusie van die bijeenkomst was dat:

- de raad niet voorop staat en dat burgers daarom niet gevraagd moeten worden naar het stadhuis te komen. De raad moet naar de bewoners toe.
- het belangrijk is inzichtelijk te hebben welke groepen bewoners zijn betrokken door de diverse partners. Dit omdat het belangrijk is zoveel mogelijk mensen -iedereen is het streven – te betrekken. De moeilijk te bereiken groepen zijn daarbij vooral van belang. Hiervoor is het nodig te weten welke partners zich op welke doelgroepen richten. Wie richt zich op jongeren, op meiden, op expats, op studenten, op nieuwkomers enzovoort? En wat is dan nog meer nodig?

Tekstkader 4. Opties raad bij bewonersparticipatie

Sturing op participatie door de raad: dit kan door:

- kaders te stellen die ervoor zorgen dat bewoners het voortouw kunnen nemen: welke groepen moeten wanneer worden betrokken?
- te streven naar betrokkenheid van alle bewonersgroepen. Dit betekent dat de raad inzicht nodig heeft, bijvoorbeeld in welke alliantiepartner contact heeft met welke groepen bewoners. Als er hiaten zijn kan de raad bijvoorbeeld meedenken welke groepen wanneer betrokken kunnen worden.

Bewoners:

- uitnodigen bij raadsbijeenkomsten, bijvoorbeeld als gast van de raad.
- belangrijke documenten, zoals bijvoorbeeld een jaarrapportage, bespreken met een aantal bewoners

Raad naar bewoners:

- deelnemen aan bewonersbijeenkomsten
- regelmatig, bijvoorbeeld één keer per jaar, een raadsdag in Arnhem-Oost organiseren.

¹⁰ [Platform 31](#) is een kennisnetwerk voor complexe opgaven in de stad en de regio.

Hoofdstuk 6. Bekostiging

Welke middelen zijn er voor het NPAO? Van het rijk en van de gemeente? En wat is de inzet van de andere partners? In paragraaf 6.1 beantwoorden we deze vragen. Vervolgens kijken we in paragraaf 6.2 naar het inzicht in de middelen dat de gemeenteraad van Arnhem tot nu toe heeft gekregen. In paragraaf 6.3 staan we stil bij de ruimte voor de raad voor het verkrijgen van inzicht in de financiën.

6.1 Welke middelen zijn er voor het NPAO?

6.1.1 Inzet rijksoverheid

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven bestaat het rijksbeleid voor het NPLV uit aanvullend beleid op regulier rijksbeleid. Dit betekent dat de ministeries bij regulier beleid steeds de vraag stellen en beantwoorden of er iets extra's nodig en mogelijk is voor de focusgebieden. Het rijk heeft een inspanningsverplichting. Ook wordt er gekeken waar het beleid integraler kan. Deze insteek komt tot uitdrukking in de vier actielijnen van het NPLV.

In figuur 2 (paragraaf 3.1) hebben we een overzicht opgenomen van het landelijk beleid, waarbij er iets extra's (financieel) mogelijk is voor de focusgebieden. Voor Arnhem gaat het dan om middelen voor het volkshuisvestingsfonds, school en omgeving, energiefixers (energiearmoede) en de regeling kansrijke wijk. Deze middelen worden als specifieke uitkering aan gemeenten verstrekt of als subsidie aan de scholen (school en omgeving).

De middelen van de eerste tranche van het volkshuisvestingsfonds zijn in 2021 aangevraagd door de gemeente Arnhem. De middelen zijn toegekend.¹¹ In Arnhem zijn deze middelen voor Arnhem-Oost, maar ze maken geen onderdeel uit van het budget en programmalijnen van het NPAO.¹² De reden hiervoor is dat de programmaorganisatie nog niet voldoende was ingericht toen deze tranche van het volkshuisvestingsfonds startte.

¹¹ Raadsvoorstel: Plan van aanpak aanvraag Volkshuisvestingsfonds: Arnhem-Oost (11 mei 2021, nummer: 572098).

¹² Wel zijn er twee acties in het uitvoeringsplan 2024-2026 van het NPAO die een relatie hebben met de eerste tranche van het volkshuisvestingsfonds. Het betreft de

De middelen van de tweede tranche van het volkshuisvestingsfonds zijn voor Arnhem-Oost en maken onderdeel uit van het NPAO. Dit uitgezonderd één onderdeel, namelijk het refugium in Presikhaaf.

De middelen voor school en omgeving voor 2024 – zomer 2025 moeten per school worden aangevraagd en verantwoord. Voor 2023 was er ook een regeling. De middelen hiervoor konden door scholen samen worden aangevraagd. De middelen voor school en omgeving zijn niet bij het budget van het NPAO opgenomen.

Figuur 6. Rijksmiddelen voor Arnhem-Oost

Specifieke uitkering/subsidie		bedrag	periode
Middelen voor Arnhem-Oost, niet opgenomen in budget NPAO			
volkshuisvestingsfonds	eerste tranche (2021)	€ 25,5 mln.	10 jaar
school en omgeving		niet bekend	2023 voor één jaar 2024 – half 2025 anderhalf jaar
Middelen NPAO			
volkshuisvestingsfonds*	tweede tranche (2023)	€ 25,5 mln.	10 jaar
energiefixers (energiearmoede)**		€ 2,0 mln.	drie jaar (2023 – 2025)
kansrijke wijk+		€ 8,4 mln.	drie jaar (2023 – 2025)

* De tweede tranche is in totaal € 26,6 mln. Hiervan is € 25,5 mln. voor Arnhem-Oost. € 1,1 mln. niet (refugium in Presikhaaf).

** Arnhem krijgt € 4 mln. voor deze regeling: € 2 mln. voor Arnhem in het algemeen en € 2 mln. voor Arnhem-Oost.

+ inclusief middelen (€ 1,5 mln.) voor de programmaorganisatie

inpondingsregel (onderdeel van actie 3, programmalijn 3) en het creëren van buurttuinen (onderdeel van actie 4, programmalijn 3).

De specifieke uitkeringen en de subsidie aan scholen zijn incidenteel. In figuur 6 hebben we een overzicht opgenomen van de rijksmiddelen voor Arnhem-Oost, zoals die 31 maart 2024 bekend zijn.

De figuur laat zien dat er voor drie jaar middelen beschikbaar zijn. Een aantal geïnterviewden vindt het een risico dat de middelen incidenteel beschikbaar zijn, terwijl de opgave groot en langjarig is. Andere geïnterviewden gaan ervanuit dat er ook na de drie jaar middelen beschikbaar zullen worden gesteld door het rijk.

6.1.2 Inzet gemeente Arnhem

Cofinanciering kan verplicht zijn bij het aanvragen van een specifieke uitkering door een gemeente. Voor het volkshuisvestingsfonds is cofinanciering van 30% verplicht. Ook voor de regeling kansrijke wijk is cofinanciering verplicht, maar beperkt. Voor de specifieke uitkering voor energiefixers (energiearmoede) en de subsidie aan scholen is geen cofinanciering verplicht.

Behalve de cofinanciering hebben gemeenten, net zoals het rijk, een inspanningsverplichting; ook gemeenten moeten bij hun reguliere beleid nagaan of iets extra's of anders voor het focusgebied nodig en mogelijk is. We gaan hier verder in op de cofinanciering van het volkshuisvestingsfonds, de regeling kansrijke wijk en de extra inzet van de gemeente.

Volkshuisvestingsfonds Bij het volkshuisvestingsfonds is 30% cofinanciering verplicht. Arnhem heeft een aanvraag ingediend voor de eerste tranche (2021) en de tweede tranche (2023).¹³

Voor de eerste tranche heeft Arnhem een plan opgesteld voor € 36,4 mln. Hiervoor is een aanvraag van € 25,5 mln. bij het rijk ingediend. De cofinanciering van de gemeente is € 10,4 mln. De provincie draag € 0,5 mln. aan cofinanciering bij (totale cofinanciering € 10,9 mln.).

Voor de tweede tranche is een plan opgesteld voor € 38 mln. Hiervoor is een aanvraag van € 26,6 mln. bij het rijk ingediend. De cofinanciering van de gemeente is € 10,9 mln. De provincie draag € 0,5 mln. aan cofinanciering bij (totale cofinanciering is € 11,4 mln.). Het refugium in Presikhaaf valt buiten

het NPAO. Dat geldt zowel voor het rijksdeel € 1,1 mln. als de bijhorende cofinanciering (€ 0,3 mln.). De gemeentelijke cofinanciering van deze tranche voor het NPAO is daarom € 10,6 mln.).

Voor de uitvoering van de projecten vanuit het volkshuisvestingsfonds is tien jaar de tijd. De cofinanciering komt van diverse begrotingsposten van de gemeente, zoals het klimaatfonds, aanpak energiearmoede en beheer openbare ruimte voor de eerste tranche en voor de tweede tranche het klimaatfonds, klimaatadaptatiefonds en exploitatie duurzaamheid.

Kansrijke wijk De specifieke uitkering kansrijke wijk is in december 2023 beschikt voor 2023.¹⁴ De middelen mogen in 2024 worden besteed.

Cofinanciering is voor deze regeling beperkt verplicht. In de aanvraag heeft Arnhem € 2,6 mln. vanuit de gemeentelijke middelen opgenomen. Het gaat dan om middelen in de gemeentelijke begroting die reeds voor de relevante doelen waren bestemd. Van de € 2,6 mln. komt € 0,4 mln. van de middelen voor het NPAO. Daarnaast is er € 4,5 miljoen cofinanciering vanuit externe middelen (provincie, rijk, externe partijen) opgenomen in de aanvraag.

Eigen inzet gemeente Tot slot zijn er ook reguliere middelen die worden ingezet voor het programma. De gemeente heeft incidentele en structurele middelen vrijgemaakt om het NPAO te borgen. Het gaat om € 3,1 voor 2024, vervolgens om € 3,6 mln. voor 2025 en 2026, € 2,9 mln. in 2027 en vervolgens om € 2,3 mln. structureel. Voor een overzicht van de middelen, zie figuur 8.

Een deel van deze middelen (€ 2 mln. vanaf 2023) is in de begroting van 2022 opgenomen voor de Arnhem-Oost aanpak. Vervolgens zijn daar in het coalitieakkoord 2022 – 2026 incidentele en structurele middelen aan toegevoegd. De middelen uit het coalitieakkoord zijn in de begroting 2023 verwerkt.

De eigen inzet van de gemeente voor het NPAO is onder andere voor de rijke schooldag. De gemeente Arnhem stelt tot en met 2026 € 1,0 mln. aanvullend aan de rijksmiddelen beschikbaar voor de rijke schooldag en de schoolontbijten en vervolgens vanaf 2027 structureel € 250.000. De resterende middelen (€ 2,1 voor 2024, € 2,6 mln. in 2025 en in 2026) zijn

aanvragen voor de vierde tranche worden ingediend. De voorwaarden hiervoor zijn nog niet bekend.

¹⁴ De specifieke uitkering kansrijke wijk is inmiddels ook voor 2024 en 2025 beschikt.

voor het NPAO en de programmalijnen. In Paragraaf 6.2, onder het kopje uitvoeringsplan, gaan we daar verder op in.

Bestemmingsreserve Er is een bestemmingsreserve NPAO. Deze is gevormd van de middelen die voor de jaren 2021, 2022 en 2023, die nog niet zijn benut.

6.1.3 Inzet andere partners

Ook van andere partners dan de gemeente wordt inzet gevraagd. De partners leveren tot nu toe vooral menskracht voor het programma. Wat partners financieel kunnen bijdragen verschilt. Er zijn partners die voor hun middelen grotendeels afhankelijk zijn van de gemeente. Een eigen financiële bijdrage is dan niet mogelijk. Er zijn ook partners met 'eigen' geld, zoals woningcorporaties, de politie en scholen. Bij deze partners is het de vraag wat kan. Wat kunnen bijvoorbeeld scholen doen? Ze zijn nu vooral bezig met het vraagstuk van personeelstekorten. Scholen hebben sowieso al een extra inzet omdat zij de middelen voor school en omgeving aanvragen en vervolgens de rijke schooldag en de schoolmaaltijden uitvoeren. Ze krijgen daarbij ondersteuning van het programma, bijvoorbeeld bij het zoeken van aanbieders voor schoolmaaltijden.

Het NPAO zoekt ook buiten de alliantiepartners naar bijdragen. Zo draagt een stichting bij aan de pilot Immerloo schuldenvrij, er zijn middelen vanuit het Jeugdeducatiefonds voor de schoolmaaltijden en de Rabobank overweegt middelen beschikbaar te stellen. Ook de provincie draagt bij, evenals het rijk. In totaal gaat het in de periode 2024 – 2026 om € 18,9 mln.

6.2 Inzicht in de gemeentelijke bijdrage aan het programma

Veel van de middelen voor het NPAO lopen via de gemeente. Welk inzicht heeft de raad hierin? Wat is er verplicht voor dit inzicht?

Specifieke uitkeringen De gemeente krijgt diverse specifieke uitkeringen van het rijk. Deze worden aangevraagd via speciale formulieren. De verantwoording wordt ook afzonderlijk per specifieke uitkering geregeld. De gemeente is daartoe verplicht. Bij het niet nakomen van die verplichtingen

kunnen middelen worden teruggevraagd. De reden hiervoor is dat het ministerie verantwoordelijk is voor specifieke uitkeringen. De ministeries worden gecontroleerd op de rechtmatige besteding van de middelen. De aanvraag en verantwoording over de specifieke uitkeringen ligt bij het college.

Budgetrecht De gemeenteraad heeft het budgetrecht. Het budgetrecht houdt in dat de gemeenteraad de begroting vaststelt. Daarmee autoriseert de raad de besteding van de middelen per begrotingsprogramma. Omdat de begroting geen tekort mag hebben is het ook van belang dat de raad weegt hoeveel aan welk begrotingsprogramma besteed kan worden. Het college voert vervolgens het beleid uit en legt na het jaar verantwoording af via de jaarstukken. De raad controleert de jaarstukken. De begroting en jaarstukken zijn integraal, dat wil zeggen alle middelen die via de gemeente lopen zijn opgenomen. Specifieke uitkeringen zijn dus ook opgenomen, ongeacht of de raad er weinig invloed op heeft.

Uitvoeringsplan NPAO In het uitvoeringsplan 2024 - 2026 is een bestedingsplan opgenomen; per lijn en per actie. Dat is transparant voor het programma. In het uitvoeringsplan wordt een algemene koppeling met de begroting van de gemeente gemaakt door een overzicht te geven van de eigen bijdrage van de gemeente en de specifieke uitkeringen, uitgezonderd het volkshuisvestingsfonds. In totaal gaat het om een budget van € 57 mln. voor drie jaar. Daarvan is € 28,9 mln. in het uitvoeringsplan concreet uitgewerkt. De resterende middelen van € 28,1 komen van:

- externe partijen (de provincie, het rijk en andere partners). Het gaat dan om € 18,9 mln.
- de gemeente draagt € 9,2 mln. bij. Hier zit bijvoorbeeld de cofinanciering van het volkshuisvestingsfonds in; toegerekend naar de drie jaren in het uitvoeringsplan ($3/10 \times € 10,6 \text{ mln.} = € 3,2 \text{ mln.}$).

Het verschil tussen de € 57 en € 28,9 mln. is de mate van zekerheid van de middelen. De € 28,9 mln. is zeker. De andere middelen zijn wel redelijk zeker, maar nog niet volledig rond. Als deze middelen definitief zijn worden ze in het NPAO verwerkt. De meeste middelen zullen via de gemeente lopen. Dit betekent dat deze middelen dan ook in de begroting van de gemeente worden opgenomen.

Tot slot, merken we op dat de middelen voor school en omgeving niet in het uitvoeringsplan zijn opgenomen. Deze middelen lopen via de individuele scholen.

Hoe zit het NPAO in de gemeentelijke begroting? In figuur 7 hebben we opgenomen op welk programma van de begroting 2024 van de gemeente Arnhem de middelen voor het NPAO zijn opgenomen. Het gaat dan om de specifieke uitkeringen en om de eigen gemeentelijke middelen. De middelen zijn niet bij alle programma's zichtbaar, omdat ze onderdeel uitmaken van een programma waar meerdere gemeentelijke onderwerpen onder vallen.

Figuur 7. Programmabegroting Arnhem en middelen NPAO
(begroting 2024, november 2023)

Middelen NPAO	Begrotingsprogramma gemeente
volkshuisvestingsfonds	klimaat en energie
energiefixers	
bijdrage gemeente voor rijke schooldag	onderwijs
kansrijke wijk	nog niet in de begroting opgenomen (middelen zijn eind 2023 definitief toegekend).
eigen gemeentelijke middelen	wonen en leefomgeving (middelen zijn hier geboekt voordat bepaald was hoe ze zouden worden ingezet in het NPAO).

De middelen voor kansrijke wijk en de eigen gemeentelijke middelen worden bij een verzamelbesluit op de juiste plek in de begroting van de gemeente verwerkt. De planning is dat dit verzamelbesluit 3 juli 2024 door de raad kan worden behandeld.

Er is een bestemmingsreserve voor het NPAO om de middelen over de jaren heen te egaliseren. In het verzamelbesluit wordt ook de aanwending van deze reserve opgenomen.

De middelen voor het NPAO staat dus op diverse begrotingsprogramma's. Na het verzamelbesluit zijn dat meer programma's dan in figuur 7 opgenomen. De programma's waar in het verzamelbesluit middelen naar overgeboekt zullen worden zijn: veiligheid, onderwijs, participatie en armoedebestrijding,

welzijn en inclusie, gezondheid en sport, klimaat en energie, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en leefomgeving, cultuur en economie. Dat betekent dat op 10 van de 13 stedelijke programma's middelen voor het NPAO staan. Er is geen apart overzicht van alle middelen van het NPAO in de begroting of de jaarstukken van Arnhem. Ook na het verzamelbesluit is dat niet het geval.

6.3 Welke ruimte heeft de raad?

Afzonderlijke besluiten De raad heeft het budgetrecht. Aan de raad worden beslissingen voor het NPAO voorgelegd over cofinanciering en de eigen inzet van de gemeente. Indien de middelen verschuiven van begrotingsprogramma is een besluit van de raad nodig. De cofinanciering van de eerste en tweede tranche volkshuisvestingsfonds is aan de raad voorgelegd. Hierover is meegedacht door de raad.

Indien de cofinanciering binnen een programma kan worden geregeld hoeft de beslissing niet afzonderlijk aan de raad te worden voorgelegd. Als het gaat om technische verschuivingen vindt dit in de gemeente Arnhem plaats via het verzamelbesluit.

Complexiteit NPAO Het is complex om inzicht te krijgen in de gemeentelijke middelen van het NPAO. Daar is een aantal redenen voor.

- Zo verstrekt het rijk diverse specifieke uitkeringen, met randvoorwaarden. Een deel van de middelen is incidenteel, een deel is meerjarig, maar wordt wel per jaar beschikt. Incidentele middelen met randvoorwaarden hebben een risico te leiden tot versnippering en/of tot korte termijn sturing.
- Een andere complexiteit is dat zowel het rijk als de gemeente bij regulier beleid nagaan of er iets extra's nodig en mogelijk is voor Arnhem-Oost. Dit betekent dat op veel begrotingsprogramma's een deel van de middelen voor het NPAO staat of komt te staan. Zoals in paragraaf 6.2 aangegeven gaat het naar verwachting na het verzamelbesluit om 10 van de 13 begrotingsprogramma's waar middelen voor het NPAO op staan. Ook zijn middelen voor regulier beleid en middelen voor Arnhem-Oost nauw met elkaar verweven. De vraag: 'is dit (meer) reguliere beleid of (meer) NPAO?' is niet altijd eenvoudig te beantwoorden.

Tot slot, zijn er ook middelen van andere partners die via de gemeentebegroting lopen of gaan lopen, zoals de cofinanciering van de provincie.

Ruimte voor meer inzicht Het inzicht van de raad in de middelen van het NPAO is moeilijk te krijgen. Vermoedelijk is dat ook na het verzamelbesluit nog zo, omdat de middelen onvermijdelijk op verschillende begrotingsprogramma's zijn opgenomen. Deze middelen zijn veelal niet afzonderlijk zichtbaar. Er is daarmee geen overzicht van de middelen voor het NPAO die op de gemeentelijke begroting staan.

Er zijn diverse manieren waarop de raad beter inzicht in de gemeentelijke middelen voor het programma kan krijgen. De opties daarvoor hebben we in tekstkader 5 opgenomen. Het gaat om de opties: meer duiding bij de programma's, een paragraaf NPAO in de begroting en jaarstukken van de gemeente of een bestuursrapportage.

Paragraaf NPAO De raad bepaalt hoe de eigen begroting is ingedeeld. De raad kan dus vragen om een extra toelichting per programma en/of een extra paragraaf. Uiteraard kan de raad ook vragen om een afzonderlijke rapportage. In de sessie met gemeenteraadsleden op 21 februari 2024 over het startonderzoek is verkennend besproken welke voorkeur de raadsleden zouden hebben. Raadsleden hebben aangegeven dat meer inzicht gewenst is. Een aparte paragraaf sprak aan.

Bijdragen van andere partners kunnen ook in de paragraaf worden opgenomen. Omdat het NPAO een uitvoeringsplan heeft met een bestedingsplan is het opnemen van de bijdragen van andere partners in het uitvoeringsplan een optie. De paragraaf NPAO in de gemeentelijke begroting en jaarstukken beperkt zich dan tot de middelen van de gemeenten en de middelen die via de gemeente lopen.

Voorbeeld financieel overzicht In figuur 8 hebben we een voorbeeld van een financieel overzicht voor het NPAO opgenomen. Een dergelijk overzicht zou in een paragraaf NPAO in de begroting of jaarstukken kunnen worden opgenomen. Dit overzicht beperkt zich tot een tabel. Een paragraaf kent ook een toelichting.

Tekstkader 5. Opties voor inzicht gemeentelijke financiën NPAO

Er zijn grofweg drie opties hoe de raad inzicht kan krijgen in de gemeentelijke bijdragen aan het NPAO en in bijvoorbeeld de specifieke uitkeringen die via de gemeente lopen. Deze opties kunnen ook in combinatie met elkaar worden gebruikt.

Programma's De middelen worden (verplicht) opgenomen in een begrotingsprogramma. Hierbij is het mogelijk per programma apart toe te lichten welk bedrag voor welk onderdeel voor NPAO is.

	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	\$6	\$7
Programma 1							
Programma 2							
Programma 3							
Programma 4							
Programma 5							
Programma 6							

Paragraaf NPAO Er zijn zeven verplichte paragrafen in de begroting en jaarstukken van de gemeente. Voorbeelden zijn de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en lokale heffingen. Deze paragrafen zijn dwarsdoorsneden van programma's; ze halen uit de programma's specifieke informatie, zoals welke verbonden partijen er zijn. In de paragraaf wordt dit vervolgens op

een rij gezet. De reden voor deze verplichte paragrafen is dat het gaat om onderwerpen met een groot financieel belang en/of een groot maatschappelijk belang die verspreid over de begroting staan. Extra inzicht is daarom nodig. Gemeenten zijn vrij om in aanvulling op de verplichte paragrafen eigen paragrafen te maken. Voor het NPAO is dat bijvoorbeeld een optie. De informatie wordt dan uit de programma's opgehaald en op een overzichtelijke wijze in de paragraaf NPAO gezet.

Hierbij is het van belang dat de raad de bedragen in de programma's vaststelt; dat verandert niet. De paragraaf is extra. De informatie in de paragraaf dubbelt met die in de programma's.

Bestuursrapportage NPAO Het is ook mogelijk een bestuursrapportage te maken over het NPAO. Arnhem heeft diverse bestuursrapportages. Er is bijvoorbeeld de 'Bestuursrapportage Zorg Dichterbij'. In een bestuursrapportage kan een financieel overzicht worden opgenomen. Dit kan als voordeel hebben, dat er uitgebreider op het programma NPAO kan worden ingegaan, dan bijvoorbeeld in een paragraaf. Het nadeel is dat de raad het inzicht in de financiën dan wellicht op een net wat ander moment heeft dan dat de begroting wordt behandeld. Bovendien dubbelt een bestuursrapportage NPAO met het uitvoeringsprogramma.

Figuur 8. Voorbeeld overzichtstabel paragraaf NPAO

(in miljoenen €'s)

Begrotingsprogramma	Onderwerp	2024	2025	2026	Totaal excl VHF	Inclusief VHF
Klimaat en energie+	spuk* VHF (tweede tranche)		25,5			25,5
	cofinanciering (gemeente)		10,6			10,6
	cofinanciering provincie		0,5			0,5
	energiefixers	2,0	-	-	2,0	2,0
	gemeentelijke bijdrage	2,1	2,6	2,6	7,3	7,3
Onderwijs	rijke schooldag (bijdrage gemeente)	1,0	1,0	1,0	3,0	3,0
Diverse (nog toe te delen)	spuk kansrijke wijk**	4,5	3,2	-	7,7	7,7
	cofinanciering kansrijke wijk***	1,3	1,3		2,6	2,6
	Totaal (exclusief VHF)				22,6	
	Totaal (inclusief VHF)					59,2
	Totaal Spuks	6,5	3,2	-	9,7	35,2
	Totaal gemeente	4,4	4,9	3,6	12,9	23,5
	Totaal andere partners (via begroting gemeente)					0,5

+ VHF (eerste tranche) hebben we niet opgenomen

* SPUK is de afkorting van specifieke uitkering, VHF van volkshuisvestingsfonds

** € 0,5 mln. is in 2023 besteed

*** we hebben hier alleen de cofinanciering van de gemeente, inclusief NPAO, opgenomen. De cofinanciering hebben we over twee jaar verdeeld.

Hoofdstuk 7. Volgen van resultaten

In dit hoofdstuk gaan we in op de informatie die verzameld wordt voor het volgen van de resultaten van het NPAO. We geven in paragraaf 7.1 aan welke informatie er is. Het gaat dan vooral om websites die vanuit het rijk zijn opgezet. In paragraaf 7.2 gaan we in op de monitoring waar vanuit het NPAO aan wordt gewerkt. De monitoring is nog in de fase van opzetten. In de laatste paragraaf staan we stil bij de vraag wat de ruimte voor de raad is.

7.1 Wat is er aan informatie?

Het NPLV biedt diverse gegevens:

- de [leefbaarometer](#) laat zien hoe de situatie van de leefbaarheid er is en hoe die zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.
- het dashboard [zicht op wijken](#). In dit dashboard zijn gegevens per wijk opgenomen. De gegevens voor de figuren 1.a - 1.d in hoofdstuk 2 hebben we via dit dashboard verzameld.
- de website [wijkwijzer](#). Deze site heeft als doel van elkaar leren. Het gaat dan onder andere om praktijkvoorbeelden.

Er is landelijke monitoring van de focusgebieden Voor de actielijnen 2, 3 en 4 van het NPLV (zie tekstkader 2 in paragraaf 2.1) zijn hiervoor kernindicatoren afgesproken. De focusgebieden gaan hierover rapporteren. In bijlage 2 hebben we deze kernindicatoren opgenomen.

Het rijk geeft aan dat er aanvullend aan deze kernindicatoren een kwalitatief onderdeel in de monitoring komt. Dit onderdeel is nog in ontwikkeling.

Ook binnen Arnhem zijn er gegevens beschikbaar. De gemeente monitort de leefbaarheid, veiligheid en het welzijn in de wijken aan de hand van het tweejaarlijkse onderzoek 'Arnhemse Leefbare Wijken'. Hiervoor wordt aan Arnhemmers gevraagd naar hun beleving en ervaring op een groot aantal thema's. De gegevens worden gepubliceerd op de website [Arnhem.incijfers.nl](#).

7.2 Waar wordt aan gewerkt in het NPAO?

Ook binnen het NPAO wordt zowel aan kwantitatieve als aan kwalitatieve monitoring gewerkt.

Wat betreft het kwantitatieve deel zijn er de cijfers die landelijk worden verzameld en beschikbaar gesteld, en de Arnhemse cijfers, zoals in paragraaf 7.1 aangegeven. Ook zijn er telbare resultaten van het programma, zoals hoeveel kinderen er meedoen met de rijke schooldag en welke speeltuinen zijn gerenoveerd en verbeterd.

Daarnaast wordt gewerkt aan een structurele kwalitatieve monitor voor het NPAO. De opzet is om vragen voor te leggen aan een paar duizend bewoners; dat gebeurt in gesprekken. Het gaat dan om inzicht in de vraag of het leven van de bewoners verbetert. Ook de impact van het programma is van belang. Worden de ontmoetingsplekken gebruikt? Zie je meer mensen uit de huizen komen? Zijn mensen minder geïsoleerd?

Het doel is de effecten van het programma systematisch in beeld te brengen. De opzet is om dit halfjaarlijks te rapporteren.

7.3 Welke ruimte heeft de raad?

In de verkennende vragenlijst aan de raadsleden voor dit startonderzoek is onder andere de vraag gesteld: "Wat wilt u aan het einde van de huidige raadsperiode (januari 2026) weten, gegeven dat het programma 18 jaar loopt?" Hierop wordt samengevat als antwoorden gegeven:

- Een tussentijdse reflectie op het werken aan de doelen en de manier waarop (proces/organisatie), een tussenevaluatie, inzicht in voortgang, successen en 'fails'.
- Wat is ingezet? Wat gehaald? Lopen we achter of voor? Wat kunnen we ervan leren.
- Sluiten de gestelde doelen voldoende aan op de realiteit? Zijn partners nog voldoende aangehaakt/ervaren zij voldoende energie?
- Doorkijk naar de komende periode.

Een andere vraag in de vragenlijst was: "Wat vindt u belangrijk voor toekomstige gemeenteraadsleden, bijvoorbeeld gemeenteraadsleden in 2034, gegeven de looptijd van 18 jaar?" Hierop is, samengevat, geantwoord:

- Het moet steeds meer concreet worden wat de inzet en het resultaat is. Te weten of de wijken en vooral de inwoners verder gekomen zijn in hun leven en of de wijken een grote sprong voorwaarts gemaakt hebben. In hoeverre ze zonder hulp en ondersteuning van de overheid verder kunnen gaan op de ingeslagen weg.
- Raadsvisies/evaluaties in een overzichtelijke rapportage voor nieuwe raadsleden. Nieuwe raadsleden moeten de 'levensloop' van het hele programma begrijpen. Dat ze goed snappen waar het vandaan komt en wat we doen. Nieuwe raadsleden moeten daar inzicht in kunnen krijgen.
- Geen grote wijzigingen in de opzet, maar wel ruimte voor accenten en voor bijsturen als inzichten veranderen. Daarvoor is inzicht in de effecten van het programma van belang. De kans maatregelen ook preventief elders in te zetten.

In de sessie met de raadsleden voor dit onderzoek werden vragen gesteld als:

"Hoe de resultaten te volgen? Hoe beslissingen te nemen over raadsperioden heen? Hoe ga je om met de lengte van het programma? Hoe kan het programma leiden tot echte verbetering?"

Vooralsnog is de monitoring nog in opzet. Toch is er een aantal opties waar de raad zich over zou kunnen uitspreken, bijvoorbeeld:

- hoe kan het kwalitatieve deel van het volgen van de resultaten eruit zien? Wat is belangrijk om aan bewoners van Arnhem-Oost te vragen?
- wat heeft prioriteit, wat betreft de indicatoren? Een database als 'zicht op wijken' bevat veel indicatoren. Welke indicatoren vindt de raad het belangrijkste? Anders gezegd, het rijk heeft 17 indicatoren (zie bijlage 2) gekozen als belangrijk. Welke 10, 15 of 20 indicatoren vindt de raad van Arnhem belangrijk?

Het is mogelijk dat de raad afwacht tot het college komt met een opzet voor de monitoring (kwantitatief en kwalitatief). De raad kan vervolgens aangeven wat hij belangrijk vindt en/of aanvullend zou willen zien. Het is ook mogelijk in een eerder stadium mee te denken. De raad kan bijvoorbeeld vragen om een werksessie van raadsleden, wethouder en ambtenaren.

Hoofdstuk 8. Governance

Het laatste hoofdstuk gaat over governance en is daarmee overkoepelend over de andere hoofdstukken. Dit hoofdstuk geeft een samenvattende overall analyse. In paragraaf 8.1 geven we aan hoe de betrokkenheid van de gemeenteraad bij het NPAO tot nu toe is. In paragraaf 8.2 geven we opties om de betrokkenheid van de raad verder te ontwikkelen.

8.1 Betrokkenheid van de gemeenteraad tot nu toe

Alliantie In hoofdstuk 4 hebben we uiteengezet hoe het NPAO is georganiseerd. Het programma wordt aangestuurd door een alliantie van publieke en private partners. De relaties tussen de partners zijn zo gelijkwaardig mogelijk.

De gemeente is de grootste partner en trekt veel van de acties. Het kost tijd om het programma, zowel inhoudelijk als organisatorisch op te zetten en vorm te geven. Er is voor gekozen om te beginnen het programma vanuit de gemeente op te zetten en daarna te bezien wat de toekomstige organisatievorm zou kunnen zijn. Op deze manier zijn er de afgelopen jaren diverse stappen gezet.

De burgemeester en de coördinerend wethouder nemen deel aan de alliantievertegenwoordiging (het alliantieoverleg) en de kopgroep. De burgemeester is vooral het boegbeeld van het programma en onafhankelijk voorzitter van de alliantievertegenwoordiging en de kopgroep. De coördinerend wethouder vertegenwoordigt de gemeente en stemt inhoudelijk af met het college.

Gemeenteraad De gemeenteraad heeft binnen de alliantie geen directe rol. De gemeenteraad heeft zijn reguliere kaderstellende en controlerende rol. Dat wil zeggen de raad stelt kaders, het college voert uit en informeert de raad. De raad kan vragen stellen en agendaverzoeken doen over het programma. Het gaat dan vooral om het programma in zijn geheel. Er is ook een gemeentelijk deel in het programma. Daar gaat de raad sowieso over. Maar wat is het gemeentelijk deel? En hoe ziet de rol van de raad er daarbij tot nu toe uit?

Kaderstellende rol

Het doel van het programma is in eerste aanzet landelijk bepaald. De afbakening van het gebied is in overleg met het college bepaald. Deze keuze is goed onderbouwd en wordt breed gedragen binnen Arnhem. Ook in de gemeenteraad is draagvlak voor het NPAO.

Het 'richtinggevend kader Arnhem-Oost (aanpak Arnhem-Oost)' was de start van het gemeentelijk beleid voor Arnhem-Oost. Het raadsvoorstel voor dit plan is zomer 2021 aangenomen. Er was ook een duidelijke betrokkenheid van de raad bij de behandeling van dit raadsvoorstel.

De aanpak Arnhem-Oost is vervolgens doorontwikkeld naar het gebiedsplan voor het nationaal programma Arnhem-Oost. Dit gebiedsplan van zomer 2023 is van de alliantie. De raad heeft het ter kennisneming gekregen. Het gebiedsplan is 15 juni 2023 gepresenteerd. Ook was er een raadsinformatiesessie 14 september 2023.

April 2024 heeft de raad een uitvoeringsprogramma gekregen voor de jaren 2024-2026. Ook dit uitvoeringsprogramma is door de alliantie vastgesteld en ter kennisneming naar de raad gestuurd. De raad heeft de optie om, om een informatieavond over het uitvoeringsplan te vragen. Dit is aangeboden in de raadsbrief over de voortgang van het NPAO van 12 maart 2024.

De periode tussen de laatste raadsinformatiesessie (september 2023) en de brief over de voortgang van het programma van maart 2024 en het uitvoeringsplan van april 2024 wordt als vrij lang ervaren door raadsleden. Vooral ook omdat er geen planning was wanneer er een rapportage zou komen.

Het programma Arnhem-Oost heeft drie programmalijnen met ieder tien acties:

1. opvoeden en opgroeien; de pedagogische wijk
2. werk en inkomen; bestaanszekerheid voor ieder gezin en huishouden
3. wonen en leven; leven in een duurzame woning en in een gezonde en veilige buurt

In deze drie programmalijnen is gemeentelijk beleid opgenomen. Zoals acties uit het programma pedagogische wijk, waaronder de rijke schooldag en preventieve maatregelen rond middelbare scholen, zoals veilig in en om school, verbeteren en verduurzamen van particuliere woningen, acties voor verbetering van de openbare ruimte door meer groen, meer mogelijkheden voor bewegen, zoals in speeltuinen, voor ontmoeten, zoals in wijkcentra en

tegengaan van verloedering, door bijvoorbeeld het opkopen van verwaarloosde panden.

Dit betekent dat de programmalijnen zo zijn opgezet dat de beleidsmaatregelen van het rijk erin passen, maar niet dominant zijn. Anders gezegd er is een inhoudelijk uitgangspunt per programmalijn, waarvoor beleid is ontwikkeld en middelen worden gezocht en ingezet. De gemeente en daarmee de raad zijn bepalend voor het gemeentelijk beleid in het NPAO. Ook is er regulier beleid waarbij wordt gewogen of inspanningen in relatie tot Arnhem-Oost mogelijk zijn. Dat is bij de woonvisie gebeurd en bij het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Ook op deze manier wordt de raad betrokken bij het gemeentelijk aandeel in het NPAO.

Om de relatie tussen bijvoorbeeld regulier beleid en het NPAO te kunnen leggen is het nodig inzicht te hebben in de samenhang. Om inzicht te hebben is overzicht nodig. Een vraag is hoe de raad overzicht over de relatie tussen het NPAO en ander beleid kan krijgen en kan houden. Welk beleid wordt wel en welk niet gewogen in relatie tot Arnhem – Oost? Een systematiek hiervoor ontbreekt vooralsnog.

Controlerende rol

Het programma is in een beginfase. De monitoring wordt opgezet. De monitoring zal cijfers bevatten. Landelijk zijn er gegevens beschikbaar per wijk. Ook houdt Arnhem cijfers bij voor de programmalijnen. Een belangrijke vraag is hoe om te gaan met kwalitatieve informatie. Hoe bijvoorbeeld inzicht te krijgen in beantwoorden van de vragen als: Hoe vinden bewoners dat het gaat?

De raad heeft zijn controlerende rol voor het programma nog niet kunnen vormgeven. De huidige fase van ontwikkeling van de wijze waarop de resultaten van het programma gevolgd gaan worden is de aangewezen fase om na te denken over wat de raad gedurende het programma wil weten. De raad krijgt de monitoringsinformatie als die er is. De raad zou ook actief input kunnen geven. Een gesprek hierover is nog niet geagendeerd.

Kaderstellende en controlerende rol voor de financiën

De raad heeft ook de kaderstellende en controlerende rol voor de financiën. De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering voorgelegd, evenals voorstellen voor de inzet van eigen gemeentelijke middelen voor acties van het NPAO. Alle informatie in de begroting is opgenomen, zoals het minimaal moet. De raad krijgt:

- het uitvoeringsplan met een bestedingsplan gericht op het NPAO.
- de begroting (en jaarstukken) van Arnhem waar op 10 van de 13 begrotingsprogramma's middelen voor het NPAO zijn opgenomen, na het verzamelbesluit van zomer 2024.

Een overzicht van op welke programma's in de gemeentebegroting en jaarstukken middelen voor het NPAO zitten en hoeveel is er nog niet.

Volksvertegenwoordigende rol

De raad heeft ook de volksvertegenwoordigende rol. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking als raadsleden deelnemen aan bewonersavonden in Arnhem-Oost. Ook kunnen raadsleden zich op andere manieren informeren. Er is geen structuur voor de rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma of vanuit de raad.

8.2 Opties voor het verder ontwikkelen van betrokkenheid raad

Zowel het programma NPAO als de rol van de raad daarbij zijn in een beginfase. Wat zijn mogelijkheden om de rol van de raad voor Arnhem-Oost verder te ontwikkelen?

In de eerste plaats is het van belang dat er een *structuur* wordt ontwikkeld voor het informeren van de raad over het NPAO. Daar wordt door het NPAO en de gemeente Arnhem ook aan gewerkt. Dit in combinatie met de sessie met de raadsleden voor dit startonderzoek en input vanuit andere focusgebieden zien wij de volgende opties:

- twee keer per jaar een rapportage over het NPAO.
- een informatieavond over de NPAO rapportage met de programmadirecteur en eventueel alliantiepartners. Een dergelijke avond kan ook in de wijken plaatsvinden.

- een tijdlijn over 18 jaar heen. Wat gebeurt er? Wat wordt wanneer ingezet? Wanneer is de raad aan zet? De komende jaren kunnen concreet worden uitgewerkt, de latere jaren globaal.
- zowel in de begroting als in de jaarstukken een paragraaf NPAO opnemen, zodat inzichtelijk is welke bedragen in welk begrotingsprogramma van de gemeente zijn opgenomen voor het NPAO.
- op een raadsnota standaard een vakje opnemen of er een link is met het NPAO of niet, en zo ja, welke link dat is.
- aan de hand van stukken (vorige bullet) expliciet bespreken wat regulier beleid is en wat aanvullend voor Arnhem-Oost. Welk beleid en middelen zijn wenselijk voor Arnhem-Oost? En wat betekent dat voor de andere wijken?

In de tweede plaats is het van belang dat *raadsleden met elkaar bespreken* hoe ze hun rol zien en hoe ze die gaan invullen:

- de raad kan een raadswerkgroep, klankbordgroep of tussenvariant/maatwerkvariant instellen, zodat de balans gevonden kan worden tussen raadsleden die intensiever zijn betrokken en zij die er b.v. één keer per jaar gericht tijd aan kunnen besteden.
- in een eerste sessie kunnen de wensen van de raad over het volgen van resultaten worden besproken. De raadsleden dragen dan proactief aan wat ze willen weten. Het kan dan gaan om:
 - prioriteiten van de raad. Welke indicatoren vindt de raad het belangrijkste?
 - hoe inzichtelijk te krijgen welke groepen bewoners zijn betrokken en welke nog niet.
 - hoe te weten of het echt beter gaat met bewoners?
- nadenken over hoe raadsleden in de toekomst betrokken willen zijn. Is er bijvoorbeeld behoefte aan een tussentijdse reflectie op het programma rond de verkiezingen, zodat de nieuwe raad kan bijsturen? Wat is nodig aan informatie voor de overdracht aan een nieuwe raad?

In de derde plaats is een bredere uitwisseling van ervaringen mogelijk. Een van de onderdelen van het NPLV waar enthousiasme over is bij geïnterviewden in Arnhem en andere focusgebieden van dit startonderzoek,

zijn de landelijke bijeenkomsten van bijvoorbeeld de burgemeesters, de coördinerend wethouders, de programmamanageren of de programmamanagers van het volkshuisvestingsfonds. Deelnemers aan deze bijeenkomsten vinden het prettig om uit te wisselen hoe het gaat. Wat speelt overal? En wat is typisch voor de eigen gemeente? En hoe pakken ze elders een bepaald vraagstuk aan? Dit kan ook voor raadsleden zinvol zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een (jaarlijkse) landelijke bijeenkomst. Het kan ook door bij een raad van een ander focusgebied op bezoek te gaan.

Bijlagen

Bijlage 1. Verbijzondering onderzoeksvragen vergelijkend onderzoek rekenkamers

Wat betreft het landelijke programma:

1. Wat zijn de beleidsmatige en financiële uitgangspunten van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV)? In welke mate zijn deze al opgenomen in lopende programma's van de rijksoverheid (bv de regiodeals), wat is nieuw/toegevoegd en wat moet nog nader ontwikkeld/gespecificeerd worden?
2. In welke mate en op welke manier zijn de doelstellingen/programma's van de lokale stedelijke vernieuwingsprogramma's verbonden met de landelijke doelstellingen en landelijke programma's?

Wat betreft de lokale programma's:

3. Wat is de lokale opgave en op welke wijze zijn deze opgaven onderling vergelijkbaar?
4. Wat zijn de lokale beleidsmatige uitgangspunten?
5. Welke thema's en speerpunten staan centraal in de lokale programma's,

Wat betreft de organisatie:

6. Wie zijn betrokken in de alliantie? Hoe is het programmabureau dan wel de programmaorganisatie ingericht?
7. Wat is de (juridische) status en de positie van de alliantie? En van het programmabureau?
8. Op basis van welke afspraken wordt er gewerkt in de alliantie en het programmabureau? Wie heeft welke verantwoordelijkheden en aan wie wordt verantwoording afgelegd?
9. Wat is de rol van de gemeente? Is de afbakening van de rol van de gemeente en die van het programma duidelijk?

Wat betreft het betrekken van de doelgroep:

10. Op welke manier is de doelgroep betrokken? Hoe worden bewoners geïnformeerd over het programma? Hoe worden ideeën opgehaald bij bewoners? Hoe worden bewoners gestimuleerd actief te zijn het programma en eraan bij te dragen?
11. Wat is de rol van de doelgroep in het alliantie-overleg?

Wat betreft de financiën:

12. Welke landelijke geldstromen zijn er voor het programma? Voor welke periode lopen deze geldstromen?
13. Hoe zitten de financiën van het programma in elkaar? Wat betekent dit voor de gemeentefinanciën?
14. Welke documenten krijgt de raad? Hoe is het programma herkenbaar in de begroting en andere P&C-documenten?
15. Wat is dan de rol van de raad bij de financiën?

Wat betreft de monitoring en onderzoek:

16. Welke monitoring/onderzoek is er op dit moment door het rijk voorzien, met welke focus en voor welke (groepen van) bewoners en stakeholders?
17. Welke monitoring/onderzoek wordt gedaan door het programma zelf?
18. Wat is het doel van de monitoring/onderzoek?
19. Wat vindt de raad belangrijk voor het volgen van het programma? Welke informatie vindt de raad nodig om de eigen rol goed te kunnen vervullen?

Wat betreft de governance:

20. Wat is de rol van de gemeenteraad, van het college van B en W, van de alliantie en van de rijksoverheid wat betreft de kaderstelling, de sturing en de controle op het programma? Hoe verhouden deze rollen zich ten opzichte van elkaar?
21. Hoe is de raad betrokken bij / geïnformeerd over het vaststellen van de beleidsmatige en financiële uitgangspunten?
22. Hoe wordt de raad geïnformeerd over de inhoudelijke en financiële voortgang van het programma? Is deze informatie adequaat om zijn controlerende rol te vervullen?
23. Is de raad zelf actief geweest om inzicht te krijgen in het programma en om zijn kaderstellende, sturende en controlerende rol in te vullen?

[Naar inhoudsopgave](#)

Wat betreft vervolgonderzoek:

24. Welke onderwerpen/ invalshoeken zijn interessant voor vervolgonderzoek(en) over dit langjarige programma voor de gemeenteraden?

Bijlage 2. Kernindicatoren NPLV

(de Minister voor VRO rapporteert op basis van deze kernindicatoren aan de Tweede Kamer)

Kernindicatoren actielijn 2 “We verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken”:

- o Leefbaarometer ‘woningvoorraad’
- o Het aantal te herstructureren en geherstructureerde woningen
- o Het aantal nieuw te bouwen woningen
- o Samenstelling woningvoorraad
- o Woningen met energielabels E t/m G
- o Inzet sturingsinstrumentarium woningtoewijzing

Kernindicatoren actielijn 3 “We zorgen dat meer bewoners kunnen meedoen in de samenleving”:

- o SES-WOA-score
- o Huishoudens onder sociaal minimum
- o Arbeidsparticipatie
- o Definitief schooladvies PO
- o Inwoners zonder startkwalificatie
- o Personen in schuldsanering
- o Gebruik WMO
- o Jongeren met jeugdzorg

Kernindicatoren actielijn 4 “We investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit en vergroten de weerbaarheid van jongeren”:

- o Leefbaarometer ‘overlast & onveiligheid’
- o Aantal personen jonger dan 25 verdacht van een delict
- o Inwoners die ‘veel jeugdoverlast’ ervaren volgens de Veiligheidsmonitor

Bijlage 3. Bronnen

Documenten gemeente Arnhem

Arnhems coalitieakkoord 2022 - 2026

Begroting 2021

Begroting 2022

Begroting 2023

Begroting 2024

Een doorbraak voor Arnhem-Oost; uitgangspunten en doelen voor de gebiedsgerichte aanpak Arnhem-Oost, 18 mei 2021.

Integraal huisvestingsplan onderwijs gemeente Arnhem, 21 december 2021

Koersnota van wijken weten 2023 – 20230

Programma Arnhem-Oost en Plan van Aanpak; aanvraag volkshuisvestingsfonds, 2021

Raadsbrief, Rijke schooldag en Aanpak gezonde schoolmaaltijden pedagogische wijk, 13 december 2022

Raadsbrief, Voortgang Nationaal Programma Arnhem-Oost, 12 maart 2024

Raadsbrief, Voortgang en doorontwikkeling pedagogische wijk, 11 oktober 2022

Raadsvoorstel (4028511) Cofinanciering 2e tranche Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost

Raadsvoorstel (4032448) Integraal huisvestingsplan onderwijs 2024 - 2039

Raadsvoorstel (3937843) Koersnota Van Wijken Weten 2023 - 2030

Raadsvoorstel (572098) Plan van aanpak aanvraag Volkshuisvestingsfonds: Arnhem-Oost

Raadsvoorstel (574142) Richtinggevend kader 'Een doorbraak voor Arnhem-Oost'

Raadsvoorstel (4011414) Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034

Uitvoeringsagenda Arnhem-Oost 2022; Arnhem-Oost aanpak Woonvisie Arnhem 2024 – 2029/2034,

Overige documenten

15 Burgemeesters, 15 juni 2020, Brief aan het kabinet: Kom op voor de meest kwetsbare gebieden; urgente oproep 15 burgemeesters voor ondersteuning om tweedeling tegen te gaan.

Burgemeesters, 26 mei 2021, 'Dicht de kloof', artikel in het Algemeen Dagblad.

Minister van BZK, brief van 22 februari 2019, aan de Tweede Kamer, kamerstukken II 2019-2020 32 847 nr. 470.

Minister van BZK, brief van 28 oktober 2019, aan de Tweede Kamer, kamerstukken II 2019-2020 30 995, no. 97.

Minister van BZK, brief van 31 maart 2020, aan de Tweede Kamer, kamerstukken II 2019 – 2020 30995 nr. 98.

Minister van VRO, brief van 4 juli 2022, aan de Tweede Kamer, kamerstukken II 2021-2022 30995 nr. 100.

Minister van VRO, Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid, juli 2022.

[Naar inhoudsopgave](#)

Minister van VRO, Voortgang Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid brief van 12 juni 2023, aan de Tweede Kamer, kamerstukken II 2022-2023 30995 nr. 102.

NPAO, Actie in perspectief , uitvoeringsplan 2024 – 2026,

NPAO, Arnhem-Oost zijn we samen, gebiedsplan Arnhem-Oost, 15 juni 2023

Rigo Research en advies & Atlas voor gemeenten, 'leefbaarheid in Nederland 2018', Een analyse van de leefbaarheid 2016-2018 volgens de Leefbaarometer 2018.

Websites

Arnhem.incijfers.nl: <https://arnhem.incijfers.nl>

Leefbaarometer: <https://www.leefbaarometer.nl/home.php>

Loket gezondheidsbeleid: <https://www.loketgezondleven.nl/aanpak-gezonde-gemeente/werk-samen/betrek-inwoners>

Platform 31: <https://www.platform31.nl/over-platform31/>

Zicht op wijken: <https://zichtopwijken.nl/dashboard/NL00/25>

Bijlage 4. Geïnterviewde personen en deelnemers sessie raadsleden

Geïnterviewden

functie
burgemeester
coördinerend wethouder
drie medewerkers gemeente
drie medewerkers programmalijnen
gemeentesecretaris
kwartiermaker programmaorganisatie
twee business controllers
twee griffiemedewerkers

Deelnemers sessie met raadsleden

11 Raadsleden van 8 verschillende politieke partijen.

IdeeVersa

IdeeVersa doet onderzoek voor overheden op het snijvlak van beleid, bestuur en financiën. Voorbeelden hiervan zijn doorlichtingen van taken, bekostigingsvraagstukken van overheden, vraagstukken over bestuurlijke en financiële verhoudingen en onderzoeken naar de leesbaarheid van de financiële stukken voor de gemeenteraad.

Netwerkbedrijf IdeeVersa is een netwerkbedrijf. Afhankelijk van de opdracht wordt met andere adviseurs of bedrijven samengewerkt. Per opdracht wordt een passend team samengesteld.

www.ideeversa.nl
telefoonnummer: 06-28083458
email: info@ideeversa.nl

Raadsvoorstel 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'

Fasering

- ☒ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievoorgangers Van Engelenburg (VVD), Jansen (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Van den Berg (D66), Vroone (PvdD), Coenders (GroenLinks), Manders (Arnhem Centraal), Van den Broek (Groep van den Broek), Groot (CDA) en Groenedijk (PvdA).

De fracties van de FvD, SP, DENK, BBA en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Monaim Benrida (directeur Nationaal programma Arnhem-Oost), Marcel Hielkema, Liesbeth van Asten en Cathelijne Bouwkamp (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en geeft het woord aan Monaim Benrida (directeur Nationaal programma Arnhem-Oost), Marcel Hielkema en Liesbeth van Asten die een presentatie hebben gegeven over het Nationaal Programma Arnhem Oost.

Toezeggingen

Niet van toepassing.

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve bespreking nog niet is afgerond en dat een vervolgbehandeling nodig is. Dan is er ruimte voor de Rekenkamer om een presentatie te geven.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

W. De Boef

Aan: Raadsleden en fractievoorgers van de gemeente Arnhem

Onderwerp: Gezamenlijk rapport NPLV

Zaaknummer: 4350922

30 januari 2025

Geachte raadsleden en fractievoorgers,

Als aanvulling op het onderzoeksrapport omtrent het NPAO dat reeds met u is gedeeld, bieden wij u hierbij ook de gezamenlijke, vergelijkende rapportage aan die in samenwerking met de rekenkamers van Heerlen, Lelystad en Groningen tot stand is gekomen.

Deze gezamenlijke rapportage is gebaseerd op de vier individuele rapporten van de verschillende rekenkamers en heeft als doel om de raden inzicht te verschaffen in waar zij zelf ten opzichte van andere gemeenten staan in het programma en geeft hen de kans van elkaar te leren.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamer Arnhem

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'S' followed by a horizontal line and a small 'r' at the end.

Arie Teeuw,
Voorzitter

Bijlage I: Gezamenlijk rapport NPLV

Bijlage II: Gezamenlijk persbericht

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Van toeschouwer naar speler

Een krachtige raad in netwerksamenwerking

Een overkoepelende notitie naar aanleiding van het startonderzoek naar de lokale uitwerking in vier focusgebieden van de rol en positie van de raad in beleid, financiën en governance van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

[Lees verder >](#)

Reken
kamer
Arnhem

Rekenkamer Lelystad

Inleiding

De rekenkamers van Arnhem, Groningen, Heerlen en Lelystad hebben in samenwerking binnen de eigen gemeente onderzoek gedaan naar de lokale uitwerking van de rol en positie van de raad in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dit document bundelt de bevindingen van deze onderzoeken en biedt een vergelijking op verschillende aspecten. Deze vergelijking biedt de gemeenteraden de kans om van elkaar leren.

[Lees verder >](#)

Nationaal
Programma
**Heerlen
Noord**

samen
LELYSTAD OOST

NATIONAAL
PROGRAMMA
**ARNHEM
OOST**

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid
Groningen-Noord

Stand van zaken

Aan de hand van vier rollen van de raad is gekeken naar de stand van zaken binnen de vier gemeenten wat betreft de taken en positie van de raad bij de start van het NPLV.

[Lees verder >](#)

Kaderstellende rol

Heerlen

Lelystad

Arnhem

Groningen

Onderschrijving doel nationale programma

Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.

Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.

Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.

Doel van het nationale programma wordt raadsbreed onderschreven.

Vertaling doel naar lokale situatie

Heerlen streeft ernaar om in één generatie in Heerlen-Noord op het Nederlands gemiddelde niveau te komen, voor een aantal indicatoren op de betrokken leefgebieden. Het programma betreft 2/3 van de inwoners van de gemeente.

Lelystad streeft ernaar om tegen 2040 de wijken in Lelystad Oost op het niveau te brengen van een gemiddelde G40-gemeente (dit kader komt uit het plan IGLO, voorloper SLO, en niet uit het gebiedsplan). Het programma betreft ongeveer 1/2 van de inwoners van de gemeente.

Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken langjarig aan te pakken. Het programma betreft ongeveer 1/3 van de inwoners van de gemeente.

De Maatschappelijke Coalitie Groningen-Noord heeft als doel om Groningen-Noord binnen één generatie (20 jaar) op het gemiddelde niveau van stedelijk Groningen te krijgen. Het programma betreft ongeveer 1/4 van de inwoners van de gemeente.

Kaders NPLV (nieuw of bestaand)

Kaders zijn door de raad vastgesteld en bouwen voort op voortzetting van het Krachtwijken-beleid, wijkontwikkelingsplannen met de woningbouwcorporaties en tal van kleinschalige lokale initiatieven.

Het programma IGLO, de voorganger van Samen Lelystad Oost, is door de Lelystadse raad besproken, behandeld en goedgekeurd. Het gebiedsplan Samen Lelystad Oost is door de Alliantie vastgesteld. Dit vormt het kader voor het NPLV.

Er zijn hernieuwde kaders vastgesteld door de raad, maar deze bouwen wel voort op bestaand achterstandenbeleid.

Het college heeft gesteld dat het NPLV Groningen-Noord past binnen wijkvernieuwing 3.0. De raad heeft geen nieuwe kaders vastgesteld.

Kaderstellende rol (vervolg)

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Betrokkenheid raad bij totstandkoming gebiedsplan	Routekaart Heerlen-Noord is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad. De raad is hiermee akkoord gegaan met als uitgangspunten de ambitie, de leidende principes en de vijf leefgebieden.	Gebiedsplan is gepubliceerd en ter kennisneming toegezonden aan de Lelystadse raad. De Lelystadse raad heeft het gebiedsplan verder niet inhoudelijk behandeld of besproken.	Gebiedsplan is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad. Daarnaast is er een informatiesessie georganiseerd voor raadsleden over het gebiedsplan.	Gebiedsplan is gepubliceerd en gepresenteerd aan de raad.
Positie programmabureau en -directeur	Het programmabureau is bewust los van de gemeente gepositioneerd. Via de alliantie brengt de gemeente haar beleid in. Men onderzoekt de mogelijkheden van een zelfstandige juridische status. Werknemers programmabureau zijn in dienst van de gemeente.	De programmadirecteur van 'Samen Lelystad Oost' opereert zelfstandig, zonder directe aansturing door de gemeente. Hoewel het programmabureau geen onafhankelijke juridische status heeft, functioneert het als een zelfstandig orgaan.	Het programmabureau valt nu nog onder de gemeente, maar bedoeling is dat dit zelfstandig wordt. De programmadirecteur zal daarmee ook onafhankelijker worden.	Er is inmiddels door de gemeente Groningen namens de Maatschappelijke Coalitie een programmadirecteur NPLV Groningen-Noord aangetrokken die voor de Maatschappelijke Coalitie werkt.
Connectie uitvoering NPLV en gemeentelijk beleid	Heerlen-Noord betreft tweederde van de inwoners. De extra inspanning voor Heerlen-Noord is als aanvulling op het reeds gevoerde beleid. Ontwikkelingen in Noord worden vaak later ook ingezet in de rest van Heerlen. Sommige extra voorzieningen zijn in feite stedelijke voorzieningen.	Het programma Samen Lelystad Oost is pragmatisch ingestoken en is vooral gekoppeld aan rijksgefinancierde maatregelen. Deze indirecte aansluiting op gemeentelijk beleid maakt de koppeling met de bredere ontwikkelingsstrategie moeilijk inzichtelijk (te maken) voor de raad.	Het NPAO raakt een groot deel van de Arnhemse beleidsprogramma's. Er is een start gemaakt met het Arnhem-Oost programma specifiek meenemen in de overwegingen bij gemeentelijk beleid op alle beleidsterreinen.	Groningen-Noord wordt al een aantal jaren in gemeentelijk beleid meegenomen (Regio Deal Groningen Noord) en krijgt sinds het collegeakkoord 2022 expliciet aandacht: in al het beleid gaat een plus naar dit focusgebied.

Controlerende rol

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Schriftelijke informatievoorziening	Twee keer per jaar een inhoudelijke en financiële rapportage aan het alliantie-bestuur, welke de raad ontvangt.	De verantwoordingsinformatie aan de gemeenteraad over het programma Samen Lelystad Oost is momenteel beperkt en heeft nog niet de structuur die nodig is om de raad optimaal te informeren.	Twee keer per jaar een inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage.	Er wordt tweejaarlijks inhoudelijk en jaarlijks financieel gerapporteerd over wijkvernieuwing, nog niet specifiek over NPLV Groningen-Noord. Raad en college gaan op korte termijn met elkaar in gesprek over de informatievoorziening over het NPLV Groningen-Noord aan de raad.
Mondelinge informatievoorziening	Insteeek is informatieavond over de rapportage met de programmadirecteur, maar nog in ontwikkeling. Er is een klankbord-groep van raadsleden ingesteld.	Op dit moment wordt de gemeenteraad van Lelystad mondeling geïnformeerd over het programma Samen Lelystad Oost, voornamelijk via incidentele informatiesessies en presentaties. Deze sessies worden (meestal) georganiseerd op verzoek van de raad.	Het college is voornemens om inhoudelijke besprekingsmomenten te organiseren met zowel college als andere focusgebieden. Het programmabureau is voornemens de gemeenteraad uit te nodigen voor werkbezoeken; hiervoor wordt een activiteiten-kalender opgesteld.	Er zijn rondom wijkvernieuwing en het NPLV een expertmeeting en gesprekken tussen raad en bewoners georganiseerd. De raad heeft de agendacommissie gevraagd jaarlijks een beeldvormende sessie te organiseren over het NPLV Groningen-Noord, gericht op resultaten, wenselijkheid, opvolging en de rol van inwoners en gemeente.
Stand van zaken vormgeving monitoringssystematiek	Monitoring van doelen en interventies is geoperationaliseerd; samenwerking met kennisinstituten.	De systematiek voor het volgen van de voortgang van 'Samen Lelystad Oost' is nog niet volledig uitgewerkt en de raad krijgt hierover beperkte informatie. Momenteel wordt gewerkt aan een monitoringssysteem dat zowel lokaal als in samenhang met landelijke structuren zal functioneren.	De monitoring vindt plaats op niveau van het complete programma, per programmaliijn en op het niveau van acties en activiteiten. Dit gebeurt middels een set van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren. Echter, de raad is hier nog niet actief bij betrokken.	Monitoring in algemene zin met acht thema's met elk drie indicatoren o.b.v. reeds bestaand tweejaarlijks onderzoek en enquêtes. In gebiedsplan genoemd monitoringsplan is in ontwikkeling.

Kaderstellende en controlerende rol voor de financiën

	Heerlen	Lelystad	Arnhem	Groningen
Voorleggen van raadsvoorstellen voor NPLV-acties	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.	De raad krijgt voorstellen voor cofinanciering en inzet van eigen gemeentelijke middelen voor specifieke acties voorgelegd.
Link met NPLV in andere raadsvoorstellen	In de raadsvoorstellen wordt er regelmatig een verband gelegd met het NPHN, vooral in context van preventie met gezag, stedelijke ontwikkeling en sociale verbetering.	De koppeling met Samen Lelystad Oost wordt niet altijd expliciet gemaakt in andere (raads)voorstellen die mogelijk ook een verband hebben met of invloed hebben op het programma, wat de samenhang minder zichtbaar maakt voor de raad.	Er zijn raadsvoorstellen waarbij de relatie met het NPAO wordt afgewogen, maar een systematiek ontbreekt vooralsnog.	De link met Groningen-Noord/NPLV Groningen-Noord wordt niet altijd aangegeven. De raad heeft inmiddels het college opdracht gegeven om in stukken aan de raad de samenhang met Groningen-Noord en het NPLV Groningen-Noord te expliciteren.
Overzicht in ingezette middelen en bereikte resultaten	Aparte paragraaf in begroting en jaarrekening, maar nog niet ver ontwikkeld. Financiële stand van zaken bij halfjaarlijkse rapportages.	De raad heeft geen integraal overzicht van de middelen en resultaten uit de gemeentebegroting voor het focus-gebied. Samen Lelystad Oost is verspreid opgenomen, waardoor het inzicht in de financiële aspecten voor de raad ontbreekt.	Vanaf de begroting van 2026 zal er een aparte paragraaf worden opgenomen voor het NPAO. Daarnaast is het college voornemens om de raad twee keer per jaar over de financiële en inhoudelijke voortgang van het NPAO te informeren.	Raad krijgt GEEN overzicht vanuit welke programma's in de gemeente-begroting en jaarstukken middelen voor het focusgebied worden ingezet en hoeveel en met welke resultaten. De raad heeft het college inmiddels opdracht te geven een paragraaf over het NPLV Groningen-Noord in de begrotingscyclus op te nemen.

Volksvertegenwoordigende rol

Heerlen

Lelystad

Arnhem

Groningen

Bewonersparticipatie en rol van raad hierin

GEEN structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma.

De rol van de raad bij bewonersparticipatie in 'Samen Lelystad Oost' is momenteel beperkt tot het bijwonen van enkele bewonersavonden, het brengen van een werkbezoek en het incidenteel stellen van kaders. Structurele betrokkenheid bij of actieve deelname aan participatieprocessen kan verder worden ontwikkeld.

Nog geen structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma. College heeft toegezegd via de raadswerkgroep burgerparticipatie of tijdens een werkbezoek daarover met de raad in gesprek te gaan.

GEEN structuur voor rol van de raad bij bewonersparticipatie in het programma. Concept-participatieverordening en participatiebeleid zijn ter inzage gelegd en in ontwikkeling. De raad heeft besloten bij toekomstige besluitvorming over wijkvernieuwing en het NPLV Groningen-Noord na te gaan of (bewoners)participatie en inspraak op adequate wijze overeenkomstig de beleidsmatige en wettelijke kaders zijn meegenomen.

Overkoepelende aanbevelingen

De rekenkamers hebben de aanbevelingen uit hun afzonderlijke onderzoeken gebundeld en komen tot de volgende overkoepelende aanbevelingen voor de raad.

[Lees verder >](#)

Alle programma's staan aan het begin van een uitvoeringsperiode van 15-25 jaar. De aanbevelingen zijn erop gericht om vanaf het begin een stevige en duidelijke positie van de raad binnen de netwerksturing te realiseren. De rekenkamers achten het daarom van belang dat alle aanbevelingen die de raad overneemt binnen een jaar worden geagendeerd en geïmplementeerd. De rekenkamers zullen dit proces monitoren.

Rol

Bepaal een duidelijke rol binnen het programma en evalueer regelmatig of deze nog aansluit bij de veranderende doelen en ontwikkelingen.

- ✓ **Samen met belangrijke betrokkenen zoals de wethouder en programmadirecteur**
- ✓ **Op basis van sturingsmogelijkheden die de raad heeft binnen het netwerk, bijvoorbeeld via:**
 - Klankbordgroep
 - Raadsrapporteurs
 - Jaarlijkse beeldvormende sessie

[Naar bijbehorende goede voorbeelden >](#)

Inzicht

Vraag het college om uitgebreid en structureel inzicht in de inhoudelijke en financiële voortgang van het NPLV, met resultaten, risico's en wijzigingen.

Bijvoorbeeld via:

- ✓ **Aparte paragraaf in de P&C-stukken**
- ✓ **Aparte notitie op raadsvoorstel als deze betrekking heeft op NPLV**

[Naar bijbehorende goede voorbeelden >](#)

Informatiestroom

Bepaal welke informatie u wanneer en op welke manier wilt ontvangen.

Bepaal waarover u op de hoogte wil worden gehouden (evt. samen met experts)

Bepaal op welke momenten u op de hoogte wil worden gehouden

- Strategische langetermijn programma-agenda
- Schriftelijke/mondelinge vragen

[Naar bijbehorende goede voorbeelden >](#)

Burgerparticipatie

Faciliteer en borg burgerparticipatie.

- ✓ Stel de uitgangspunten voor participatie vast (evt. samen met experts)
- ✓ Laat een participatieplan opstellen
- ✓ Monitor of deze aanpak wordt toegepast

[Naar bijbehorende goede voorbeelden >](#)

Goede voorbeelden

Er zijn diverse manieren waarop een gemeente invulling kan geven aan het programma. Aan de hand van verschillende invalshoeken wordt u meegenomen in wat er al gebeurt in de vier gemeenten.

[Lees verder >](#)

Sturing Bekostiging

Als raad is
nodig. Ook
vraagt om
instrument

Klankbordgroep NPLV van de raad van Heerlen

- De klankbordgroep volgt namens de fracties het NPLV intensiever.
- De klankbordgroep
- Leden hebben g
- College, program
- specifieke inform
- De klankbordgroep
- De klankbordgroep
- ter plekke een be

Aparte paragraaf in de begroting

NPLV Paragraaf in de heerlense begroting is te vinden [via dit document](#) op pagina 219 en 220.

ck krijgen over
matieavonden.
erkbezoek om

De werkwijze van de klankbordgroep is experimenteel. Afgesproken is dat er regelmatig geëvalueerd wordt of de werkwijze aan de verwachtingen en behoeften van de raadsfracties voldoet.

Klankbo

Aparte paragraaf in begroting

Heerlen >

Bewoners / burgerparticipatie

Het betrekken van bewoners bij de uitvoering van het NPLV kan vele vormen aannemen.

[Inwoners in gesprek met raadsleden](#)[Groningen](#)[Meedenkgroep bewoners](#)[Arnhem](#)[‘Frisse Wind’ ondersteuning bewonersideeën](#)[Heerlen](#)

Monitoring en kennisontwikkeling

Om de activiteiten én de resultaten te kunnen volgen, is monitoring en kennisontwikkeling van belang. Dit zijn voorbeelden ter inspiratie.

[Monitoring](#)[Heerlen](#)[Website](#)[Lelystad](#)[Academie voor Sociale Stedelijke Ontwikkeling](#)[Heerlen](#)[Wijkacademie](#)[Groningen](#)

Netwerkend / samenwerkend in de wijk

Samenwerken en netwerken staat centraal in het NPLV en dit krijgt niet alleen vorm via de alliantie maar ook op veel andere manieren.

Wijkwethouder en gebiedsteams

Groningen >

Buurthub

Lelystad >

Van Wijken Weten

Arnhem >

Sterkere buurten

Heerlen >

Veel samenwerkingspartners

Arnhem >

Stratenaanpak

Groningen >

Doorbraaknetwerk

Groningen >

Overige voorbeelden

Naast de goede voorbeelden wat betreft de rol van de raad, zijn er ook veel goede voorbeelden wat betreft de inhoud van het programma.

Onderwijs

[Krant van de buurvrouw](#)[Heerlen](#)[De Bovengrondse Vakschool](#)[Heerlen](#)

Wonen / leefomgeving

[Perspectief op Noord](#)[Heerlen](#)[Verduurzaming woningen](#)[Heerlen](#)

Armoede

[Kansrijk Groningen](#)[Groningen](#)[Schulden afkopen](#)[Arnhem](#)

Zorg

[Geboortezorg Flex](#)[Heerlen](#)

Veiligheid

[Sociaal Veilig](#)[Heerlen](#)[Halt op school](#)[Lelystad](#)

Toekomstig onderzoek

Het NPLV is een meerjarig programma. De rekenkamers zullen dit programma blijven volgen en structureel onderzoek doen naar de voortgang.

[Lees verder >](#)

Voorstel onderzoekslijnen

De vier rekenkamers zijn voornemens om iedere 2 jaar een onderzoek te starten. We houden daarbij rekening met een jaar vooronderzoek en afstemming en een jaar uitvoering van het onderzoek en rapportage aan de raad. Het volgende onderzoek zal starten in 2025. Naarmate de programma's langer in uitvoering zijn, zullen we meer nadruk leggen op de effectiviteit van de aanpak per thema. Meten van effecten is in de beginjaren en gezien de ambitieuze doelen voor weerbarstige problemen minder relevant.

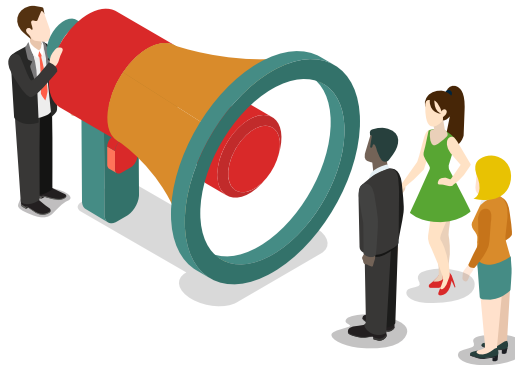
Mogelijke onderzoeksrichtingen

Voor het komende onderzoek 2025-2027 hebben we derhalve de volgende mogelijke onderzoeksrichtingen vastgesteld. Deze worden aan de raden voorgelegd, waaruit de rekenkamers een keuze zullen maken.

Monitoring

De monitoring van het programma (landelijk en lokaal): dekt dit in voldoende mate de doelstellingen en de thema's en geeft dit de raad de mogelijkheid om te sturen en te controleren?

Participatie

Vergelijking van de participatie aanpakken, effectiviteit van geïnitieerde participatie; communicatie over de aanpak en de effecten van het programma met bewoners.

Wonen

Op welke manier pakken de focusgebieden de verbetering van woningen en wijken aan (planning, financiering en uitvoering; de eerste resultaten)?

Samenwerkingen / Colofon

Deze vergelijkende rapportage is gebaseerd op de vier individuele rapporten van de verschillende rekenkamers.

Deze rapporten zijn via de volgende links in te zien:

[Heerlen](#)[Bekijk >](#)[Lelystad](#)[Bekijk >](#)[Arnhem](#)[Bekijk >](#)[Groningen](#)[Bekijk >](#)

Reken
kamer
Arnhem

Rekenkamer **Lelystad**

Persbericht

Rekenkamers werken meerjarig samen met gezamenlijk onderzoek naar het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

De rekenkamers van Arnhem, Groningen, Heerlen en Lelystad hebben de krachten gebundeld om binnen het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) gedurende de looptijd van het programma gezamenlijk onderzoek te realiseren. Het NPLV richt zich op het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken, zetten de gemeenten zich in om duurzame verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van wonen, werken, veiligheid, gezondheid en onderwijs. Door daarbij een netwerkgerichte aanpak te kiezen in een alliantie waarin samenwerking centraal staat, wordt gestreefd naar concrete resultaten die direct bijdragen aan de kwaliteit van leven in de betrokken wijken. Het rekenkameronderzoek biedt belangrijke inzichten en aanbevelingen over de rol en positie van gemeenteraden binnen de netwerksamenwerking van het programma.

Aanbevelingen en lessen uit het onderzoek

De aanbevelingen benadrukken onder andere:

- De noodzaak van structurele monitoring en evaluatie om voortgang en impact meetbaar te maken.
- Het belang van burgerparticipatie en de actieve rol van gemeenteraden hierin.
- Het versterken van informatievoorziening van de raad in een netwerksamenwerking.

Door deze kennis met elkaar te delen, leren de betrokken gemeenteraden van elkaars ervaringen en aanpakken. Goede voorbeelden, zoals de structurele monitoring in Heerlen en het doorbraaknetwerk in Groningen, vormen inspiratie voor verbeteringen in andere gemeenten.

Toekomstig onderzoek en ambitie

De rekenkamers blijven ook de komende jaren actief betrokken met onderzoek naar de voortgang van het NPLV. Voor de periode 2025-2027 wordt onderzoek gepland naar belangrijke thema's in deze fase van het programma. Daarbij wordt gedacht aan de effectiviteit van burgerparticipatie, de monitoring van resultaten en de aanpak van woningverbeteringen in de focusgebieden. De rekenkamer willen met de onderzoeken de gemeenteraden concrete handvatten bieden om hun kaderstellende en controlerende rollen verder te versterken.

Gezamenlijke inzet rekenkamers

De samenwerking tussen de vier rekenkamers illustreert het gezamenlijke streven naar werken aan kwaliteit van het lokale bestuur en daarbij het belang om van elkaar te leren. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Rekenkamer Arnhem via rekenkamer@arnhem.nl.

Bijlage: Van toeschouwer naar speler. Een krachtige raad in netwerksamenwerking.

R e k e n
k a m e r
A r n h e m
● ● ● ● ●

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Arnhem-Oost (NPAO)

Onderzoek naar de positie van de raad

De centrale vraag

Kunt u sturen op de ontwikkeling
van het Nationaal Programma
Leefbaarheid en Veiligheid
Arnhem-Oost?

R e k e n

k a m e r

A r n h e m

Deelvragen

R e k e n
k a m e r
A r n h e m
• • • • •

1. Was het van het begin af aan voldoende duidelijk voor u hoe u uw kaderstellende en controlerende rol kunt vervullen?
2. Heeft u voldoende inzicht in de (financiële) voortgang van het programma?
3. En hoe stelt u de komende 18 jaar kaders?

Inzichten – deelvraag 1

- U bent actief en goed betrokken bij de opstart. De aanpak Arnhem-Oost is vervolgens doorontwikkeld naar het gebiedsplan voor Arnhem-Oost.
- Als u echt inzicht wil hebben en blijven houden in de financiën moet er meer gebeuren dan er nu gebeurt in samenwerking met veel alliantiepartners.

Inzichten – deelvraag 2

- U bent in de periode september 2023 tot april 2024 niet actief geïnformeerd over het programma.
- U heeft de afgelopen jaren wél diverse raadsbrieven en raadsvoorstellen gekregen over onderdelen van het NPAO. Er zijn raadsvoorstellen waarbij de relatie met het NPAO wordt afgewogen, maar een systematiek ontbreekt vooralsnog.
- Er ontbreekt een overzicht van de financiële voortgang van het NPAO.

Inzichten – deelvraag 3

- Om uw rol als raad goed te kunnen vervullen, is een structuur nodig. Voorbeelden:
 - ✓ Twee keer per jaar een rapportage over het NPAO;
 - ✓ Een tijdlijn over 18 jaar heen; wanneer is de raad aan zet?;
 - ✓ In de begroting en jaarstukken een paragraaf opnemen over NPAO.
- Het is van belang dat u met elkaar bespreekt hoe u uw rol ziet en hoe u die gaat vervullen. Zo kan u:
 - ✓ Een raadswerkgroep/klankbordgroep instellen;
 - ✓ Proactief aandragen van welke resultaten hij op de hoogte wil worden gehouden.

Adviezen

- Organiseer de financiële informatiestromen.
- Zorg voor een aantal inhoudelijke bespreekmomenten
 - a. Met het college;
 - b. Met de alliantiepartners;
 - c. Met de andere NPAO-gemeenten.
- Benoem voor deze gesprekken een aantal kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren waar u het over wilt hebben.
- Ga met het college in gesprek over wat de beste manieren zijn om inwoners te betrekken.

Vergelijkend rapport

- In samenwerking met rekenkamers Heerlen, Lelystad & Groningen
- Interactief PDF-bestand
- Elke 2 jaar een onderzoek
- Voorkeur voor thema?
→ Monitoring – participatie – wonen

R e k e n
k a m e r
A r n h e m
• • • • •

Vragen?

Raadsvoorstel 'Startonderzoek Nationaal Programma Arnhem-Oost'

Fasering

- ☒ Informatieve bespreking
- ☒ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

4 december 2024: informatieve sessie met bureau Nationaal programma Arnhem Oost (NPAO) én afvaardiging van de Alliantie NPAO.

Aanwezig

De raadsleden/fractievoolgers Eppich (VVD), Jansen (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Zwijnepoel (D66), Lu (PvdD), Coenders (GroenLinks), Zoetewij (Groep Van den Broek), Verheij (PVV), Van Plateringen (Burger Belang Arnhem), Groot (Arnhem Centraal), Groot (CDA) en Visser (PvdA).

De fracties van de FvD, SP en DENK waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Arie Teeuw, Van de Mortel (Rekenkamer), Cathelijne Bouwkamp (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en geeft het woord aan de Rekenkamer voor een korte toelichting op de presentatie. Na die presentatie en aanvullende vragen is in twee termijnen de meningsvormende bespreking met de portefeuillehouder afgerond.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de informatieve en meningsvormende bespreking is afgerond en dat het voorstel als hamerstuk kan worden doorgeleid naar besluitvorming.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

L. Manders

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4225827

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024, nummer 4225827;

gelet op artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluit:

Het college toestemming te geven om de gemeenschappelijke regeling Park Lingezen te wijzigen zoals voorgesteld.

De griffier,

De voorzitter,

Raadsvoorstel 'Aanpassing gemeenschappelijke regeling Park Lingezen'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☒ Besluitvormende vergadering

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt voorgesteld om toestemming te verlenen aan het college om de gemeenschappelijke regeling te wijzigen

Procedure:

Datum vergadering

26-02-2025

Type voorstel

Raadsvoorstel van college van B&W

Spreekrecht publiek

Nee, mogelijk bij algemeen inspraakrecht

Voorgesteld resultaat

Besluitvorming

Aandachtspunten

- Het college stelt voor toestemming te krijgen om de gemeenschappelijke regeling Park Lingezen (GRPL) te wijzigen. De wijzigingen betreffen de vereiste wettelijke aanpassingen na wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
- Op 24 april 2024 heeft de raad een positieve zienswijze gegeven over de voorgenomen wijziging. Sinds die zienswijze zijn de voorgestelde wijzigingen niet veranderd.
- Het is voor de raad niet mogelijk om voor de wettelijke deadline van 1 juli 2024 dit besluit te nemen omdat dit voorstel op 19 december 2024 bij de raad is aangeboden.

Direct ter besluitvorming

Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Maurits van de Geijn

Ambtenaar
Nils Busser
nils.busser@arnhem.nl
+31627130367

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
+31631107951

Moties en Toezeggingen

Niet van toepassing

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

4225827

Onderwerp: **Aanpassing gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen**

Kernboodschap

De gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen is in 2021 voor het laatst gewijzigd. Door verandering van de Wet gemeenschappelijke regelingen is het nu nodig om opnieuw aanpassingen te doen in de gemeenschappelijke regeling. Deze aanpassingen leiden niet tot inhoudelijke wijzigingen.

Voorstel

1. Het college toestemming te geven om de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen te wijzigen zoals voorgesteld.

Inleiding

De wettelijke eisen zijn veranderd, waardoor er een aanpassing moet worden gedaan aan de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen (GRPLZ). De voorgestelde wijzigingen op basis van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen in een tekstsjabloon van de Griffieregio's, waarin twee gemeenschappelijke avonden zijn geweest, waarin raadsleden hun wensen en bedenkingen kenbaar konden maken. Er zijn geen wensen of bedenkingen over de wijzigingsvoorstellen naar voren gebracht. De juristen van de deelnemers hebben voorliggende teksten opgenomen omdat die het meest overeenkomen met de werkwijze en inhoud die partijen willen geven aan de GRPLZ.

Het wijzigen van de GRPLZ is een bevoegdheid van de gezamenlijke colleges van de deelnemende gemeenten na toestemming van de raden. De geconsolideerde tekst van de nieuwe gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen is toegevoegd, evenals het wijzigingsbesluit.

De Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) maakt het mogelijk om een gemeenschappelijke regeling in te stellen maar ook om hem op te heffen of te wijzigen. In de huidige GRPLZ is opgenomen dat de GRPLZ met instemming van het Algemeen Bestuur mag worden gewijzigd. Ingevolge de Wgr moet dit worden voorgelegd aan de colleges en de raden van de deelnemers.

Wijzigen gemeenschappelijke regeling

De GRPLZ is in 2021 laatstelijk gewijzigd. De voorliggende regeling gaat uit van twee belangrijke wijzigingssporen:

1. De gemeenschappelijke regeling in overeenstemming te brengen met de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke regelingen
2. Actualisatie/ aanpassing van enkele artikelen omdat die bij de vorige wijziging van de GRPLZ onvoldoende zijn doorgevoerd in de tekst.

De deelnemers dragen allemaal een stukje bevoegdheid over aan de gemeenschappelijke regeling waarin zij samenwerken. Dit stukje bevoegdheid moet ook met zoveel woorden omschreven worden in de gemeenschappelijke regeling: het biedt de legitimatie voor het handelen van de gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast zijn enkele actualisaties doorgevoerd. De GRPLZ is laatstelijk (grootschalig) gewijzigd in 2021 en is daardoor vrij actueel. Bij de consolidatie van de tekst op de daarvoor bedoelde publicatieruimte in 2021, zijn nog teksten opgenomen die niet meer relevant zijn. Deze kunnen geactualiseerd of verwijderd worden, zodat de tekst weer conform de werkwijze van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen en de deelnemers is.

De argumentatie van de keuzes om teksten van de GRPLZ te wijzigen is terug te vinden op het besluit wijzigingsvoorstel en de daarbij behorende toelichting.

Beoogd effect

Een gemeenschappelijke regeling die aansluit op de verandering van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Argumenten

1. *Daarmee voldoet de GRPLZ weer aan de wettelijk vereisten en is de regeling geactualiseerd*

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *Het niet wijzigen van de gemeenschappelijke regeling leidt ertoe dat de GRPLZ inhoudelijk niet voldoet aan de Wet gemeenschappelijke regelingen.*

Participatie

De voorgestelde wijzigingen op basis van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen in een tekstsjabloon van de Griffieregio's. Er zijn twee gemeenschappelijke avonden geweest waarin raadsleden van de deelnemende gemeenten hun wensen en bedenkingen kenbaar konden maken. Er zijn geen wensen of bedenkingen over de

wijzigingsvoorstellen naar voren gebracht. Ook is door de raad een zienswijze op de voorgestelde aanpassingen aan GRPLZ verzonden waarin aangegeven werd dat de raad tevreden was met de verwerking van de keuzes die volgen uit de aanpassingen in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Zie hiervoor bijlage "Zienswijze aan GRPLZ - wijziging gemeenschappelijke regeling".

Financiën

Het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen heeft geen financiële gevolgen.

Uitvoering

Nadat de raad toestemming aan het college heeft gegeven, zal het college de gemeenschappelijke regeling, conform bijgevoegd wijzigingsbesluit, vaststellen.

Communicatie

Nadat alle colleges zijn overgegaan tot vaststelling van het besluit tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling, volgt een bekendmaking hiervan door de hiervoor aangewezen gemeente Overbetuwe, waarna de gewijzigde regeling in werking treedt.

Bijlagen

- Concept besluit wijzigingsvoorstel Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen met toelichting
- Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen concept
- Ingekomen brief Voorstel aanpassing Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen (d.d. 9-11-2023)
- Zienswijze aan GRPLZ - wijziging gemeenschappelijke regeling (d.d.24 april 2024)

Besluit van

Zaaknummer

4225827

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024, nummer 4225827;

gelet op artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluit:

Het college toestemming te geven om de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen te wijzigen zoals voorgesteld.

De griffier,

De voorzitter,

Besluit tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen

De colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Nijmegen;

overwegende dat

- de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 juli 2022 is gewijzigd;
- de gemeenschappelijke regelingen vóór 1 juli 2024 aan deze wet moeten zijn aangepast;

gezien het daartoe strekkende verzoek van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen;

gelet op het bepaalde in artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de verkregen zienswijzen en toestemming van de gemeenteraad van de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Nijmegen;

BESLUITEN

vast te stellen de navolgende wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen.

ARTIKEL I

De gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen wordt als volgt gewijzigd.

A.

Het kopje 'Gelet op' wordt gewijzigd door het schrappen van 'de Provinciewet,' en 'en de Waterschapswet'. Voor 'de Gemeentewet' wordt 'en' toegevoegd. Het artikel komt als volgt te luiden:

'het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Gemeentewet.'

B.

Artikel 1 wordt gewijzigd, als volgt:

Aan artikel 1, sub b wordt na Deelnemende partijen toegevoegd: 'de Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland'

C.

Artikel 7 wordt gewijzigd.

Aan artikel 7 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

'Besluiten van het algemeen bestuur worden niet vooraf voor een zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten, behalve als dat wettelijk verplicht is.'

D.

Artikel 11 wordt gewijzigd.

In artikel 11 worden de leden drie, vier en vijf geschrapt.

E.

Artikel 14 wordt gewijzigd.

De titel van artikel 14 wordt gewijzigd door ‘, provinciale staten en algemeen bestuur waterschap’ te schrappen.

Artikel 14, tweede lid wordt gewijzigd door ‘, provinciale staten of algemeen bestuur’ te schrappen.

F.

Artikel 15 wordt gewijzigd.

De titel van artikel 15 wordt gewijzigd door ‘of bestuur’ te schrappen.

G.

Artikel 17 wordt gewijzigd.

Aan artikel 17 wordt een zesde lid toegevoegd, luidende:

‘De Parkorganisatie zorgt ervoor dat agenda’s, besluiten en andere openbare stukken digitaal worden ontsloten.’

Aan artikel 17 wordt een zevende lid toegevoegd, luidende:

‘De Parkorganisatie zorgt ervoor dat belangstellenden bij de voorbereiding van de besluitvorming die zich daarvoor leent, worden betrokken en geeft ze de mogelijkheid om een zienswijze te geven.’

H.

Artikel 18 wordt gewijzigd en komt te luiden als volgt:

Artikel 18. Begroting en procedure

1. De vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 35 van de Wet geschiedt vóór 15 juli in het jaar voorafgaand aan dat waarvoor zij dient.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 35 van de Wet zorgt het dagelijks bestuur vóór 1 april voor de in dat lid bedoelde toezending van de ontwerpbegroting vergezeld van een behoorlijke toelichting, ten behoeve van de zienswijzeprocedure.

I.

Artikel 19 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:

Artikel 19. Jaarrekening en procedure

1. De vaststelling van de jaarrekening door het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Wet geschiedt vóór 15 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 34b van de Wet, zorgt het dagelijks bestuur vóór 1 april voor de in dat lid bedoelde toezending van de financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening, ten behoeve van de zienswijzeprocedure.

J.

Artikel 21 wordt gewijzigd en komt te luiden als volgt:

Als de jaarlijkse beheerkosten met meer dan 5% stijgen (met uitzondering van de jaarlijkse indexering) dan wordt een afweging gemaakt of het beheerplan moet worden aangepast of dat een extra bijdrage wordt gevraagd aan de Deelnemers. Dit gebeurt pas na een voorafgaande verklaring van geen bezwaar van het algemeen bestuur dat daarover met eenparigheid van stemmen dient te beslissen

K.

Artikel 23 wordt gewijzigd.

Artikel 23, tweede lid, wordt gewijzigd, zodat het als volgt komt te luiden:

‘De toetreding gaat gepaard met een wijziging van de gemeenschappelijke regeling en het doorlopen van de bijbehorende procedure en gaat in op de datum die daarvoor in de Wet is bepaald.’

L.

Artikel 24 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:

1. Deelnemende Partijen kunnen op elk moment uittreden uit de Regeling na een daartoe strekkend besluit van het bevoegde bestuursorgaan.
2. Bij uittreding van een Deelnemer wordt een uittreedbijdrage vastgesteld die de uittredende partij moet betalen aan de Parkorganisatie. De uittreedbijdrage wordt bepaald door de jaarlijkse bijdrage van de uittredende deelnemer aan de beheerkosten, gecorrigeerd met de jaarlijkse prijspeilstijging, te vermenigvuldigen met 20. Hiermee is geborgd dat het beheer van de gronden van Park Lingezegen gedurende 20 jaar kan worden uitgevoerd en geeft resterende partijen de mogelijkheid om andere financieringsbronnen aan te wenden.
3. Het algemeen bestuur kan een uittredingsregeling vaststellen aan de hand van de kaders uit het eerste en tweede lid. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de uittreding.
4. Indien, als gevolg van uittreding, slechts twee Deelnemende Partijen resteren heeft een besluit als bedoeld in het eerste lid opheffing van de Regeling tot gevolg.

M.

Artikel 25 wordt gewijzigd.

Artikel 25 wordt gewijzigd door hieraan een nieuw derde lid toe te voegen, luidende:

‘Bij het besluit tot opheffing worden tussen de Deelnemende Partijen in ieder geval afspraken gemaakt over het personeel, de bezittingen, alsmede de wijze waarop het batig dan wel nadelig saldo van de Parkorganisatie over de alsdan Deelnemende Partijen wordt verdeeld.’

Het huidige artikel 25, derde lid wordt vernummerd naar lid 4.

N.

Artikel 27 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:

Artikel 27. Duur van de regeling en evaluatie

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Het Algemeen Bestuur beoordeelt iedere 7 jaar, met ingang van 2024, of een evaluatie van de gemeenschappelijke regeling nodig is. Het Algemeen Bestuur kan ook op basis van een gemotiveerd verzoek van een deelnemer beslissen om een evaluatie in te stellen.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die, waarop het op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt.

Nijmegen, 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

Drs. A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

Elst, 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe

P.J.E. Breukers
gemeentesecretaris

R.P. Hoytink-Roubos
burgemeester

Bemmel, 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Lingewaard

Drs. I.P. van der Valk
gemeentesecretaris

dr. P.T.A.M. Kalfs
burgemeester

Arnhem,2023

Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem

J.H. de Baas
gemeentesecretaris

A. Marcouch
burgemeester

TOELICHTING OP HET WIJZIGINGSBESLUIT

Artikelsgewijze toelichting

A.

In de aanhef stonden nog de Provinciewet en de Waterschapswet als bases voor de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen. Deze kunnen worden geschrapt omdat de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland geen onderdeel meer uitmaken van de gemeenschappelijke regeling. De basis is daarmee de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Gemeentewet.

B.

Ten onrechte zijn bij de laatste wijziging van de gemeenschappelijke regeling de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland komen te vervallen bij de tekst over de bestuursovereenkomst 2008. Hoewel zij uit de gemeenschappelijke regeling zijn gestapt zijn ze wel partij geweest bij die bestuursovereenkomst. Daarom zijn deze partijen weer opgenomen in deze tekst.

C.

De Wet gemeenschappelijke regelingen vraagt om te beslissen of een zienswijzeprocedure van kracht is voorafgaand aan definitieve besluiten van het Algemeen Bestuur. Met dit artikel sluiten we een voorafgaande verplichte zienswijzeprocedure uit, tenzij deze uit de wet volgt.

D.

De leden 3, 4 en 5 van artikel 11 waren in de oude regeling nog relevant maar kunnen nu geschrapt worden omdat de betreffende organisaties niet meer betrokken hoeven worden bij adviezen of besluitvorming.

E.

Hier is nog sprake van een kennelijke verschrijving. Bij de laatste wijziging van de gemeenschappelijke regeling zijn provincie en waterschap uitgetreden en daarmee hadden die hier geschrapt moeten zijn. Met deze wijziging gebeurt dat alsnog.

F.

In artikel 15 is 'of bestuur' geschrapt. Dit zag op het bestuur van het waterschap.

G.

De stukken van het bestuur zijn openbaar. Met de Wet open overheid en de aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt nog meer transparantie gevraagd van de gemeenschappelijke regeling. Dit is nu verankerd in artikel 17 lid 6.

Ook wordt gevraagd om belangstellenden in de gelegenheid te stellen om een zienswijze te geven voorafgaand aan besluitvorming door het bestuur. De Parkorganisatie werkt zo transparant mogelijk en betreft ook de omwonenden als dat noodzakelijk is voor een goede besluitvorming. Dat is verwoord in artikel 17 lid 7.

H.

De begrotingsprocedure wordt altijd al met de deelnemers afgestemd en daardoor loopt deze ook altijd binnen de termijnen. De Wet gemeenschappelijke regelingen vraagt inmiddels andere termijnen dan voorheen en die termijnen zijn met artikel 18 ook verankerd in de gemeenschappelijke regeling.

I.

Voor de jaarrekeningsprocedure geldt hetzelfde als de begrotingsprocedure. De Parkorganisatie handelt in samenwerking met de deelnemers altijd binnen de afgesproken termijnen. De Wet gemeenschappelijke regelingen vraagt voor de jaarrekeningsprocedure andere termijnen en die zijn met artikel 19 verankerd in de gemeenschappelijke regeling.

J.

Artikel 21 is inhoudelijk niet gewijzigd maar duidelijker opgeschreven.

K.

De toetredingsprocedure voor nieuwe deelnemers tot de gemeenschappelijke regeling is geactualiseerd.

L.

De uittredingsprocedure was altijd al omschreven maar is niet voldoende duidelijk in het kader van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarom is deze nu aangepast, wat tot meer duidelijkheid over de uittreding van een van de deelnemers leidt. Inhoudelijk is de regeling niet veranderd. Mocht een deelnemer uit willen treden dat moet een deel van de beheerkosten worden bijgedragen voor de toekomst. Het AB bepaalt hoe hoog de uittreedbijdrage is. Daarnaast kan het AB een uittredingsregeling vaststellen waarin de kaders verder worden uitgewerkt.

M.

Bij opheffen van de gemeenschappelijke regeling was nog niet goed bepaald hoe omgegaan wordt met de Parkorganisatie. Het derde lid van artikel 25 geeft hier nu duidelijkheid over.

N.

De Wet gemeenschappelijke regelingen vraagt om aan te geven of er een evaluatie van de regeling plaatsvindt en met welke frequentie. Dat is nu opgenomen in artikel 27 van de gemeenschappelijke regeling. Ook is bepaald dat de regeling voor onbepaalde tijd wordt vastgesteld. (Dit was ook altijd al het uitgangspunt)

(Gemeenschappelijke regeling park Lingezegen)

CONCEPT

Intitulé

Instellingsbesluit van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe houdende regels omtrent het Park Lingezegen
(Gemeenschappelijke regeling park Lingezegen)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Nijmegen;

Overwegende:

- dat de bovengenoemde bestuursorganen gezamenlijk Park Lingezegen willen realiseren;
- dat daartoe een bestuursovereenkomst is gesloten tussen de provincie Gelderland, de gemeente Overbetuwe, de gemeente Lingewaard, de gemeente Arnhem, het Waterschap Rivierenland, de Stadsregio Arnhem Nijmegen en Staatsbosbeheer waarbij in 2014 Nijmegen is toegetreten;
- dat de bestuursovereenkomst de basis was voor de Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen die op 1 december 2010 in werking is getreden en dat deze op 1 augustus 2014 is gewijzigd;
- dat in voornoemde bestuursovereenkomst en Gemeenschappelijke Regeling de Deelnemende Partijen de voorwaarden, uitgangspunten en wijze van samenwerking hebben vastgelegd voor de realisering, exploitatie, doorontwikkeling en het beheer van Park Lingezegen;
- dat in artikel 9 van de bestuursovereenkomst de Deelnemende Partijen, met uitzondering van Staatsbosbeheer en de Stadsregio Arnhem-Nijmegen, zijn overeengekomen verder te zullen samenwerken bij de realisatie van Park Lingezegen en de coördinatie van het beheer door instelling van een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- dat de raden van de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Nijmegen toestemming hebben verleend als bedoeld in artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op:

het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Gemeentewet;

Besluiten:

vast te stellen de

Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. Basisvariant: het openbare deel van Park Lingezegen dat met publieke middelen is gerealiseerd en als zodanig in het Masterplan en op de door het algemeen bestuur vast te stellen “kaart basisuitrusting” is vastgelegd;

- b. Bestuursovereenkomst: de overeenkomst tussen de Deelnemende Partijen, de provincie Gelderland, waterschap Rivierenland, Staatsbosbeheer en de Stadsregio Arnhem-Nijmegen van juli 2008 waarin de voorwaarden, uitgangspunten en wijze van samenwerking voor de realisatie en het beheer van Park Lingezegen zijn vastgelegd;
- c. Beheerplan Park Lingezegen: het beheerplan dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en waarin is vastgesteld aan welke kwaliteit de inrichting van de onderdelen van Park Lingezegen moet voldoen en welke beheervergoeding een beheerder krijgt op het moment dat hij voldoet aan die kwaliteit van inrichting;
- d. Deelnemende Partijen: de aan deze Regeling deelnemende partijen, op het moment van wijziging en inwerkingtreding van de Regeling zijnde de gemeente Arnhem, de gemeente Lingewaard, de gemeente Overbetuwe en de gemeente Nijmegen;
- e. Masterplan: het als bijlage bij de Bestuursovereenkomst gevoegde plan met de titel "Masterplan Park Lingezegen" d.d. juli 2008 waarin het ruimtelijk ontwerp van Park Lingezegen is vastgelegd;
- f. Park Lingezegen: het park in het gebied tussen Nederrijn en Waal bestaande uit vijf onderling samenhangende deelgebieden welke zijn beschreven en begrensd in het Masterplan;
- g. Uitvoeringsprogramma: het als bijlage bij de Bestuursovereenkomst gevoegde programma met de titel "Uitvoeringsprogramma Park Lingezegen" d.d. juli 2008 waarin projecten zijn beschreven die tot en met 2013 zullen worden uitgevoerd, welke kosten met die uitvoering zijn gemoeid alsmede een globale weergave van het moment waarop of de periode waarin deze projecten zullen worden uitgevoerd;
- h. Wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2. Het openbaar lichaam

Er is een openbaar lichaam, genaamd Parkorganisatie, ter behartiging van het belang van duurzame natuur, recreatie, landbouw en waterberging in Park Lingezegen. Het openbaar lichaam is rechtspersoon.

Hoofdstuk 2. Doel en taken

Artikel 3. Doel en taken

1. De Parkorganisatie heeft tot doel de realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezegen op basis van het Beheerplan Park Lingezegen en het Masterplan én het exploiteren van natuurgebieden en een evenemententerrein en het stimuleren van doorontwikkeling in het Park.
2. Het in het eerste lid genoemde doel verwezenlijkt de Parkorganisatie door:
 - a. het (doen) realiseren van de Basisvariant;
 - b. het inrichten en operationeel houden van een projectbureau, ook met een personeelsadministratie, het voeren van een actuele financiële boekhouding waaronder het jaarlijks actualiseren van de door de Parkorganisatie gehanteerde grondexploitatie, het verzorgen van programmering, communicatie en promotie betreffende Park Lingezegen, alsmede het bevorderen van betrokkenheid van derden daarbij, al dan niet tegen een financiële vergoeding;
 - c. het (doen) aanleggen van alle voor het Park Lingezegen benodigde voorzieningen van openbaar nut inclusief de met deze aanleg verband houdende nazorg;
 - d. de uitvoering, coördinatie en de organisatie van de financiering van het beheer van gerealiseerde parkonderdelen waaronder wordt verstaan het toezien op het beheer en instandhouding van het gerealiseerde kwaliteitsniveau op basis van het Beheerplan Park Lingezegen, en ook het beheer van de openbare ruimte door middel van handhaving APV / bijzondere wetten;

- e. het bevorderen van de onderlinge afstemming tussen partijen in het gebied en het stimuleren van nieuwe initiatieven van en met die partijen en het bevorderen van gemeenschappelijk beleid;
 - f. het beheren en exploiteren van gronden van Park Lingezegen.
- 3. Het openbaar lichaam treedt vanaf het moment van inwerkingtreding van onderhavige regeling in de rechten en plichten van de provincie Gelderland als en voor zover die de realisatie of de coördinatie van het beheer van Park Lingezegen betreffen.

Hoofdstuk 3. Algemeen bestuur

Artikel 4. Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden en is als volgt samengesteld:
 - a. twee vertegenwoordigers uit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe, niet zijnde de burgemeester;
 - b. twee vertegenwoordigers uit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard, niet zijnde de burgemeester;
 - c. twee vertegenwoordigers uit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem, niet zijnde de burgemeester;
 - d. twee vertegenwoordigers uit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen, niet zijnde de burgemeester.
2. De leden zoals bedoeld in het vorige lid hebben elk één stem.

Artikel 5. Aanwijzing leden algemeen bestuur

1. De deelnemende partijen beslissen elk in de eerste vergadering van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem en Nijmegen van elke zittingsperiode over de aanwijzing van nieuwe leden van het algemeen bestuur.
2. Van elke aanwijzing tot lid van het algemeen bestuur geeft het bestuursorgaan dat over deze aanwijzing beslist, binnen acht dagen kennis aan de voorzitter van het algemeen bestuur.
3. Als tussentijds een plaats van een door de deelnemende partijen aangewezen lid van het algemeen bestuur vacant komt, wijst de deelnemende partij die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering, of zo dat niet mogelijk zou zijn ten spoedigste daarna, een nieuw lid aan.

Artikel 6. Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of een lid van het algemeen bestuur dit - onder opgaaf van redenen - verzoekt, doch minimaal twee keer per jaar.
2. Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd.
3. Het algemeen bestuur kan zich bij vergaderingen laten bijstaan door adviseurs.

Artikel 7. Bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur is bevoegd tot:
 - a. het vaststellen van de "kaart basisuitrusting" en het Beheerplan Park Lingezegen.
 - b. het vaststellen van de financiële kaders voor het dagelijks bestuur.
 - c. het vaststellen van de begroting en jaarrekening.
2. Het algemeen bestuur geeft instructies voor de werkwijze van het dagelijks bestuur.
3. Het algemeen bestuur is bevoegd te besluiten tot het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van de Regio Arnhem-Nijmegen dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming. De raden worden vooraf in de gelegenheid gesteld hun wensen en bedenkingen naar voren te brengen.

4. Besluiten van het algemeen bestuur worden niet vooraf voor een zienswijze voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten, behalve indien dat wettelijke verplicht is.

Hoofdstuk 4. Dagelijks bestuur

Artikel 8. Samenstelling

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en drie leden, door en uit het algemeen bestuur gekozen, waarbij in ieder geval ieder college is vertegenwoordigd.

Artikel 9. Aanwijzing leden dagelijks bestuur

Als tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur openvalt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan zal het algemeen bestuur het kiezen van een nieuw lid van het dagelijks bestuur uitstellen totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur weer is vervuld.

Artikel 10. Werkwijze

1. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
2. Artikel 6 is van overeenkomstige toepassing.
3. Het dagelijks bestuur kan zich bij vergaderingen laten bijstaan door adviseurs.

Artikel 11. Bevoegdheden

1. Alle bevoegdheden die niet aan een ander orgaan zijn toebedeeld, komen toe aan het dagelijks bestuur.
2. Het dagelijks bestuur is voorts bevoegd tot:
 - a. het vaststellen van het arbeids- en formatieplan.
 - b. het vaststellen van een reglement van orde voor zijn vergaderingen.
 - c. het geven van aanwijzingen aangaande het beheer voor de parkonderdelen waarvan de Parkorganisatie beheervergoedingen betaalt aan beheerders.
 - d. het betalen van beheervergoedingen aan de beheerders conform het Beheerplan Park Lingezegen.
 - e. het doen van beleidsvoorstellen aan de deelnemende partijen, betreffende gemeenschappelijke beleidsuitgangspunten ten behoeve van de doorontwikkeling van Park Lingezegen.
 - f. het bespreken van gemeenschappelijke thema's en het, waar nodig voorbereiden van gemeenschappelijk beleid dat past bij de doelstelling van Park Lingezegen.
 - g. het exploiteren van de gronden in eigendom van de gemeenschappelijke regeling, waaronder het evenemententerrein.
 - h. het (financieel) stimuleren van initiatieven die passen binnen de doelstellingen van Park Lingezegen.

Hoofdstuk 5. Voorzitter

Artikel 12. Voorzitterschap

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.
2. Een door het dagelijks bestuur daaruit aan te wijzen lid vervangt de voorzitter bij diens verhindering of ontstentenis.
3. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
4. Het voorzitterschap rouleert tweejaarlijks tenzij het algemeen bestuur anders besluit. Het algemeen bestuur bepaalt de wijze van rouleren.

5. De voorzitter ondertekent de stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan.

Hoofdstuk 6. Informatie, verantwoording en ontslag

Artikel 13. Dagelijks bestuur en voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven gevraagd en ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de door de voorzitter zoals bedoeld in artikel 12 uitgevoerde taken en uitgeoefende bevoegdheden.

Artikel 14. Algemeen en dagelijks bestuur ten opzichte van de raden

1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur geven aan de raden van de deelnemende gemeenten gevraagd en ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden, worden verlangd.

Artikel 15. Leden algemeen bestuur ten opzichte van college

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft het college dat hem als lid heeft aangewezen alle inlichtingen, die door dat college of door een of meer leden van dat college worden verlangd.
2. Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het dagelijks bestuur.
3. Een lid van het algemeen bestuur is het college dat hem als lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van dat college aangegeven wijze.
4. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college dat hem heeft aangewezen worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van dat college niet meer bezit.

Hoofdstuk 7. Parkdirecteur en personeel

Artikel 16. Parkdirecteur

1. Het dagelijks bestuur neemt de Parkdirecteur aan, na instemming van het algemeen bestuur.
2. Het dagelijks bestuur stelt de taken en bevoegdheden van de Parkdirecteur vast. De Parkdirecteur wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
3. De Parkdirecteur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.
4. Door de Parkdirecteur worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan medeondertekend.
5. Het dagelijks bestuur stelt voor de Parkdirecteur een instructie vast die ten minste de aansturing van het personeel betreft zoals in het volgende artikel bedoeld.

Artikel 17. Organisatiestructuur, arbeidsplan en formatieplan

1. De Parkorganisatie heeft personeel in dienst om in openbare dienst van Park Lingezen werkzaam te zijn, genaamd ambtelijk personeel. De arbeidsvoorwaarden van het personeel zijn in overeenstemming met de collectieve arbeidsovereenkomst van Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO).
2. Het dagelijks bestuur stelt de organisatiestructuur, het arbeidsplan en het formatieplan vast.
3. De Parkdirecteur staat aan het hoofd van de Parkorganisatie.
4. Vacatures voor de Parkorganisatie worden vooraf gedeeld met de deelnemende partijen, zodat zij de mogelijkheid hebben om personele inzet voor de Parkorganisatie te leveren in detachering.
5. De Parkdirecteur is bevoegd detacheringsovereenkomsten af te sluiten.
6. De Parkorganisatie zorgt ervoor dat agenda's, besluiten en andere openbare stukken digitaal worden ontsloten.
7. De Parkorganisatie zorgt ervoor dat belangstellenden bij de voorbereiding van besluitvorming die zich daarvoor leent, worden betrokken en geeft ze de mogelijkheid om een zienswijze te geven.

Hoofdstuk 8. Financiële bepalingen

Artikel 18. Begroting en procedure

1. De vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 35 van de Wet geschiedt vóór 15 juli in het jaar voorafgaand aan dat waarvoor zij dient.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 35 van de Wet zorgt het dagelijks bestuur vóór 1 april voor de in dat lid bedoelde toezending van de ontwerpbegroting vergezeld van een behoorlijke toelichting, ten behoeve van de zienswijzeprocedure.

Artikel 19. Jaarrekening en procedure

1. De vaststelling van de jaarrekening door het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Wet geschiedt vóór 15 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 34b van de Wet, zorgt het dagelijks bestuur vóór 1 april voor de in dat lid bedoelde toezending van de financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening, ten behoeve van de zienswijzeprocedure,.

Artikel 20. Verdeling batig/nadelig saldo

1. Een batig saldo van de begroting of jaarrekening wordt toegevoegd aan de reserves tot een maximum van 10% van de jaarlijkse exploitatielasten of € 100.000 en wel de laagste van deze twee.
2. Het algemeen bestuur beslist of een nadelig saldo van de begroting of jaarrekening:
 - a. geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; of
 - b. geheel of gedeeltelijk ten laste van de Deelnemende Partijen zal worden gebracht naar rato van de bijgestelde begroting.
3. Het besluit, zoals bedoeld in het tweede lid, sub b, van dit artikel, behoeft eenparigheid van stemmen.

Artikel 21. Beheerkosten

Als de jaarlijkse beheerkosten met meer dan 5% stijgen (met uitzondering van de jaarlijkse indexering) dan wordt een afweging gemaakt of het beheerplan moet worden aangepast of dat een extra bijdrage wordt gevraagd aan de Deelnemers. Dit gebeurt pas na een voorafgaande verklaring van geen bezwaar van het algemeen bestuur dat daarover met eenparigheid van stemmen dient te beslissen

Hoofdstuk 9. Archief

Artikel 22. Zorg en beheer archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling, met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet 1995.
2. Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van de Archiefwet 1995, regels vast omtrent de zorg voor de bewaring en beheer van de archiefbescheiden, alsmede omtrent het toezicht daarop.
3. Voor de bewaring van de (digitale) archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats en een e-depot aan.
4. De aan de uitvoering van het eerste lid verbonden kosten komen ten laste van de Parkorganisatie.
5. In geval van toetreding, uittreding of opheffing van de regeling draagt het dagelijks bestuur zorg voor het treffen van voorzieningen voor de archiefbescheiden.

Hoofdstuk 10. Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 23. Toetreding

1. Het algemeen bestuur kan na een daartoe strekkend besluit van een bevoegd bestuursorgaan van een publiekrechtelijk lichaam of rechtspersoon besluiten over toetreding tot de Parkorganisatie van andere dan de Deelnemende Partijen. Het algemeen bestuur beslist over deze toetreding, eventuele voorwaarden daarbij en aanpassing van de Regeling met eenparigheid van stemmen.
2. De toetreding gaat gepaard met een wijziging van de gemeenschappelijke regeling en bijbehorende procedure en gaat in op de datum die daarvoor in de Wet is bepaald.

Artikel 24. Uittreding

1. Deelnemende Partijen kunnen op elk moment uittreden uit de Regeling na een daartoe strekkend besluit van het bevoegde bestuursorgaan.
2. Bij uittreding van een Deelnemer wordt een uittreedbijdrage vastgesteld die de uittredende partij moet betalen aan de Parkorganisatie. De uittreedbijdrage wordt bepaald door de jaarlijkse bijdrage van de uittredende deelnemer aan de beheerkosten, gecorrigeerd met de jaarlijkse prijspeilstijging, te vermenigvuldigen met 20. Hiermee is geborgd dat het beheer van de gronden van Park Lingezege gedurende 20 jaar kan worden uitgevoerd en geeft resterende partijen de mogelijkheid om andere financieringsbronnen aan te wenden. Het algemeen bestuur kan een uittredingsregeling vaststellen aan de hand van de kaders uit het eerste en tweede lid. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de uittreding.
3. Indien, als gevolg van uittreding, slechts twee Deelnemende Partijen resteren heeft een besluit als bedoeld in het eerste lid opheffing van de Regeling tot gevolg.

Artikel 25. Wijziging en opheffing

1. Onverminderd de mogelijkheid tot uittreding van de Deelnemende Partijen, zoals bedoeld in artikel 25 van deze Regeling, kan de Regeling tussentijds slechts worden gewijzigd of opgeheven als ten minste tweederde van de Deelnemende Partijen daartoe besluit.
2. Het algemeen bestuur is bevoegd te besluiten tot het opheffen van de Regeling. Het algemeen bestuur maakt van de bevoegdheid in de vorige volzin slechts gebruik nadat de Deelnemende Partijen hierover zijn gehoord.
3. Bij het besluit tot opheffing worden tussen de Deelnemende Partijen in ieder geval afspraken gemaakt over het personeel, de bezittingen, alsmede de wijze waarop het batig dan wel nadelig saldo van de Parkorganisatie over de alsdan Deelnemende Partijen wordt verdeeld.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de vereffening van het vermogen van de Parkorganisatie.

Hoofdstuk 11. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 26. Inwerkingtreding van de regeling

1. De Regeling treedt in werking op de eerste dag van de maand nadat de Regeling bekend is gemaakt.
2. De gemeente Overbetuwe draagt zorg voor de in artikel 26 van de Wet bedoelde bekendmaking.

Artikel 27. Duur van de regeling en evaluatie

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Het Algemeen Bestuur beoordeelt iedere 7 jaar, met ingang van 2024, of een evaluatie van de gemeenschappelijke regeling nodig is. Het Algemeen Bestuur kan ook op basis van een gemotiveerd verzoek van een deelnemer beslissen om een evaluatie in te stellen.

Artikel 28. Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als: Gemeenschappelijke regeling Park Lingezen.

Aan de leden van de Raad

Uw brief van --	Uw kenmerk --	Ons kenmerk 20231109-001	Datum 9 november 2023
Onderwerp Voorstel aanpassing Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen	Behandeld door J. Roest	Telefoonnummer 088-0109333	Bijlage(n) --

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt een voorstel om instemming met de aanpassingen van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen. Hieronder volgt een toelichting waarom wordt voorgesteld om de gemeenschappelijke regeling aan te passen.

Aanleiding

De aanleiding om een voorstel te doen tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen (hierna wordt de juridische tekst aangeduid als: GRPLZ) is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen waarin uw raad al uitvoerig is meegenomen.

Omdat we deze wijzigingen op moeten nemen in de GRPLZ konden we tegelijkertijd een aantal aanpassingen doen van de huidige tekst. De huidige GRPLZ is laatstelijk gewijzigd in 2021. De tekst, zoals gepubliceerd op de daarvoor bedoelde website, bevat echter nog enige foutieve vermeldingen, die we bij deze wijziging van de GRPLZ gelijk mee willen nemen.

Noodzakelijkheid tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling

De noodzakelijkheid van de aanpassingen van de GRPLZ is in eerste instantie gelegen in de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Wij zijn verplicht om enige keuzes te maken om de werkwijze binnen onze gemeenschappelijke regeling transparanter en beter volgbaar te maken.

Omdat deze wijzigingen moeten worden doorgevoerd, is tegelijkertijd een aantal tekstuele wijzigingen van de GRPLZ meegenomen, zodat de regeling de komende periode weer actueel en juist is.

Voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling

Voor u ligt de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling en een wijzigingsdocument waarin de wijzigingen zijn toegelicht. De wijzigingen / keuzes die zijn opgenomen als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn ook opgenomen geweest in de formats die door uw griffies zijn gebruikt bij de bijeenkomsten voor raadsleden. Daarop hebben wij geen vragen / opmerkingen van

raadsleden gekregen. De andere wijzigingen zorgen voor verbetering van de tekst van de GRPLZ en het heeft daarom de voorkeur om die ook door te voeren.

De wijze waarop Park Lingezegen aan u rapporteert blijft overigens hetzelfde. In het voorjaar stellen wij de conceptbegroting vast en de jaarrekening, waarna wij deze documenten ter consultatie aan u voorleggen.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen,
De Parkdirecteur,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized, elongated shape.

S.C. van Rijswijk

Kopie: -Archief Park Lingezegen

Projectbureau Park Lingezegen
t.a.v. S.C. van Rijswijk
De Park 10
6661 NW Elst

Datum : 24 april 2024
Uw kenmerk : 20231109-001
Zaaknummer : 4159756
Contactpersoon : Marcel Wenker
Telefoonnummer : 026 3772185

Onderwerp: zienswijze wijziging GR Park Lingezegen

Geachte heer Van Rijswijk

De gemeente Arnhem heeft kennis genomen van de wijziging gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen. Wij zijn tevreden met de verwerking van de keuzes die volgen uit de aanpassingen in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en kijken uit naar een verdere goede samenwerking.

Hoogachtend,
De griffier,

De voorzitter

Motie

Datum raadsvergadering: 12 februari 2025
Nummer motie: **25M47**
Zaaknummer:
Status: **INGETROKKEN**
Onderwerp: Motie vreemd aan de agenda

Titel:

#eXit van gemeente Arnhem

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Het sociale mediaplatform X (voorheen Twitter) de afgelopen jaren steeds meer is veranderd van een vrij toegankelijk digitaal dorpsplein tot een platform voor desinformatie, haat, discriminatie en politieke beïnvloeding¹.
- Internationaal en nationaal groeiende kritiek is ontstaan op het platform vanwege zorgen over de promotie van polariserende en ondemocratische waarden, zoals onder andere geuit door de Duitse Antidiscriminatiecommissaris Ferda Ataman².
- Onder de motto's #detoX³ en #eXit veel (maatschappelijke) organisaties van het sociale media platform X vertrekken.
- Gemeente Arnhem ook actief is op X.

Omdat we vinden dat:

- Informatievoorziening aan bewoners vanuit de gemeente van groot belang is en betrouwbaarheid en toegankelijkheid van deze informatievoorziening gewaarborgd dient te worden.
- De gemeente een voorbeeldfunctie heeft in het beschermen en bevorderen van democratische waarden, vrijheid van meningsuiting en toegankelijkheid van openbare ruimten, zowel fysiek als digitaal.
- Het ondersteunen van platformen die bijdragen aan polarisatie en ondemocratische praktijken niet in lijn is met deze verantwoordelijkheid.
- Alternatieve sociale mediaplatformen beschikbaar zijn die beter aansluiten bij de normen en waarden die de gemeente Arnhem wil uitdragen

Daarom besluit de gemeenteraad:

- De accounts waarmee de gemeenteraad zelf op X actief is, niet langer te gebruiken.
- De griffie op te dragen te onderzoeken welke alternatieve sociale mediaplatformen beschikbaar zijn die beter aansluiten bij de waarden van democratie, inclusiviteit en neutraliteit en hier de communicatie te continueren.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- De accounts waarmee de gemeente Arnhem op X actief is, niet langer te gebruiken.

¹ [The Guardian: Racism, misogyny, lies: how did X become so full of hatred?](#)

² [Tagesschau: Ataman roept regering op om X te verlaten](#)

³ [nu.nl: Organisaties en particulieren vertrekken van X](#)

- Te onderzoeken welke alternatieve sociale mediaplatformen beschikbaar zijn die beter aansluiten bij de waarden van democratie, inclusiviteit en neutraliteit en hier de communicatie te continueren.

Indiener:

Niels Scholten – Volt

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4405752

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024;
gelet op artikel 147, tweede lid van de Gemeentewet;

- gezien het amendement 'Participatie Kronenburgsingel' (25A12);

besluit:

De startnotitie voor Kronenburgsingel 525 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Raadsvoorstel 'Startnotitie Kronenburgsingel 525'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☒ Besluitvormende vergadering

Voorgesteld besluit

De raad wordt gevraagd om de Startnotitie Kronenburgsingel 525 vast te stellen.

Aandachtspunten

Besluitvormende bespreking

De informatieve bespreking, meningsvormende bespreking en bespreking van moties en amendementen zijn afgerond. Het voorstel ligt nu voor als bespreekstuk in de besluitvormende vergadering.

Procedure:

Datum vergadering

12 februari 2025

Type voorstel

Raadsvoorstel vanuit het college van B&W

Spreekrecht publiek?

Nee

Voorgesteld resultaat:

Besluitvorming

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Ambtenaar
Ilse de Vries
Ilse.de.vries@arnhem.nl
06-31108015

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Besprekingen

- 22 januari 2025: Informatieve bespreking en start van de meningsvormende bespreking.
- 5 februari 2025: Bespreking amendementen en moties.

Amendementen en moties

Op 5 februari is het concept amendement besproken. Deze kreeg het volgende preadvies:

1. *Amendement 'Participatie Kronenburgsingel' (25A12) van de fracties D66 en CDA*

Preadvies: positief.

De fractie van Volt dient het amendement mede in.

Toezeggingen

Geen

Amendement

Datum raadsvergadering: 12 februari 2025
Nummer amendement: **25A12**
Zaaknummer: 4405752
Status: **AANGENOMEN**
Onderwerp: Startnotitie Kronenburgsingel 525

Titel:

Participatie Kronenburgsingel

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Aan de tekst op pagina 9 van de Startnotitie Kronenburgsingel 525, onder 'Wijze van participatie', de volgende dikgedrukte tekst toe te voegen:

De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk voor het participatieproces en dient hiertoe een participatieplan op te stellen. **Dit participatieplan dient aan te sluiten op de reeds lopende participatieprocessen in Kronenburg en mede gebaseerd te zijn op de vastgestelde principes voor participatie en cocreatie die bij het ontwikkelperspectief zijn vastgesteld.** De gemeente is op relevante momenten actief betrokken en wordt op de hoogte gehouden van het verloop van het participatieproces. De initiatiefnemer dient daarbij gebruik te maken van de communicatiemiddelen die door de gemeente zijn opgezet om de bewoners van de wijk Kronenburg te informeren over alle ontwikkelingen die er spelen rondom de uitvoering van het ontwikkelperspectief.

Toelichting:

In januari 2022 heeft de raad het ontwikkelperspectief Kronenburg aangenomen. Dit bevatte een participatieparagraaf die door de raad verder aanscherpt is, zodat er een duidelijk kader voor participatie ontstaan is. Dit betreft niet alleen 'meedenken' door inwoners maar juist ook 'meedoen', zoals bij de vergroening van het Croydonplein. Het pand op de Kronenburgsingel 525 was geen onderdeel van de oorspronkelijke 1100 woningen, maar maakt vanuit het perspectief van inwoners wel degelijk deel uit van de wijkontwikkeling in Kronenburg. Een gescheiden participatieproces is niet logisch en daardoor minder effectief.

De indieners willen met dit amendement duidelijk maken dat er bij de herinrichting van Kronenburgsingel 525 aangesloten dient te worden op het participatieproces dat bij het ontwikkelperspectief hoort. Dit sluit aan bij de aangenomen moties 'Adequate burgerparticipatie op maat' (21M291) en 'Prettig wonen in Kronenburg' (21M274).

Indieners:

Joris Brandts – D66
Luc Groot – CDA
Giovanni Visser - PvdA
Marlies Neutkens - Volt

Motie

Datum raadsvergadering: 12 februari 2025
Nummer motie: **25M50**
Zaaknummer: 4405752
Status: **VERWORPEN**
Onderwerp: Startnotitie Kronenburgsingel 525

Titel:

Zorgvuldige wijkopbouw Kronenburg

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Veel inwoners van de wijk Kronenburg zich zorgen maken over het toenemend aantal inwoners van de wijk gezien de parkeer- en verkeersdruk;
- De raad in januari 2022 bij het Ontwikkelperspectief Kronenburg motie 21M274 'Prettig wonen in Kronenburg' heeft aangenomen waarin staat: 'Dat het aantal woningen in het ontwikkelperspectief (1100) leidend is. Bij elke afwijking naar boven expliciete toestemming van de gemeenteraad te vragen, met daarbij uiteraard de motivatie en een zorgvuldig participatieproces'.
- In de raadsbrief van mei 2023 staat: In de gesprekken met de ontwikkelende partijen in Kronenburg hebben wij conform de motie gehandeld en de plannen beoordeeld met dit maximum als leidraad.
- Dat het voorliggend voorstel Startnotitie Kronenburgsingel 525 mogelijk uiteindelijk 85 woningen toevoegt aan het aantal van 1100 in de wijk, al maakt dit voorstel geen deel uit van de voorgaande ontwikkelingen en gesprekken.

Omdat we vinden dat:

- Het begrijpelijk is dat de wijk zich zorgen maakt over de gevolgen van de toename van het aantal woningen;
- Het daarom belangrijk is om een gezamenlijke pas op de plaats te maken als ongeveer 75% van het plan er ligt cq deels tot uitvoering is gekomen;
- En op dat moment de stand van zaken te evalueren.

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Tegen het bereiken van die 75% in gesprek te gaan met de wijk over de stand van zaken op dat moment, de effecten van de vergroening en in samenhang daarmee een

participatieproject in te gaan als blijkt dat de gezamenlijke projecten de grens van 1100 woningen dreigen te overschrijden en de raad hierbij op de hoogte te brengen/houden.

- Het aantal van 1100 woningen daarbij in principe leidend is.

Indiener:

Lea Manders – Arnhem Centraal

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4405752

Onderwerp: Startnotitie Kronenburgsingel 525

Kernboodschap

Met de herontwikkeling van het pand van de Kamer van Koophandel aan de Kronenburgsingel 525 worden er circa 85 nieuwe woningen toegevoegd aan de Arnhemse woningvoorraad.

Voorstel

1. De startnotitie voor Kronenburgsingel 525 vast te stellen.

Inleiding

In januari 2022 heeft de raad het [ontwikkelperspectief Kronenburg](#) aangenomen. Het ontwikkelperspectief 'Samen werken aan de toekomst van Kronenburg' vormt de basis voor toekomstige plannen in de wijk. Kronenburgsingel 525, de locatie van de Kamer van Koophandel, is in het ontwikkelperspectief genoemd als een ontwikkeling 'op lange termijn/nog onbekend' (> 10 jaar). Deze ontwikkeling is niet meegenomen in de aanvraag voor de WBI-subsidie en maakte geen onderdeel uit van het gesprek met de raad over het maximaal aantal van 1.100 woningen.

In de [raadsbrief d.d. 12 maart 2024](#) bent u geïnformeerd over de voorgenomen ontwikkeling van deze locatie.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de startnotitie wordt de ontwikkeling van woningen aan de Kronenburgsingel 525 mogelijk gemaakt.

Argumenten

- 1.1 *De startnotitie is de eerste stap in het proces van planvorming en uitwerking.*
Op basis van deze startnotitie kan de planontwikkeling door de initiatiefnemer, samen met de gemeente, verder worden opgepakt.
- 1.2 *Het levert een bijdrage aan de Arnhemse woningbouwopgave.*
De ontwikkeling van Kronenburgsingel 525 zal door het toevoegen van maximaal 85 woningen een bijdrage leveren aan de kwantitatieve en kwalitatieve woningvoorraad in Arnhem.

- 1.3 *Deze ontwikkeling levert een mooie kwaliteitsimpuls op voor dit gebied.*
Deze nieuwe ontwikkeling komt aan de nog aan te leggen parkzone. Het ontwerp zal aansluiten bij deze parkzone en de naastgelegen woningbouwontwikkeling van Amvest.

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *Deze locatie is gevoelig voor trillingen van Gelredome.*
Kronenburgsingel 525 is gelegen in de buurt van Gelredome. Tijdens evenementen in Gelredome kunnen door dansende en springende bezoekers voelbare trillingen in omliggende woongebouwen optreden. Trillingen kunnen hinder veroorzaken, onder andere in de vorm van slaapverstoring. In dat kader is het van belang om bij de nieuwbouw rondom Gelredome een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen en om de bedrijfsbelangen van het Gelredome niet onevenredig te schaden. Op dit moment worden er maatwerkvoorschriften opgesteld voor Gelredome voor meerdere nieuwbouwlocaties waaronder Kronenburgsingel 525.
- Om ervoor te zorgen dat de nieuwbouw niet gevoelig is voor trillingen zullen er mogelijk trillingsmaatregelen getroffen moeten worden. Deze maatregelen kunnen kostprijsverhogend werken, waardoor de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling onder druk kan komen te staan.
- 1.2 *Deze ontwikkeling maakte geen onderdeel uit van het gesprek met de raad over het maximaal aantal woningen.*
Door deze ontwikkeling mogelijk te maken kan het aantal nieuwe woningen in Kronenburg boven de 1.100 woningen uitkomen. Bij het vaststellen van het ontwikkelperspectief heeft de raad de motie 'Prettig wonen in Kronenburg' aangenomen. Hierin staat dat het aantal woningen in het ontwikkelperspectief (1.100) leidend is en om bij elke afwijking naar boven expliciete toestemming van de gemeenteraad te vragen. Dit doen we door de raad te vragen in te stemmen met deze startnotitie.

Participatie

Bij het vaststellen van het ontwikkelperspectief heeft de raad ook de motie 'adequate burgerparticipatie op maat' aangenomen. Als gevolg hiervan worden wijkbewoners en overige belangstellenden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in Kronenburg via goed bezochte bewonersavonden en meerdere nieuwsbrieven per jaar. In de laatste nieuwsbrief is genoemd dat er op deze locatie woningen komen. Er wordt vanuit de wijk positief gereageerd op de nieuwe woningbouwplannen.

Deze startnotitie is het startpunt van het ontwikkelproces. Met deze startnotitie stelt de raad vooraf kaders en gaat het participatietraject van start op de trede van adviseren. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het participatieproces. Hiertoe dient vooraf een participatieplan opgesteld te worden.

RAADSVOORSTEL

Financiën

Nadat de startnotitie door de raad is vastgesteld wordt een afspraak gemaakt met de initiatiefnemer over het kostenverhaal van o.a. de plankosten, grondruil en de bijdrage aan de publieke maatregelen. Dit wordt vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

Uitvoering

Na het vaststellen van de startnotitie volgt verdere uitwerking van het plan door de initiatiefnemer, rekening houdend met de kaders uit deze startnotitie.

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de benodigde onderzoeken en de planologische procedure.

Communicatie

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor goede communicatie met de omgeving. Zij kunnen hierbij gebruik maken van de communicatiemiddelen (bewonersavonden en bewonersbrieven) vanuit het project 'Kronenburg vernieuwt'.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Startnotitie Kronenburgsingel 525

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer

4405752

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024;

gelet op artikel 147, tweede lid van de Gemeentewet;

besluit:

1. De startnotitie voor Kronenburgsingel 525 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Startnotitie Kronenburgsingel 525

november 2024

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en opgave	3
<i>Aanleiding</i>	<i>3</i>
2. Staande ruimtelijke kaders	4
<i>Omgevingsvisie</i>	<i>4</i>
<i>Ontwikkelperspectief Kronenburg/Omgevingskwaliteitsplan</i>	<i>4</i>
<i>Omgevingsplan</i>	<i>4</i>
3. Analyse huidige situatie	5
<i>Locatie.....</i>	<i>5</i>
4. Programmatische en ruimtelijke uitgangspunten	6
<i>Stedenbouw en openbare ruimte.....</i>	<i>6</i>
<i>Economie</i>	<i>6</i>
<i>Wonen.....</i>	<i>6</i>
<i>Leefomgeving.....</i>	<i>7</i>
<i>Mobiliteit</i>	<i>7</i>
<i>Duurzaamheid en klimaatadaptatie</i>	<i>7</i>
<i>Energie</i>	<i>7</i>
5. Vervolgproces	9
<i>Participatieparagraaf</i>	<i>9</i>
<i>Ontwikkel- en/of financieringsparagraaf.....</i>	<i>9</i>
<i>Geldigheid (verjaringstermijn) startnotitie</i>	<i>9</i>

1. Aanleiding en opgave

Aanleiding

Het pand aan de Kronenburgsingel 525 is tot medio 2025 in gebruik door de Kamer van Koophandel. Onlangs is het pand verkocht en de nieuwe eigenaar wil het pand slopen en op deze locatie woningen bouwen. Met deze startnotitie geven wij de raad de ruimte om voorafgaand aan deze ontwikkeling kaders vast te stellen.

In januari 2022 heeft de raad het ontwikkelperspectief Kronenburg aangenomen. Het ontwikkelperspectief 'Samen werken aan de toekomst van Kronenburg' vormt de basis voor toekomstige plannen in de wijk. Kronenburgsingel 525 (Kamer van Koophandel-locatie) is in het ontwikkelperspectief genoemd als een ontwikkeling 'op lange termijn/nog onbekend' (> 10 jaar). Deze ontwikkeling is niet meegenomen in de aanvraag voor de WBI-subsidie en maakte geen onderdeel uit van het gesprek met de raad over het maximaal aantal woningen.

In de raadsinformatiebrief d.d. 12 maart 2024 is over deze locatie opgenomen:

Kronenburgsingel 525

Dit pand is op dit moment niet een van de projecten en maakt dus in dat opzicht geen onderdeel uit van het Ontwikkelperspectief Kronenburg. Echter, het bevindt zich wel in het gebied van Ontwikkelperspectief Kronenburg. Het pand wordt nu nog gehuurd door de Kamer van Koophandel. Verschillende partijen hebben interesse getoond om op deze locatie woningen te ontwikkelen. In de kantorennota is Kronenburg als formele kantorenlocatie geschrapt en zijn eigenaren en ontwikkelende partijen uitgenodigd om te komen met plannen voor transformatie naar wonen, waarbij kleinschalige werk- en kantoorruimtes ter versterking van de wijk economie passend zijn. Wij zijn dan ook positief over een transformatie naar woningen, en bezien onder welke voorwaarden en met welk programma dat hier mogelijk is. Hierover zullen wij het gesprek in de buurt voeren en vervolgens uiteraard de raad hierbij betrekken.

In de volgende hoofdstukken worden de bestaande ruimtelijke kaders beschreven. In hoofdstuk 3 wordt er een beknopte analyse gegeven van de huidige situatie. Hoofdstuk 4 gaat in op de programmatische en ruimtelijke uitgangspunten die van toepassing zijn voor de nieuwe ontwikkeling en tot slot wordt het vervolgproces beschreven.

2. Staande ruimtelijke kaders

Omgevingsvisie

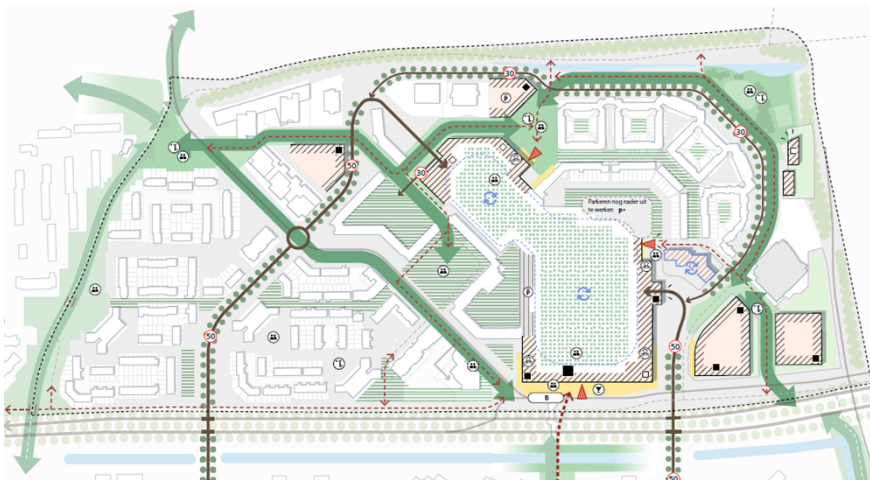
In de Arnhemse omgevingsvisie wordt een toekomstbeeld geschetst voor de stad. In de omgevingsvisie zijn een aantal passages opgenomen over Kronenburg. Kronenburg is het centrum van Zuid en is van lokale en regionale betekenis. Het gebied is vol in ontwikkeling, maar heeft ook problemen als het gaat om leefbaarheid, eenzaamheid en ruimte om elkaar te ontmoeten. Kronenburg is aangewezen als versnellingslocatie (woondeal Arnhem-Nijmegen). Dit biedt kansen om op korte termijn meer woningen te bouwen met een divers en aanvullend woningaanbod. Daarbij zijn klimaatadaptatie, verbetering van de leefomgeving en vermindering van sociale problematiek noodzakelijke voorwaarden.

In de kantorennota is Kronenburg als formele kantorenlocatie geschraapt en zijn de eigenaren en ontwikkelende partijen uitgenodigd om te komen met plannen voor transformatie naar wonen.

Ontwikkelperspectief Kronenburg/Omgevingskwaliteitsplan

De gemeenteraad van Arnhem heeft in januari 2022 het ontwikkelperspectief vastgesteld. Het is een visie op hoofdlijnen. De concrete plannen worden later uitgewerkt.

Om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren komt er minder verharding en meer groen, worden er meer en betere verbindingen voor fietsers en voetgangers gemaakt en komen er meer ontmoetingsplekken. Het woningaanbod wordt meer divers door toevoeging van woningen in verschillende categorieën en nieuwe woonconcepten. Het winkelcentrum verandert in een Full Service Center (FSC) en auto's worden efficiënter naar de plek van bestemming geleid.

Visiekaart Kronenburg

Omgevingsplan

De locatie Kronenburgsingel 525 is gelegen in bestemmingsplan Arnhem Zuidoost en heeft daarin de bestemming kantoor met een maximale bouwhoogte van 20 meter. Dit betekent dat de voorgestelde herontwikkeling naar wonen niet past.

3. Analyse huidige situatie

Locatie

Kronenburgsingel 525 is onderdeel van een kleinschalige kantoorlocatie tussen de A325 en het winkelcentrum Kronenburg. Aanliggende adressen Kronenburgsingel 505 en 515 en de achterzijde van het winkelcentrum zijn of worden getransformeerd naar wonen binnen het kader van het ontwikkelperspectief.

De huidige locatie bevat een kantoorpand met parkeervoorzieningen voor personenauto's op het maaiveld, garageboxen, een transformatorstation, groen en een fietsenstalling.

Afbeelding: Locatie (centrale pand) tussen andere kantoorpanden, A325 en Winkelcentrum Kronenburg

Tussen het winkelcentrum en de A325 staan diverse (voormalige) kantoorpanden. De trend is dat dergelijke kleine clusters niet meer houdbaar zijn als kantoorlocatie en dat deze gebouwen worden getransformeerd of gesloopt ten behoeve van woningbouw. De ligging aan de A325 heeft invloed op de ontwikkeling en vraagt extra aandacht voor een kwalitatieve en gezonde woon- en leefomgeving.

4. Programmatische en ruimtelijke uitgangspunten

Stedenbouw en openbare ruimte

- Het ontwikkelperspectief Kronenburg is leidend voor de ontwikkeling. Voor de ontwikkeling van Kronenburgsingel 505-515 zijn in samenhang met de transformatie van het winkelcentrum afspraken gemaakt. De onderhavige locatie grenst ook direct aan het winkelcentrum. Voor bestaande bebouwing geldt een transformatiekader. Hierbij is stap één onderzoek naar eventuele transformatie van het bestaande pand. Als dit niet voor de hand liggend is omdat, bijvoorbeeld de structuur van het gebouw niet passend is voor woningen dan kan nieuwbouw onderzocht.
- Bij de toekomstige bebouwing wordt onderscheidt gemaakt tussen het basement (tot 15 meter) en hoogteaccenten. De maximale hoogte van het gebouw is 35 meter. Er zal aandacht moeten zijn voor een groene verbinding met de omgeving, bijvoorbeeld door een haagstructuur of een verticale groenoplossing. Het kwaliteitsteam Arnhem-Zuid wordt bij alle stappen betrokken voor kwaliteitsborging.
- Een van de meest beeldbepalende plannen voor de wijk is de doorgaande parkstrook. Deze strook grenst aan deze locatie. Om de benodigde breedte van de parkstrook op deze plek te kunnen realiseren is een stuk grond nodig van de initiatiefnemer. Er wordt onderzocht of deze strook aan de andere kant van het perceel gecompenseerd kan worden.

Economie

- Uit de eerste ruimtelijke verkenning is gebleken dat de locatie geschikt is voor kleinschalige werk- en kantoorruimtes op de begane grond. Bij de integrale afweging is echter besloten om geen kleinschalige werk-kantoorruimtes op te nemen in het programma. Het heeft de voorkeur dat dit type functies een plek krijgt in de plannen voor het Full Service Center Kronenburg.

Wonen

- Op de ontwikkeling van deze locatie is het beleid uit de Woondeal 2.0 en de recent vastgestelde Woonvisie van toepassing.
- Voor deze locatie geldt minimaal 30% sociale huur en 36% betaalbaar, waarvan minimaal 20% betaalbare koop (conform de definitie van het Rijk en de Woondeal 2.0 Groene Metropool Regio). Hiermee invulling gevende aan de 2/3 betaalbaarheid uit de Woondeal en Woonvisie. 50% van de te bouwen woningen dient een koopwoning te zijn.
- Voor de Kronenburgsingel 525 is de Doelgroepenverordening van toepassing, ter verduidelijking:
 - We gaan uit van twee prijscategorieën: goedkope c.q. betaalbare koop is tot maximaal € 278.000 en betaalbare koop tot maximaal € 390.000 (prijspeil 2024).
 - De prijscategorieën van doelgroepenverordening wordt jaarlijks geïndexeerd conform het percentage van het Rijksbeleid.
 - Over de oppervlakte van de betaalbare koopwoningen worden nog nadere afspraken gemaakt.
- Het maximale aantal woningen dat ruimtelijk inpasbaar is op deze plek is 85 woningen.

Leefomgeving

- Deze locatie kent een hoge geluidsbelasting. Hoger dan de toegestane grenswaarde. Er worden voorwaarden gesteld aan het gebouw qua geluidwering en indeling.
- Het advies van de GGD is om hier alleen nieuwe gebouwen te ontwikkelen voor niet kwetsbare groepen. Dit kan volgens het advies alleen als kan worden aangetoond dat deze geen gezondheidsgevolgen opleveren. Dit omdat de locatie zich bevindt binnen 150 meter van een snelweg.
- Voor nieuwbouw in de omgeving van Gelredome gaat gelden (via een planregel in het omgevingsplan) dat, bij woongebouwen hoger dan 14 meter, een trillingsonderzoek moet worden uitgevoerd en dat mogelijk bij de bouw trillingsmaatregelen getroffen moeten worden om trillingsoverlast te voorkomen.

Mobiliteit

- Parkeren vindt plaats op eigen terrein, en het aantal parkeerplekken dat gerealiseerd wordt moet voldoen aan de dan geldende norm.
- Adressen die binnen deze ontwikkeling vallen worden uitgesloten van aanvraag parkeervergunning openbare parkeerplaatsen.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

- Het Arnhemse Puntensysteem Klimaatadaptief Bouwen is van toepassing (www.arnhem.nl/klimaatadaptatie). Het advies is om dit vroegtijdig mee te nemen in de verdere planvorming.
- Biodiversiteit heeft aandacht bij het ontwerp van het gebouw en de openbare ruimte.
- Het gebied in combinatie met de aangrenzende groenstructuren moet voldoen aan de 3-30-300 groennorm voor een leefbare, klimaat adaptieve en groene stad. Via een (GIS-) analyse met kaartjes aantonen dat er wordt voldaan aan de norm.
- Boom-inclusief ontwikkelen is uitgangspunt, waarbij vitale gezonde bestaande bomen worden ingepast, waarbij wordt uitgegaan van de volwassen kroonomsvang die de aanwezige bomen kunnen bereiken.
- Tot 2025 is het streven om 10% circulair te bouwen, na 2025 wordt het 25% en na 2025 wordt het 50% (in lijn met Woondeal 2.0.), gemeten in kg gebruikt materiaal. We toetsen dit aan de hand van de Circulaire Impactladder en Het Nieuwe Normaal.

Energie

- In lijn met de Transitievisie Warmte (TVW, vastgesteld door de raad in februari 2022) dient voor de ontwikkeling door de initiatiefnemer een energievisie opgesteld te worden. De uitgangspunten voor de presentaties van dit energiesysteem zijn als volgt:
- Lage Temperatuur Verwarming (35 – 50 graden Celsius) of Zeer Lage Temperatuur;
- Zoveel mogelijk eigen opwek van energie;
- Duurzaam netbewust ontwerpen en bouwen, volgens de uitgangspunten van de trias energetica:
 - Reduceer maximaal de vraag (van energie en vermogen, warmtevraag per woning zo laag mogelijk ($< 30 \text{ W/m}^2$));
 - Efficiënte omzetting van warmte (lage temperatuur, voorkeur bodem over lucht);
 - Afstemmen vraag en aanbod (gebouwniveau: Energie Management Systeem, slim laden van elektrische voertuigen);
 - Opslag en buffering (o.a. warm tapwater en warmte);

- Afstemmen vraag en aanbod (extern, bv groepscontracten, gebruiksbeperkende contracten).
- In Kronenburg wordt een nieuw warmtenet ontwikkeld (Smartpolder), waar een deel van de bestaande woningen én nieuwe woningen binnen het projectgebied op kunnen worden aangesloten. Kronenburgsingel 525 valt binnen het projectgebied, waarmee aansluiten op SmartPolder de meest efficiënte warmte en koude oplossing lijkt. SmartPolder bestaat uit een ZLT-netwerk, aangesloten op een aantal WKO's langs de Kronenburgersingel. Vanuit dit net worden zowel warmte als koude geleverd.
- De keuze voor het energieconcept heeft ruimtelijke consequenties. Er komen meer of minder inpandige installatieruimtes per woning en collectief, wat medebepalend is voor het bouwvolume. Voorzieningen en installaties die noodzakelijk zijn voor de energievoorziening van de ontwikkeling én het gebied er omheen ((wijk)trafo's, warmtepompen, etc.) moeten in de bebouwing worden geïntegreerd.

5. Vervolproces

Participatieparagraaf

In overeenstemming met de motie 'startnotitie bij ruimtelijke ontwikkelingen' is deze startnotitie Kronenburgsingel het startpunt van het ontwikkelproces. Op basis van deze startnotitie kan de raad vooraf kaders stellen en gaat het participatietraject van start met heldere voorwaarden.

Wijze van participatie

Het participatie-level is bepaald conform de handreiking 'Betrek de buurt bij uw bouwplan'. Participatie vindt plaats op trede 2 'adviseren'. Er worden meer dan 50 woningen gerealiseerd.

Wie erbij betrekken?

De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk voor het participatieproces en dient hiertoe een participatieplan op te stellen. De gemeente is op relevante momenten actief betrokken en wordt op de hoogte gehouden van het verloop van het participatieproces.

De initiatiefnemer kan gebruik maken van de communicatiemiddelen die door de gemeente zijn opgezet om de bewoners van de wijk Kronenburg te informeren over alle ontwikkelingen die er spelen rondom de uitvoering van het ontwikkelperspectief. Er worden hiervoor in ieder geval 4 algemene bewonersavonden per jaar georganiseerd, en er wordt 4 keer per jaar een nieuwsbrief verstuurd. Ook kan de initiatiefnemer gebruik maken van het informatiecentrum om impressies te tonen.

Vervolproces participatie

Nadat deze startnotitie door de raad is vastgesteld wordt de inhoud hiervan besproken met de buurtbewoners op de volgende bewonersavond. Advies van de buurtbewoners kan worden meegenomen in de verdere planvorming.

Bij elk participatiemoment wordt een terugkoppeling gegeven wat er met de opmerkingen vanuit de buurt wordt gedaan. De uitkomsten van het participatieproject worden door de initiatiefnemer (per fase) verwerkt in een participatiedocument. Op die manier wordt de participatie betrokken bij de besluitvorming door de raad/college.

Ontwikkel- en/of financieringsparagraaf

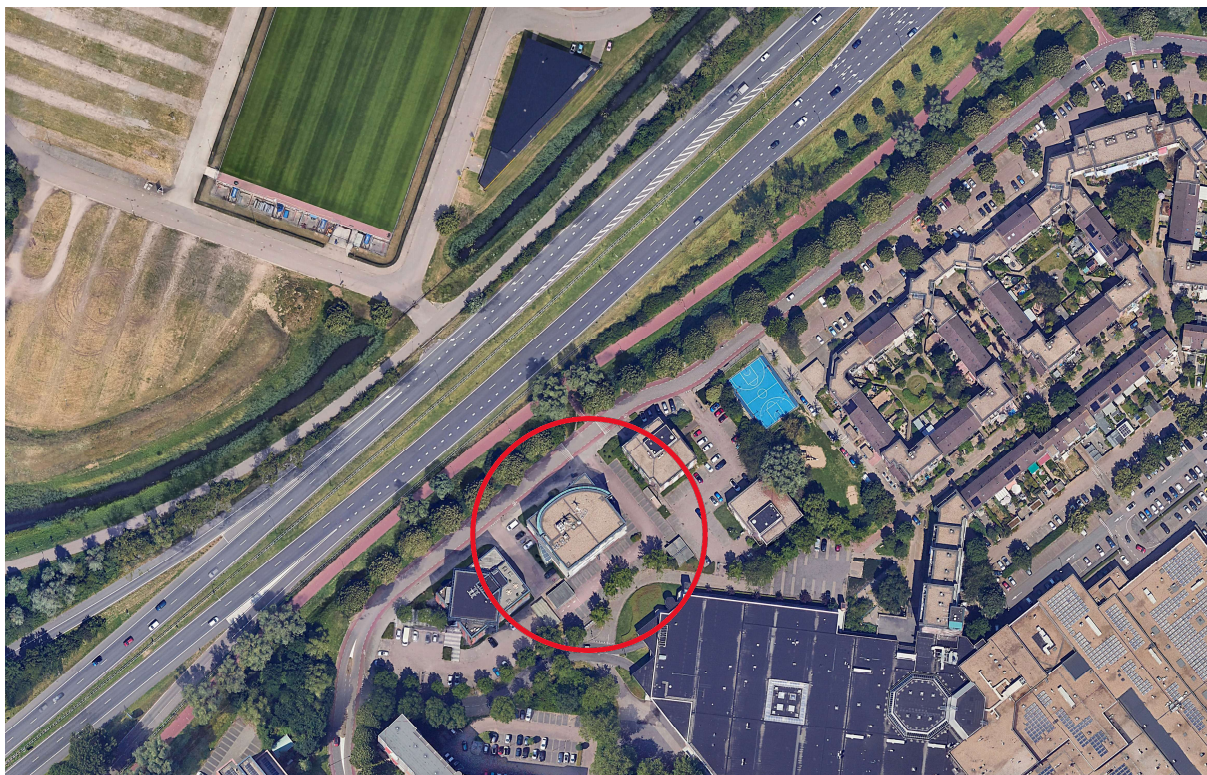
Nadat de startnotitie door de raad is vastgesteld wordt een afspraak gemaakt met de initiatiefnemer over de anterieure overeenkomst. Daarin worden de afspraken opgenomen over de afwenteling van o.a. de plankosten, grondruil en de bijdrage aan de publieke maatregelen.

Geldigheid (verjaringstermijn) startnotitie

Deze startnotitie is tot stand gekomen op basis van huidige wet- en regelgeving en vastgesteld gemeentelijk beleid. Het kan zijn dat bij een eventuele uitwerking van een aangepast plan nadere onderwerpen naar voren komen die een nieuwe afweging noodzakelijk maken.

Deze startnotitie is (in principe) maximaal 3 jaar geldig.

Startnotitie Kronenburgsingel 525

Vastgesteld d.d. 26 februari 2025

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en opgave	3
<i>Aanleiding</i>	<i>3</i>
2. Staande ruimtelijke kaders.....	4
<i>Omgevingsvisie</i>	<i>4</i>
<i>Ontwikkelperspectief Kronenburg/Omgevingskwaliteitsplan.....</i>	<i>4</i>
<i>Omgevingsplan</i>	<i>4</i>
3. Analyse huidige situatie	5
<i>Locatie.....</i>	<i>5</i>
4. Programmatische en ruimtelijke uitgangspunten	6
<i>Stedenbouw en openbare ruimte.....</i>	<i>6</i>
<i>Economie.....</i>	<i>6</i>
<i>Wonen.....</i>	<i>6</i>
<i>Leefomgeving.....</i>	<i>7</i>
<i>Mobiliteit.....</i>	<i>7</i>
<i>Duurzaamheid en klimaatadaptatie</i>	<i>7</i>
<i>Energie</i>	<i>7</i>
5. Vervolgproces	9
<i>Participatieparagraaf.....</i>	<i>9</i>
<i>Ontwikkel- en/of financieringsparagraaf.....</i>	<i>9</i>
<i>Geldigheid (verjaringstermijn) startnotitie</i>	<i>9</i>

1. Aanleiding en opgave

Aanleiding

Het pand aan de Kronenburgsingel 525 is tot medio 2025 in gebruik door de Kamer van Koophandel. Onlangs is het pand verkocht en de nieuwe eigenaar wil het pand slopen en op deze locatie woningen bouwen. Met deze startnotitie geven wij de raad de ruimte om voorafgaand aan deze ontwikkeling kaders vast te stellen.

In januari 2022 heeft de raad het ontwikkelperspectief Kronenburg aangenomen. Het ontwikkelperspectief 'Samen werken aan de toekomst van Kronenburg' vormt de basis voor toekomstige plannen in de wijk. Kronenburgsingel 525 (Kamer van Koophandel-locatie) is in het ontwikkelperspectief genoemd als een ontwikkeling 'op lange termijn/nog onbekend' (> 10 jaar). Deze ontwikkeling is niet meegenomen in de aanvraag voor de WBI-subsidie en maakte geen onderdeel uit van het gesprek met de raad over het maximaal aantal woningen.

In de raadsinformatiebrief d.d. 12 maart 2024 is over deze locatie opgenomen:

Kronenburgsingel 525

Dit pand is op dit moment niet een van de projecten en maakt dus in dat opzicht geen onderdeel uit van het Ontwikkelperspectief Kronenburg. Echter, het bevindt zich wel in het gebied van Ontwikkelperspectief Kronenburg. Het pand wordt nu nog gehuurd door de Kamer van Koophandel. Verschillende partijen hebben interesse getoond om op deze locatie woningen te ontwikkelen. In de kantorennota is Kronenburg als formele kantorenlocatie geschrapt en zijn eigenaren en ontwikkelende partijen uitgenodigd om te komen met plannen voor transformatie naar wonen, waarbij kleinschalige werk- en kantoorruimtes ter versterking van de wijk economie passend zijn. Wij zijn dan ook positief over een transformatie naar woningen, en bezien onder welke voorwaarden en met welk programma dat hier mogelijk is. Hierover zullen wij het gesprek in de buurt voeren en vervolgens uiteraard de raad hierbij betrekken.

In de volgende hoofdstukken worden de bestaande ruimtelijke kaders beschreven. In hoofdstuk 3 wordt er een beknopte analyse gegeven van de huidige situatie. Hoofdstuk 4 gaat in op de programmatische en ruimtelijke uitgangspunten die van toepassing zijn voor de nieuwe ontwikkeling en tot slot wordt het vervolgproces beschreven.

2. Staande ruimtelijke kaders

Omgevingsvisie

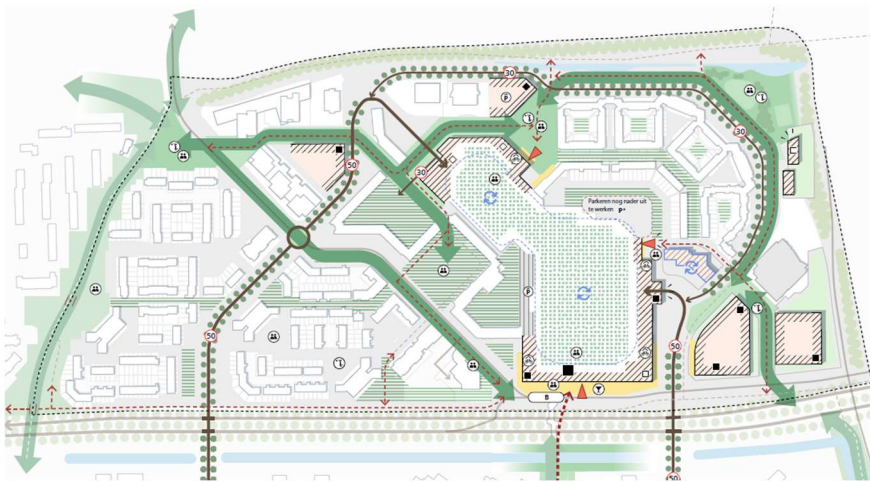
In de Arnhemse omgevingsvisie wordt een toekomstbeeld geschetst voor de stad. In de omgevingsvisie zijn een aantal passages opgenomen over Kronenburg. Kronenburg is het centrum van Zuid en is van lokale en regionale betekenis. Het gebied is vol in ontwikkeling, maar heeft ook problemen als het gaat om leefbaarheid, eenzaamheid en ruimte om elkaar te ontmoeten. Kronenburg is aangewezen als versnellingslocatie (woondeal Arnhem-Nijmegen). Dit biedt kansen om op korte termijn meer woningen te bouwen met een divers en aanvullend woningaanbod. Daarbij zijn klimaatadaptatie, verbetering van de leefomgeving en vermindering van sociale problematiek noodzakelijke voorwaarden.

In de kantorennota is Kronenburg als formele kantorenlocatie geschraapt en zijn de eigenaren en ontwikkelende partijen uitgenodigd om te komen met plannen voor transformatie naar wonen.

Ontwikkelperspectief Kronenburg/Omgevingskwaliteitsplan

De gemeenteraad van Arnhem heeft in januari 2022 het ontwikkelperspectief vastgesteld. Het is een visie op hoofdlijnen. De concrete plannen worden later uitgewerkt.

Om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren komt er minder verharding en meer groen, worden er meer en betere verbindingen voor fietsers en voetgangers gemaakt en komen er meer ontmoetingsplekken. Het woningaanbod wordt meer divers door toevoeging van woningen in verschillende categorieën en nieuwe woonconcepten. Het winkelcentrum verandert in een Full Service Center (FSC) en auto's worden efficiënter naar de plek van bestemming geleid.

Visiekaart Kronenburg

Omgevingsplan

De locatie Kronenburgsingel 525 is gelegen in bestemmingsplan Arnhem Zuidoost en heeft daarin de bestemming kantoor met een maximale bouwhoogte van 20 meter. Dit betekent dat de voorgestelde herontwikkeling naar wonen niet past.

3. Analyse huidige situatie

Locatie

Kronenburgsingel 525 is onderdeel van een kleinschalige kantoorlocatie tussen de A325 en het winkelcentrum Kronenburg. Aanliggende adressen Kronenburgsingel 505 en 515 en de achterzijde van het winkelcentrum zijn of worden getransformeerd naar wonen binnen het kader van het ontwikkelperspectief.

De huidige locatie bevat een kantoorpand met parkeervoorzieningen voor personenauto's op het maaiveld, garageboxen, een transformatorstation, groen en een fietsenstalling.

Afbeelding: Locatie (centrale pand) tussen andere kantoorpanden, A325 en Winkelcentrum Kronenburg

Tussen het winkelcentrum en de A325 staan diverse (voormalige) kantoorpanden. De trend is dat dergelijke kleine clusters niet meer houdbaar zijn als kantoorlocatie en dat deze gebouwen worden getransformeerd of gesloopt ten behoeve van woningbouw. De ligging aan de A325 heeft invloed op de ontwikkeling en vraagt extra aandacht voor een kwalitatieve en gezonde woon- en leefomgeving.

4. Programmatische en ruimtelijke uitgangspunten

Stedenbouw en openbare ruimte

- Het ontwikkelperspectief Kronenburg is leidend voor de ontwikkeling. Voor de ontwikkeling van Kronenburgsingel 505-515 zijn in samenhang met de transformatie van het winkelcentrum afspraken gemaakt. De onderhavige locatie grenst ook direct aan het winkelcentrum. Voor bestaande bebouwing geldt een transformatiekader. Hierbij is stap één onderzoek naar eventuele transformatie van het bestaande pand. Als dit niet voor de hand liggend is omdat, bijvoorbeeld de structuur van het gebouw niet passend is voor woningen dan kan nieuwbouw onderzocht.
- Bij de toekomstige bebouwing wordt onderscheidt gemaakt tussen het basement (tot 15 meter) en hoogteaccenten. De maximale hoogte van het gebouw is 35 meter. Er zal aandacht moeten zijn voor een groene verbinding met de omgeving, bijvoorbeeld door een haagstructuur of een verticale groenoplossing. Het kwaliteitsteam Arnhem-Zuid wordt bij alle stappen betrokken voor kwaliteitsborging.
- Een van de meest beeldbepalende plannen voor de wijk is de doorgaande parkstrook. Deze strook grenst aan deze locatie. Om de benodigde breedte van de parkstrook op deze plek te kunnen realiseren is een stuk grond nodig van de initiatiefnemer. Er wordt onderzocht of deze strook aan de andere kant van het perceel gecompenseerd kan worden.

Economie

- Uit de eerste ruimtelijke verkenning is gebleken dat de locatie geschikt is voor kleinschalige werk- en kantoorruimtes op de begane grond. Bij de integrale afweging is echter besloten om geen kleinschalige werk-kantoorruimtes op te nemen in het programma. Het heeft de voorkeur dat dit type functies een plek krijgt in de plannen voor het Full Service Center Kronenburg.

Wonen

- Op de ontwikkeling van deze locatie is het beleid uit de Woondeal 2.0 en de recent vastgestelde Woonvisie van toepassing.
- Voor deze locatie geldt minimaal 30% sociale huur en 36% betaalbaar, waarvan minimaal 20% betaalbare koop (conform de definitie van het Rijk en de Woondeal 2.0 Groene Metropool Regio). Hiermee invulling gevende aan de 2/3 betaalbaarheid uit de Woondeal en Woonvisie. 50% van de te bouwen woningen dient een koopwoning te zijn.
- Voor de Kronenburgsingel 525 is de Doelgroepenverordening van toepassing, ter verduidelijking:
 - We gaan uit van twee prijscategorieën: goedkope c.q. betaalbare koop is tot maximaal € 278.000 en betaalbare koop tot maximaal € 390.000 (prijspeil 2024).
 - De prijscategorieën van doelgroepenverordening wordt jaarlijks geïndexeerd conform het percentage van het Rijksbeleid.
 - Over de oppervlakte van de betaalbare koopwoningen worden nog nadere afspraken gemaakt.
- Het maximale aantal woningen dat ruimtelijk inpasbaar is op deze plek is 85 woningen.

Leefomgeving

- Deze locatie kent een hoge geluidsbelasting. Hoger dan de toegestane grenswaarde. Er worden voorwaarden gesteld aan het gebouw qua geluidwering en indeling.
- Het advies van de GGD is om hier alleen nieuwe gebouwen te ontwikkelen voor niet kwetsbare groepen. Dit kan volgens het advies alleen als kan worden aangetoond dat deze geen gezondheidsgevolgen opleveren. Dit omdat de locatie zich bevindt binnen 150 meter van een snelweg.
- Voor nieuwbouw in de omgeving van Gelredome gaat gelden (via een planregel in het omgevingsplan) dat, bij woongebouwen hoger dan 14 meter, een trillingsonderzoek moet worden uitgevoerd en dat mogelijk bij de bouw trillingsmaatregelen getroffen moeten worden om trillingsoverlast te voorkomen.

Mobiliteit

- Parkeren vindt plaats op eigen terrein, en het aantal parkeerplekken dat gerealiseerd wordt moet voldoen aan de dan geldende norm.
- Adressen die binnen deze ontwikkeling vallen worden uitgesloten van aanvraag parkeervergunning openbare parkeerplaatsen.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

- Het Arnhemse Puntensysteem Klimaatadaptief Bouwen is van toepassing (www.arnhem.nl/klimaatadaptatie). Het advies is om dit vroegtijdig mee te nemen in de verdere planvorming.
- Biodiversiteit heeft aandacht bij het ontwerp van het gebouw en de openbare ruimte.
- Het gebied in combinatie met de aangrenzende groenstructuren moet voldoen aan de 3-30-300 groennorm voor een leefbare, klimaat adaptieve en groene stad. Via een (GIS-) analyse met kaartjes aantonen dat er wordt voldaan aan de norm.
- Boom-inclusief ontwikkelen is uitgangspunt, waarbij vitale gezonde bestaande bomen worden ingepast, waarbij wordt uitgegaan van de volwassen kroonomschans die de aanwezige bomen kunnen bereiken.
- Tot 2025 is het streven om 10% circulair te bouwen, na 2025 wordt het 25% en na 2025 wordt het 50% (in lijn met Woondeal 2.0.), gemeten in kg gebruikt materiaal. We toetsen dit aan de hand van de Circulaire Impactladder en Het Nieuwe Normaal.

Energie

- In lijn met de Transitievisie Warmte (TVW, vastgesteld door de raad in februari 2022) dient voor de ontwikkeling door de initiatiefnemer een energievissie opgesteld te worden. De uitgangspunten voor de presentaties van dit energiesysteem zijn als volgt:
- Lage Temperatuur Verwarming (35 – 50 graden Celsius) of Zeer Lage Temperatuur;
- Zoveel mogelijk eigen opwek van energie;
- Duurzaam netbewust ontwerpen en bouwen, volgens de uitgangspunten van de trias energetica:
 - Reduceer maximaal de vraag (van energie en vermogen, warmtevraag per woning zo laag mogelijk ($< 30 \text{ W/m}^2$));
 - Efficiënte omzetting van warmte (lage temperatuur, voorkeur bodem over lucht);
 - Afstemmen vraag en aanbod (gebouwniveau: Energie Management Systeem, slim laden van elektrische voertuigen);
 - Opslag en buffering (o.a. warm tapwater en warmte);

- Afstemmen vraag en aanbod (extern, bv groepscontracten, gebruiksbeperkende contracten).
- In Kronenburg wordt een nieuw warmtenet ontwikkeld (Smartpolder), waar een deel van de bestaande woningen én nieuwe woningen binnen het projectgebied op kunnen worden aangesloten. Kronenburgsingel 525 valt binnen het projectgebied, waarmee aansluiten op SmartPolder de meest efficiënte warmte en koude oplossing lijkt. SmartPolder bestaat uit een ZLT-netwerk, aangesloten op een aantal WKO's langs de Kronenburgersingel. Vanuit dit net worden zowel warmte als koude geleverd.
- De keuze voor het energieconcept heeft ruimtelijke consequenties. Er komen meer of minder inpandige installatieruimtes per woning en collectief, wat medebepalend is voor het bouwvolume. Voorzieningen en installaties die noodzakelijk zijn voor de energievoorziening van de ontwikkeling én het gebied er omheen ((wijk)trafo's, warmtepompen, etc.) moeten in de bebouwing worden geïntegreerd.

5. Vervolgproces

Participatieparagraaf

In overeenstemming met de motie 'startnotitie bij ruimtelijke ontwikkelingen' is deze startnotitie Kronenburgsingel het startpunt van het ontwikkelproces. Op basis van deze startnotitie kan de raad vooraf kaders stellen en gaat het participatietraject van start met heldere voorwaarden.

Wijze van participatie

Het participatie-level is bepaald conform de handreiking 'Betrek de buurt bij uw bouwplan'. Participatie vindt plaats op trede 2 'adviseren'. Er worden meer dan 50 woningen gerealiseerd.

Wie erbij betrekken?

De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk voor het participatieproces en dient hiertoe een participatieplan op te stellen. Dit participatieplan dient aan te sluiten op de reeds lopende participatieprocessen in Kronenburg en mede gebaseerd te zijn op de vastgestelde principes voor participatie en co-creatie die bij het ontwikkelperspectief zijn vastgesteld. De gemeente is op relevante momenten actief betrokken en wordt op de hoogte gehouden van het verloop van het participatieproces. De initiatiefnemer dient daarbij gebruik te maken van de communicatiemiddelen die door de gemeente zijn opgezet om de bewoners van de wijk Kronenburg te informeren over alle ontwikkelingen die er spelen rondom de uitvoering van het ontwikkelperspectief. Er worden hiervoor in ieder geval 4 algemene bewonersavonden per jaar georganiseerd, en er wordt 4 keer per jaar een nieuwsbrief verstuurd. Ook kan de initiatiefnemer gebruik maken van het informatiecentrum om impressies te tonen.

Vervolgproces participatie

Nadat deze startnotitie door de raad is vastgesteld wordt de inhoud hiervan besproken met de buurtbewoners op de volgende bewonersavond. Advies van de buurtbewoners kan worden meegenomen in de verdere planvorming.

Bij elk participatiemoment wordt een terugkoppeling gegeven wat er met de opmerkingen vanuit de buurt wordt gedaan. De uitkomsten van het participatieproject worden door de initiatiefnemer (per fase) verwerkt in een participatiedocument. Op die manier wordt de participatie betrokken bij de besluitvorming door de raad/college.

Ontwikkel- en/of financieringsparagraaf

Nadat de startnotitie door de raad is vastgesteld wordt een afspraak gemaakt met de initiatiefnemer over de anterieure overeenkomst. Daarin worden de afspraken opgenomen over de afwenteling van o.a. de plankosten, grondruil en de bijdrage aan de publieke maatregelen.

Geldigheid (verjaringstermijn) startnotitie

Deze startnotitie is tot stand gekomen op basis van huidige wet- en regelgeving en vastgesteld gemeentelijk beleid. Het kan zijn dat bij een eventuele uitwerking van een aangepast plan nadere onderwerpen naar voren komen die een nieuwe afweging noodzakelijk maken.

Deze startnotitie is (in principe) maximaal 3 jaar geldig.

Geachte voorzitter, raadsleden en aanwezigen,

Dank u dat ik hier vandaag gebruik mag maken van mijn spreekrecht om als bewoner mijn zorgen en standpunten met u te delen over het voorgestelde plan voor de Kronenburgsingel 525. Ik wil hierbij specifiek ingaan op het punt van het overschrijden van de vastgestelde grens van 1.100 woningen in het ontwikkelperspectief Kronenburg en enkele andere belangrijke aspecten van dit plan.

In januari 2022 heeft de gemeenteraad deze grens van 1.100 woningen vastgelegd om een balans te vinden tussen woningbouw en leefbaarheid in onze wijk. De grens is niet zomaar vastgesteld: het biedt kaders om te zorgen dat de wijk niet overbelast raakt op het gebied van infrastructuur, voorzieningen, en openbare ruimte. Nu wordt deze grens overschreden door de toevoeging van 85 woningen aan de Kronenburgsingel 525. Dit roept bij mij als bewoner een aantal vragen en zorgen op:

Waarom wordt deze grens overschreden?

Wat is de impact op de leefbaarheid in de wijk? Het ontwikkelperspectief benadrukt het belang van vergroening, betere verbindingen en ontmoetingsplekken om de leefbaarheid te verbeteren. Tijdens de participatiebijeenkomsten in juni 2021 werd expliciet gesteld dat eerst leefbaarheidsinvesteringen zoals vergroening en verbeteringen in de openbare ruimte zouden worden gerealiseerd voordat woningbouw zou plaatsvinden. Nu lijkt deze volgorde te worden losgelaten. Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze leefbaarheidsdoelen alsnog voorrang krijgen? Zijn er aanvullende investeringen in vergroening en infrastructuur gepland om deze balans te herstellen?

Hoe worden bewoners betrokken in dit proces? Participatie wordt in zowel het ontwikkelperspectief als het raadsvoorstel genoemd, maar het niveau blijft beperkt tot advisering. Hoe wordt geborgd dat input van bewoners daadwerkelijk invloed heeft op de uiteindelijke plannen? In de vragen en antwoorden van juni 2021 werd beloofd dat bewoners actief zouden worden betrokken bij elke stap van het proces.

Wordt met deze verruiming een precedent geschapen? Ik maak mij zorgen dat het nu verruimen van het aantal woningen de deur opent voor andere projectontwikkelaars met vergelijkbare plannen. Zo vermeldt de website van Van der Meijden Vastgoed dat zij werken aan een project op de Kronenburgsingel (UWV kantoor), waarbij het schetsplan al rekening houdt met 250 tot 300 extra woningen. Hoe wordt voorkomen dat deze overschrijding van de grens van 1.100 woningen een structureel karakter krijgt?

Ik begrijp en onderschrijf de noodzaak van extra woningbouw. Echter, ik vraag u als raad kritisch te kijken naar de gevolgen van deze grensoverschrijding. Kunt u waarborgen dat deze extra woningen gepaard gaan met duidelijke investeringen in de leefbaarheid van de wijk, bijvoorbeeld door meer groen en verbeterde infrastructuur?

Als bewoner maak ik me zorgen dat deze overschrijding de druk op onze wijk vergroot en daarmee de leefbaarheid en sociale cohesie negatief kan beïnvloeden. Ik hoop dat u deze zorgen serieus neemt en zich inzet voor een toekomst waarin Kronenburg een fijne en leefbare wijk blijft voor iedereen.

Wij zijn tegen de verhoging van het aantal woningen boven de vastgestelde norm van 1100. Mocht de raad toch besluiten deze norm te verhogen, voelen wij ons als bewoners niet serieus genomen in dit proces.

De grens van 1100 woningen is zorgvuldig en in overleg door de raad vastgesteld. Daarbij hebben wij als bewoners al aanzienlijke concessies gedaan om tot dit compromis te komen. Het loslaten van deze norm zou de afspraken en het vertrouwen dat wij in dit proces hebben gesteld, ernstig schaden.

Wij verzoeken u met klem om de eerder vastgestelde norm te respecteren en daarmee recht te doen aan de belangen van de bewoners.

Dank u wel voor uw aandacht.

Raadsvoorstel 'Startnotitie Kronenburgsingel 525'

Fasering

- ☒ Informatieve bespreking
- ☒ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievoorgangers Schrijvers (VVD), Zijlstra (ChristenUnie), De Vries (Volt), Van den Berg (D66), De Groot (PvdD), Prinsen (GroenLinks), Spruijt (Arnhem Centraal), Groot (CDA) en Visser (PvdA).

De fracties van de CDA, FvD, SP, DENK, BBA, Groep van den Broek en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder), De Vries (ambtenaar)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de informatieve bespreking. Daarin heeft de heer Reussing ingesproken namens de Stichting Wonen in Kronenburg en Appelgaard. Vervolgens is gestart met de meningsvormende bespreking en die is met één termijn afgerond, aan een tweede termijn was geen behoefte.

Toezeggingen

Geen toezeggingen

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar de bespreking van amendementen en moties.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

M. Loor

Aan de leden van de Gemeenteraad Arnhem en fractievolgers.

Betreft: Handhaving van de 1100-woninggrens in Kronenburg
Arnhem: 1 februari 2025

Geachte raadsleden,

Wij, bezorgde bewoners van Kronenburg, schrijven u deze brief om onze ernstige zorgen te uiten over de voorgenomen plannen voor onze wijk. Zoals u weet, is in januari 2022 in het Ontwikkelperspectief Kronenburg een maximum van 1100 woningen vastgesteld. Deze norm is ingevoerd om de balans tussen woningbouw en leefbaarheid te waarborgen en een overbelasting van de wijk te voorkomen.

Wij maken ons zorgen dat de huidige plannen – in het bijzonder de uitbreiding van de Kronenburgsingel met 85 extra woningen – kunnen leiden tot een overschrijding van deze norm. Aangezien er nog geen definitieve beslissing is genomen en de plannen verder besproken worden, verzoeken wij u dringend om vast te houden aan het bestaande maximum van 1100 woningen.

Onze bezorgdheden richten zich op de volgende punten:

Handhaving van de 1100-woninggrens:

Het voorgenomen plan dreigt de afgesproken grens te overschrijden. Volgens de motie 'Prettig wonen in Kronenburg' (21M274) is voor elke afwijking expliciete toestemming van de gemeenteraad vereist. Het is van groot belang dat deze norm strikt wordt gehandhaafd om te voorkomen dat een ongewenst precedent wordt geschapen voor toekomstige projecten.

Behoud van de leefbaarheid:

Een verdere toename van woningen kan leiden tot extra verstedelijking, minder groen en een verslechtering van de leefbaarheid in onze wijk. Investerings in vergroening en verbetering van de openbare ruimte dienen dan ook voorrang te krijgen boven aanvullende woningbouw.

Transparantie omtrent betrokken partijen:

Tijdens het vorige inspreekmoment werd ontkend dat er een projectontwikkelaar actief was. Zoals ik destijds heb verwezen, toont de website van Van der Meijden Vastgoed (zie: Arnhem Kronenburgsingel) duidelijk aan dat er wel degelijk een projectontwikkelaar betrokken is bij het project. Deze betrokkenheid maakt het des te urgenter om vast te houden aan de afgesproken norm, zodat er geen uitzonderingen worden gemaakt op basis van commerciële belangen.

Versterken van vertrouwen:

Het toestaan van een overschrijding van de afgesproken woninggrens ondermijnt het vertrouwen in de gemaakte afspraken en kan als precedent dienen voor toekomstige ontwikkelingen in de wijk.

Recente signalen vanuit de wijk:

Na het inspreekmoment van vorige week hebben zich in onze wijk twee verontrustende incidenten voorgedaan, die aantonen dat de sociale en veiligheidsvoorzieningen al onder druk staan:

Brandincident:

Een bericht van de Gelderlander meldt dat er recent een brand heeft plaatsgevonden, veroorzaakt door een hulpbehoevende inwoner, waarbij de politie moest ingrijpen. Hoewel dit incident niet direct gekoppeld is aan de woningbouwontwikkelingen, duidt het op een verhoogde druk op de ondersteuning en veiligheid in onze wijk.

Schietpartij:

Tevens meldt de Gelderlander dat de politie kogelhulzen heeft gevonden na een melding van een schietpartij in Arnhem, waarna een onderzoek is gestart. Dit incident benadrukt de bestaande veiligheidsuitdagingen binnen onze gemeente.

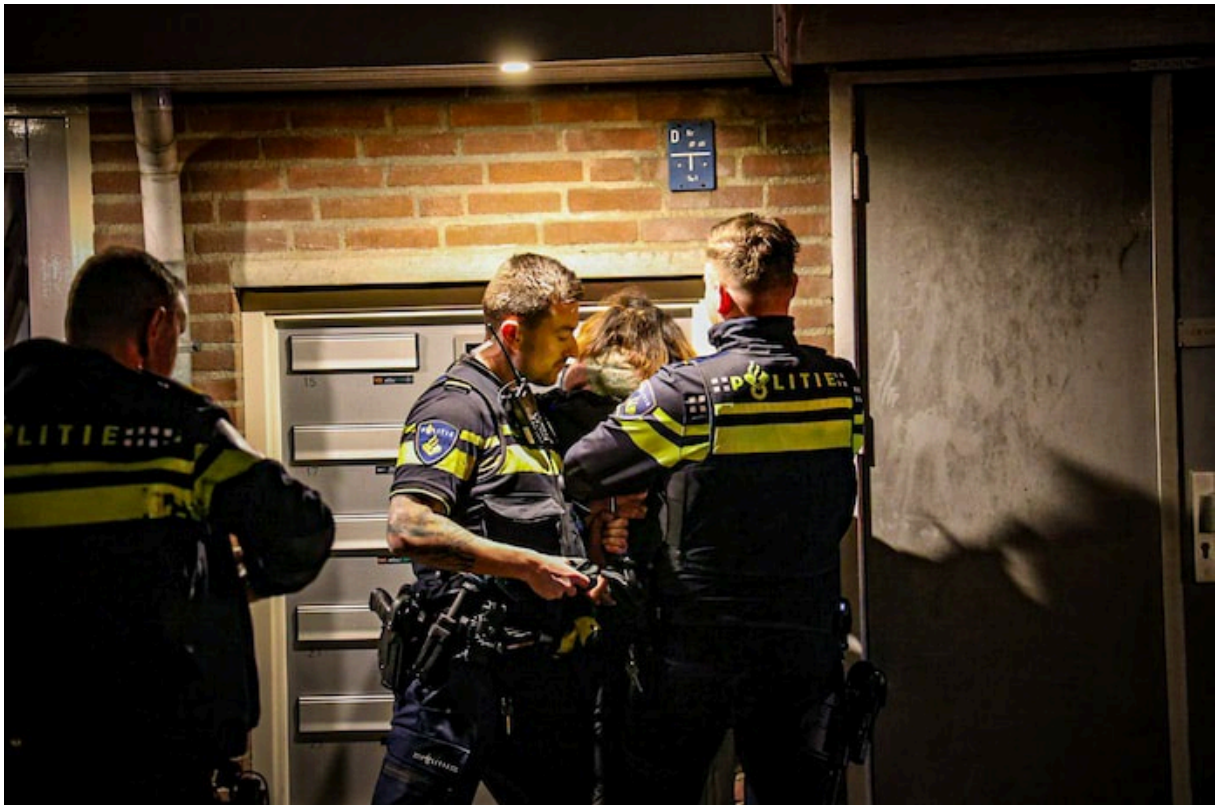
Deze incidenten illustreren dat de leefbaarheid en veiligheid in onze wijk al onder druk staan. Extra woningbouw zonder de nodige investeringen in leefbaarheids- en veiligheidsmaatregelen kan deze problemen alleen maar verergeren.

Wij begrijpen dat er nog verdere vergaderingen en beraadslagingen zullen plaatsvinden over de voorgenomen plannen. Gezien de vastgestelde afspraken en de recente signalen vanuit de wijk, hopen wij dat u besluit vast te houden aan het maximum van 1100 woningen in Kronenburg.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet en staan open voor een constructieve dialoog over deze urgente kwesties.

(bijlagen3)

Hartelijke groet
Jeroen Reussing

PREMIUM

De bewoonster van het appartement werd kort na de brand gearresteerd. © Persbureau Heitink

Buren van Arnhemse vrouw zagen het al langer misgaan: 'Er zit zoveel ellende achter de voordeur'

Buurtbewoners in Arnhem-Zuid zagen het al misgaan. De vrouw uit hun wijk, die dinsdagavond laat waarschijnlijk zélf brand veroorzaakte in haar appartement, is verward en heeft hulp nodig. „Een buurvrouw is zelfs verhuisd omdat ze zich onveilig voelde.”

-
-

Een gesneuvelde ruit en een politielint. Meer is er een kleine twaalf uur na een brand in een appartement aan de Schepen Canishof in Arnhem-Zuid aan de buitenkant niet te zien. De bewoonster van de getroffen flat stond tussen de menigte van geëvacueerde bewoners toen ze gearresteerd werd.

Buurtbewoners maken zich al langere tijd zorgen over de jonge vrouw in hun midden. Ze woont er sinds een jaar of twee en zorgt sindsdien eigenlijk vrijwel non-stop voor overlast. „En dat is al lang bekend, bij alle instanties die ermee te maken hebben”, zegt buurtbewoner Jeroen Reussing.

Hij is ook voorzitter van de wijkvereniging en maakte in die hoedanigheid al regelmatig melding over de onrust in de buurt. „Je kon wachten op nog meer trammelant. Iedereen zag het misgaan.”

Bloempotten en kastjes

Een directe buurvrouw verhuisde zelfs, zegt hij. Ze voelde zich niet meer veilig in haar eigen huis. Reussing schetst het beeld van een verwarde vrouw: ze gooide met enige regelmaat - 'wekelijks' -

allerlei huisraad van het balkon. Van bloempotten tot grote meubels. Zo ook dinsdagavond, vlak voor de brand. Toen belandde er een kastje op straat.

Floor (27), die vanwege privacyoverwegingen niet met haar achternaam in de krant wil, woont in het complex. Ze was met vrienden aan het videobellen, toen ze een brandlucht rook. Ondertussen hoorde de Arnhemse ook sirenes.

Toen ze op haar balkon keek wat er aan de hand was, hoorde ze van beneden een menigte schreeuwen. „Ik moest zo snel mogelijk naar beneden komen.” Geholpen door haar burens en de politie vond ze zichzelf enige tijd later op straat terug.

Dit is een gevolg van falende hulpverlening. Harstikke triest voor haar. Schrijnend

Jeroen Reussing, Buurtbewoner

Een andere bewoner, die ook anoniem wil blijven, kreeg behalve ‘veel geluiden’ weinig mee van de brand. De brandweer had het vuur, waarbij veel rook vrij kwam, ook snel onder controle. „Het klonk allemaal heftig.”

Ze stelt ook dat de gearresteerde bewoonster vaker ‘problemen heeft’. „Ik vind het vooral sneu voor haar.”

De buurtbewoners tonen sowieso veel compassie met de vrouw. Ze vinden vooral dat ze hulp nodig heeft. „Dit is een gevolg van falende hulpverlening. Hartstikke triest voor haar. Schrijnend”, zegt ook Reussing.

Hij maakt zich ‘ernstige zorgen’ over zijn wijk, vlak bij winkelcentrum Kronenburg. In een straal van 100 meter zitten drie ‘overlastadressen’, stelt de bezorgde Arnhemmer. „Er zit zo veel ellende achter de voordeur. Maar je komt gewoon niet verder. We staan machteloos. Er gebeurt gewoon niets.”

Schietincident

Er raakte uiteindelijk niemand gewond bij de brand, waarbij meerdere appartementen ontruimd werden. De laatste bewoners konden tegen middernacht terug naar huis. De bewoners zeggen zich, ondanks de reeks aan incidenten, nog altijd veilig te voelen in de flat.

De politie wil vanwege de privacy niet tot in detail ingaan op de (reden van de) aanhouding. Wel zegt een woordvoerder: „Het vermoeden bestond dinsdagavond al dat het om brandstichting zou gaan. Niet veel later kon de bewoonster aangehouden worden. Er wordt nu onderzocht hoe de brand precies is ontstaan.”

Opvallend genoeg was er dinsdagavond een straat verderop, aan de Schepen van Brienenhof, [een schietincident](#). Er is geen indicatie dat beide gebeurtenissen met elkaar te maken hebben en de politie onderzoekt die zaak als een ‘losstaand incident’. Daders zijn er nog niet opgepakt.

Politie vindt kogelhulzen na melding schietpartij in Arnhem en doet onderzoek

De politie is een onderzoek gestart naar aanleiding van een melding van een schietincident op de Schepen van Brienenhof in Arnhem. Bij het schietincident raakte niemand gewond.

•
•

De politie kreeg rond zes uur een melding van het mogelijke schietincident. Meerdere politiewagens werden met spoed naar de plek in het zuiden van Arnhem gestuurd.

Agenten in kogelwerende vesten deden onderzoek en vonden al snel meerdere kogelhulzen in een tuin van een woning. De omgeving werd met linten afgezet en forensisch rechercheurs deden sporenonderzoek. De kogelhulzen zijn meegenomen.

Het is nog onbekend waarom en door wie er geschoten is.

De politie doet onderzoek. © Persbureau Heitink

Een gevonden kogelhuls. © Heitink

Arnhem

Kronenburgsingel

Type **Belegging**

Aantal m² **9.758 m²**

Bouwjaar **1984**

- [Het project](#)
- [Gallerij](#)
- [De verkopers van dit project](#)
- [Relevante projecten](#)
- **Delen**
- **Houd mij op de hoogte**

Het project

Van der Meijden Vastgoed werkt samen met de gemeente Arnhem aan de stadsontwikkeling Kronenburg. Bijzonder hoe de gemeente Arnhem de schouders er onder zet om het gebied Kronenburg te ontwikkelen tot een prachtig woon- en winkelgebied.

Het eerste schetsplan voor 250 – 300 woningen is gereed!

Algemeen

Van der Meijden Vastgoed heeft op 31 december 2020 het kantoorgebouw De Kroon aan de Kronenburgsingel in Arnhem aangekocht. Het kantoorgebouw heeft een oppervlakte van ca. 8.300 m² met 150 parkeerplaatsen op eigen terrein en is nog langjarig en volledig verhuurd aan UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) en sinds de bouw in 1984 in gebruik bij het UWV.

Gallerij

Bekijk alle foto's

De verkopers en betrokken partijen van dit project

Benieuwd naar de mensen achter dit vastgoedsucces? Maak kennis met het getalenteerde team dat met passie onze vastgoedvisie tot leven heeft gebracht.

[Ons team](#)

Eriva VastgoedbeheerVastgoedbeheer

[Bekijk partner](#)

William van der MeijdenOntwikkelaar & Sales

[0318 - 512 649Stuur een e-mail](#)

Julian VerwaalSales & Acquisitie

[0318 - 512 649Stuur een e-mail](#)

Raadsvoorstel 'Startnotitie Kronenburgsingel 525'

Fasering

☐ Informatieve bespreking	
☐ Meningsvormende bespreking	
☒ Bespreking Moties & Amendementen	
☐ Besluitvormende vergadering	

Besprekingen

- 22 januari 2025: Informatieve en meningsvormende bespreking.

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Prinsen (GroenLinks), Van den Berg (D66), Schrijvers (VVD), Spruijt (Arnhem Centraal), Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Neutkens (Volt), Zijlstra (ChristenUnie). De fracties van de SP, CDA, DENK, BurgerBelang Arnhem, PVV, Forum voor Democratie en Groep van de Broek waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder), Visser (wethouderadviseur)

Bespreking

Het voorliggende concept amendement is besproken.

1. *Amendement 'Participatie Kronenburgsingel' (25A12) van de fracties D66 en CDA*

Preadvies: positief.

De fractie van Volt dient het amendement mede in.

Conclusie

De voorzitter heeft aan het eind van de vergadering geconcludeerd dat de bespreking van concept amendementen en moties is afgerond en dat het voorstel wordt doorgeleid naar besluitvorming.

De raadsadviseur,
P. Wielaard

De voorzitter,
W. de Boef

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4410088

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024;
gelet op artikel 108 van de Gemeentewet;

- gezien het amendement 'Parkeerregulering in de buurt' (25A17);
- gezien het amendement 'Uitzonderlijke kwaliteit' (25A18);

besluit:

De Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☒ Besluitvormende vergadering

Voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld om de startnotitie Westzijde Heijenoordseweg vast te stellen.

Procedure:

Datum vergadering

26-02-2025

Type voorstel

Raadsvoorstel vanuit het college van B&W

Spreekrecht publiek?

Nee

Voorgesteld resultaat:

Besluitvorming

Aandachtspunten

Vergaderorde

Na twee termijnen van de raad en het college wordt er gestemd over de ingediende moties, amendementen en over het raadsvoorstel.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Harriet Wansink
harriet.wansink@arnhem.nl
(026) 377 40 81

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
(06) 31 10 79 51

Aandachtspunten

Voorgeschiedenis

- Raadsbrief '[Opstarten planontwikkeling westzijde Heijenoordseweg](#)' d.d. 09-05-2023
- Raadsbrief '[Heijenoordseweg](#)' d.d. 08-11-2023 – openbaar gemaakt op 23 november 2023
- Raadsbrief '[Vestigen Wet voorkeursrecht gemeenten westzijde Heijenoordseweg](#)', d.d. 23-11-2023
- Raadsvoorstel '[Vestigen voorkeursrecht westzijde Heijenoordseweg](#)', vastgesteld op 7 februari 2024

Aandachtspunten

- Met de startnotitie worden de kaders gesteld waarbinnen de bouw van 500 tot 600 woningen mogelijk kan worden gemaakt. In de Startnotitie wordt voor dit gebied gekozen voor een woonprogramma met 60% sociale huur, 6% betaalbare koop en 34% vrije sector woningen.
- De gebiedsontwikkeling leidt tot een negatief financieel resultaat. In de Begroting 2025 is een gemeentelijke bijdrage van € 4.000.000,- gereserveerd. Dit is echter nog niet voldoende om het tekort te dekken.
- Plangebied ligt naast een natura 2000-gebied (park Mariendaal) en daardoor loopt de ontwikkeling risico op vertraging door stikstofuitstoot. Ook zijn er risico's ten aanzien van netcongestie.
- Arnhem West ervaart al langere tijd leefbaarheidsproblemen door verkeersoverlast en sluipverkeer. Meer woningen toevoegen kan dit probleem mogelijk vergroten.
- De startnotitie volgt op de eerdere vestiging van het voorkeursrecht op 7 februari 2024.

Ingediende moties en amendementen

Op het voorstel zijn ten tijde van publicatie van de agenda drie amendementen ingediend. Dat zijn:

- [amendement 'Parkeerregulering in de buurt' \(25A17\) van de fractie D66](#)
- [amendement 'Uitzonderlijke kwaliteit' \(25A18\) van de fractie D66](#)
- [amendement 'Sociale cohesie - Westzijde Heijenoordseweg - versterken, door woningen rolstoel toegankelijk te maken' \(25A19\) van de fractie ChristenUnie](#)

Mogelijk resultaat:

- Besluitvorming

Amendement

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer amendement: **25A17**
Zaaknummer: 4410088
Status: **AANGENOMEN**
Onderwerp: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg

Titel:

Parkeerregulering in de buurt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

In paragraaf 4.3 van de startnotitie de tekst:

Het is hierbij van belang dat er in de omgeving parkeerregulering is en dat er voldoende alternatieven voor de auto zijn: goede OV-verbindingen en extra inzet op het faciliteren van de fietser.

Te wijzigen in:

Als uitgangspunt en randvoorwaarde voor de ontwikkeling geldt dat bij realisatie in de omgeving parkeerregulering is ingevoerd. Ook zorgen we dat er voldoende alternatieven voor de auto zijn: goede OV-verbindingen en extra inzet op het faciliteren van de fietser.

Toelichting:

Als we, goed onderbouwd, projecten met een lagere parkeernorm realiseren, moeten we er zeker van zijn dat die niet leiden tot extra parkeerdruk in de omliggende wijken. Zeker bij gebouwde parkeervoorzieningen is in het verleden gebleken dat bezoekers, zelfs als er genoeg plek is, vaak in aangrenzende buurten op straat parkeren. Om dat te voorkomen is bij realisatie van dit project parkeerregulering in Heijenoord noodzakelijk.

In het Duurzaam Mobiliteitsplan is al voorzien dat Heijenoord op relatief korte termijn parkeerregulering krijgt. Dit amendement borgt dat dit al bij het opstellen van het Omgevingsplan voor dit project als uitgangspunt wordt meegenomen.

Indieners:

Mattijs Loor – D66
Joris Brandts – D66
Niels Scholten - Volt

Amendement

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer amendement: **25A18**
Zaaknummer: 4410088
Status: **AANGENOMEN**
Onderwerp: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg

Titel:

Uitzonderlijke kwaliteit

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Na paragraaf 4.4 van de startnotitie toe te voegen:

4.5 Omgevingskwaliteit

Gezien de bijzondere ligging van het project, geldt voor het op te stellen Omgevingskwaliteitsplan een hoger dan gebruikelijk ambitieniveau voor zowel gebouwen als openbare ruimte en groen. Gezien de druk op de kosten, wordt dit ambitieniveau niet bereikt door hoge budgetten en exclusieve materialen maar door het vroegtijdig en integraal inzetten van ontwerpkracht. Innovatieve en ongebruikelijke ontwerp oplossingen moeten leiden tot een specifiek ontwerp voor deze plek met een uitzonderlijke kwaliteit voor zowel het sociale als het commerciële woonprogramma.

Toelichting:

Bouwen op deze bijzondere plek en met dit programma (60% sociaal) brengt extra verantwoordelijkheden en uitdagingen met zich mee. De juiste invulling van deze plek kan onmogelijk met standaardwoningbouw worden bereikt. Alleen door integraal en vroegtijdig zo slim, innovatief en specifiek mogelijk te ontwerpen, is dat ook financieel haalbaar.

Indieners:

Mattijs Loor – D66
Joris Brandts – D66
Niels Scholten - Volt

Amendement

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer amendement: **25A19**
Zaaknummer: 4410088
Status: **VERWORPEN**
Onderwerp: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg

Titel:

Sociale cohesie -Westzijde Heijenoordseweg – versterken, door woningen rolstoel toegankelijk te maken

Aan de gemeenteraad

Het toevoegen van onderstaande tekst – op pagina 5 bij startnotitie westzijde Heijenoordseweg- aan : hoofdstuk 4 Ruimtelijke en programmatische uitgangspunten, paragraaf ‘ 4.2.’Gemende inclusieve wijk met sociale cohesie.

Toevoegen van een volgende extra tekst:

- **4.2 Gemengde inclusieve wijk met sociale cohesie**
*De huidige zorg- en onderwijsinstellingen willen integraal onderdeel uitmaken van de maatschappij, van een wijk in plaats van de afgezonderde ligging nu. Deze transformatie naar geïntegreerde woonzorgwijken is onderdeel van het gemeentelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en Woonvisie. Samen met de woningbouwopgave en vernieuwingsbehoefte vanuit zorg en onderwijs, ligt hier een kans om het gebied te transformeren naar een inclusieve wijk. **Waarbij rekening wordt gehouden met de rolstoel toegankelijkheid voor alle sociale huur- en sociale koopwoningen.***

Toelichting:

- de begaanbaarheid voor mensen met een fysieke beperking heel erg belangrijk is en de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (AST) ook voor dit plan moet worden toegepast;.
- Sinds 14 juli 2016 is het VN-verdrag inzake rechten voor mensen met een handicap in Nederland van kracht en officieel een wet. Het is van toepassing op alle terreinen van het leven. Dit betekent dat instellingen en overheden verplicht zijn om aanpassingen te doen voor mensen met een beperking en assistentiehonden (een hond die professioneel getraind is om mensen met een handicap te helpen).
- Arnhem ook voor mensen met een fysieke beperking geen obstakels mag kennen in de meest belangrijke woningbouwplannen;
- Het VN verdrag ook hier van toepassing is.

Indiener:

Nathalie Nede – ChristenUnie

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4410088

Onderwerp: Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg

Kernboodschap

Aan de westzijde van de Heijenoordseweg komt bij de zorg- en onderwijsinstellingen ruimte vrij waardoor mogelijkheden ontstaan om woningen toe te voegen en het gebied te transformeren naar een meer gemengde wijk. Het terrein heeft een hoge landschappelijke kwaliteit met veel bomen en groen in een glooiend landschap. De geweldige ligging naast park Mariëndaal en slechts op tien minuten fietsen van het centrum, maakt het gebied zeer interessant om te wonen. In het uitgevoerde Ruimtelijk Programmatische Onderzoek is onderbouwd dat door een slimme manier van verdichten met respect voor het landschap, circa 500 à 600 woningen kunnen worden toegevoegd en daarnaast ruimte is voor de noodzakelijke onderwijshuisvesting. We zetten voor het woonprogramma fors in op sociale huur waarmee we het woningbestand in Arnhem West meer in balans brengen. Het gebied heeft alle potentie om te transformeren naar een inclusieve wijk waar gewoond, gewerkt, verzorgd en naar school gegaan wordt met aandacht voor groen, natuur en biodiversiteit. De uitgangspunten voor deze gebiedsontwikkeling worden beschreven in de Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg.

Voorstel

1. De Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg vast te stellen.

Inleiding

In de Omgevingsvisie 2040 is de koers bepaald voor de westzijde van de Heijenoordseweg. De reeds ingezette transformatie van Het Dorp naar een combinatie van zorg en wonen, zetten we door in dit gebied. In de Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034 staat dat in Arnhem West het aantal sociale huurwoningen omhoog moet. Op het gebied van onderwijs is in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Gemeente Arnhem (IHP) d.d. 21 dec. 2023 aangegeven dat in het plangebied een nieuwe school (Parcivalschool Noord) moet komen in combinatie met de uitbreiding van het Prisma College. Voor de bestaande Heijenoordschool is sloop en nieuwbouw gepland.

Op 9 mei 2023 hebben wij besloten om de planontwikkeling voor Westzijde Heijenoordseweg op te starten. In de [bijbehorende raadsbrief](#) is aangegeven dat we kiezen voor een 'proactieve faciliterende gemeentelijke rol' met name vanwege het gewenste woonprogramma en de opgave voor onderwijshuisvesting.

Op 7 februari 2024 heeft de raad vervolgens ingestemd met de vestiging van een voorkeursrecht (WVG) op het gebied. Zie hiervoor het [raadsvoorstel](#).

Door het vestigen van een voorkeursrecht worden prijsopdrijving en ongewenste verkopen voorkomen en heeft de gemeente meer regie op de gebiedsontwikkeling. Met de eigenaren en instellingen in het gebied zijn vervolgens verschillende gesprekken gevoerd o.a. over eventuele verwervingen. Dit heeft op 21 mei 2024 geleid tot ons besluit om de vrijkomende gronden en gebouwen van Klimmendaal aan te kopen. Zie hiervoor de [raadsbrief](#).

Parallel aan dit proces is een Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek uitgevoerd waarbij we de eerste denkrichtingen voor de ontwikkelingen hebben bepaald. Hierbij zijn gesprekken gevoerd met de eigenaren en instellingen in het gebied over hun visie op het gebied en hun wensen hierin, en hebben de eigenaren en instellingen kunnen reageren op concepten. Het Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek is ter informatie als bijlage toegevoegd.

Op basis van het Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek is de Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg opgesteld. De Startnotitie beschrijft de hoofduitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling en vormt, na vaststelling, het kader voor de vervolgitwerkingen: een stedenbouwkundig plan, een omgevingskwaliteitsplan, een grondexploitatie en een omgevingsplan.

Beoogd effect

Integrale gebiedsontwikkeling van Westzijde Heijenoordseweg tot een inclusieve gemengde wijk met wonen, zorg en onderwijs.

Argumenten

1.1 *Vrijkomende ruimte wordt benut voor transformatie naar een inclusieve wijk met wonen, zorg en onderwijs.*

Aan de westzijde van de Heijenoordseweg liggen zorg- en onderwijsinstellingen waar ruimte vrij komt. De instellingen hebben aangegeven dat ze graag integraal onderdeel uit willen maken van de maatschappij, van een wijk in plaats van de afgezonderde ligging nu. De vrijkomende ruimte op de terreinen kan daarbij ingezet worden om het gebied te transformeren naar een inclusieve wijk met zowel zorg, onderwijs als wonen. Hierbij is het van belang dat er een sterke ruimtelijke structuur wordt ontwikkeld waardoor een goede sociale cohesie ontstaat. In de Startnotitie wordt daarom o.a. ingezet op een juiste menging en situering van functies, goede toegankelijke verbindingen, ontmoetingsplekken, gezamenlijke voorzieningen en samenwerking.

1.2 *Toevoegen van circa 500 - 600 woningen draagt bij aan de woningbouwopgave en zorgt voor de doorstroming.*

Arnhem staat voor een grote woningbouwopgave waarbij extra woningen nodig zijn en meer diversiteit. In de woonvisie Arnhem 2024-2029/2034 wordt Heijenoord West aangeduid als een gebied waar de sociale huur 'flink omhoog' moet en waar voor nieuwbouwprojecten geldt dat afhankelijk van de grootte van het project tussen de 60% en 100% een sociale corporatiehuurwoning moet zijn. In de Startnotitie wordt voor dit gebied gekozen voor een woonprogramma met 60% sociale huur, 6% betaalbare koop en 34% vrije sector woningen.

Er zal worden gestuurd op een gemengd programma voor verschillende doelgroepen. Hierbij wordt o.a. gedacht aan een aanzienlijk deel een- of tweepersoonshuishoudens t.b.v. de doorstroming in de wijk, een beperkt aantal eengezinswoningen en mogelijk groepen met specifieke woonwensen en collectieve woonvormen.

De bandbreedte van circa 500 - 600 woningen zal nog nader worden onderzocht en indien mogelijk worden opgerekt. Hierbij wordt gekeken naar mogelijkheden voor een lagere parkeernorm in combinatie met parkeerregulering in de omgeving. Anderzijds noodzaakt de stikstofproblematiek mogelijk juist een verlaging van de aantallen woningen. Zie bij kanttkening 1.2.

1.3 *Hierdoor benutten en versterken we de kwaliteit van het landschap.*

Het bijzondere reliëfrijke en bosrijke landschap is een van de belangrijkste kwaliteiten van het plangebied en het benutten en versterken ervan is in de Startnotitie opgenomen als het belangrijkste vertrekpunt voor de gebiedsontwikkeling. Dit uitgangspunt is bepalend voor het laadvermogen van het plangebied en leidt tot een planconcept waarbij de footprint van de bebouwing en de hoeveelheid verharding worden beperkt. De gebouwen zijn met respect ingepast in het unieke landschap, de auto komt zoveel mogelijk uit het zicht binnen de bebouwing en de bosbeleving van de gebruikers staat centraal. De ontwerpen van de gebouwen en de inrichting van de openbare ruimte moeten bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Daarbij staat de fietser en de voetganger op één en wordt de auto ontmoedigd. De biodiversiteit en de klimaatbestendigheid van het groen wordt zoveel mogelijk versterkt.

Kantttekeningen en risico's

1.1 *De gebiedsontwikkeling leidt tot een negatief financieel resultaat.*

Voor alle gebiedsontwikkelingen geldt momenteel dat het in de huidige marktsituatie moeilijk is om tot een positief of neutraal financieel resultaat te komen. Dat geldt ook voor deze ontwikkeling. Complexe factoren voor deze ontwikkeling zijn de inpassing in het landschap, beperkt aandeel uitgeefbare grond en het relatief grote aandeel sociale woningen met een relatief hoge parkeernorm. Dit heeft tot gevolg dat er een aanzienlijk negatief resultaat rust op het plangebied waarvoor nog onvoldoende dekking is. In de volgende fases wordt gezocht naar oplossingen hiervoor door bijvoorbeeld aanvullende dekking. Zie verder bij financiën.

1.2 *De gebiedsontwikkeling in de nabije ligging van een Natura 2000 gebied heeft een aanzienlijk risico t.a.v. stikstof.*

De nabije ligging van het prachtige park Mariëndaal is zowel een kans als een bedreiging voor de ontwikkeling van het plangebied. Mariëndaal is een Natura 2000 gebied waar in de omgeving strenge eisen gelden t.a.v. activiteiten en gebruik die leiden tot de verhoging van stikstofdepositie in kwetsbare natuur. Op basis van het Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek is nog niet goed te bepalen hoe groot dit risico is en of en hoe dit oplosbaar is.

Dit wordt nader onderzocht in de volgende fase. Bij het opstellen van het Stedenbouwkundige plan zal getoetst en gestuurd worden op maatregelen die het risico wegnemen of verkleinen waarbij ook extern salderen zal worden onderzocht.

1.3 *Aanvullende mobiliteitsmaatregelen zijn belangrijk.*

Arnhem West ervaart al langere tijd leefbaarheidsproblemen door verkeersoverlast en sluipverkeer door de woonstraten. Belangrijk is dat in combinatie met de gebiedsontwikkeling van de Westzijde Heijenoordseweg, doorgepakt wordt op mobiliteitsmaatregelen. Hierbij gaat het om maatregelen om het sluipverkeer te voorkomen, de inrichting van de Heijenoordseweg tot een 30 km/uur-weg, de aanleg van de snelfietsroute 'Om de Noord' en de inzet op goed openbaar vervoer.

1.4 *Rekening moet worden gehouden met netcongestie.*

Net als bij andere nieuwe projecten is netcongestie een risico dat de ontwikkeling van de woningen en de onderwijshuisvesting kan belemmeren of vertragen. In de vervolgfases zal onderzocht worden hoe we dit risico zoveel mogelijk kunnen verkleinen. Dit zullen wij doen in overleg met Alliander waarmee wij een strategische samenwerking zijn aangegaan.

1.5 *Er is een risicoanalyse nodig.*

Zoals gebruikelijk bij dit soort grote gebiedsontwikkelingen zal, conform de Financiële verordening (art 11), een onafhankelijke, los van de projectorganisatie staande, risicoanalyse voor dit project worden uitgevoerd. Deze wordt uitgevoerd door de eenheid 'Auditing & Risicomanagement' van de afdeling Financiën & Control. Op basis van de beschikbare documentatie en een risicosessie worden de belangrijkste risico's geïnterpreteerd en voorzien van beheersmaatregelen. Daarnaast zal de omvang van het risicoprofiel gekwantificeerd worden, wat zich vertaalt in een beslag op de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomsten van de risicoanalyse zullen worden opgenomen in het investeringsvoorstel dat aan de raad ter vaststelling van de grondexploitatie zal worden voorgelegd.

Participatie

Tijdens het Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek en de totstandkoming van de startnotitie is gesproken met de huidige grondeigenaren en instellingen in het gebied om aan de voorkant van het ontwikkelproces de input op te halen. Eigenaren en instellingen staan positief tegenover het combineren van de functies zorg en wonen en het delen van voorzieningen en parkeerplaatsen. Ze willen graag onderdeel uitmaken van een wijk en/of ze willen een buurtfunctie zijn. De groene omgeving wordt als de belangrijkste kwaliteit benoemd en de zorgen hebben betrekking op de financiële haalbaarheid, op snelheid van realisatie en mobiliteit.

Een van de grondeigenaren, LTA Beheer bv, heeft enkele jaren geleden het noordelijke deel van het gebied op risico aangekocht zonder vooraf afspraken te maken met de gemeente. Door Woondeal

2.0 en Woonvisie is LTA Beheer bv nu met uitgangspunten geconfronteerd die aanzienlijke financiële consequenties hebben.

De input van de grondeigenaren en instellingen is verwerkt in de Startnotitie en daarnaast zijn de uitvoeriger reacties ter informatie weergegeven in de bijlage.

Naast de gesprekken met de eigenaren zijn ook verkennende gesprekken gevoerd met de Arnhemse woningbouwcorporaties. Dit heeft mede geholpen om het globale programma te bepalen.

De echte start van de participatie met de omgeving begint na vaststelling van de Startnotitie. Er zullen o.a. informatiebijeenkomsten worden georganiseerd waarin bewoners worden uitgenodigd om mee te denken en te reageren. Bij de besluitvorming van de planuitwerkingen zal de raad worden geïnformeerd over het doorlopen participatieproces en hoe de inhoudelijke inbreng van de betrokkenen is meegewogen.

Financiën

Op basis van het Ruimtelijk Programmatische Onderzoek en het daaruit volgende indicatieve bouwprogramma is een globale doorrekening gemaakt. Uit de doorrekening blijkt dat het project een aanzienlijk negatief financieel resultaat heeft. In de Begroting 2025 is een gemeentelijke bijdrage van € 4.000.000,- gereserveerd. Dit is echter nog niet voldoende om het tekort te dekken. In de volgende fase zal op basis van een Stedenbouwkundig plan een nauwkeuriger financieel beeld kunnen worden gemaakt. Dan zal worden bepaald welke aanvullende dekking nodig is. Hierbij zal ook worden verkend wat de mogelijkheden zijn voor cofinanciering door het Rijk en/of de provincie. In de afgelopen jaren hebben we op veel plekken in de stad cofinanciering gekregen vanuit de hogere overheden en dat maakt ons optimistisch over het verkrijgen van cofinanciering op dit project.

De kosten voor het opstellen van de startnotitie zijn gedekt uit het hiervoor beschikbare budget voor de verstedelijkingsopgave. Na vaststelling van de startnotitie door de raad zullen vanaf dat moment de te maken gemeentelijke plankosten geactiveerd worden, conform paragraaf 3.4. van de nota grondbeleid. Hiermee houden we zicht op de totale kosten van de ontwikkeling. Op moment dat de grondexploitatie wordt vastgesteld, zullen deze kosten alsnog toegerekend worden aan de grondexploitatie.

Uitvoering

Na de startnotitie stellen we een stedenbouwkundig plan en een omgevingskwaliteitsplan op. Op basis hiervan wordt een grondexploitatie opgesteld. Daarna zal een omgevingsplan worden opgesteld dat samen met de grondexploitatie aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. Het omgevingsplan moet zijn vastgesteld door de raad, uiterlijk drie jaar na het onherroepelijk besluit WVG (februari 2027) maar het streven is om het omgevingsplan rond de zomer 2026 te hebben vastgesteld. De daadwerkelijke ontwikkeling zal in fases starten vanaf circa 2027/2028.

RAADSVOORSTEL

Communicatie

De vaststelling van de Startnotitie wordt gecommuniceerd met de grondeigenaren en instellingen in het plangebied en er zal een bericht uitgaan naar de omgeving.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg
- Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg d.d. 10 december 2024
- Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek Heijenoordseweg d.d. november 2024
- Input grondeigenaren en instellingen – Presentatie 24 juni 2024

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4410088

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024;

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Startnotitie

10-12-2024

Westzijde Heijenoordseweg

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en opdracht

2. Analyse plangebied

3. Opgave voor het gebied vanuit de huidige kaders

4. Ruimtelijke en programmatische uitgangspunten

4.1 Het landschap is leidend

4.2 Gemengde inclusieve wijk met sociale cohesie

4.3 Mobiliteit

4.4 Duurzaamheid, Klimaatbestendigheid, Energie en Milieu

5. Ontwikkelproces

5.1 Ontwikkelstrategie

5.2 Stappenplan proces

5.3 Participatie

1. Aanleiding en opdracht

In de omgevingsvisie 2040 is vastgelegd dat het gebied westzijde Heijenoordseweg getransformeerd wordt naar een gemengd gebied met zorg, onderwijs en wonen dat zorgvuldig is ingepast in het landschap. Op 9 mei 2023 heeft het college besloten om de planontwikkeling te starten. Er heeft een Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek plaatsgevonden, dat aan de basis ligt van deze startnotitie.

In februari 2024 heeft de gemeenteraad een voorkeursrecht gevestigd op percelen aan de westzijde van de Heijenoordseweg. Dit geeft de gemeente meer grip op grondtransacties, voorkomt prijsopdrijvend effect en helpt bij het realiseren van gemeentelijke doelen. Er zijn gesprekken met verschillende eigenaren gaande, wat inmiddels heeft geleid tot de strategische aankoop van gebouwen en grond van Klimmendaal.

De Westzijde van de Heijenoordseweg vormt de overgang van het onbebouwd groene buitengebied in de westelijke groene wig van Arnhem

3. Opgave voor het gebied vanuit de huidige kaders

In de **Omgevingsvisie Arnhem 2040** is de koers bepaald voor de westzijde van de Heijenoordseweg. De reeds ingezette transformatie van het zorglandschap Het Dorp naar een combinatie van wonen en zorg wordt ook hier doorgezet. De vrijkomende ruimte op bestaande instellingsterreinen wordt benut, waarbij de ambities van zorg- en onderwijsinstellingen worden gecombineerd met het toevoegen van woningen om een inclusieve wijk te creëren. Landschappelijke waarde en ervaring staat daarbij voorop. Er wordt ingezet op versterking en doorontwikkeling van de landschapsstructuur. Slimme verdichting met behoud van het groene karakter en cultuurhistorische waarden en doorgaande wandel- en fietsroutes voor een betere verbinding tussen stad en buitengebied zijn daarbij van belang.

In de **Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034** staat benoemd dat in elke wijk een gevarieerd woningaanbod moet zijn voor alle doelgroepen en ook voor de doorstroming binnen de wijk. In de Woonvisie wordt Heijenoord West aangeduid als een gebied waar de sociale huur 'flink omhoog' moet en waar voor nieuwbouwprojecten geldt dat tussen de 60% en 100% een sociale corporatiehuurwoning moet zijn. Hoe hoog het percentage per project exact dient te zijn hangt onder andere af in hoeverre het een geïsoleerde ligging betreft. Binnen grotere projecten vinden we een menging van meerdere categorieën woningen wenselijker dan bij kleinere. In het gebied Westzijde Heijenoordseweg wordt ingezet op 60% sociale huur. Er komt een gevarieerd woonaanbod voor alle doelgroepen en doorstroming wordt mogelijk gemaakt door kleinere 1-2 persoons woningen toe te voegen.

Het **Integraal Huisvestingsplan Onderwijs** Gemeente Arnhem (IHP) d.d. 21 dec. 2023 geeft aan dat in het plangebied een nieuwe school (Parcivalschool Noord) moet komen. Dit gebouw zal tevens een deel van de uitbreiding van het bestaande Prisma College huisvesten. De huidige Heijenoordschool wordt gesloopt en er komt nieuwbouw voor in de plaats. De schoolgebouwen worden als middelpunt van de wijk beschouwd, voor leerlingen en buurtgenoten. Ook wordt onderzocht of schoolgebouwen beter benut kunnen worden, tijdens en na schooltijd.

In de **Fietsagenda 2022-2025** d.d. 15 november 2022 is de fietsverbinding "Om de Noord" die ten zuiden van het plangebied komt te liggen, als prioriteit benoemd. De beoogde fietsstraat kan gaan functioneren als ruggengraat voor de ontsluiting van het plangebied voor fietsers en draagt daarmee bij aan de aantrekkelijkheid van het gebruik van de fiets en dringt tevens het autogebruik terug.

4. Ruimtelijke en programmatische uitgangspunten

Er zijn vier hoofduitgangspunten voor de ontwikkeling van het plangebied geformuleerd die gebaseerd zijn op de ruimtelijke en programmatische studie. De vier uitgangspunten staan in volgorde van belangrijkheid zodat bij een afweging van belangen in principe gekozen wordt volgens onderstaande hiërarchie.

4.1 Het landschap is leidend

Het bijzondere reliëfrijke en bosrijke landschap is een van de belangrijkste kwaliteiten van het plangebied en maakt onderdeel uit van de westelijke groene wig die bijna tot in het centrum rijkt. Binnen het projectgebied is de Slenk het meest krachtige en unieke landschapsonderdeel. Deze bestaande kwaliteiten worden benut en versterkt bij de ontwikkeling van het plangebied. Dit uitgangspunt is bepalend voor het laadvermogen van het plangebied en leidt tot een planconcept waarbij de footprint van de bebouwing en de hoeveelheid verharding, zoveel mogelijk worden beperkt; de gebouwen zijn te gast in het unieke landschap.

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- Binnen het gebied staat de Slenk centraal. Rond de slenk wordt bebouwing en andere ingrepen vermeden om dit bijzondere landschap te beschermen en beleefbaar te maken.
- Daarnaast wordt een centrale bosweide gecreëerd als ontmoetingsplek, waaraan zoveel mogelijk de maatschappelijke functies van de bebouwing worden gesitueerd. Uitzondering kan hier o.a. het speelplein zijn tussen de twee scholen vanwege het hoogteverschil. Dit zal bij verdere uitwerking nader onderzocht moeten worden.
- Het plan benadrukt de aanwezigheid van het bos en bij de uitwerking van de gebouwen staat de bosbeleving van de gebruiker centraal. Bebouwing wordt geconcentreerd in gebieden waar nu weinig of geen bomen staan. Waar mogelijk wordt het oorspronkelijke landschap hersteld.
- Er wordt gestreefd naar versterking van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het bos en ecologische verbindingen waardoor de omliggende gebieden zoals Het Dorp en Mariëndaal worden beschermd en verbeterd. De natuur en het landschap staan centraal; gebouwen worden gezien als 'te gast' en moeten harmonieus aansluiten bij de krachtige volumes van Klimmendaal, Prisma College.
- Deze krachtige gebouwen hebben bouwhoogtes tot onder de boomkruinen op een enkele uitzondering na. Binnen deze volumes wordt zo veel mogelijk de

Rood-Groen balans in huidige situatie

Rood-Groen balans in nieuwe situatie

- eigen parkeerbehoefte opgelost en daarbij wordt slim gebruik gemaakt van het aanwezige hoogteverschil.
- Verstedelijking van het gebied wordt zoveel mogelijk op bestaande bouwvlakken ingepast waarbij het totaal aan verharding (bebouwing, wegen en parkeervelden) niet toeneemt.

- Heijenoordschool: sloop bestaande panden, nieuwbouw op huidige locatie aan de oostzijde
- Johanna Kinderfonds: Johanna Kinderfonds is voornemens om het gebied te verlaten. De Villa willen we voor het gebied behouden vanwege de cultuurhistorische verwijzing en vanwege de kansen die het biedt voor een publieksfunctie.

4.2 Gemengde inclusieve wijk met sociale cohesie

De huidige zorg- en onderwijsinstellingen willen integraal onderdeel uitmaken van de maatschappij, van een wijk in plaats van de afgezonderde ligging nu. Deze transformatie naar geïntegreerde woonzorgwijken is onderdeel van het gemeentelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en Woonvisie. Samen met de woningbouwopgave en vernieuwingsbehoefte vanuit zorg en onderwijs, ligt hier een kans om het gebied te transformeren naar een inclusieve wijk.

Het plangebied zal een mix van maatschappelijke functies en diverse woningtypes voor verschillende doelgroepen bevatten, wat het bestaande zorg- en onderwijsprogramma aanvult. Voorgenomen ontwikkelingen van de bestaande instellingen:

- Revalidatiecentrum Klimmendaal: huidige gebouw A blijft, andere gebouwen worden gesloopt
- Prisma College: wordt uitgebreid
- Jeugdzorg Entrea Lindenhout: sloop bestaande panden en nieuwbouw van de eigen kantoorfuncties en enkele woningen in het plangebied
- Ronald McDonald: wenst uitbreiding en nieuwbouw in de nabijheid van Klimmendaal

Daarnaast komt er nieuw programma:

- Parcival school in combinatie met de uitbreiding van het Prisma College
- Woningen (ca. 500 tot 600 woningen van gemiddeld 90 m² bvo)
 - 66% betaalbaar waarvan 60% sociale huur en 6% sociale koop
 - 34% vrije sector

In een gemengd programma voor verschillende doelgroepen waaronder een aanzienlijk deel 1-2 persoons huishoudens en beperkt aantal gezinswoningen. Bij de uitwerking wordt onderzocht of en hoe ruimte kan worden geboden aan groepen met specifieke woonwensen conform de nota Wonen en Zorg en collectieve woonvormen.

Het totaal aantal toe te voegen woningen is een resultante van een aantal uitgangspunten: het totaal aan verharding mag niet toenemen, bouwen tot onder de boomkruinen op een enkele uitzondering na, de gemiddelde grootte van de woning, de vigerende parkeernorm, het parkeren op maaiveld onder dek en de benodigde ruimte voor overige toe te voegen functies.

Planconcept Westzijde Heijenoordseweg

Vanwege het gekozen programma met daarin relatief veel sociale huur in combinatie met de onderwijs en zorgfuncties, is het van belang dat er een sterke ruimtelijke structuur ligt die in staat is een sterke wijk met een goede sociale cohesie te maken. De inrichting van de openbare ruimte en het ontwerp van de gebouwen moeten bijdragen aan een gezonde leefomgeving. De ervaring van de aanwezige natuur mag juist maximaal zijn, de belasting van de natuur minimaal. De menging en clustering van functies moet zorgvuldig gebeuren voor een balans tussen levendigheid en rust. Voor de toekomstbestendigheid van de nieuwe gebouwen is flexibiliteit in gebruik en ruimtereserveringen voor groei of aanvullende voorzieningen essentieel.

Op gebiedsniveau kan de sociale cohesie worden versterkt door:

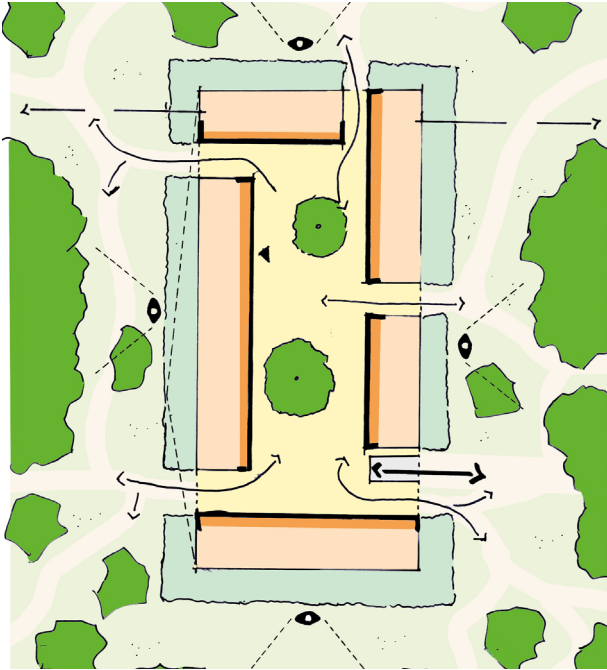
- **Integratie van onderwijs, zorg en wonen** door hoofdentrees te situeren in gemeenschappelijke zones of pleinen.
- **Toegankelijke sociale en aantrekkelijke langzaamverkeersroutes** die langs meerdere gebouwen lopen en verbindingen maken met omliggende gebieden zoals Mariëndaal, Het Dorp en Heijenoord, voor zowel praktische routes als recreatieve ommetjes. Over de slenk een voetgangersbrug realiseren die de deelgebieden met elkaar verbindt zonder de ecologisch waardevolle slenk te verstoren.
- **Inclusieve ontmoetingsplekken** in het bos te

realiseren, met speel- en beweegmogelijkheden. Ruimtes voor zowel levendigheid als rust, rekening houdend met de behoefte van verschillende doelgroepen en het beschermen van ecologische waarden.

- **Gemeenschappelijke voorzieningen** te delen tussen woonbuurten, zorgvoorzieningen en scholen, zoals speelplaatsen, parkeerplaatsen, en vergaderplekken, waarbij aandacht is voor geluidsoverlast (onderzoek of Villa een publieksfunctie kan zijn zoals een koffiehuis of werkplek).

Op gebouwniveau kan de sociale cohesie worden versterkt door:

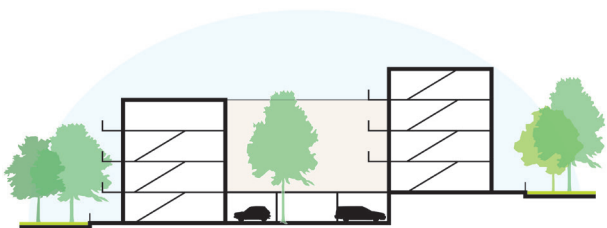
- **Diverse bouwblokken.** Die huishoudens van diverse doelgroepen en woningtypes huisvesten (mix sociaal en vrije sector) met binnenhoven waarin de entrees van de woningen uitkomen met ruimte voor ontmoeting en spel, rekening houdend met groen, bezonning en geluidsoverlast. Met een duidelijke overgang tussen openbaar- en privé. Prive buitenruimtes en erfafscheidingen worden mee ontworpen en maken onderdeel uit van de bouwblokken.
- **Gedeelde voorzieningen** zoals (fiets)bergingen, parkeerplekken en faciliteiten als een wasruimte of eventueel gastenverblijf t.b.v. kleinere woningen of collectieve woonvormen.

Een collectieve autovrije leefruimte op een verhoogd parkeerdek met zicht op de publieke groenzone

Naast de harde kant van gebiedsontwikkeling is het ook van belang de zachte kant goed in te vullen. Dit vergt voortdurende inzet van de betrokken partijen door te delen en samen te werken. Enkele belangrijke aspecten zijn:

- **Openstellen school-speelplaatsen** voor de wijk
- **Integratie van maatschappelijke functies** in de wijk, zoals:
 - Openstellen gebouwen voor wijkbewoners (vergaderlokalen/sportzalen school, restaurant Klimmendaal etc.)
 - Stageplekken van de scholen in de wijk (Klimmendaal, Villa, schoonmaak wijk etc.)
 - Gemeenschappelijke voorzieningen in de Villa ((repair)café, buurthuis, etc.)
- **Opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk** tussen bewoners, instellingen en scholen in de buurt.

Het hoogteverschil benutten om parkeeroplossingen te integreren uit het zicht

4.3 Mobiliteit

Voor de mobiliteit in het gebied ligt de focus op het terugdringen van autoverkeer en het stimuleren van voetgangers- en fietsverkeer, volgens het STOMP-principe. De nabijheid van het centraal station en de binnenstad (slechts op 10 minuten fietsen) ondersteunt dit uitgangspunt. De hoogteverschillen zijn daarbij een uitdaging om het gebied voor iedereen toegankelijk te krijgen.

Het doel is een aantrekkelijk wandel- en fietsgebied te realiseren met doorgaande recreatieve wandelverbindingen van oost naar west en van noord naar zuid door het plangebied. Fietsroutes worden aangetakt op de nog te realiseren oost-west fietsroute "Om de Noord", die net ten zuiden van het plangebied komt te liggen. De fiets en de voetganger staan op één en de auto is te gast.

De auto wordt ontmoedigd, maar is ook minder aanwezig in de wijk. Dit wordt bereikt door directe ontsluitingen vanaf de Heijenoordseweg. Gezocht wordt naar slimme oplossingen voor het halen en brengen bij scholen en de overige logistiek rondom de voorzieningen. In het ruimtelijk programmatische onderzoek is gerekend met een lagere parkeernorm (1,1 voor de vrije sector en 0,8 voor sociale huur). In de vervolguutwerkingen gaan we uit van de dan geldende norm en dat er zoveel mogelijk dubbelgebruik wordt toegepast. Het is hierbij van belang dat er in de omgeving parkeerregulering is en dat er voldoende alternatieven voor de auto zijn: goede OV-verbindingen en extra inzet op het faciliteren van de fietser. Voor het fietsparkeren wordt extra ruimte gereserveerd in centrale ruimtes nabij entrees van woningen en voorzieningen.

4.4 Duurzaamheid, klimaatbestendigheid, energie en milieu

Ten aanzien van duurzaamheid, klimaatbestendigheid, energie en milieu is de wereld nog sterk aan het veranderen. Om nog ruimte te hebben om te bepalen wat het beste is voor dit gebied worden de uitgangspunten op dit vlak, slechts op hoofdlijnen geformuleerd:

- **Klimaatbestendige en onderhoudsarme inrichting** van de openbare ruimte.
- **Waterretentie** op groenblauwe daken en terrassenlandschap.
- **Duurzame energiesystemen** waarbij bij voorkeur ingezet wordt op collectieve systemen die in pandig worden opgelost en waarvoor ruimtereserveringen worden gemaakt.
- **Circulaire bouw** conform geldend beleid met voorkeur voor bio-based en lichte, demontabele constructies voor parkeerdekken.
- **Hergebruik van materialen** (zoals verharding, stenen en beton) uit het gebied.

5. Ontwikkelproces

5.1 Ontwikkelstrategie

Eerder is besloten om WVG (Wet Voorkeursrecht Gemeenten) te vestigen (februari '24) en om als gemeente in te zetten op strategische verwerving van gronden in dit gebied. Met grondeigendom heeft de gemeente meer regie op de gebiedsontwikkeling en maakt het behalen van gemeentelijke doelen makkelijker. Inmiddels is een deel van het terrein en gebouwen van Klimmendaal verworven en lopen er gesprekken met de andere grondeigenaren. Grondeigendom is geen voorwaarde om te komen tot de gewenste gebiedsontwikkeling, het maakt het alleen makkelijker. Indien geen grondeigendom kan worden verkregen zal de gemeente op basis van anterieure overeenkomsten of anderszins met de grondeigenaren afspraken maken voor de deelontwikkelingen. Het gebied zal naar verwachting gefaseerd ontwikkeld worden waarbij urgenties worden meegewogen bij de volgorde van de deelontwikkelingen.

5.2 Stappenplan proces

Na de startnotitie zullen er een stedenbouwkundig plan, omgevingskwaliteitsplan en omgevingsplan opgesteld worden. Uit deze drie plannen zullen deelplannen volgen om de gebiedsontwikkeling gefaseerd te realiseren. Het omgevingsplan moet zijn vastgesteld door de raad uiterlijk 3 jaar na het onherroepelijk besluit WVG

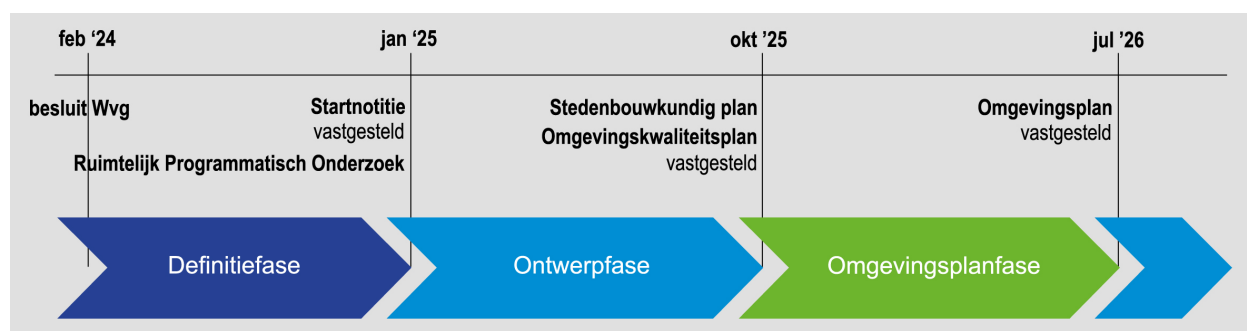
Onderhavige Startnotitie heeft na vaststelling een geldigheid van maximaal 3 jaar en wordt vervangen door het Stedenbouwkundige plan en Omgevingskwaliteitsplan zodra deze zijn vastgesteld.

5.3 Participatie

Tijdens het Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek en de totstandkoming van de startnotitie is gesproken met de huidige grondeigenaren/gebruikers in het gebied: Klimmendaal, Entrea Lindenhout, Prisma College, Ronald McDonald, LTA en Johanna kinderfonds. De eigenaren hebben hun visie op de ontwikkeling en hun ambities daarin kenbaar gemaakt en dit is als input opgenomen en gebruikt in het onderzoek en de startnotitie.

Naast de direct belanghebbende grondeigenaren, wordt ook de omgeving betrokken in de gebiedsontwikkeling. Hiervoor wordt het participatielevel bepaald aan de hand van de handreiking 'Betrekt de buurt bij uw bouwplan'. Het betreft hier een ontwikkeling van meer dan 50 woningen waarbij sprake is van een intensivering van het gebied dat zal leiden tot meer drukte in de omgeving. Het participatie-level komt volgens de richtlijn uit op 'gemiddeld' wat betekent dat betrokkenen kunnen meepraten en dat hun belangen worden meegewogen.

Zodra de startnotitie door de raad is vastgesteld, zullen betrokkenen worden geïnformeerd over het vervolgproces en hoe ze hierin kunnen participeren. Participeren kan bijvoorbeeld tijdens informatiebijeenkomsten waarin bewoners worden uitgenodigd om mee te denken en te reageren. Hiervan zal verslaglegging plaatsvinden. Daarnaast zullen andere middelen worden ingezet zoals: een bericht in de wijkkrant, nieuwsbrief, website of een (online) enquête. Bij de besluitvorming van de planuitwerkingen zal het college en de raad worden geïnformeerd over het doorlopen participatieproces en hoe de inhoudelijke inbreng van de betrokkenen is meegewogen.

Planning

Startnotitie

Westzijde Heijenoordseweg

vastgesteld: 26 februari 2025

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en opdracht

2. Analyse plangebied

3. Opgave voor het gebied vanuit de huidige kaders

4. Ruimtelijke en programmatische uitgangspunten

4.1 Het landschap is leidend

4.2 Gemengde inclusieve wijk met sociale cohesie

4.3 Mobiliteit

4.4 Duurzaamheid, Klimaatbestendigheid, Energie en Milieu

5. Ontwikkelproces

5.1 Ontwikkelstrategie

5.2 Stappenplan proces

5.3 Participatie

1. Aanleiding en opdracht

In de omgevingsvisie 2040 is vastgelegd dat het gebied westzijde Heijenoordseweg getransformeerd wordt naar een gemengd gebied met zorg, onderwijs en wonen dat zorgvuldig is ingepast in het landschap. Op 9 mei 2023 heeft het college besloten om de planontwikkeling te starten. Er heeft een Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek plaatsgevonden, dat aan de basis ligt van deze startnotitie.

In februari 2024 heeft de gemeenteraad een voorkeursrecht gevestigd op percelen aan de westzijde van de Heijenoordseweg. Dit geeft de gemeente meer grip op grondtransacties, voorkomt prijsopdrijvend effect en helpt bij het realiseren van gemeentelijke doelen. Er zijn gesprekken met verschillende eigenaren gaande, wat inmiddels heeft geleid tot de strategische aankoop van gebouwen en grond van Klimmendaal.

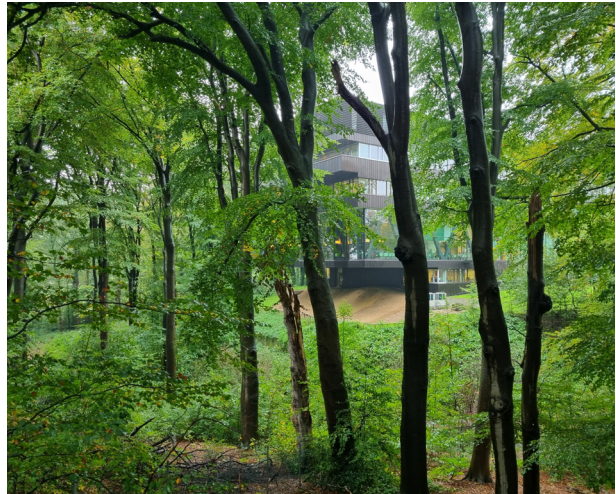

De Westzijde van de Heijenoordseweg vormt de overgang van het onbebouwde groene buitengebied in de westelijke groene wig van Arnhem

2. Analyse plangebied

Het plangebied westzijde Heijenoordseweg ligt aan de westrand van Arnhem, omgeven door het park Mariëndaal, de woonwijk Heijenoord en de zorginstelling Het Dorp en is goed bereikbaar binnen 10 minuten fietsen van het Centraal Station en de binnenstad. Het gebied kenmerkt zich door hoogteverschillen en een bosrijk karakter en vormt een belangrijke schakel in één van de groene wiggens van Arnhem.

Geologisch gezien is het gebied ontstaan tijdens de laatste ijstijden, met diepe dalen (slenken) als gevolg van smeltwater. Dit heeft invloed op de bodemsoorten en het watersysteem, met een flora en fauna die typerend zijn voor het (winter)eiken-beukenbos. Cultuurhistorisch maakt het plangebied deel uit van een zone van buitenplaatsen en landgoederen in Arnhem, waarbij de Heijenoordseweg sinds de 19e eeuw grotendeels ongewijzigd is gebleven, terwijl andere elementen van het

De Slenk vormt een krachtig landschappelijk element midden in het plangebied met een hoge ecologische waarde en spectaculaire zichten

voormalige landgoed zijn verdwenen. Sinds de jaren '50 is het gebied ontwikkeld door de Johannastichting voor kinderen met een anders werkend lichaam. Ook was de Johannastichting betrokken bij de oprichting van Het Dorp in 1962. De villa van Johanna Kinderfonds (Huis De Pasch) is een van de weinige historische panden in het gebied dat nog herinnert aan die tijd.

Momenteel bevinden zich in het plangebied diverse zorginstellingen en scholen: Klimmendaal, het Ronald McDonald huis, Entrea Lindenhout, Johanna Kinderfonds, de Heijenoordschool en het Prisma College. De instellingen zijn omheind en de natuurlijke hellingen zijn op veel plaatsen aangepast voor de huidige bebouwing.

Een aanzienlijk deel van de gebouwen van de instellingen voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd, staat leeg of wordt tijdelijk verhuurd. Uitzonderingen hierop zijn het hoofdgebouw van Klimmendaal waar het Ronald McDonald huis ook gevestigd is, het net gerealiseerde Prisma College en de villa van Johanna Kinderfonds. In het noordelijkste deel van het plangebied heeft Trebbe Leyten (LTA) het eigendom verkregen van de oude school Mariëndaal met als doel om dit gebied te ontwikkelen tot woningbouw.

De huidige eigenaren van de terreinen hebben aangegeven dat zij graag zien dat het gebied transformeert van een instellingenterrein naar een inclusieve wijk waar zorg en onderwijs worden gemengd met wonen. Zij zouden willen dat het gebied zich opent en beter doorwaadbaar is, dat er nog meer samenwerking is tussen de instellingen en dat voorzieningen worden gedeeld. In het Ruimtelijk Programmatisch Onderzoek is de visie van de huidige eigenaren op het gebied en hun eigen ambities daarbinnen, terug te lezen.

Waarderingskaart analyse

3. Opgave voor het gebied vanuit de huidige kaders

In de **Omgevingsvisie Arnhem 2040** is de koers bepaald voor de westzijde van de Heijenoordseweg. De reeds ingezette transformatie van het zorglandschap Het Dorp naar een combinatie van wonen en zorg wordt ook hier doorgezet. De vrijkomende ruimte op bestaande instellingsterreinen wordt benut, waarbij de ambities van zorg- en onderwijsinstellingen worden gecombineerd met het toevoegen van woningen om een inclusieve wijk te creëren. Landschappelijke waarde en ervaring staat daarbij voorop. Er wordt ingezet op versterking en doorontwikkeling van de landschapsstructuur. Slimme verdichting met behoud van het groene karakter en cultuurhistorische waarden en doorgaande wandel- en fietsroutes voor een betere verbinding tussen stad en buitengebied zijn daarbij van belang.

In de **Woonvisie Arnhem 2024-2029/2034** staat benoemd dat in elke wijk een gevarieerd woningaanbod moet zijn voor alle doelgroepen en ook voor de doorstroming binnen de wijk. In de Woonvisie wordt Heijenoord West aangeduid als een gebied waar de sociale huur ‘flink omhoog’ moet en waar voor nieuwbouwprojecten geldt dat tussen de 60% en 100% een sociale corporatiehuurwoning moet zijn. Hoe hoog het percentage per project exact dient te zijn hangt onder andere af in hoeverre het een geïsoleerde ligging betreft. Binnen grotere projecten vinden we een menging van meerdere categorieën woningen wenselijker dan bij kleinere. In het gebied Westzijde Heijenoordseweg wordt ingezet op 60% sociale huur. Er komt een gevarieerd woonaanbod voor alle doelgroepen en doorstroming wordt mogelijk gemaakt door kleinere 1-2 persoons woningen toe te voegen.

Het **Integraal Huisvestingsplan Onderwijs** Gemeente Arnhem (IHP) d.d. 21 dec. 2023 geeft aan dat in het plangebied een nieuwe school (Parcivalschool Noord) moet komen. Dit gebouw zal tevens een deel van de uitbreiding van het bestaande Prisma College huisvesten. De huidige Heijenoordschool wordt gesloopt en er komt nieuwbouw voor in de plaats. De schoolgebouwen worden als middelpunt van de wijk beschouwd, voor leerlingen en buurtgenoten. Ook wordt onderzocht of schoolgebouwen beter benut kunnen worden, tijdens en na schooltijd.

In de **Fietsagenda 2022-2025** d.d. 15 november 2022 is de fietsverbinding “Om de Noord” die ten zuiden van het plangebied komt te liggen, als prioriteit benoemd. De beoogde fietsstraat kan gaan functioneren als ruggengraat voor de ontsluiting van het plangebied voor fietsers en draagt daarmee bij aan de aantrekkelijkheid van het gebruik van de fiets en dringt tevens het autogebruik terug.

4. Ruimtelijke en programmatische uitgangspunten

Er zijn vier hoofduitgangspunten voor de ontwikkeling van het plangebied geformuleerd die gebaseerd zijn op de ruimtelijke en programmatische studie. De vier uitgangspunten staan in volgorde van belangrijkheid zodat bij een afweging van belangen in principe gekozen wordt volgens onderstaande hiërarchie.

4.1 Het landschap is leidend

Het bijzondere reliëfrijke en bosrijke landschap is een van de belangrijkste kwaliteiten van het plangebied en maakt onderdeel uit van de westelijke groene wig die bijna tot in het centrum rijkt. Binnen het projectgebied is de Slenk het meest krachtige en unieke landschapsonderdeel. Deze bestaande kwaliteiten worden benut en versterkt bij de ontwikkeling van het plangebied. Dit uitgangspunt is bepalend voor het laadvermogen van het plangebied en leidt tot een planconcept waarbij de footprint van de bebouwing en de hoeveelheid verharding, zoveel mogelijk worden beperkt; de gebouwen zijn te gast in het unieke landschap.

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- Binnen het gebied staat de Slenk centraal. Rond de slenk wordt bebouwing en andere ingrepen vermeden om dit bijzondere landschap te beschermen en beleefbaar te maken.
- Daarnaast wordt een centrale bosweide gecreëerd als ontmoetingsplek, waaraan zoveel mogelijk de maatschappelijke functies van de bebouwing worden gesitueerd. Uitzondering kan hier o.a. het speelplein zijn tussen de twee scholen vanwege het hoogteverschil. Dit zal bij verdere uitwerking nader onderzocht moeten worden.
- Het plan benadrukt de aanwezigheid van het bos en bij de uitwerking van de gebouwen staat de bosbeleving van de gebruiker centraal. Bebouwing wordt geconcentreerd in gebieden waar nu weinig of geen bomen staan. Waar mogelijk wordt het oorspronkelijke landschap hersteld.
- Er wordt gestreefd naar versterking van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het bos en ecologische verbindingen waardoor de omliggende gebieden zoals Het Dorp en Mariëndaal worden beschermd en verbeterd. De natuur en het landschap staan centraal; gebouwen worden gezien als ‘te gast’ en moeten harmonieus aansluiten bij de krachtige volumes van Klimmendaal, Prisma College.
- Deze krachtige gebouwen hebben bouwhoogtes tot onder de boomkruinen op een enkele uitzondering na. Binnen deze volumes wordt zo veel mogelijk de eigen parkeerbehoefte opgelost en daarbij wordt slim

Rood-Groen balans in huidige situatie

gebruik gemaakt van het aanwezige hoogteverschil.

- Verstedelijking van het gebied wordt zoveel mogelijk op bestaande bouwvlakken ingepast waarbij het totaal aan verharding (bebouwing, wegen en parkeervelden) niet toeneemt.

4.2 Gemengde inclusieve wijk met sociale cohesie

De huidige zorg- en onderwijsinstellingen willen integraal onderdeel uitmaken van de maatschappij, van een wijk in plaats van de afgezonderde ligging nu. Deze transformatie naar geïntegreerde woonzorgwijken is onderdeel van het gemeentelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en Woonvisie. Samen met de woningbouwopgave en vernieuwingsbehoefte vanuit zorg en onderwijs, ligt hier een kans om het gebied te transformeren naar een inclusieve wijk.

Het plangebied zal een mix van maatschappelijke functies en diverse woningtypes voor verschillende doelgroepen bevatten, wat het bestaande zorg- en onderwijsprogramma aanvult. Voorgenomen ontwikkelingen van de bestaande instellingen:

- Revalidatiecentrum Klimmendaal: huidige gebouw A blijft, andere gebouwen worden gesloopt
- Prisma College: wordt uitgebreid
- Jeugdzorg Entrea Lindenhout: sloopt bestaande panden en nieuwbouw van de eigen kantoorfuncties en enkele woningen in het plangebied
- Ronald McDonald: wenst uitbreiding en nieuwbouw in de nabijheid van Klimmendaal
- Heijenoordschool: sloopt bestaande panden, nieuwbouw op huidige locatie aan de oostzijde
- Johanna Kinderfonds: Johanna Kinderfonds is voornemens om het gebied te verlaten. De Villa

Rood-Groen balans in nieuwe situatie

willen we voor het gebied behouden vanwege de cultuurhistorische verwijzing en vanwege de kansen die het biedt voor een publieksfunctie.

Daarnaast komt er nieuw programma:

- Parcival school in combinatie met de uitbreiding van het Prisma College
- Woningen (ca. 500 tot 600 woningen van gemiddeld 90 m2 bvo)
 - 66% betaalbaar waarvan 60% sociale huur en 6% sociale koop
 - 34% vrije sector

In een gemengd programma voor verschillende doelgroepen waaronder een aanzienlijk deel 1-2 persoons huishoudens en beperkt aantal gezinswoningen. Bij de uitwerking wordt onderzocht of en hoe ruimte kan worden geboden aan groepen met specifieke woonwensen conform de nota Wonen en Zorg en collectieve woonvormen.

Het totaal aantal toe te voegen woningen is een resultante van een aantal uitgangspunten: het totaal aan verharding mag niet toenemen, bouwen tot onder de boomkruinen op een enkele uitzondering na, de gemiddelde grootte van de woning, de vigerende parkeernorm, het parkeren op maaiveld onder dek en de benodigde ruimte voor overige toe te voegen functies.

Vanwege het gekozen programma met daarin relatief veel sociale huur in combinatie met de onderwijs en zorgfuncties, is het van belang dat er een sterke ruimtelijke structuur ligt die in staat is een sterke wijk met een goede sociale cohesie te maken. De inrichting van de openbare ruimte en het ontwerp van de gebouwen moeten bijdragen aan een gezonde leefomgeving. De ervaring van de

Planconcept Westzijde Heijenoordseweg

aanwezige natuur mag juist maximaal zijn, de belasting van de natuur minimaal. De menging en clustering van functies moet zorgvuldig gebeuren voor een balans tussen levendigheid en rust. Voor de toekomstbestendigheid van de nieuwe gebouwen is flexibiliteit in gebruik en ruimtereserveringen voor groei of aanvullende voorzieningen essentieel.

Op gebiedsniveau kan de sociale cohesie worden versterkt door:

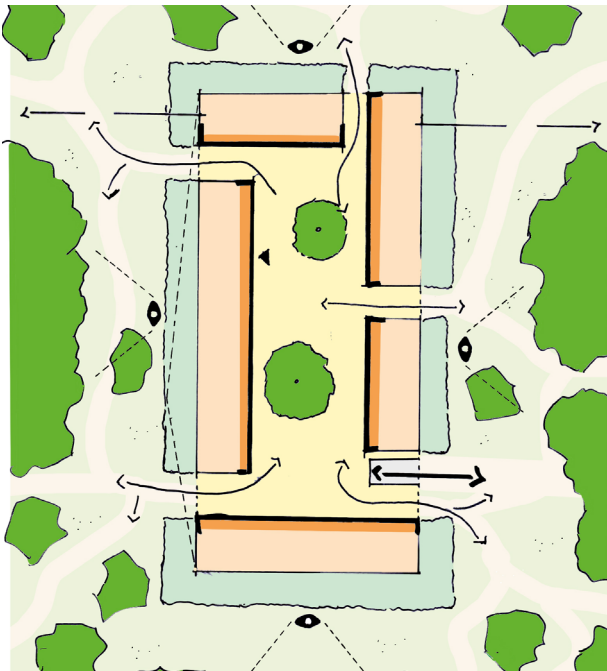
- **Integratie van onderwijs, zorg en wonen** door hoofdentrees te situeren in gemeenschappelijke zones of pleinen.
- **Toegankelijke sociale en aantrekkelijke langzaamverkeersroutes** die langs meerdere gebouwen lopen en verbindingen maken met omliggende gebieden zoals Mariëndaal, Het Dorp en Heijenoord, voor zowel praktische routes als recreatieve ommetjes. Over de slenk een voetgangersbrug realiseren die de deelgebieden met elkaar verbindt zonder de ecologisch waardevolle slenk te verstoren.
- **Inclusieve ontmoetingsplekken** in het bos te realiseren, met speel- en beweegmogelijkheden. Ruimtes voor zowel levendigheid als rust, rekening houdend met de behoefte van verschillende doelgroepen en het beschermen van ecologische waarden.
- **Gemeenschappelijke voorzieningen** te delen tussen woonbuurten, zorgvoorzieningen en scholen, zoals speelplaatsen, parkeerplaatsen, en vergaderplekken, waarbij aandacht is voor geluidsoverlast (onderzoek of Villa een publieksfunctie kan zijn zoals een koffiehuis of werkplek).

Op gebouwniveau kan de sociale cohesie worden versterkt door:

- **Diverse bouwblokken.** Die huishoudens van diverse doelgroepen en woningtypes huisvesten (mix sociaal en vrije sector) met binnenhoven waarin de entrees van de woningen uitkomen met ruimte voor ontmoeting en spel, rekening houdend met groen, bezonning en geluidsoverlast. Met een duidelijke overgang tussen openbaar- en privé. Prive buitenruimtes en erfafscheidingen worden mee ontworpen en maken onderdeel uit van de bouwblokken.
- **Gedeelde voorzieningen** zoals (fiets)bergingen, parkeerplekken en faciliteiten als een wasruimte of eventueel gastenverblijf t.b.v. kleinere woningen of collectieve woonvormen.

Naast de harde kant van gebiedsontwikkeling is het ook van belang de zachte kant goed in te vullen. Dit vergt voortdurende inzet van de betrokken partijen door te delen en samen te werken. Enkele belangrijke aspecten zijn:

- **Openstellen school-speelplaatsen** voor de wijk
- **Integratie van maatschappelijke functies** in de wijk, zoals:
 - Openstellen gebouwen voor wijkbewoners (vergaderlokalen/sportzalen school, restaurant Klimmendaal etc.)
 - Stageplekken van de scholen in de wijk (Klimmendaal, Villa, schoonmaak wijk etc.)
 - Gemeenschappelijke voorzieningen in de Villa ((repair)café, buurthuis, etc.)
- **Opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk** tussen bewoners, instellingen en scholen in de buurt.

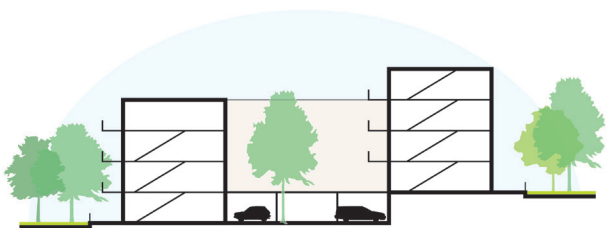

Een collectieve autovrije leefruimte op een verhoogd parkeerdek met zicht op de publieke groenzone

4.3 Mobiliteit

Voor de mobiliteit in het gebied ligt de focus op het terugdringen van autoverkeer en het stimuleren van voetgangers- en fietsverkeer, volgens het STOMP-principe. De nabijheid van het centraal station en de binnenstad (slechts op 10 minuten fietsen) ondersteunt dit uitgangspunt. De hoogteverschillen zijn daarbij een uitdaging om het gebied voor iedereen toegankelijk te krijgen.

Het doel is een aantrekkelijk wandel- en fietsgebied te realiseren met doorgaande recreatieve wandelverbindingen van oost naar west en van noord naar zuid door het plangebied. Fietsroutes worden aangetakt op de nog te realiseren oost-west fietsroute "Om de Noord", die net ten zuiden van het plangebied komt te liggen. De fiets en de voetganger staan op één en de auto is te gast.

Het hoogteverschil benutten om parkeeroplossingen te integreren uit het zicht

De auto wordt ontmoedigd, maar is ook minder aanwezig in de wijk. Dit wordt bereikt door directe ontsluitingen vanaf de Heijenoordseweg. Gezocht wordt naar slimme oplossingen voor het halen en brengen bij scholen en de overige logistiek rondom de voorzieningen. In het ruimtelijk programmatische onderzoek is gerekend met een lagere parkeernorm (1,1 voor de vrije sector en 0,8 voor sociale huur). In de vervolguutwerkingen gaan we uit van de dan geldende norm en dat er zoveel mogelijk dubbelgebruik wordt toegepast. Als uitgangspunt en randvoorwaarde voor de ontwikkeling geldt dat bij realisatie in de omgeving parkeerregulering is ingevoerd. Ook zorgen we dat er voldoende alternatieven voor de auto zijn: goede OV-verbindingen en extra inzet op het faciliteren van de fietser. Voor het fietsparkeren wordt extra ruimte gereserveerd in centrale ruimtes nabij entrees van woningen en voorzieningen.

4.4 Duurzaamheid, klimaatbestendigheid, energie en milieu

Ten aanzien van duurzaamheid, klimaatbestendigheid, energie en milieu is de wereld nog sterk aan het veranderen. Om nog ruimte te hebben om te bepalen wat het beste is voor dit gebied worden de uitgangspunten op dit vlak, slechts op hoofdlijnen geformuleerd:

- **Klimaatbestendige en onderhoudsarme inrichting** van de openbare ruimte.
- **Waterretentie** op groenblauwe daken en terrassenlandschap.
- **Duurzame energiesystemen** waarbij bij voorkeur ingezet wordt op collectieve systemen die in pandig worden opgelost en waarvoor ruimtereserveringen worden gemaakt.
- **Circulaire bouw** conform geldend beleid met voorkeur voor bio-based en lichte, demontabele constructies voor parkeerdekken.

4.5 Omgevingskwaliteit

Gezien de bijzondere ligging van het project, geldt voor het op te stellen Omgevingskwaliteitsplan een hoger dan gebruikelijk ambitieniveau voor zowel gebouwen als openbare ruimte en groen. Gezien de druk op de kosten, wordt dit ambitieniveau niet bereikt door hoge budgetten en exclusieve materialen maar door het vroegtijdig en integraal inzetten van ontwerpkracht. Innovatieve en ongebruikelijke ontwerpoplossingen moeten leiden tot een specifiek ontwerp voor deze plek met een uitzonderlijke kwaliteit voor zowel het sociale als het commerciële woonprogramma.

5. Ontwikkelproces

5.1 Ontwikkelstrategie

Eerder is besloten om WVG (Wet Voorkeursrecht Gemeenten) te vestigen (februari '24) en om als gemeente in te zetten op strategische verwerving van gronden in dit gebied. Met grondeigendom heeft de gemeente meer regie op de gebiedsontwikkeling en maakt het behalen van gemeentelijke doelen makkelijker. Inmiddels is een deel van het terrein en gebouwen van Klimmendaal verworven en lopen er gesprekken met de andere grondeigenaren. Grondeigendom is geen voorwaarde om te komen tot de gewenste gebiedsontwikkeling, het maakt het alleen makkelijker. Indien geen grondeigendom kan worden verkregen zal de gemeente op basis van anterieure overeenkomsten of anderszins met de grondeigenaren afspraken maken voor de deelontwikkelingen. Het gebied zal naar verwachting gefaseerd ontwikkeld worden waarbij urgenties worden meegewogen bij de volgorde van de deelontwikkelingen.

5.2 Stappenplan proces

Na de startnotitie zullen er een stedenbouwkundigplan, omgevingskwaliteitsplan en omgevingsplan opgesteld worden. Uit deze drie plannen zullen deelplannen volgen om de gebiedsontwikkeling gefaseerd te realiseren. Het omgevingsplan moet zijn vastgesteld door de raad uiterlijk 3 jaar na het onherroepelijk besluit WVG

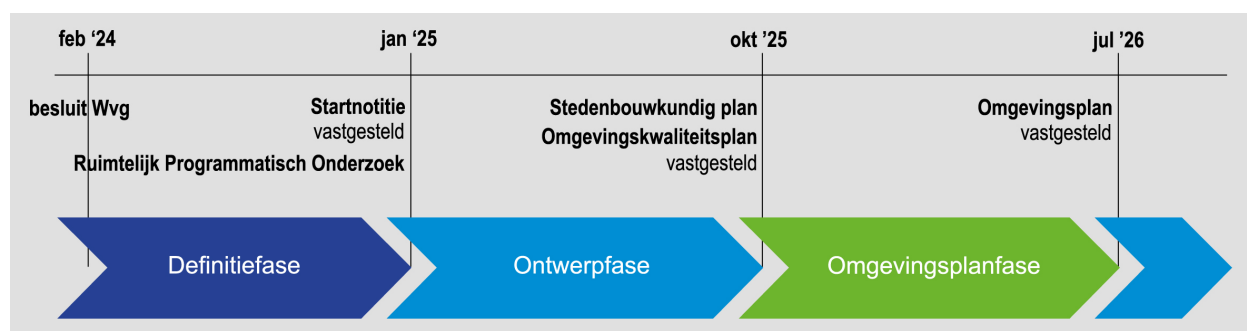
Onderhavige Startnotitie heeft na vaststelling een geldigheid van maximaal 3 jaar en wordt vervangen door het Stedenbouwkundige plan en Omgevingskwaliteitsplan zodra deze zijn vastgesteld.

5.3 Participatie

Tijdens het Ruimtelijk en Programmatisch Onderzoek en de totstandkoming van de startnotitie is gesproken met de huidige grondeigenaren/gebruikers in het gebied: Klimmendaal, Entrea Lindenhout, Prisma College, Ronald McDonald, LTA en Johanna kinderfonds. De eigenaren hebben hun visie op de ontwikkeling en hun ambities daarin kenbaar gemaakt en dit is als input opgenomen en gebruikt in het onderzoek en de startnotitie.

Naast de direct belanghebbende grondeigenaren, wordt ook de omgeving betrokken in de gebiedsontwikkeling. Hiervoor wordt het participatielevel bepaald aan de hand van de handreiking 'Betrekt de buurt bij uw bouwplan'. Het betreft hier een ontwikkeling van meer dan 50 woningen waarbij sprake is van een intensivering van het gebied dat zal leiden tot meer drukte in de omgeving. Het participatie-level komt volgens de richtlijn uit op 'gemiddeld' wat betekent dat betrokkenen kunnen meepraten en dat hun belangen worden meegewogen.

Zodra de startnotitie door de raad is vastgesteld, zullen betrokkenen worden geïnformeerd over het vervolgproces en hoe ze hierin kunnen participeren. Participeren kan bijvoorbeeld tijdens informatiebijeenkomsten waarin bewoners worden uitgenodigd om mee te denken en te reageren. Hiervan zal verslaglegging plaatsvinden. Daarnaast zullen andere middelen worden ingezet zoals: een bericht in de wijkkrant, nieuwsbrief, website of een (online) enquête. Bij de besluitvorming van de planuitwerkingen zal het college en de raad worden geïnformeerd over het doorlopen participatieproces en hoe de inhoudelijke inbreng van de betrokkenen is meegewogen.

Planning

RUIMTELIJK & PROGRAMMATISCH ONDERZOEK

**Heijenoordseweg
Arnhem**

November, 2024

1	Beleid	
1.1	Plangebied binnen de stad Arnhem	08
1.2	Natuur en landschap	10
1.3	Bereikbaarheid	14
2	Gebiedsgenese	
2.1	Landschappelijke opbouw	18
2.2	Historie en ontwikkeling	20
2.3	Cultuurhistorisch rijkdom	22
2.4	Conclusie gebiedsgenese	26
3	Ruimtelijk programmatische analyse	
3.1	Ruimtelijke analyse Heijenoordseweg	30
3.2	Mobiliteit	32
3.3	Hoogte verschillen	33
3.4	Programma	34
3.5	Ons Dorp	38
3.6	Waardering	39
3.7	Conclusie ruimtelijke programmatische analyse	41
4	Ruimtelijk en programmatische uitgangspunten	
4.1	Uitgangspunten voor ontwerp	44
4.2	Uitgangspunt 1 - Verbindende bosweide	46
4.3	Uitgangspunt 2 - Krachtige stedelijke bouwblokken	48
4.4	Uitgangspunt 3 - Benutting condities	50
4.5	Uitgangspunt 4 - Voorzieningen centraal	52
4.6	Uitgangspunt 5 - Ruimte voor voetganger en fietser	54
4.7	Uitgangspunt 6 - Heijenoordseweg afwaarderen	56
4.8	Uitgangspunt 7 - Bevorderen sociale cohesie	58
4.9	Uitgangspunt 8 - Natuurinclusief bouwen, versterken natuurwaarden	60
4.10	Uitgangspunt 9 - Gebruik hoogteverschillen	62
4.11	Uitgangspunt 10 - Telmodel bebouwing en parkeren in bosrijk omgeving	64

PLANGEBIED & OPGAVE

Het te ontwikkelen plangebied vormt de overgang van het onbebouwde groene buitengebied aan de westzijde van Arnhem en andere bebouwde gebieden zoals Het Dorp ten oosten van het plangebied. Het plangebied wordt begrensd door de Amsterdamseweg aan de noordzijde en het spoor aan de zuidzijde.

PARK
ZYPENDAAL

KLARENBEK

SONSBEEK
PARK

ONS DORP

AMSTERDAMSEWEG

ARNHEM
CENTRAAL

CENTRUM
GEBIED

NEDERRIJN

ELDENSEWEG

NIJMEEGSEWEG

BELEID

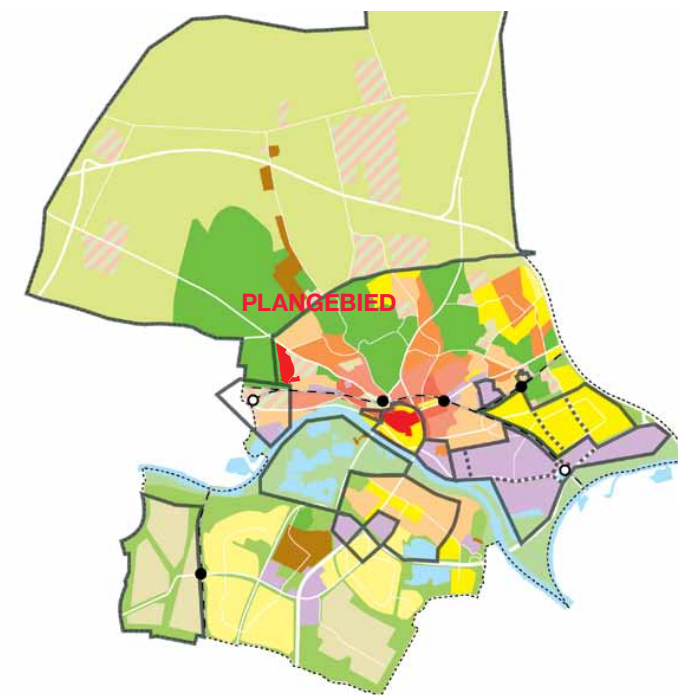
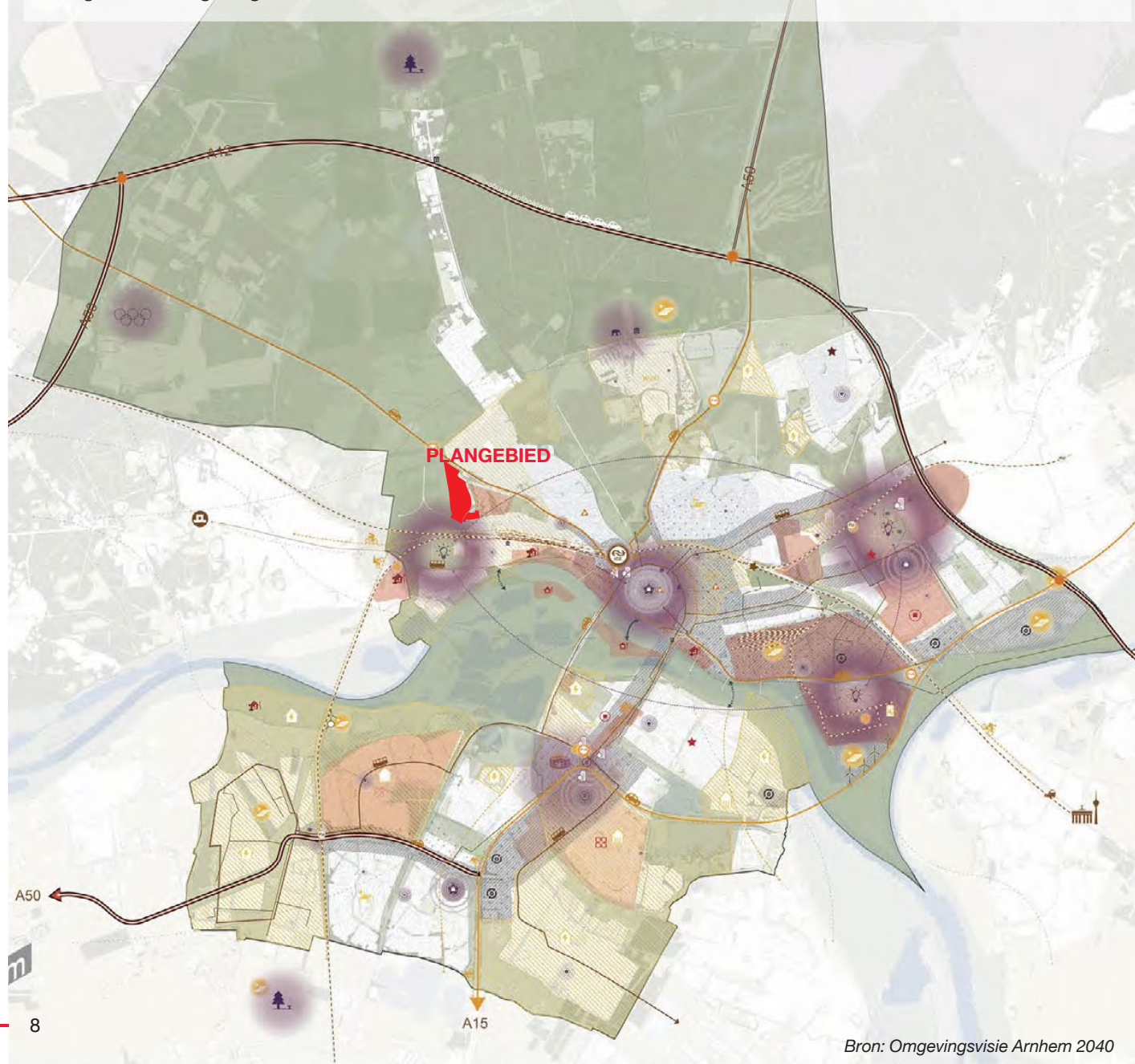

Eiken-beukenbos typerend voor de groenstructuur binnen het gebied

1.1

PLANGEBIED BINNEN DE STAD ARNHEM

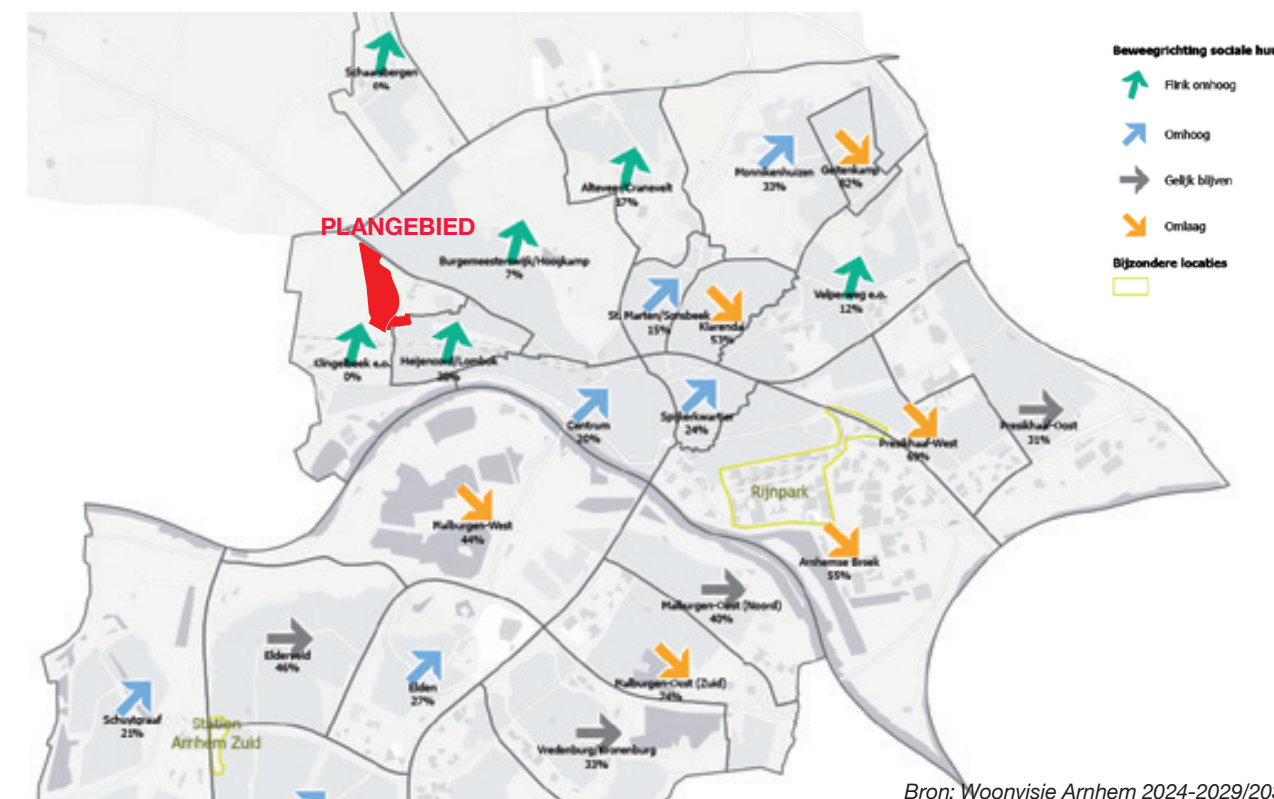
Voor Arnhem is kort geleden de omgevingsvisie Arnhem 2040 vastgesteld, waarin het ruimtelijk beleid op hoofdlijnen voor Arnhem is vastgelegd. Uit de omgevingsvisie en andere beleidsstukken komt het plangebied Heijenoordseweg naar voren als een belangrijke schakel tussen (binnen) stad en de hoogwaardige bosrijke omgeving ten westen van Arnhem. Het plangebied, "aan de westzijde van de Heijenoordseweg liggen zorgterreinen die een landschappelijke verbinding vormen met Het Dorp en die kansen bieden voor woon-zorg combinaties." ingezette transformatie van het zorglandschap Het Dorp naar een combinatie van wonen en zorg zetten we door. Daarbij verkennen we ook de kansen die er liggen voor de instellingsterreinen aan de westzijde van de Heijenoordseweg. Om te zorgen dat ontwikkelingen van toegevoegde waarde zijn voor het gebied bekijken we deze in samenhang." "Daarbij willen we ook de kansen verkennen die er liggen voor de terreinen aan de westzijde van de Heijenoordseweg. Omdat we streven naar een gevarieerd woningaanbod in diverse woonwijken, zetten we in op bouwen voor de doorstroming en sociale woningbouw." Omgevingsvisie Arnhem 2040, 2023.

Bron: Structuurvisie Arnhem 2020 - 2040

Verbindend ruimtelijk milieu

Het plangebied wordt getypeerd als 'verspreide bebouwing in het groen'; met vooral zorginstellingen in bosrijk gebied. Ten westen en (deels) ten oosten van het plangebied ligt het milieu gedefinieerd als 'stad van groene weelde (de oude landgoederen)', en ten noorden en zuiden wordt aangesloten op 'stad van tuinwijk en landschap (1930-1940)' en 'stad van tuindorp en villapark' (1905-1930). Het plangebied fungeert met de 'verspreide bebouwing in het groen' dus als schakel tussen het bosrijke en het meer stedelijke milieu.

Beweegrichting sociale huur per wijk

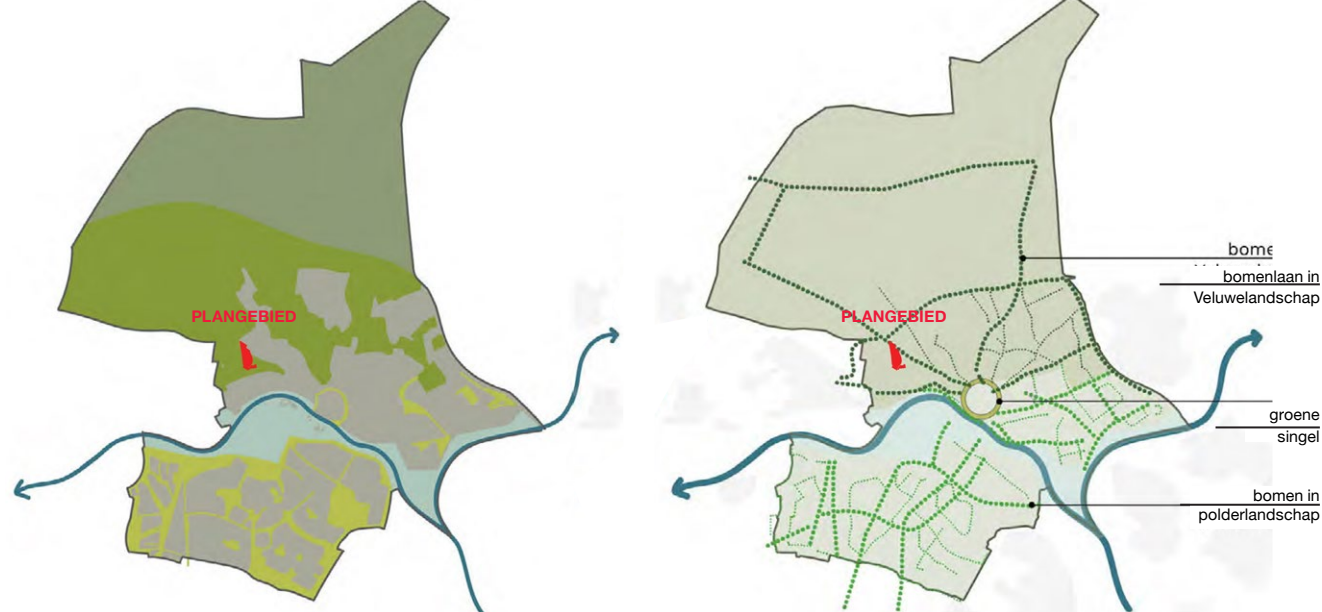
Per wijk heeft de gemeente beleid vastgesteld voor wat betreft sociale huur in de stad; met een indicatie van de programmatische insteek voor sociale huur- en koopwoningen binnen nieuwe woningbouwprojecten. Voor dit project is de ambitie om minimaal 60% sociale huur- en koopwoningen te realiseren.

1.2

NATUUR EN LANDSCHAP

Bestaand groen karakteriseert Arnhem en wordt verbonden

In Arnhem worden de bestaande groene gebieden in en rondom Arnhem gekoesterd en beschermd, en behouden als Groen-Blauwe vlakken een belangrijke rol in de leefbaarheid en identiteit van de stad. Met lange doorlopende Groen-Blauwe lijnen worden deze gebieden met elkaar verbonden voor mens en dier.

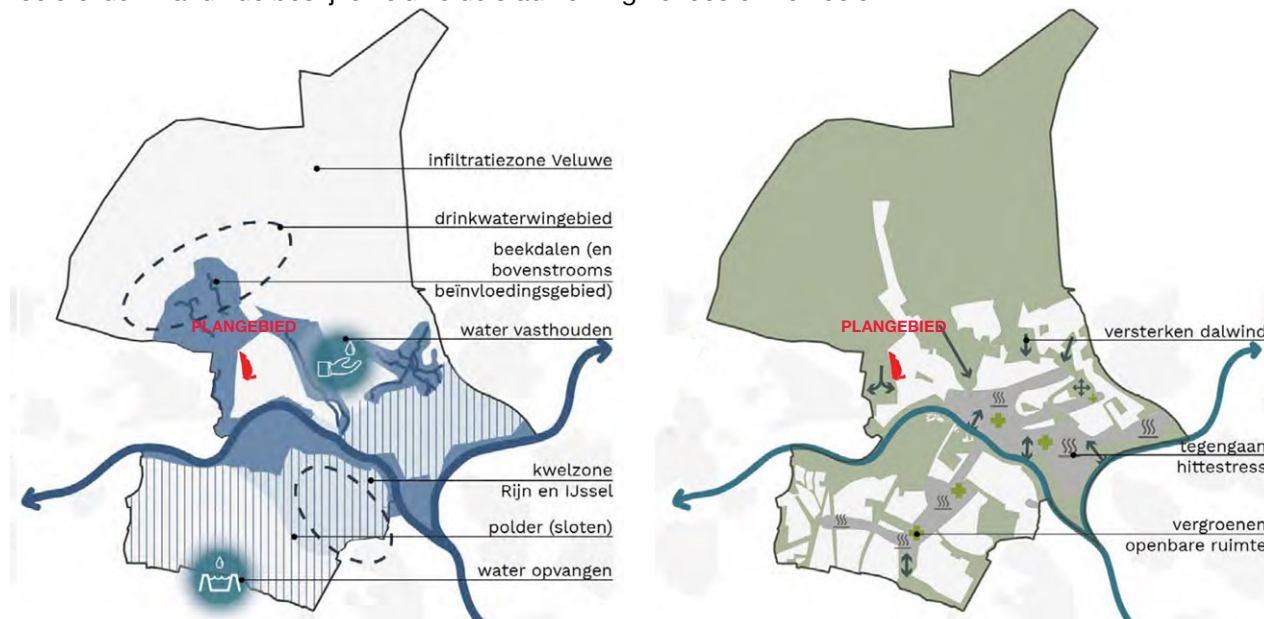

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Groen-Blauwe vlakken

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Groen-Blauwe lijnen

Water en hittestress in Arnhem

Het plangebied is een onderdeel van het beïnvloedingsgebied van de beekdalen en is met zijn zandige ondergrond een ideaal gebied om hemelwater op te vangen en te bergen. Tijdens warme zomers kan de koelere lucht vanuit de bosrijke Veluwe de stad richting het oosten verkoelen.

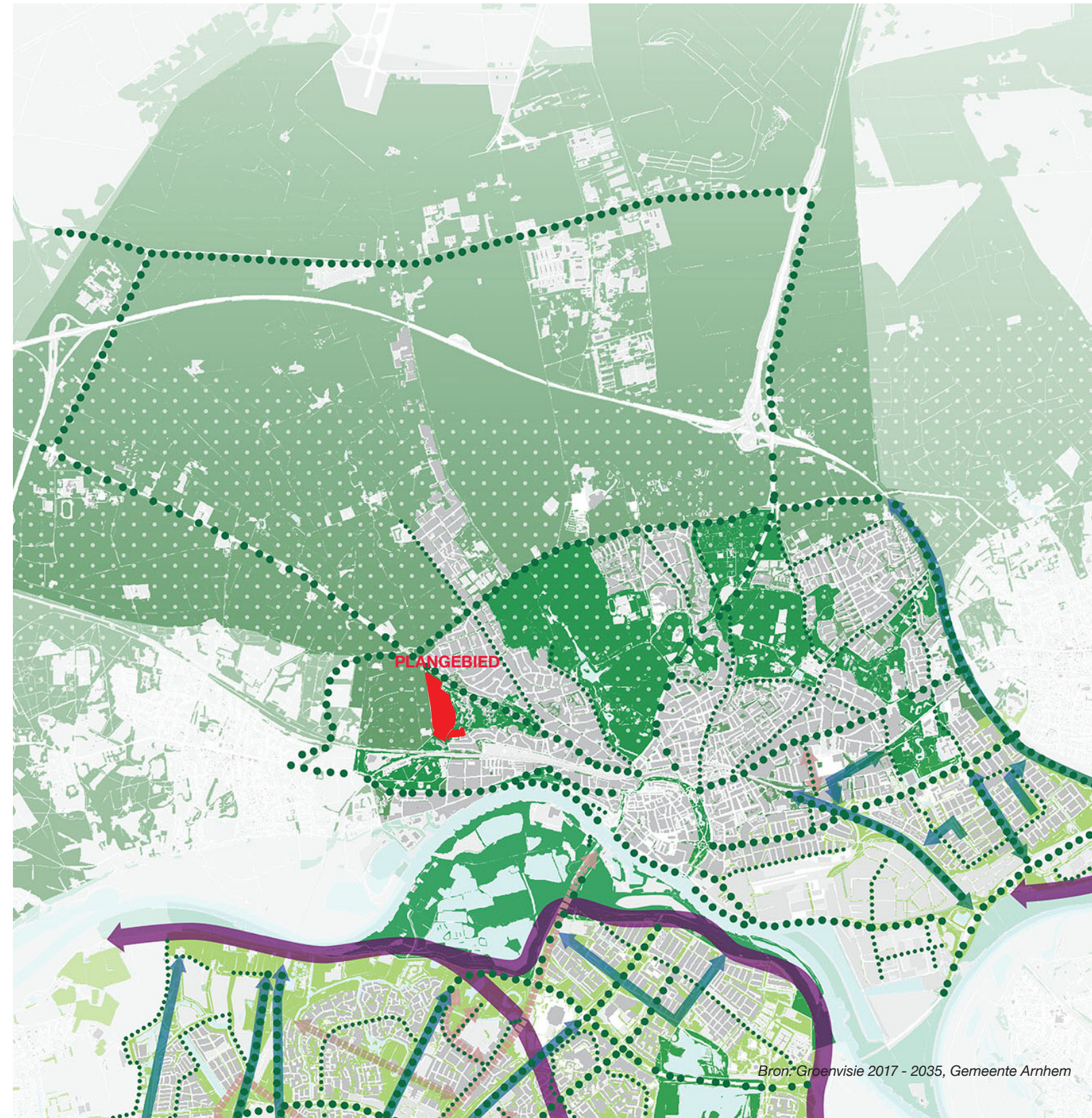

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Water

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Hittestress

Groenvisie Gemeente Arnhem

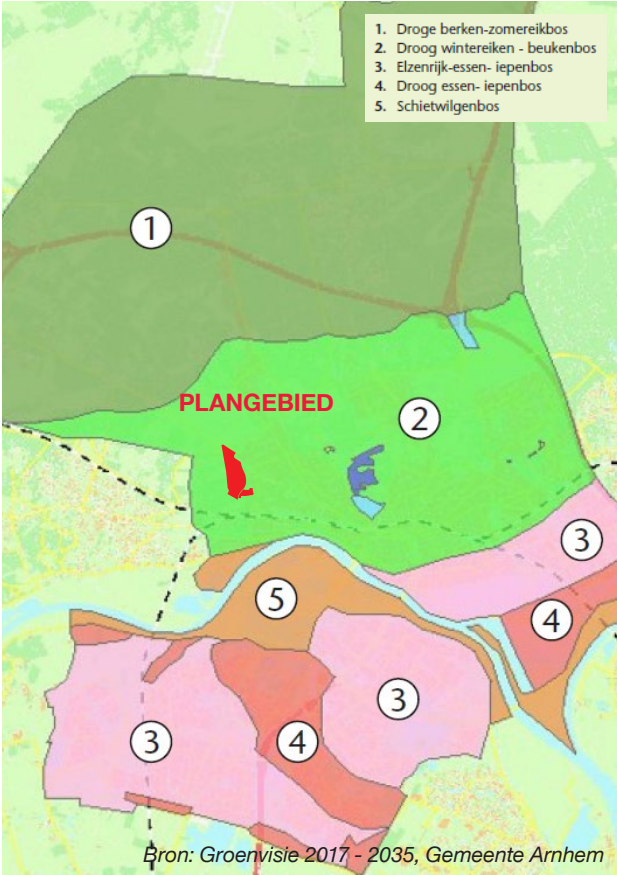
Het plangebied grenst aan de westzijde aan een gebied aangeduid als de 'gradiënt Geldersch Arcadië'; het groen in het plangebied zelf wordt omschreven als te behouden en versterken 'stadspark'. Daarnaast is er ten noorden van het plangebied een te behouden en versterken bomenrij (Amsterdamseweg) die onderdeel vormt van de groene hoofdstructuur die de bosrijke omgeving verbindt met de stad.

Bron: Groenvisie 2017 - 2035, Gemeente Arnhem

Potentiële Natuurlijke Vegetatie

De potentiële natuurlijke vegetatie (PNV) is de vegetatie die ontstaat als de mens niet zou ingrijpen. Vanwege de droge zandgrond is de PNV hier volgens de Groenvisie een droog Wintereiken-Beukenbos, met voornamelijk Wintereik & Haagbeuk, met in mindere mate Ratelpopulier, Zoete kers, Zomereik en Winterlinde. Aangevuld met de struiken; Hazelaar, Hulst, Kampergoelie, Wilde liguster, Wilde appel, Vuilboom, Bergvlier en Lijsterbes. Het gemeentelijk beheer is erop gericht om de bestaande bosrijke kwaliteit te behouden. Het groene 'bosrijke' karakter is een natuurlijk gevormde situatie, met voornamelijk beuken en eiken, zoals de PNV aangeeft.

Bestaande bomen zoveel mogelijk behouden

In dit bosrijke gebied bevinden zich ook enkele lanen van zowel beuken- als eikenbomen. In de Groenvisie is opgenomen:

- De niet verplaatsbare, rijke en mooie landschappelijke structuren en cultuurhistorische terreinen en lanen blijven behouden en worden versterkt.
- Groen blijft groen, volgens de Arnhemse regels van de groencompensatie 2017.

In het Bomenplan van de gemeente Arnhem wordt dit o.a. aangevuld met het inzetten op Boominclusief ontwerpen.

Ecologische verbindingen

Natura 2000

Aan de westzijde van Arnhem ligt een grote groene uitloper van de veluwe, met veel natuurwaarden en talloze recreatieve mogelijkheden. De gehele uitloper is aangeduid als Natura 2000 gebied. De aanwezigheid van Natura 2000 gebied zorgt voor een unieke leefomgeving met de natuur in de "achtertuin". Bij de ontwikkeling wordt de kwetsbare natuur gerespecteerd.

Fauna waarnemingen

In het plangebied komen diverse soorten voor: vleermuizen, vogels en zoogdieren (bv eekhoorns, egels en vossen). In de groenvisie wordt aangegeven dat Arnhem een natuurvriendelijke stad wil zijn waarin "de leefgebieden van inheemse soorten in en om de stad zijn versterkt".

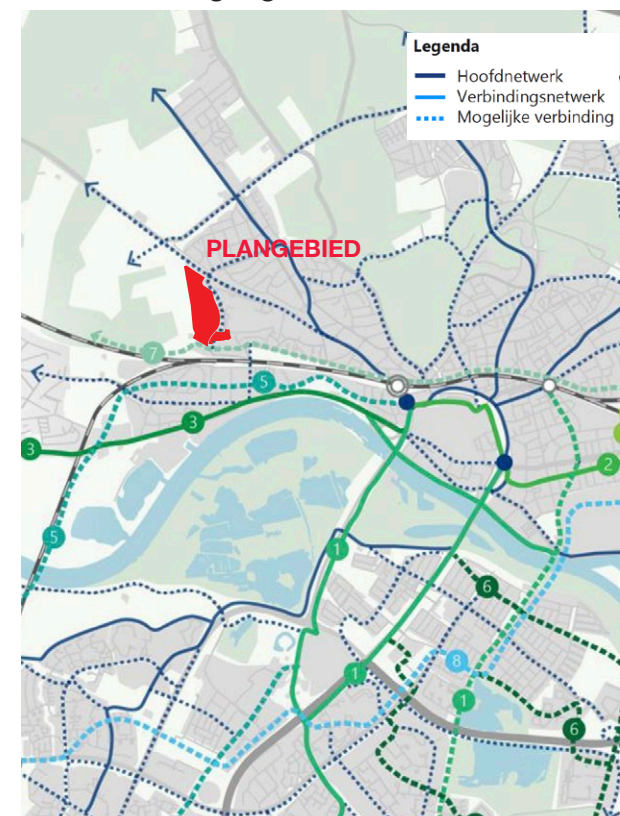
1.3

BEREIKBAARHEID

Gewenste mobiliteitsnetwerken vanuit de gemeente

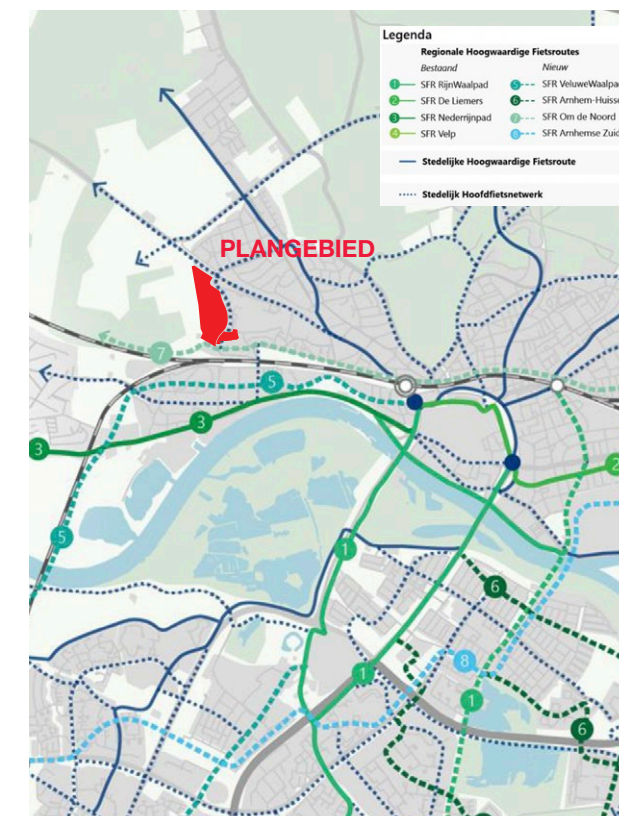
Binnen het concept Duurzaam Mobiliteits Plan (DMP) dat ter besluitvorming voorligt in de raad, is het plangebied aangeduid als gebiedstype B, met 'een breed aanbod van vervoerswijzen, ruim baan voor de fiets'. Binnen het plangebied is alleen de Heijenoordseweg aangeduid als belangrijke route voor voetganger, fietser, auto (30 km/uur) & OV. Daarnaast wordt ten Noord-westen van het plangebied een 'Stadsrand Hub' gepland: Arnhem West; een grote overstap-locatie om autoverkeer af te vangen aan de rand van de stad. Zij kunnen ter plekke gebruik maken van voorzieningen en overstappen op de bus of (deel)fiets. Gemeente gaat onderzoeken of het mogelijk is om rond de Oranjebrug voor het autoverkeer selectieve toegang toe te passen om het doorgaande verkeer te weren en daarmee de wijk te ontlasten. In de huidige situatie en in het beleid is binnen het plangebied geen infrastructuur opgenomen voor langzaam verkeer in oost-westelijke richting. Maar dit zou mensen vanuit het plangebied en oostelijk daarvan wel de mogelijkheid geven om de stad uit te wandelen en fietsen, richting het bosrijke gebied ten westen van Arnhem. De gemeente Arnhem onderzoekt daarnaast de mogelijkheid voor een oost-west fietsroute (Om de Noord) die onderlangs het plangebied loopt.

Gewenst voetgangernetwerk

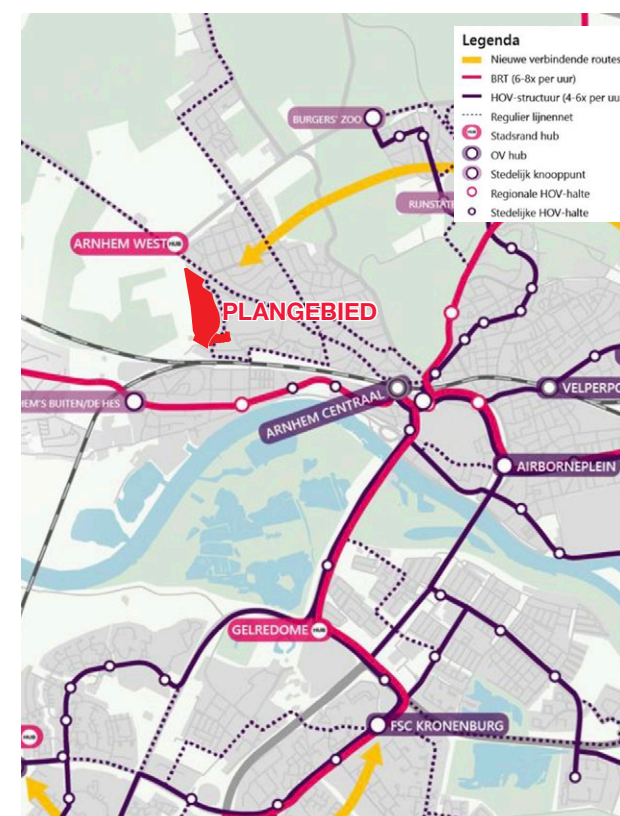
Bron: Duurzaam mobiliteitsplan Arnhem

Gewenst fietsnetwerk

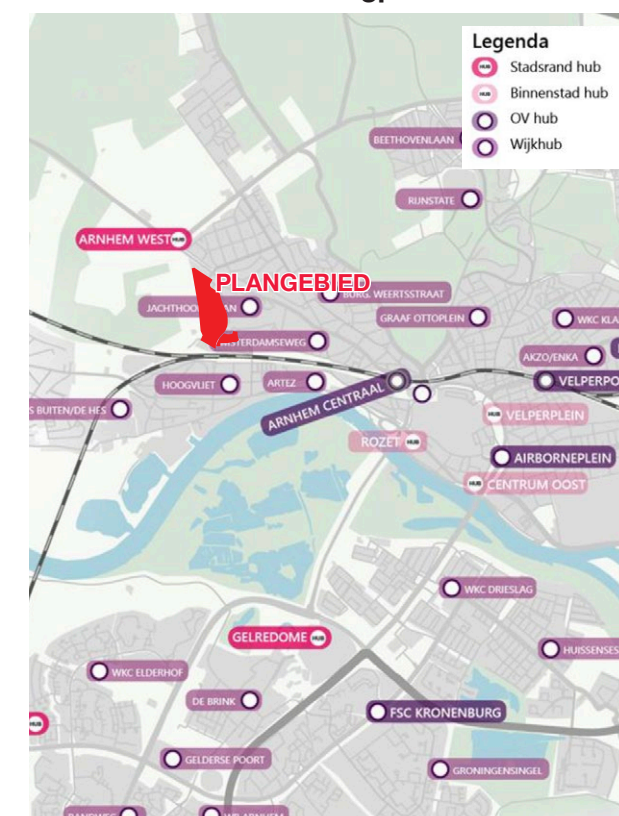
Bron: Duurzaam mobiliteitsplan Arnhem

Gewenst busnetwerk

Bron: Duurzaam mobiliteitsplan Arnhem

Indicatieve hubs/overslagpunt

Bron: Duurzaam mobiliteitsplan Arnhem

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Bewegen en ontmoeten

GEBIEDSGENESE

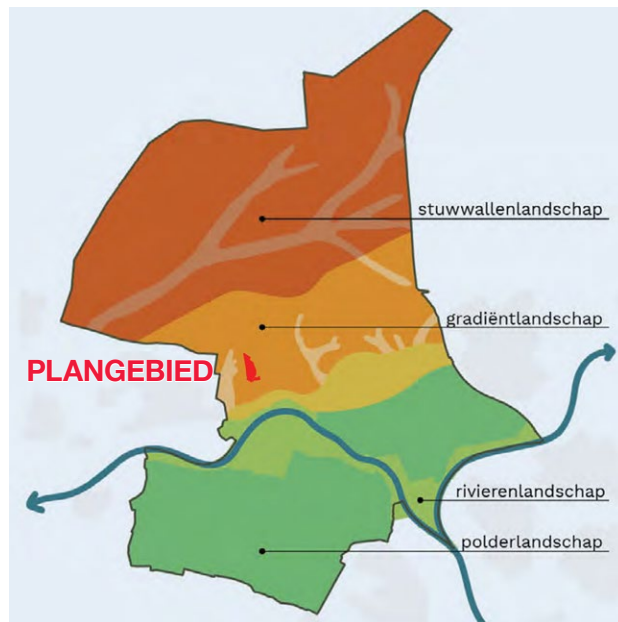
Uitzicht over de glooiende akker ten Westen van
het plangebied

2.1 LANDSCHAPPELIJKE OPBOUW

Het landschap aan deze Noord-west zijde van Arnhem is vrij bijzonder binnen Nederland vanwege de relatief grote hoogteverschillen. De landschappelijke vorming van het gebied zoals dat gedurende het pleistoceen heeft plaatsgevonden, is nog steeds intact. Bij de ontwikkeling van bebouwing in het plangebied is de oorspronkelijke constante hellingshoek aangepast tot verschillende terrassen met steilranden daartussen. Maar over het algemeen is de oorspong van dit landschap nog goed zichtbaar en beleefbaar. De bodemsoort en het watersysteem zijn het directe gevolg van de oorspronkelijke landschappelijke opbouw. Deze natuurlijke situatie met bijpassende flora en fauna; het (winter)eiken-beukenbos, levert een belangrijke kwaliteit op die het gebied kenmerkt.

Gradiëntlandschap met slenk

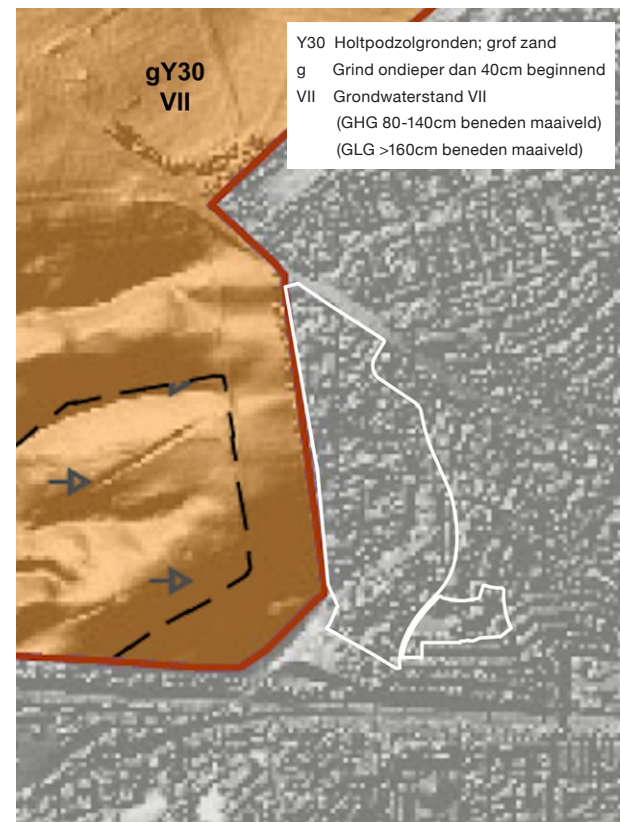
Ten noorden-westen van Arnhem ligt een grote stuwwal, bestaande uit een gestuwde pleistocene afzetting. Het plangebied ligt op de rand van die stuwwal, in het gradiëntlandschap. In het stuwwallenlandschap zijn in de (voorlaatste en laatste) ijstijden een aantal droogdalen (slenken) ontstaan, doordat smeltwater van de gletsjers niet in de bevroren bodem kon wegzakken. Het water sleet geulen in de hard bevroren ondergrond en vormde zo dalen. Dwars door het plangebied loopt zo'n slenk, nog goed zichtbaar door de bestaande hoogteverschillen.

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Landschapstypologieën

Bodem & grondwater

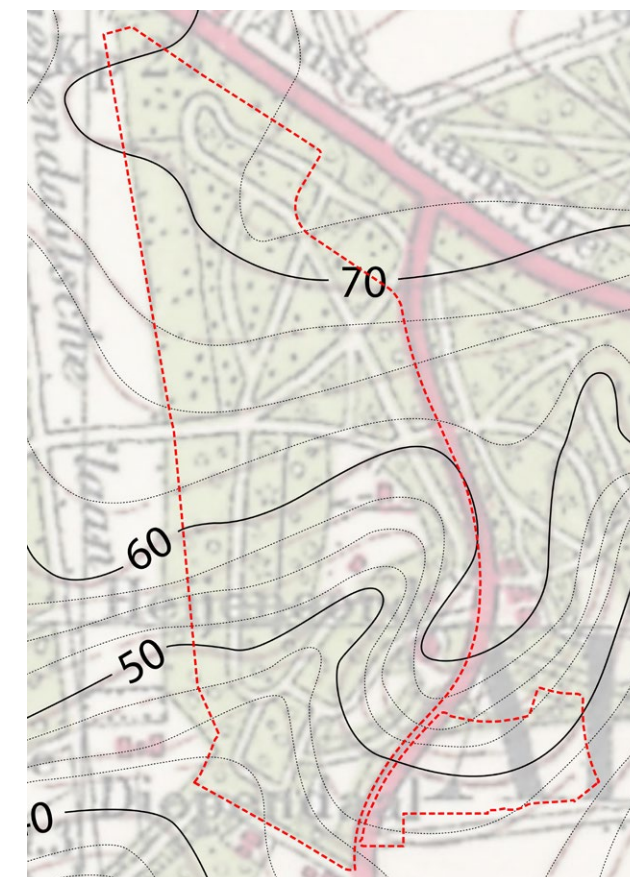
De gestuwde pleistocene afzetting bestaat veelal uit rivierzand en -grind. De bodem die hierbij is gevormd noemt men een Holtpodzolgrond, deze bestaat uit grof zand. Deze zanderige ondergrond zorgt ervoor dat het water makkelijk infiltreert in de bodem, waardoor het grondwater erg diep zit, namelijk vanaf 80 cm tot ongeveer 2 meter beneden maaiveld. Daarnaast komen er plaatselijk leemlagen of bodems met lemig zand voor, waardoor de bodem plaatselijk minder doorlatend kan zijn.

Bron: Alterra, Wageningen 2009

Geomorfologie 1931

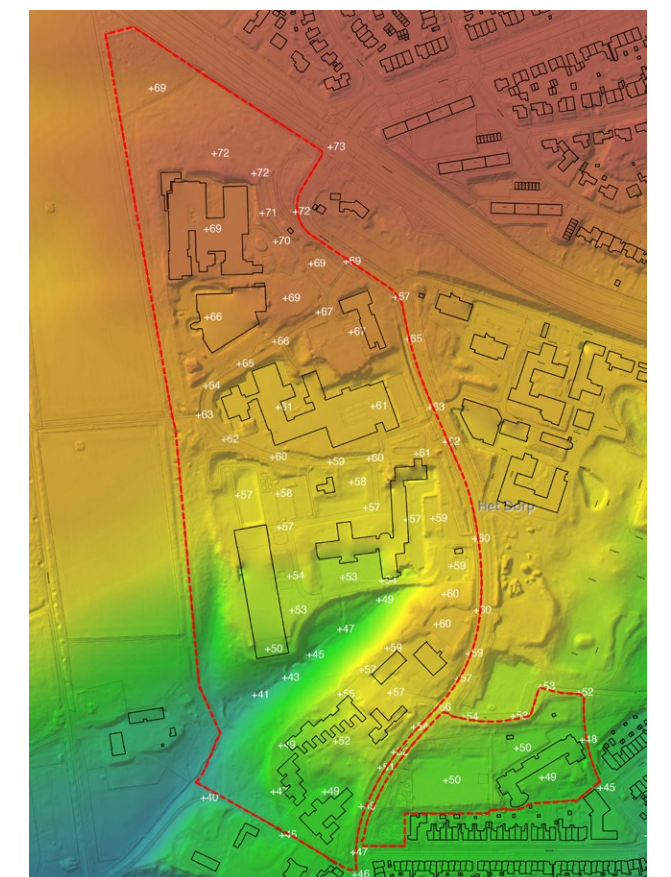
Het plangebied bevat grote hoogteverschillen door de ligging aan de rand van een stuwwal. De slenken (droogdalen) bevatten de grootste hoogteverschillen, met de meest steile steilranden. Op de kaart van 1931 is zichtbaar dat de helling van de (rand van de) stuwwal destijds vrij geleidelijk en constant was, evenals de hellingen van de slenk.

Bron: Topotijdreis

Geomorfologie 2024

Die vroegere constante hellingshoek in het plangebied is aangetast bij de aanleg van bebouwing en infrastructuur in het gebied, omdat delen van het gebied zijn afgegraven om redelijk vlakke bouwvlakken te creëren. Hierdoor liggen er in het plangebied op dit moment een aantal terrassen met steilranden daartussen.

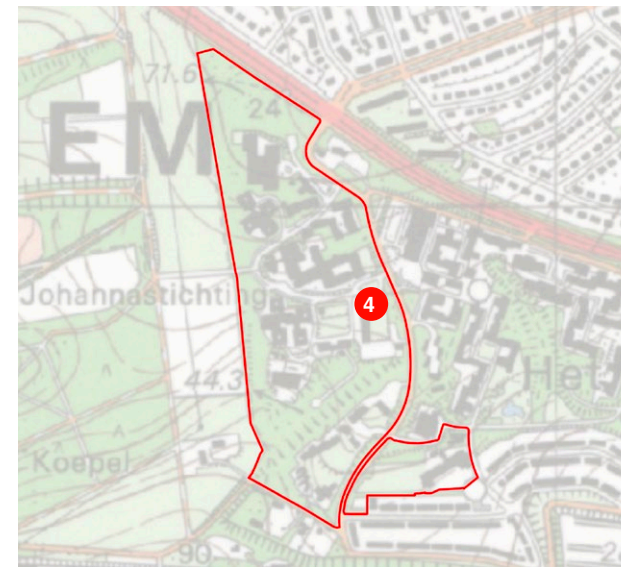
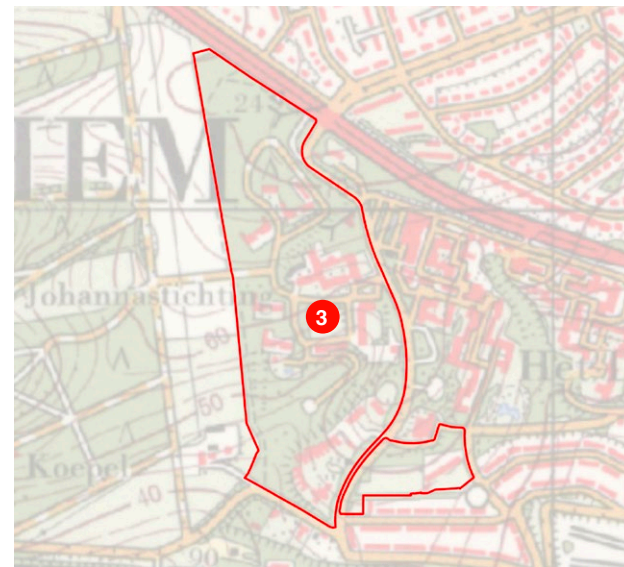
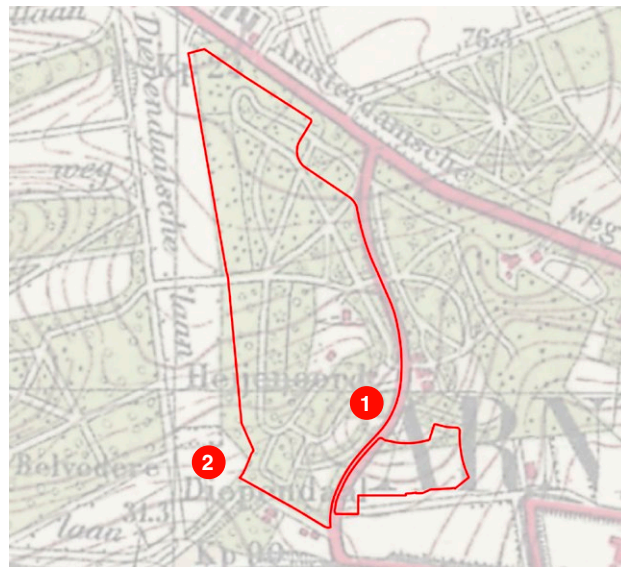

Bron: AHN

2.2 HISTORIE EN ONTWIKKELING

Transformaties door functies en bebouwing

Het plangebied was sinds het eind van de 19e eeuw in gebruik als een landgoed, maar heeft daarna door de jaren heen verschillende transformaties meegemaakt. Zo is er veel gesloopt maar na de oorlog ook weer veel terug gebouwd. De padenstructuur van het landgoed is grotendeels verdwenen door de vele uitbreidingen. Alleen de slingerende Heijenoordseweg is ongewijzigd gebleven sinds de 19e eeuw. Het is vooral het landschap met bosrijke hellingen die bewaard is gebleven en veel waarde bevat.

1. Jeugdherberg Heijenoord | Dit prachtige gebouw gelegen op het landgoed is helaas verloren gegaan

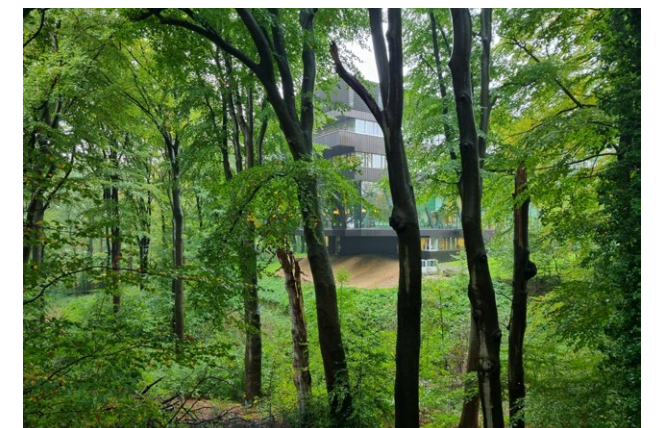
2. Diependal | Is onderdeel van het historische ensemble en buitenplaats 'Mariëndaal'. Tegenwoordig een zorgboerderij en theeschenkerij.

3. JKF kindervonds | Dit gebouw, gebouwd in 1950, zal worden behouden in de te ontwikkelen plannen

4. Heijenoordseweg 5 | In 1985 is de Heijenoordseweg 5 ontwikkeld. Het gebouw heeft door de tijd meerdere aanpassingen en uitbreidingen gehad.

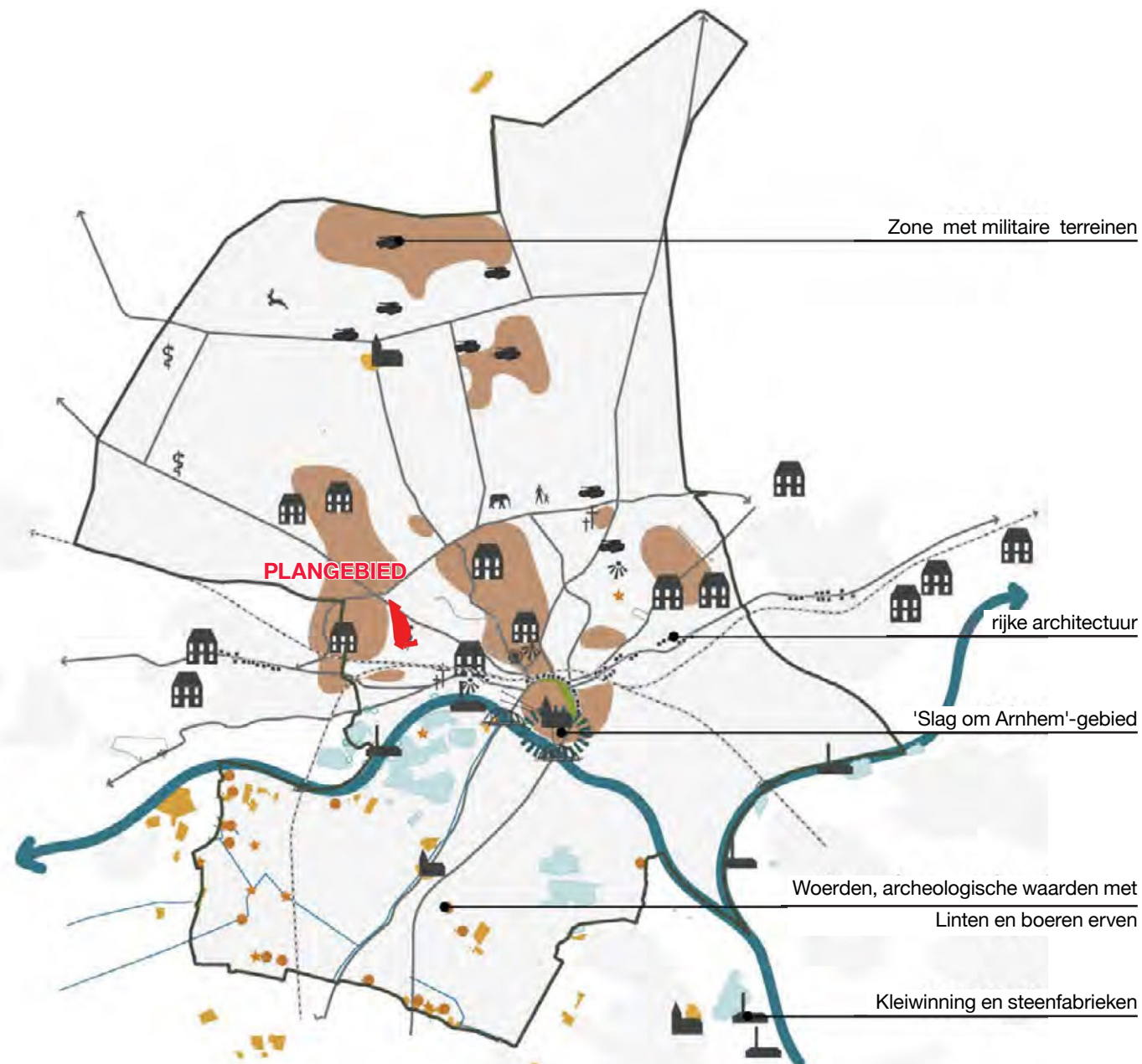

5. Revalidatiecentrum Groot Klimmendaal | Dit gebouw uit 2010 is ontworpen door Koen van Velzen en staat als en krachtig bouwblok in het natuurlijk bos

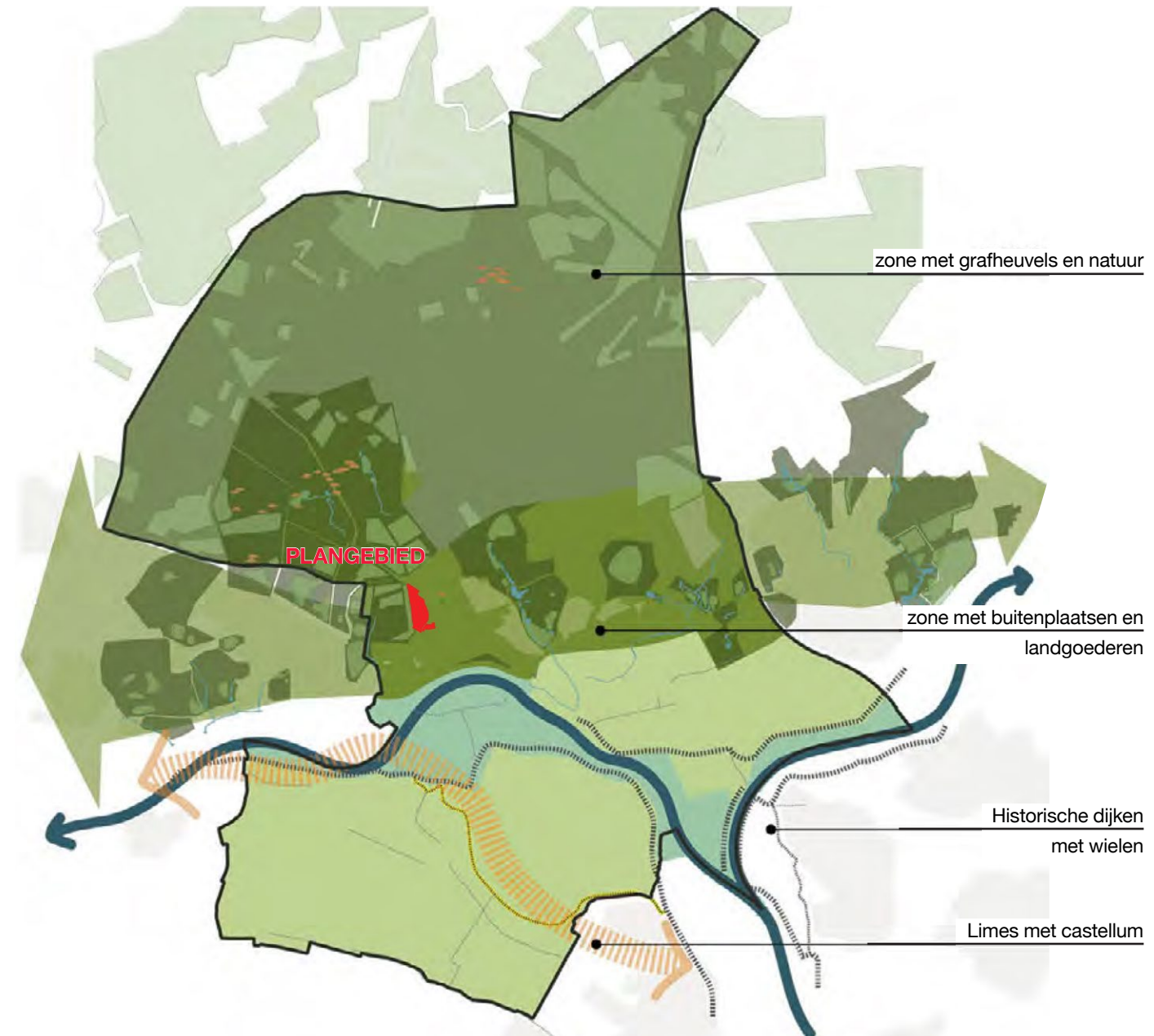
2.3 CULTUURHISTORISCH RIJKDOM

Cultuurhistorische rijkdom van Arnhem

Vanwege de varieteit in verschillende landschapstypes en de rijkdom in geschiedenislagen in Arnhem, is het gemeentelijk beleid erop gericht om die verschillende identiteiten in zowel het landschap als het architectonisch erfgoed te behouden en versterken, en zichtbaarder te maken. Het plangebied maakt onderdeel uit van de oost-west gerichte zone van buitenplaatsen en landgoederen, en ligt vlak naast de zone met grafheuvels en natuur. Als nabijgelegen 'cultuurhistorische attributen' wordt de rijke architectuur en de zone met militaire terreinen benoemd.

Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Cultuurhistorische attributen

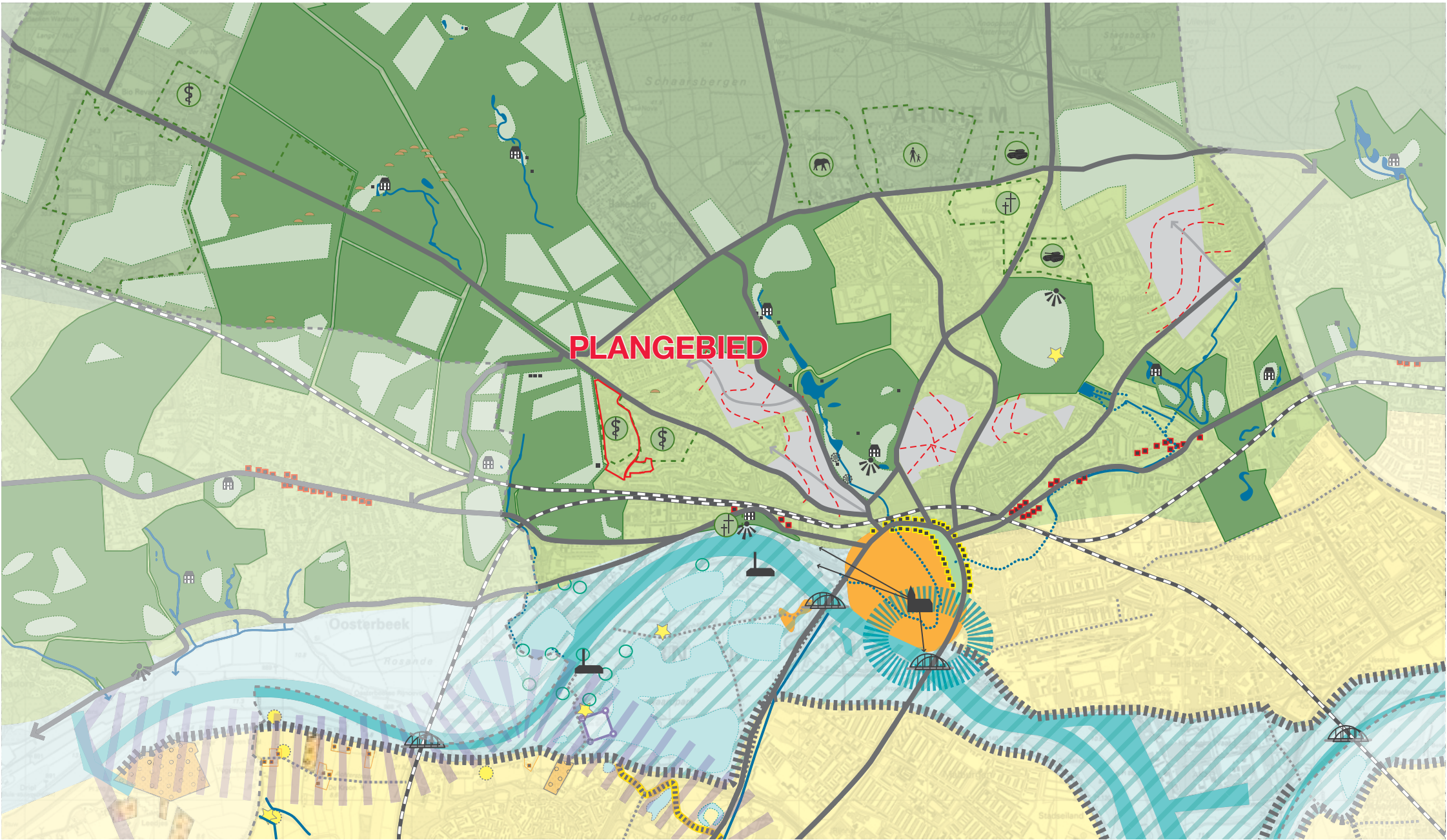
Bron: Omgevingsvisie Arnhem 2040, Cultuurhistorische zones

Cultuurhistorische kansenkkaart

Het plangebied wordt in de 'Cultuurhistorische kansenkkaart' gedefinieerd als ruimtevragende activiteit (met zorginstellingen). In dit document wordt de bestaande en te versterken karakteristiek helder beschreven als 'De Gradiënt van het Gelders Arcadië': het "bevat een rijke blauw/groene/rode schakering aan beken, landgoederen en parken, stadswijken en gebouwen, waarbij zichtbare hoogteverschillen een afwisseling aan open- en beslotenheid de overgang tussen de Veluwe en de Rijn vormen. De cultuurhistorische ambitie richt zich op het continueren van de rijke en gevarieerde uitstraling; het Gelders Arcadië met groene wiggen van landgoederen en beekdalen afgewisseld door rode wiggen gevormd door reliëfrijke stadswijken." Belangrijke aanbevelingen in dit document voor het plangebied zijn:

- Het zichtbaar maken van de beken en sprengen, zodat ze het reliëf benadrukken en dragers blijven van de Gradiënt.

- Het koesteren van de buitenplaatsen en landgoederen als belangrijke dragers van Arnhem.
- Het blijven benadrukken van de reliëfaccenten in de reliëfrijke stadswijken.
- Het inzetten van de rijke architectuur, die volop vertegenwoordigd is in de gradiënt, als inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen.
- Het benadrukken van de bestaande panorama's en zichtlijnen in de stedenbouwkundige ontwerpogave.

Bron: Cultuurhistorische kansenkkaart Arnhem

Legenda

- Stuwwal
 - Grafheuvelcomplexen
 - Radialen
 - Ruimtevragende activiteiten: zorginstellingen, militaire terreinen, natuurterreinen, recreatieparken, begraafplaatsen
- Gradiënt
 - Beken en sprengen - watermolens
 - Verdwenen beken
 - Buitenplaatsen en landgoederen
 - Reliëfrijke stadswijken
 - Rijke architectuur / Arnheims Blond
 - Panorama's en zichtlijnen
 - Spoorlijnen
- Kern
 - Historische kern
 - (Eusebius-)kerk
- Riviergronden
 - Rivier met (verdwenen) havens
 - Rivierdijken
 - Bruggen
 - Kleiwinning en steenfabrieken
 - Gebied Slag om Arnhem
 - IJssellinie met verdedigingswerken
 - Limes met castellum
- Poldergronden
 - Wegen en zegen
 - Historische dijken met wielen
 - Linten met boerenerven en boomgaarden
 - Woerden
 - Terreinen met archeologische waarde
- Gemeentegrens

2.4

CONCLUSIES GEBIEDSGENESE

De bijzondere landschappelijke vorming van dit gebied gedurende het pleistoceen, is nog steeds zichtbaar en beleefbaar; met haar relatief grote hoogteverschillen. De bodemsoort en het watersysteem in dit gebied zijn het directe gevolg van de oorspronkelijke landschappelijke opbouw, met bijbehorende flora en fauna van het karakteristieke (winter)eiken-beukenbos. Door de eerdere ontwikkeling van bebouwing in het plangebied zijn een aantal terrassen met steilranden ontstaan.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de verschillende identiteiten van Arnhem in zowel het landschap als het architectonisch erfgoed te behouden en versterken, en zichtbaarder te maken.

Het plangebied maakt onderdeel uit van de oost-west gerichte zone van buitenplaatsen en landgoederen die geheel Arnhem doorkruist. In het plangebied zelf is alleen de Heijenoordseweg ongewijzigd gebleven sinds de 19e eeuw; zowel de padenstructuur als de bebouwing van het voormalige landgoed zijn verdwenen.

Het is vooral het landschap met bosrijke hellingen die bewaard is gebleven en veel waarde bevat. Deze natuurlijk situatie met bijpassende flora en fauna levert een belangrijke kwaliteit op die het gebied kenmerkt.

Voor toekomstige ontwikkelingen is behoud en versterking van de bestaande landschappelijke kwaliteit van het plangebied met haar bosrijke hellingen vanzelfsprekend.

De eerder geconstrueerde terrassen met huidige (te slopen) bebouwing vormen open plekken in het bos, die het meest voor de hand liggen als locaties voor nieuwe bebouwing. Waar mogelijk kan de oorspronkelijke, meer constante helling deels teruggebracht worden, zodat het gradiëntlandschap met de slenk nog beter beleefbaar wordt.

03.

RUIMTELIJKE EN PROGRAMMATISCHE ANALYSE

Uitzicht op de Heijenoordseweg

3.1

RUIMTELIJKE ANALYSE HEIJENOORDSEWEG

BURGERMEESTERWIJK/
HOOGKAMP

Ecologisch waardevolle bosrijke scheg met verbonden "kamers"

Het plangebied is onderdeel van een oost-west gerichte groene scheg die vanuit het bosrijke stuwwal landschap ten westen van Arnhem de stad in steekt, tot aan de Brouwerijweg. In deze groene scheg loopt de bosrijke identiteit van de stuwwal ver door tot in de stad, met een eigen (ecologisch zeer waardevol) karakter. Deze scheg vormt als gradiëntlandschap het laatste deel van de stuwwal, die op het rivierenlandschap tot een halt komt. De relatief grote hoogteverschillen in de scheg, van de stuwwal, maar ook van de slenken, maken de oorspong van het landschap ervaarbaar.

Bebouwing in het gebied is veelal geclusterd en ingebed in het bosrijke gebied, waardoor er sprake is van ruimtelijke "kamers" in het groen. De verschillende kamers zijn met elkaar verbonden door langzaam verkeer routes. De enige doorgaande verkeersweg die de scheg in zijn geheel doorkruist is de Heijenoordseweg. Het bosrijke karakter is helaas niet overal in de scheg meer even sterk aanwezig, waardoor op sommige plekken de ruimtelijke kamers wat zijn verwaterd.

Ten noorden en zuiden wordt de groene scheg begrensd door buurten met woonstraten, binnen tuinwijk en -dorp karakters.

HEIJENOORD

Legenda

- Groene scheg
- Bos
- Slenk
- Landschappelijke kamers
- Sterk relief
- Laanstructuur
- Oost - west as
- Noordelijke wijk
- Zuidelijke wijk
- Auto ontsluiting
- Spoor

3.2 MOBILITEIT

Rommelige routes en veel verharding

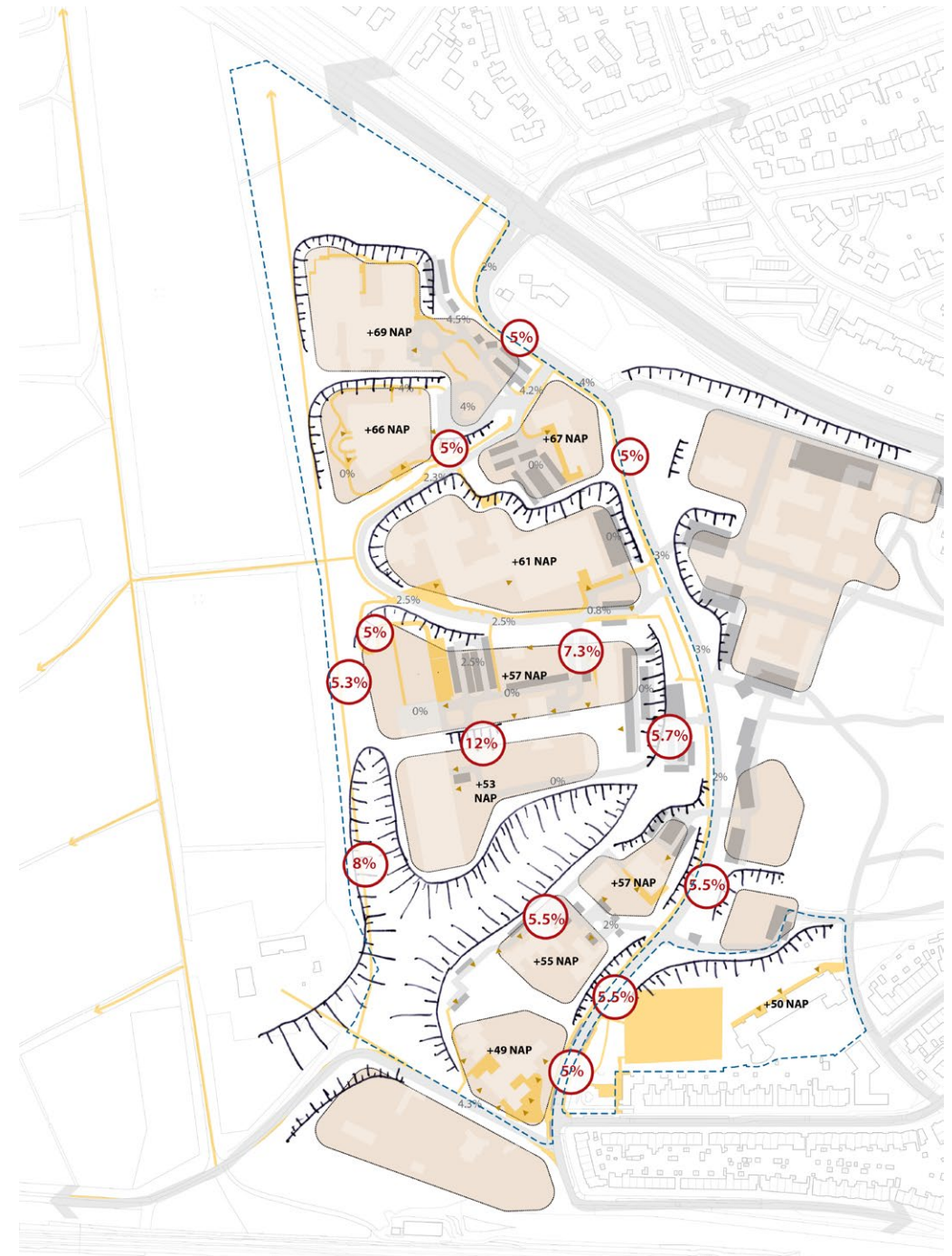
De Heijenoordseweg vormt een fraaie groene Beukenlaan. De overige wegen zijn vooral gericht op het praktisch faciliteren van toegang tot de verschillende instanties en hebben weinig landschappelijke waarde. Parkeerterreinen en ontsluitingswegen liggen rommelig verspreid over het gebied, zonder een heldere en eenduidige visie op mobiliteit in een bosrijke omgeving, resulterend in veel verharding.

3.3 HOOGTE VERSCHILLEN

Terrassen met daartussen steile hellingen

Het plangebied is ontwikkeld tot een gebied met een aantal terrassen met steilranden daartussen. Het gebied kent grote hoogteverschillen en bevat op sommige stukken steile hellingen met hellingspercentages tot wel 12%. Mindervaliden zijn een belangrijke doelgroep binnen het gebied, met zorginstellingen en speciaal onderwijs, maar de randvoorwaarde voor mindervaliden van max. 5% helling wordt niet overal gehaald.

3.4

PROGRAMMA

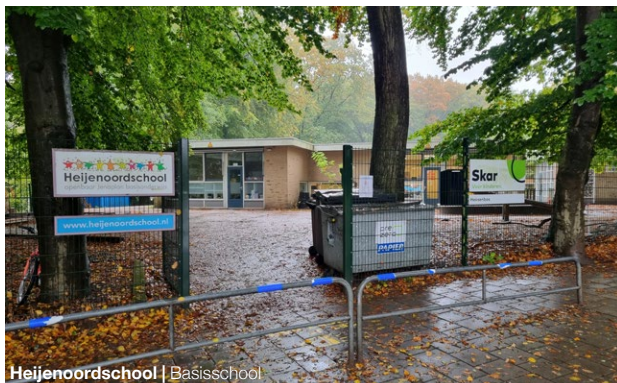
Huidige programma eenzijdig

In het plangebied staat momenteel bebouwing met een eenzijdig programma van onderwijs en zorg. Dit is veelal gehuisvest in (deels gedateerde) gebouwen van 1 a 2 bouwlagen.

Nieuwbouw binnen het plangebied divers

Bebouwing die kort geleden is ontwikkeld heeft uiteenlopende architectonische stijlen, en is verschillend in stedenbouwkundige setting, hoogtes en uitstraling. Deze bebouwing zal behouden blijven in de toekomst..

Gedateerde laagbouw zonder architectonische samenhang

De bestaande laagbouw van iets langer geleden (vnml. uit de jaren 60 en 70) bezit weinig architectonische waarden, maar heeft grote footprints en veel verharde vlakken rondom, en vertoont als geheel aan bebouwing weinig samenhang. Deze bebouwing zal worden gesloopt voor de nieuwe ontwikkeling.

Legenda

- Plangebied
- Blijvend bestaande huidige bebouwing
- Te slopen huidige bebouwing

GESPREKKEN MET GRONDEIGENAREN

Samenvatting van de gesprekken met de grondeigenaren

Voor de plantontwikkeling hebben gesprekken plaatsgevonden met de verschillende stakeholders in het gebied. Hieronder zijn de voornaamste wensen en overwegingen van alle gesprekken weergegeven.

HUDIGE GEBRUIKER

RONALD MCDONALD KINDERFONDS

Visie op gebied

- Zorg mengen met wonen
- Goede bereikbaarheid (OV)
- Interessante omgeving voor doelgroep (bosrijk in nabijheid van voorzieningen)

Eigen belangen

- Wens tot uitbreiding op nieuwe locatie (van 3 naar 6 app. en van 2 naar 4 kamers)
- Locatie waar vakantiegevoel en rust gecreëerd kan worden (liefst buiten de "ziekenhuisomgeving")

Ruimte op begane grond met tuin

- Maximaal 500m van Klimmendaal af
- Inclusieve speeltuin in nabije omgeving
- Parkeerplaatsen bij het pand (i.v.m. gezinnen met hulpmiddelen)
- Dilemma huidige ruimte wel/niet verkopen

Relatie andere partijen

- Zorg en ontvangst (ouders van) cliënten Klimmendaal
- Delen van faciliteiten

HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR

TREBBE / LEYTE

Visie op gebied

- Clusters vanuit gebied een begrijpelijk concept; overweeg meer samenhang ipv solitaire boskamers, op die manier elkaar versterken.
- Parkeren is zowel ruimtelijk als financieel de bottleneck: gedeeld gebruik en versterking OV, de parkeerbehoefte en parkeernorm beperken. Voorkom dure (ondergrondse) gebouwde parkeeroplossingen.
- Ga uit van en versterk kwaliteiten van het gebied, oriënteer woningen op basis van uitzicht en bezonning, mix doelgroepen en gebruikers binnen boskamers en deel de buitenruimte, wees opportunistisch met groen en ga uit van eindsaldo ipv ontwikkelkansen te beperken op basis van bestaand groen, heb aandacht voor het daklandschap en onderling uitzicht.

Eigen belangen

- Plan moet mogelijkheid bieden voor een renderende ontwikkeling. Zonder rendement geen medewerking.
- Niet gebonden aan de plek: grondruil of heruitgave van ontwikkelposities met de juiste kwaliteiten en waarde denkbaar.
- Graag bouwen voor eigen portefeuille (bijv. middeldure huur) of vrije sector koop.

Relatie andere partijen

- Gezamenlijke ontwikkeling: maak voor het totale gebied het beste plan en zorg via een gezamenlijke grondexploitatie, gemeentelijk gebiedsfonds, of herverdeling ontwikkelplots, dat afzonderlijke belangen van eigenaren het gezamenlijk belang niet blokkeren.
- Combinatiebouw scholen – wonen in sociale huur of middenhuur niet ondenkbaar, maar ook kwetsbaar in afspraken.
- Ga uit van ieders kracht: laat de corporatie sociale huur bouwen, gemeente en onderwijs de scholen en de marktpartij de huur en koopwoningen.

HUDIGE GEBRUIKER & TOEKOMSTIG GEBRUIKER

PRISMA COLLEGE & PARCIVAL SCHOOL

Visie op gebied

- Onderdeel worden van de wijk
- Onderwijs combineren met andere maatschappelijke functies en integreren
- Dubbelgebruik voorzieningen (o.a. sporthal) en bredere functies ruimtes
- Uitzicht op het groen benutten
- Voorkom zware volumes

Eigen belangen

- Uitbreiding gewenst in nabijheid huidige locatie
- Goede toegankelijkheid verkeer (auto, OV, fiets)
- Campus creatie in plaats van één groot pand
- Samenwerking basisonderwijs met speciaal onderwijs

Relatie andere partijen

- Samenwerking met Klimmendaal en Hoeve Klein Mariëndaal

HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR

KLIMMENDAAL

Visie op gebied

- Van instellingsterrein naar onderdeel van wijk (buurtfunctie)
- Zorg meer in combinatie met thuissituatie
- Dubbel- en medegebruik functies (parkeren, theater, restaurant, zwembad, etc)
- Goede infrastructuur voor aanrijden ambulances/ afvalinzamelaars/hulpdiensten

Eigen belangen

- Afstoten delen van terrein (overbodig)
- Regie houden over eigen gebouw en terrein
- Parkeervoorzieningen (dichtbij pand A)
- Huisvesting meer in samenwerking met andere relevante partijen
- Goede ontsluiting OV, Het Dorp en naar het bosgebied
- Bosgebied beter integreren en onderdeel maken van therapie
- Goede ontsluiting naar het Prisma College
- Ronald McDonald behouden nabij het terrein van Klimmendaal

Relatie andere partijen

- Samenwerking/contact met Heijenoordschool, Prisma College en Siza
- Ronald McDonald
- Delen van faciliteiten
- Facilitaire hub creëren in samenwerking met anderen

Visie op gebied

- Van instellingsterrein naar onderdeel van wijk
- Zorg mengen met wonen
- Vragers en dragers bij elkaar
- Doorwaadbaarheid gebied verbeteren

Eigen belangen

- Kantoorpand & ca. 3 gezinswoningen (koop/

huur (mogelijk via corporaties mits zekerheid beschikbaarheid)

- "zo thuis als mogelijk" en zo inclusief mogelijk
- Sloop/nieuwbouw kunnen we niet zelf
- Afstoten delen terrein (oude gebouwen)

Relatie andere partijen

- Delen van faciliteiten (grotere) ruimten
- Zorg van cliënten bij bure

Gewenst programma vanuit de verschillende grondeigenaren

Alle door de stakeholders benoemde wensen en vragen voor wat betreft programma en bijbehorende normen zijn gekwantificeerd en opgenomen in onderstaande opsomming; per programma sector onderwijs, zorg en wonen. De wens is om het programma in zijn totaal te mengen over het gebied, zodat er een aangename en werkbare mix komt aan wonen en onderwijs / zorg voorzieningen.

ONDERWIJS

Prisma & Parcival (HUDIGE EN TOEKOMSTIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR)

2.700-4.000m2	Onderwijs
1.200-2.350m2	Schoolplein
1.000m2	Sport
40P	Bestaande parkeerplaatsen
36P	Nieuwe parkeerplaatsen + ruimte voor halen & brengen

Heijenoordschool (HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR)

2.500m2
Bestaande parkeerplaatsen vervallen
Locatie 13 nieuwe parkeerplaatsen
330 leerlingen (1 parkeerplek per 25 leerlingen = 13 parkeerplaatsen)
Heemtuin en theater bestaand oppervlak
Schoolplein 600-1.650 m2

ZORG

Klimmendaal (HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR)

154 parkeerplaatsen
Wens 27 extra flexibele parkeerplekken

JKF fonds (HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR)

Bestaande gebouw handhaven

Ronald McDonald (HUDIGE GEBRUIKER)

1.500m2 gebouwd (circa 900m2 op BG)
200m2 Terras, 400m2 Speeltuin

Entrea Lindenhout (HUDIGE GEBRUIKER + GRONDEIGENAAR)

Kantoor
500m2 (min. 5 laags - 2.500-2.600m2)
42 Parkeerplekken
Zorgwoningen
3x EGW op BG + 1e
(90-100 m2 GBO)
3x klein begeleid wonen op BG + 1e
(30-35 M2 GBO)

WONEN

Trebbe / Leyten (GRONDEIGENAAR)

102 Woningen	85 App - 17 GGB
--------------	-----------------

3.5

ONS DORP

Ontwikkelingen 'Het Dorp'

Het aan de oostzijde naastgelegen 'Het Dorp' wordt omgevormd van een eenzijdig geprogrammeerd gebied alleen gericht op gehandicapten zorg, naar een inclusief stukje stad met kleinschalige woonclusters in een bosrijke omgeving. Het ligt voor de hand om op zoek te gaan naar mogelijke ecologische en langzaam verkeer verbindingen tussen het plangebied en 'Het Dorp'; dat levert voor beide gebieden een kwalitatieve meerwaarde op.

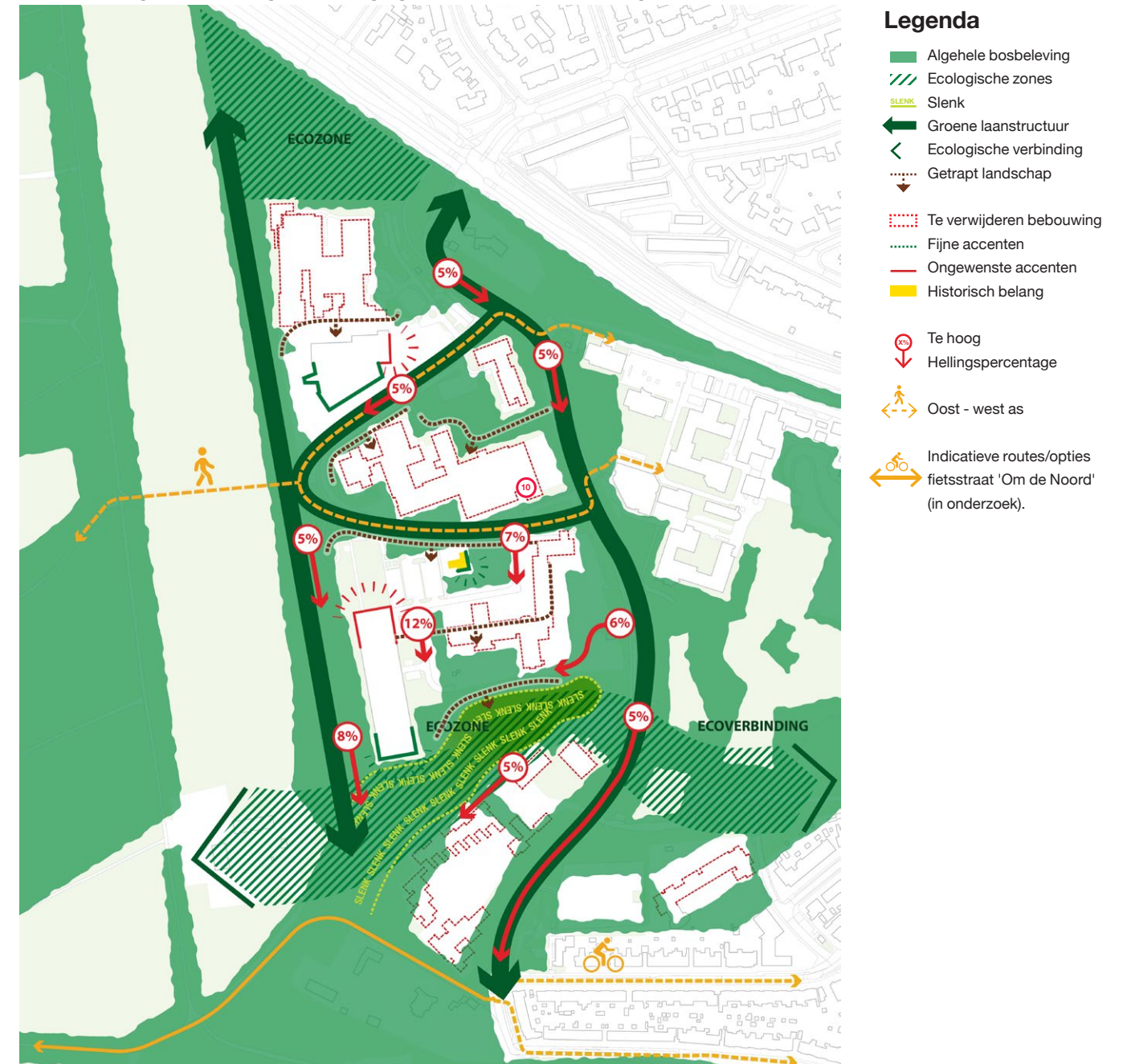
Bron: <https://www.koschuch.com/projects/ons-dorp/>

3.6

WAARDERING

Waardering bestaande situatie

Het bosrijke karakter is de grootste kwaliteit van het plangebied, dat samen met het qua reliëf getrapte landschap (terrassen) zorgt voor een bijzonder gebied van grote waarde. Verschillende ecologische zones vormen belangrijke verbindingen van het plangebied met zijn omgeving, maar ook binnen het plangebied. Andere belangrijke verbindingen worden gevormd door de bestaande langzaamverkeer verbindingen. De historische villa en het gebouw van Klimmendaal zijn fraai aan de slenk gelegen en zijn zodoende een voorbeeld voor mogelijk nieuwe ontwikkelingen. Een aantal zeer steile bestaande hellingen en de bestaande entreegebieden van Klimmendaal & Prisma College vormen nog een uitdaging voor nieuwe ontwikkelingen.

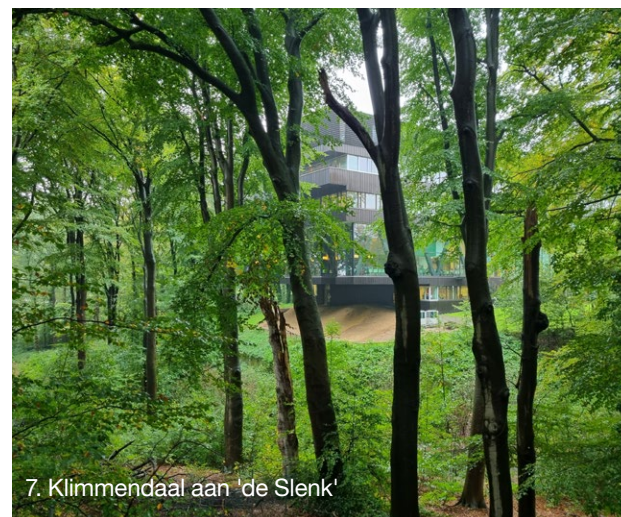

2. Algehele bosrijke karakter + 3. Ecologische zones

5. Langzaamverkeerverbindingen met omgeving

7. Klimmendaal aan 'de Slenk'

1. Te steile ellingspercentages

3. Entreegebied Prisma College

4. Entreegebied Klimmendaal

3.7

CONCLUSIES RUIMTELIJKE EN PROGRAMMATISCHE ANALYSE

Het plangebied is onderdeel van een oost-west gerichte groene scheg, met een bosrijke en ecologisch waardevolle identiteit, die vanuit het bosrijke stuwwal landschap tot ver in de stad doorsteekt. Deze scheg vormt als gradiëntlandschap het laatste deel van de stuwwal, die op het rivierenlandschap tot een halt komt. De relatief grote hoogteverschillen in de scheg, van de stuwwal, maar ook van de slenken, maken de oorspong van het landschap ervaarbaar.

Bebouwing in de groene scheg staat veelal geclusterd in ruimtelijke "kamers" in het groen, die met elkaar verbonden zijn door langzaam verkeer routes. De enige doorlopende verkeersweg die de scheg in zijn geheel doorkruist is de Heijenoordseweg.

Het bosrijke karakter en het hellende, getrapte landschap (terrassen) zorgt voor een bijzonder gebied van grote waarde. Belangrijke verbindingen worden gevormd door de verschillende ecologische zones en de bestaande langzaamverkeer verbindingen.

Het programma in het plangebied is eenzijdig, met alleen onderwijs en zorg. Dit is veelal gehuisvest in (deels gedateerde) gebouwen van 1 a 2 bouwlagen. Een deel van de bebouwing is fraai aan de slenk gelegen, maar de meeste bebouwing heeft weinig

architectonische waarde en geen onderlinge samenhang. De bebouwing heeft grote footprints met veel verharde vlakken rondom. Zowel de bebouwing als de bestaande ontsluiting en verharding (mn. parkeerterreinen) ligt rommelig in het plangebied, zonder eenduidige visie op bebouwing en ontsluiting in dit landschap. De Heijenoordseweg vormt als groene Beukenlaan een fraaie uitzondering daarop.

Het plangebied kent grote hoogteverschillen en bevat op sommige stukken hele steile hellingen met hellingspercentages tot wel 12%. Mindervaliden zijn een belangrijke doelgroep binnen het gebied, maar de gestelde randvoorwaarde voor mindervaliden van max. 5% helling wordt niet overal gehaald.

Het gebied kent dus een grote bestaande rijkdom en kwaliteit, vooral landschappelijk van aard, die vooral behouden en versterkt zou moeten worden bij ontwikkelingen in de toekomst. Tegelijkertijd zouden de huidige mindere kwaliteiten en opgaven in het gebied aangepakt moeten worden zodat uiteindelijk een integraal en samenhangend gebied ontstaat die veel nieuwe waarden toevoegt aan het plangebied en Arnhem als geheel.

Te behouden / versterken kwaliteiten:

- 1 beleefbare reliëfrijke landschap van "gradientlandschap" en slenk
- 2 Algehele bosrijke karakter
- 3 Ecologische zones
- 4 Groene laanstructuren
- 5 Langzaamverkeer verbindingen met omgeving

Gebouwen

- 6 Historische villa JKF Kinderfonds
- 7 Klimmendaal aan 'de Slenk'
- 8 Toegankelijkheid Prisma College

Opgaven:

- 1 te steile hellingspercentages
- 2 Onderlinge samenhang van gebouwen
- 3 Entreegebied Prisma
- 4 Entreegebied Klimmendaal

RUIMTELIJK EN PROGRAMMATISCHE UITGANGSPUNTEN

Eiken-beukenbos typerend voor de groenstructuur binnen het gebied

4.1

UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWERP

Legenda

- Plangebied
- Bouwvlakken
- Orientatie aan Bosweide
- Accent aan Amsterdamseweg
- Bosweide
- Voetpaden/interne verbindingen
- Indicatieve route/opties 'Om de Noord'
- Ontsluiting auto
- Bomen
- Slenk

De nieuwe gemengde wijk aan de westzijde van de Heijenoordseweg wordt een heel bijzondere wijk. Krachtige stedelijke bouwblokken, als voortzetting van het krachtige gebouw van Koen van Velzen en de oude gebouwen van de oorspronkelijke zorginstellingen, staan straks als solitaire volumes in het bosrijke landschap. Veel van deze gebouwen, of gebouwde clusters, kennen straks een unieke ligging aan een halfopen ruimte in het bos, de bosweide. Aan deze bosweide grenzen bovendien alle belangrijke voorzieningen: onderwijs, zorg en sport. Deze voorzieningen worden zoveel mogelijk gemengd met de woonfunctie, zodat ze een onlosmakelijk geheel gaan vormen.

Het gebied kent zo min mogelijk autoverkeer, de ontsluiting gebeurt zoveel mogelijk direct vanuit de Heijenoordseweg. Afwisselend met de auto ontsluiting wordt een netwerk van voetgangers- en fietspaden gepositioneerd, die behalve in de oostwest richting ook in de noord-zuid richting zijn gelegen. Natuurlijk zijn deze paden logischerwijs ook verbonden met de routes en voorzieningen buiten het gebied. Sommige plekken worden zo ontworpen dat het betreden van de natuur niet mogelijk is, zoals bijvoorbeeld met een nieuwe brug over de Slenk in het zuidelijk deel van het gebied.

De gebouwen die aan de bosweide grenzen kennen een hogere dichtheid aan woningen. Daarmee ontstaat een grotere drukte in het midden van het plan. De bosweide wordt tezamen met de voorzieningen het sociale hart van deze wijk, een belangrijke rol in het bereiken van sociale cohesie. Als signaal langs de Amsterdamseweg wordt een klein torentje als onderdeel van een bouwblok aan de noordzijde geplaatst, die boven de boomkronen uit torent. Dit als herkenningsteken van de buurt in het grotere stedelijke weefsel. De rest van de bebouwing heeft een maximale hoogte tot de bovenzijde van de boomkronen.

Zoals de bosweide een belangrijke rol speelt in het bereiken van sociale cohesie, zijn op het lagere schaal niveau in de bouwblokken of clusters een binnenhof gelegen. Daar zijn ook de voordeuren gepositioneerd en zo is er in ieder cluster een veilige plek voor de buurt, voor kinderen, maar ook bijvoorbeeld voor buurtbijeenkomsten en barbecues. Aan de buitenzijde heeft iedere woning zicht op het bos en wordt er daar waar mogelijk ook een privé buitenruimte met ontworpen erfafscheidingen gesitueerd. Het parkeren wordt zoveel mogelijk onder deze hoven opgelost, of indien dit niet mogelijk is op een plek uit het zicht, gebruik makend van de hoogteverschillen in het gebied.

Het bijzondere landschap blijft behouden en vormt de drager van de ontwikkeling. We proberen de impact op het bosgebied en de ecologische waarden zo beperkt mogelijk te houden en daar waar mogelijk de biodiversiteit te versterken.

Voor deze startnotitie-verkenning zijn de volgende programmatische uitgangspunten gehanteerd:

- Ongeveer 500-550 woningen
- Gem. BVO per woning: 86 m²
- De specifieke programma's van de voorzieningen (zie H 3.4)
- Sociale woningbouw 60%, echter dit vraagt wel aandacht voor de parkeer ambitie: parkeren uit zicht
- Parkeernorm gemiddeld 1,1 pp/woning vrije sector en 0,8 pp/woning sociaal
- Benodigde aantal parkeerplekken voor de toegevoegde voorzieningen, zoveel mogelijk inzitten op dubbelgebruik parkeerplekken.

Het stedenbouwkundig concept is vertaald naar 10 ontwerpprincipes. Het betreft hier nog geen uitgewerkt ontwerp, maar het zijn uitgangspunten die straks opgenomen kunnen worden in de start notitie. De principes zijn:

4.2

UITGANGSPUNT 1
VERBINDENDE BOSWEIDE IN
NATUURLIJKE OMGEVING

De ruimtelijke beleving aan de westzijde van de Heijenoordseweg is op dit moment vrijgefragmenteerd. Dit komt doordat bij het bouwen van de verschillende instellingen zoveel mogelijk horizontale terrassen zijn geïntroduceerd.

Als eerste stap richting een gebied met meer samenhang, wordt centraal in het plangebied een half transparante en verbindende bosweide voorgesteld, waarbij veel bestaande bomen blijven staan, en die zoveel mogelijk verschillende terrassen als gemeenschappelijke ruimte aan elkaar rijgt: een vanzelfsprekend middelpunt in het gebied.

Uitzonderingen hierop zijn het cluster aan de noord- en zuidzijde die respectievelijk door de bebouwing van het Prisma College en de natuurlijke verdiepte slenk ruimtelijk zijn afgescheiden van het middendeel. Deze clusters krijgen wel een duidelijke voetgangersroute naar de centrale ruimte, zodat zij alsnog verbonden zijn met de centrale bosweide.

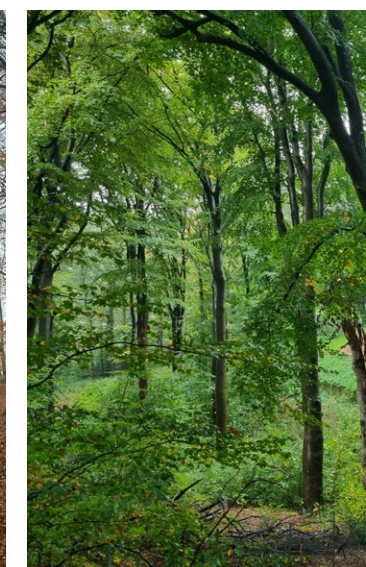
Eiken/beukenbos vormt van nature een dicht bos zonder veel onderbegroeiing, met aan de randen een dichtere bosrand. De bosweide vormt een open ruimte in dit bos waarbij de solitaire bomen zorgen voor een ecologische verbinding met het omringende bos.

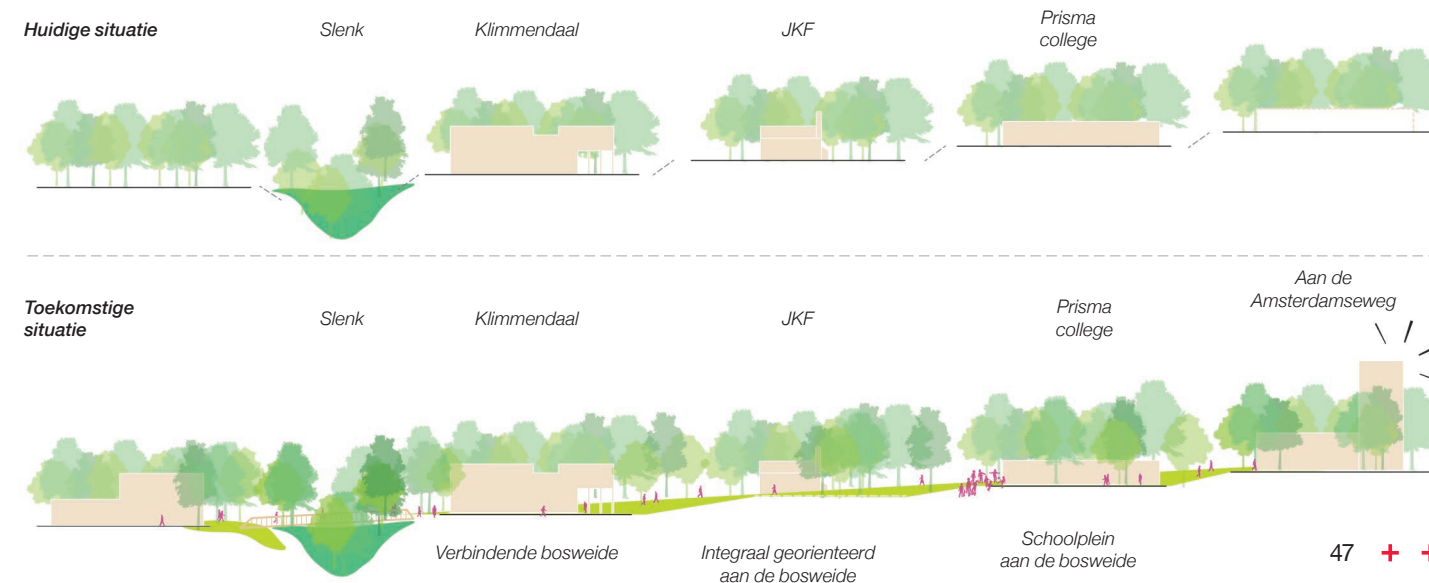
Referenties: Bosweide; solitaire bomen in gras

Eiken/beukenbos zonder onderbeplanting

Dichtere bosrand

4.3

UITGANGSPUNT 2

KRACHTIGE STEDELIJKE BOUWBLOKKEN IN VERSTERKT NATUURLIJK BOS

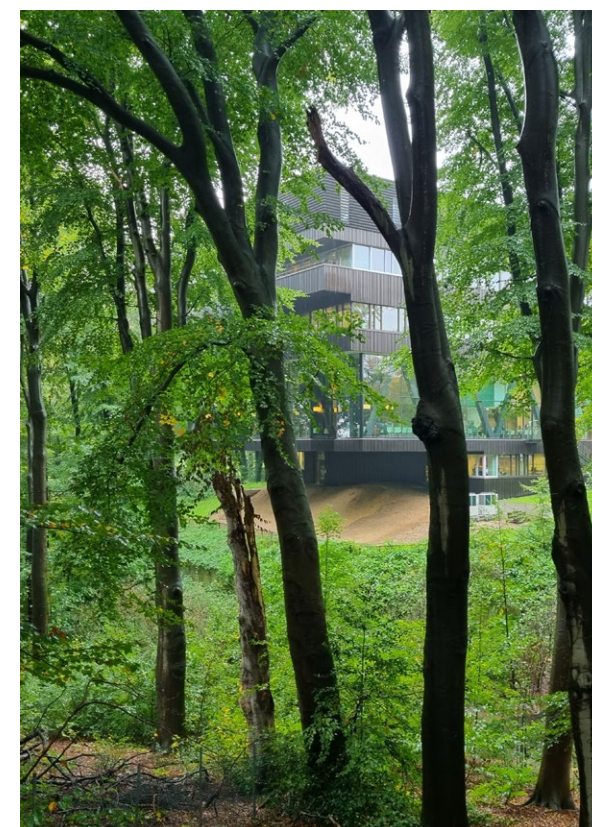
In het bosrijke gebied vormt de bebouwing een krachtig contrast met deze natuurlijke omgeving. Nieuwe stedelijke bouwblokken zijn daarmee een voortzetting van het krachtige gebaar van het door Koen van Velzen ontworpen lineaire gebouw van Klimmendaal. De ligging van de verschillende blokken zorgt voor een logische verdeling van dichtheden in het plangebied. In het midden van het plangebied rondom de centraal gelegen en verbindende bosweide zijn de bouwvlakken gesitueerd met meer reuring, waar in de noord- en zuidzijde van het gebied de bouwvlakken gelegen zijn met meer rust.

Als maximale bouwhoogte wordt het maximum van de boomkronen aangehouden, dat is in dit gebied zo'n 18 meter. Een torentje in het noordelijke bebouwingscluster steekt wel boven deze boomkronen uit en maakt het nieuwe woon-zorggebied zichtbaar langs de Amsterdamseweg, een van de belangrijkste entreewegen van Arnhem.

Het bosrijke karakter van het plangebied wordt versterkt door het aanplanten van de juiste soorten, met een beheer dat daarbij past.

Het bestaande bosbeheer voor Arnhemse parken en bossen is hierop van toepassing, waarbij de strategie is:

- Het bos in stand houden en waar mogelijk uitbreiden,
- Minimale afstand tussen woonblokken van 17 meter,
- Het vergroten van de biodiversiteit,
- Het versterken van de klimaatbestendigheid, (met focus op water vasthouden, verbeteren van de organische stof balans en vergroten structuurvariatie en soortvariatie)
- Het creëren van een aantrekkelijk bosbeeld voor de bezoekers gebaseerd op structuurvariatie en soortvariatie,
- Het in samenhang met de voorgaande punten vastleggen van CO2, in combinatie met het duurzaam benutten van een deel van de aanwas van het hout.

Referentie | Klimmendaal (Koen van Velzen)

Krachtige bouwblok in natuurlijk bos

Bestaande situatie
Kavel 166.700 m2
Footprint 27.230 m2
Verharding 32.270M2

Totaal verharding:
59.500 m2

GSI:
16.3%

Toekomstige situatie
Kavel 166.700 m2
Footprint 29.750 m2
Verharding 19.770 m2

Totaal verharding:
49.520 m2

GSI:
17.8%

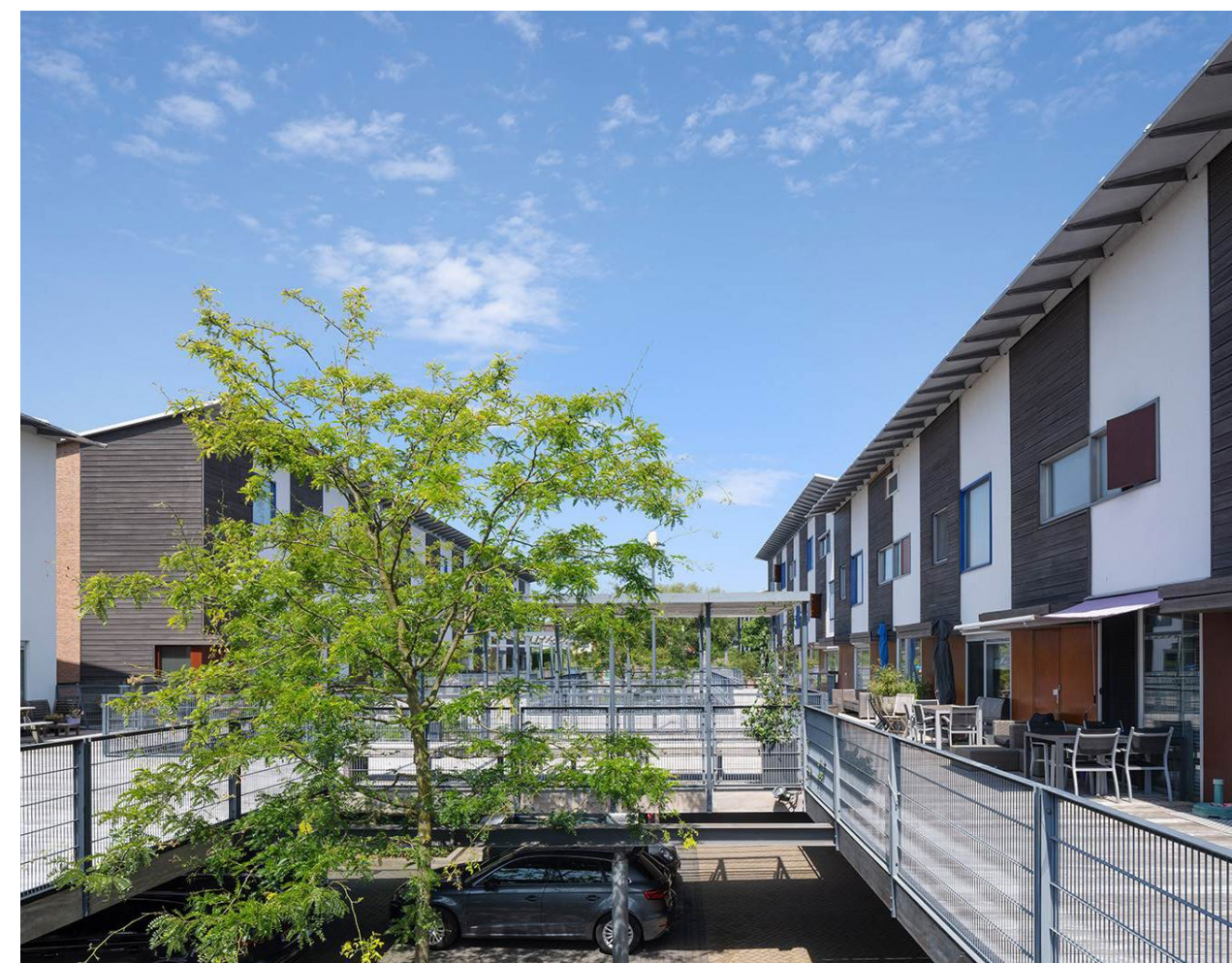
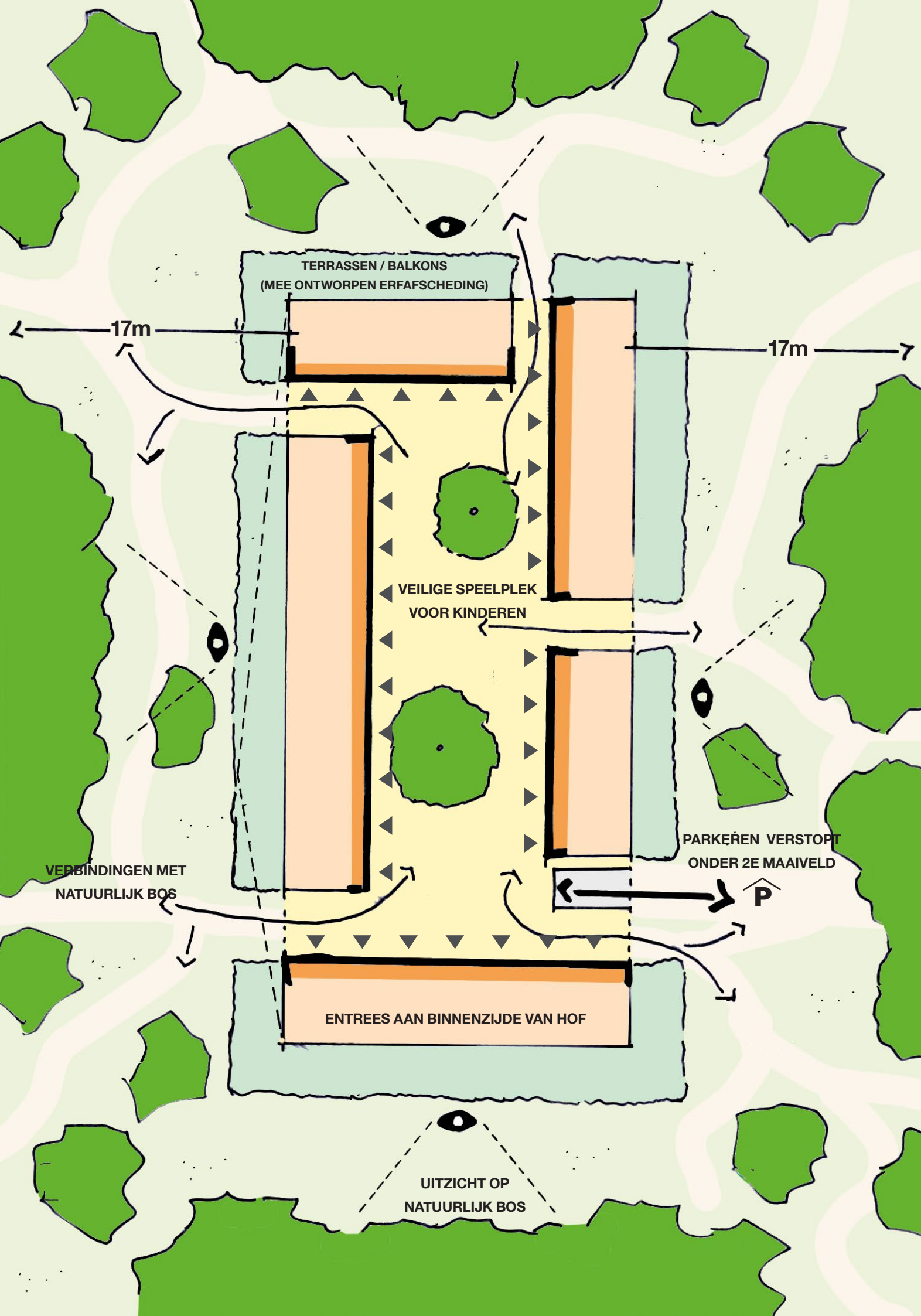
4.4

UITGANGSPUNT 3

BENUTTING CONDITIES VAN BOUWBLOK, BINNEN EN BUITEN, ZUID EN NOORD

De typologie van de bouwblokken wordt in deze opzet maximaal benut. Aan de buitenzijde krijgen de woningen optimaal uitzicht op het natuurlijke bos, waarbij ruime terrassen/balkons met ontworpen erfafscheidingen de bijzondere ligging in het bos nog beter ervaarbaar maken. Aan de binnenzijde van het blok liggen de woning entrees; deze zijn gekoppeld aan een binnenhof, een kleinschalig gebied waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en kinderen kunnen spelen in een veilige omgeving. Om zoveel mogelijk zonlicht in dit binnenhof binnen te laten, zijn

de bouwblokken aan de zuidzijde lager dan aan de noordzijde. Her en der zijn zowel aan de west- en oostzijde openingen aangebracht in het bouwblok zodat langzaam verkeer vanzelfsprekende routes krijgen naar de bosweide en Heijenoordseweg.

Referentie | Terbregge, Rotterdam (Mecanoo)

Entrees aan binnenzijde, parkeren verstoofd onder opgetild maaiveld

4.5

UITGANGSPUNT 4
VOORZIENINGEN CENTRAAL
GELEGEN AAN DE BOSWEIDE

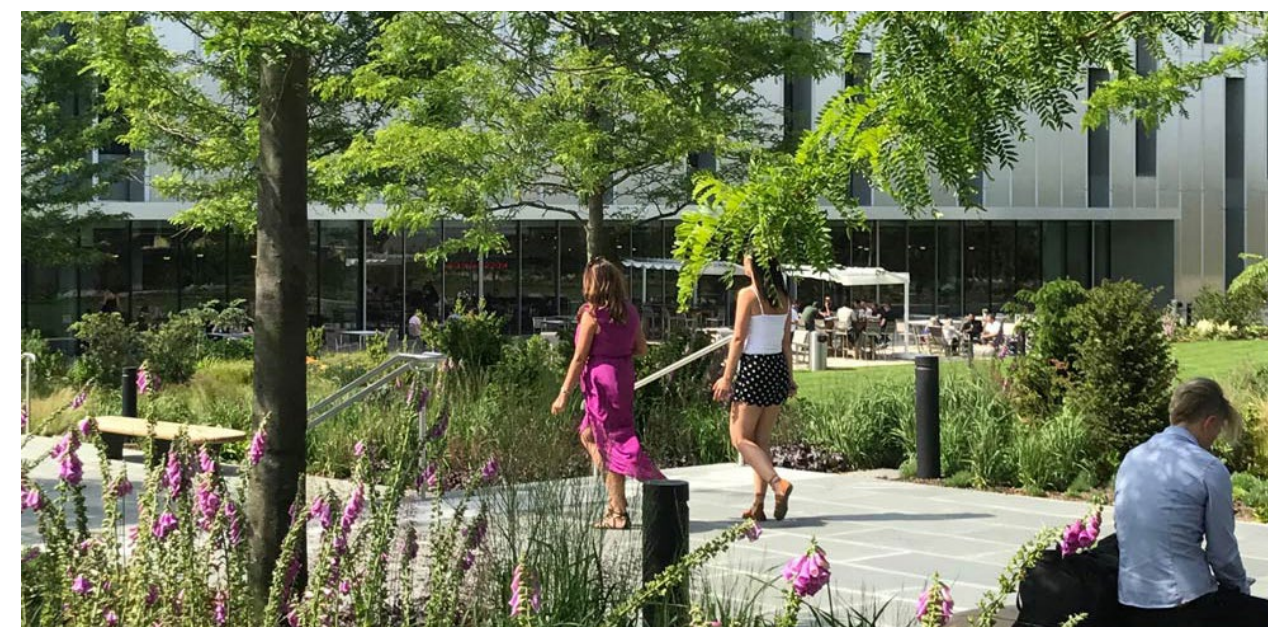
Aan de centrale bosweide liggen de bijzondere functies in het gebied. Deze functies zijn:

- Klimmendaal met een belangrijke zorgfunctie
- Prisma College
- De nieuwe Parcival school, met nieuwe sportzaal
- Het nieuwe Ronald McDonaldshuis
- De oude villa die misschien straks ingezet kan worden als koffiehuis

Entrea Lindenhout die aan de zuidzijde van de slenk ligt. Aangezien het hier een zorgfunctie van begeleid wonen betreft, past deze ook goed in een wooncluster.

De benodigde schoolpleintjes bij de scholen kunnen zoveel mogelijk worden opgenomen in de bosweide. Ook wordt een verbinding gemaakt met de vernieuwde Heijenoordschool die op de bestaande locatie wordt teruggebouwd.

Doordat dit programma aan de centrale open weide zijn gelegen, kan er optimale uitwisseling van gebruikers plaatsvinden. Uitzondering vormt de zorgfunctie van

Referentie | SKY TV Campus Gardens, Londen

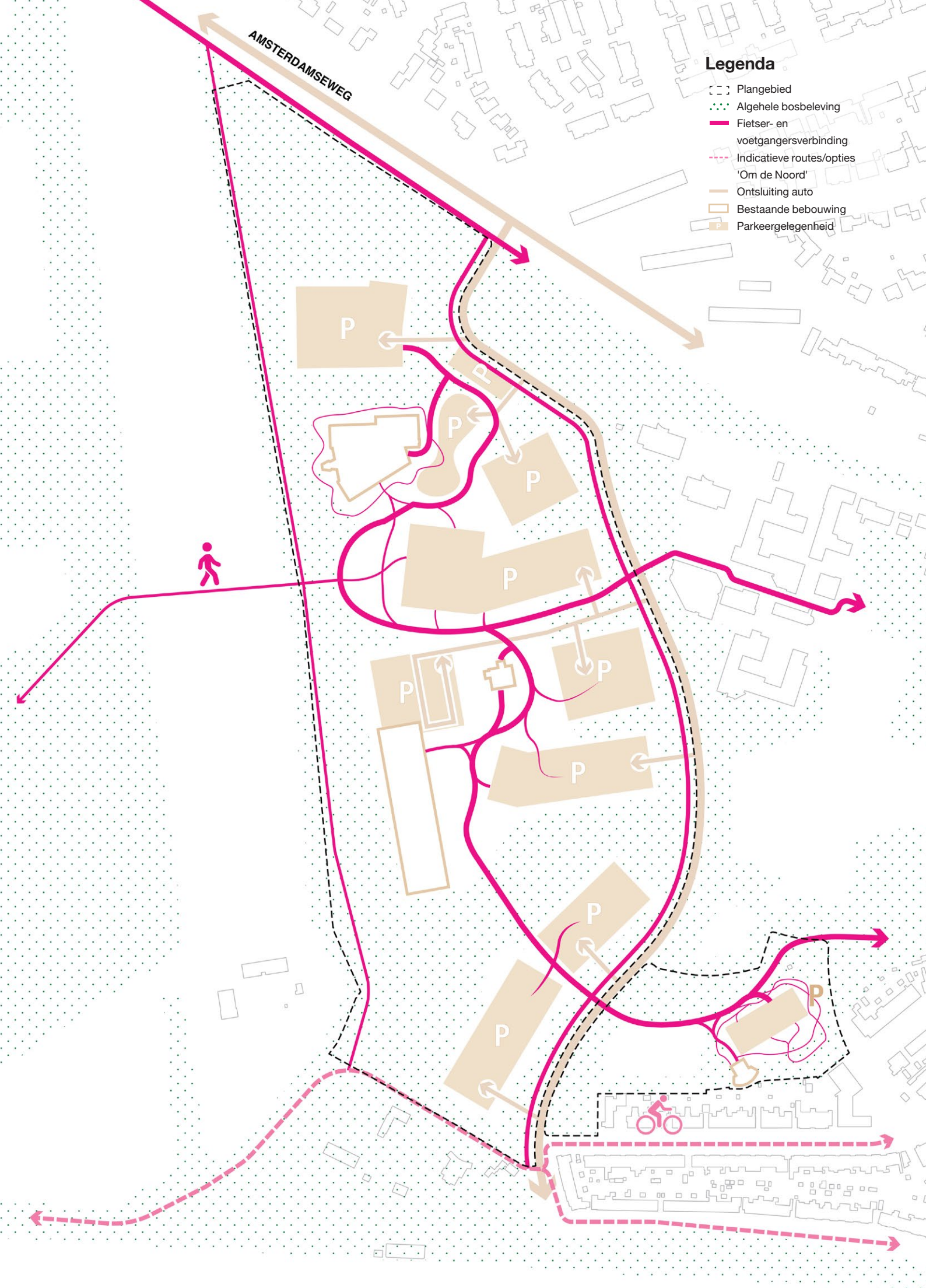
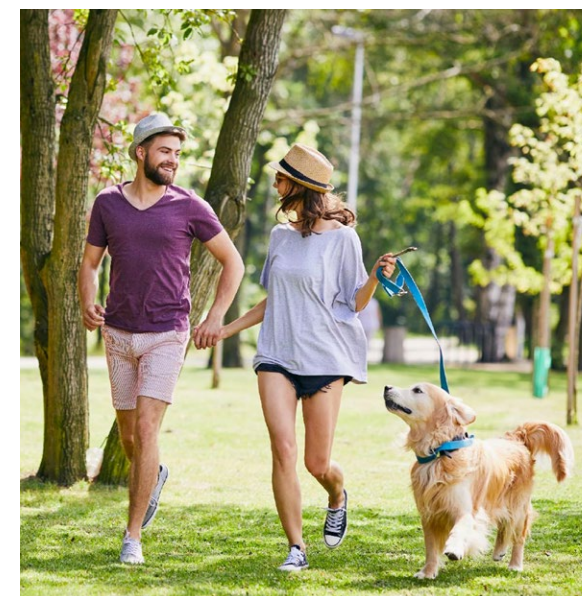
Voorzieningen in de plint, grenzend aan een groene buitenruimte

4.6

UITGANGSPUNT 5

RUIMTE VOOR VOETGANGER, FIETSER EN BEPERKT AUTOVERKEER

Om het karakter van het bos zoveel mogelijk ervaarbaar te maken, maar ook om zoveel mogelijk ruimte te geven aan mensen met een anders werkend lichaam wordt het autoverkeer in het plangebied zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast wordt er ingezet op toegankelijke langzaamverkeerverbindingen met een maximale helling van 5%. Dit wordt bereikt door het autoverkeer vanuit de verschillende ontwikkelclusters zo direct mogelijk (bij voorkeur loodrecht) aan te sluiten op de Heijenoordseweg. Complementair daaraan wordt een netwerk van langzaam verkeerspaden aan de buitenzijde van de bouwblokken voorgesteld, die eveneens op cruciale punten zijn verbonden met routes naar het bosrijke landschap aan de westzijde en Het Dorp aan de oostzijde van het plangebied.

4.7

UITGANGSPUNT 6

HEIJENOORDSEWEG

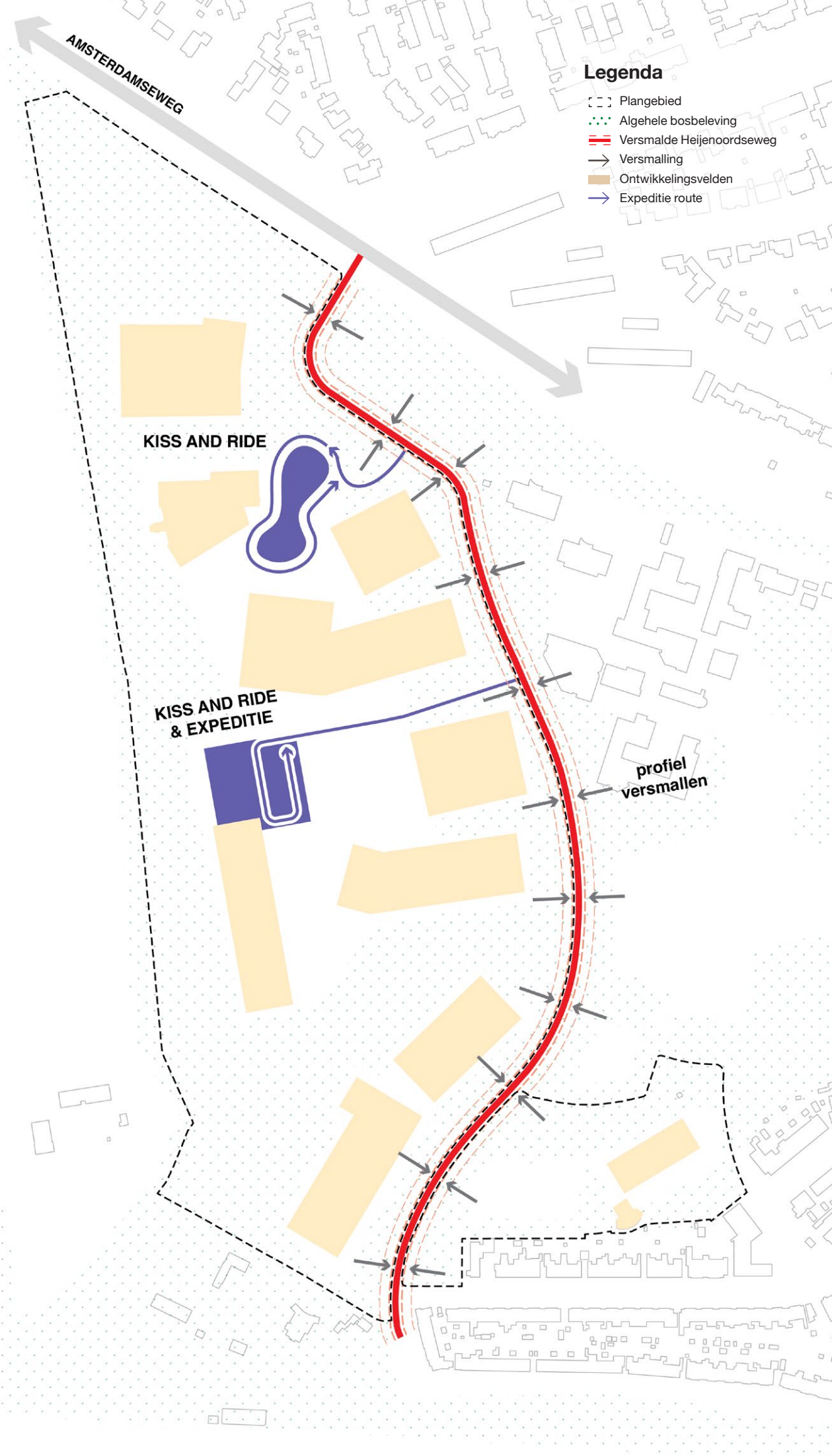
AFWAARDEREN EN TWEE

ROUTES EXPEDITIE

Op dit moment is de Heijenoordseweg vrij breed en dat nodigt uit tot hard rijden. Binnen de gemeente Arnhem wordt op dit moment de wens onderzocht om de Heijenoordseweg in te richten als 30 km/uur gebied, waarbij ook het doorgaand verkeer geweerd kan worden. Met beide verkeerskundige ingrepen kan de leefbaarheid van het gebied sterk worden verhoogd. Bij een nieuwe inrichting van de Heijenoordseweg kan het profiel van de rijweg vervolgens versmald worden met aan de westzijde een voetgangersstrook. De twee grotere pleintjes voor het Prisma College en Klimmendaal organiseren het grootschalig afzetten van mensen en goederen in het plangebied, waarbij de parkeerplekken zoveel mogelijk klimaat adaptief worden ontworpen.

Bestaande situatie Heijenoordseweg
Wegprofiel nodigt uit tot hard rijden

Schets van toekomstig profiel Heijenoordseweg
versmalling en vergroenen zorgt voor meer kwaliteit als groene laan-structuur

4.8

UITGANGSPUNT 7
BEVORDEREN VAN SOCIALE
COHESIE

Door samenhang tussen de ontwerplagen van de verschillende principes ontstaat een duidelijk kerngebied waarbij de centrale bosweide, de voorzieningen, en langzaam verkeer elkaar gaan versterken in het midden van het gebied. Dit stimuleert de sociale cohesie van het gebied doordat alle functies nabij en ruimtelijk verbonden zijn.

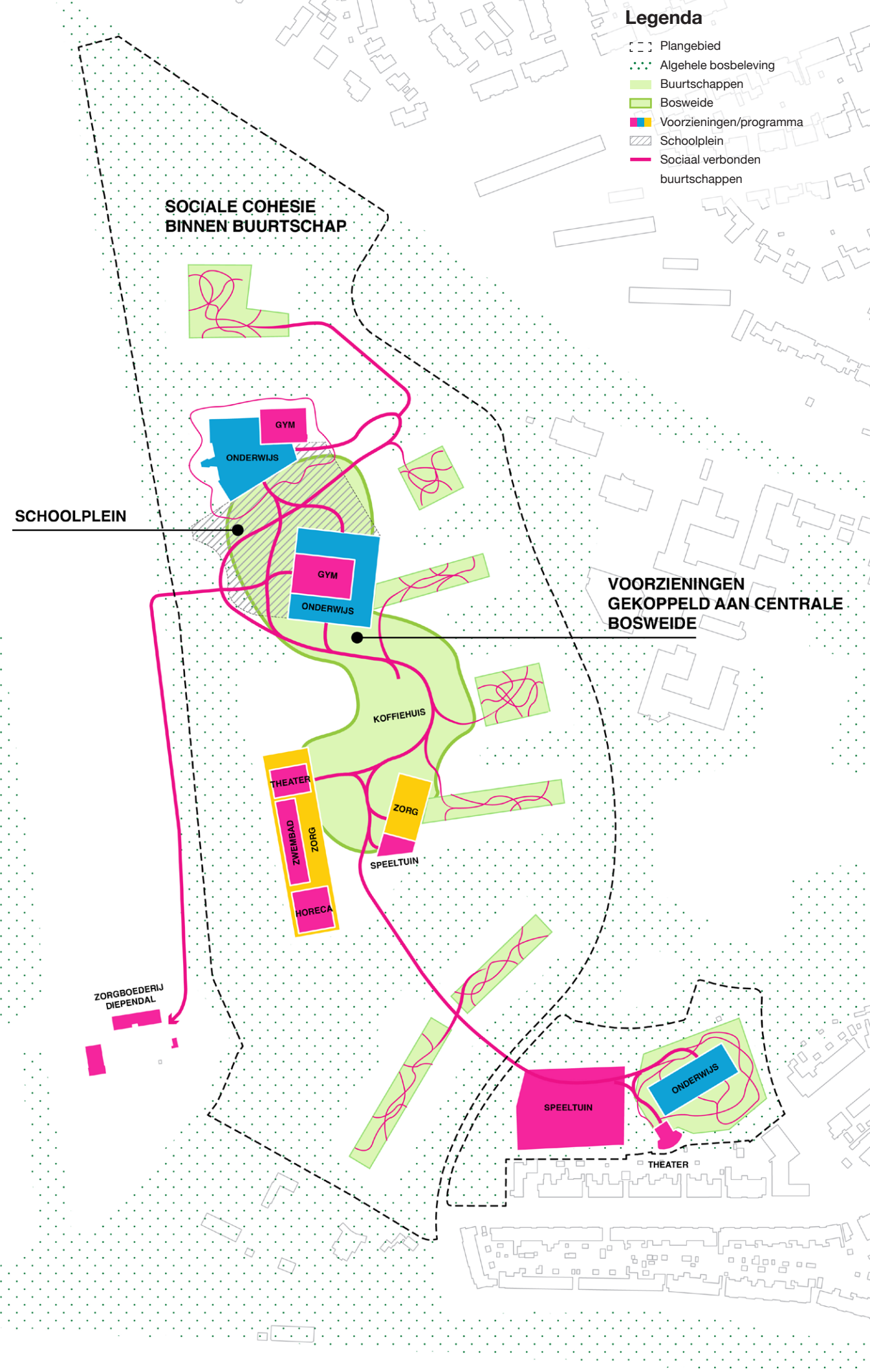
Zo is het goed voorstelbaar dat studenten van het Prisma college in het nieuwe koffiehuis in de oude villa werken, bewoners gebruik maken van de sportvoorzieningen in het nieuwe Parcival cluster, mensen die in het Ronald Mc Donaldhuis verblijven goed gebruik kunnen maken van de voorzieningen in Klimmendaal, en het begeleid wonen en kantoor van Entrea Lindenhout op een natuurlijke wijze in het zuidelijke wooncluster kan worden opgenomen.

Sociale cohesie
binnen buurtschap

Sociale cohesie
op wijkniveau

4.9

UITGANGSPUNT 8

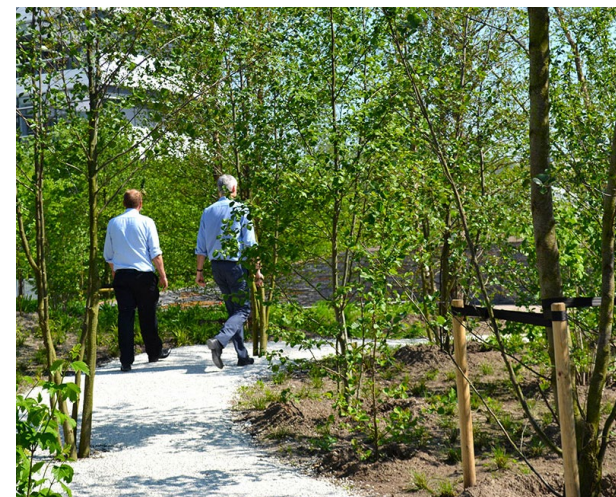
NATUURINCLUSIEF BOUWEN, VERSTERKEN NATUURWAARDEN EN HEMELWATERBERGING

De natuurwaarden in het gebied worden gekoesterd; zo wordt de langzaam verkeersroute naar het zuidelijke cluster als brug over de slenk aangelegd waardoor de natuurwaarden in de slenk worden beschermd. In de overige delen van het bos wordt de bosrijke beplanting versterkt en worden soms extra voorzieningen, zoals bijvoorbeeld verzamelplekken van dood hout geïntroduceerd. De aanleg van paden in het gebied vindt plaats met zoveel mogelijk halfverharding en waar dat niet kan, zoveel mogelijk met hergebruik van in het gebied geoogste verharding. Bij de ontwikkeling van de stedelijke bouwblokken wordt zoveel mogelijk natuur inclusief gebouwd, dat betekent groen-/blauwe daken, voorzieningen voor vogels en vleermuizen en het gebruik van zoveel

mogelijk duurzame bouwmaterialen.

Het landschap met terrassen en een zandige bodem, is uitermate geschikt voor het bergen van hemelwater (behalve voor delen met leemlagen). Het is zeker in dit gebied mogelijk om het hemelwater van alle gebouwen bovengronds af te voeren en lokaal op te vangen in wadi's. Per landschappelijk terras en bouwblok kan bij verdere uitwerking een integraal ontwerp gemaakt worden dat al het hemelwater in het plangebied op die manier opvangt en bergt.

Het natuurlijke bos vormt een robuuste ecologische verbinding, zowel in noord-zuidelijk als oost-westelijk richting, met een inrichting van de juiste biotopen voor de gewenste doelsoorten (vleermuizen, vogels en zoogdieren als eekhoorns en vossen).

Referenties voor natuurinclusiviteit en duurzaamheid

Insectenhotel en biodiversiteit bevorderende beplanting, paden met halfverharding, kreupelhout plekken en vogel/vleermuis nestkasten opgenomen in de architectuur

4.10

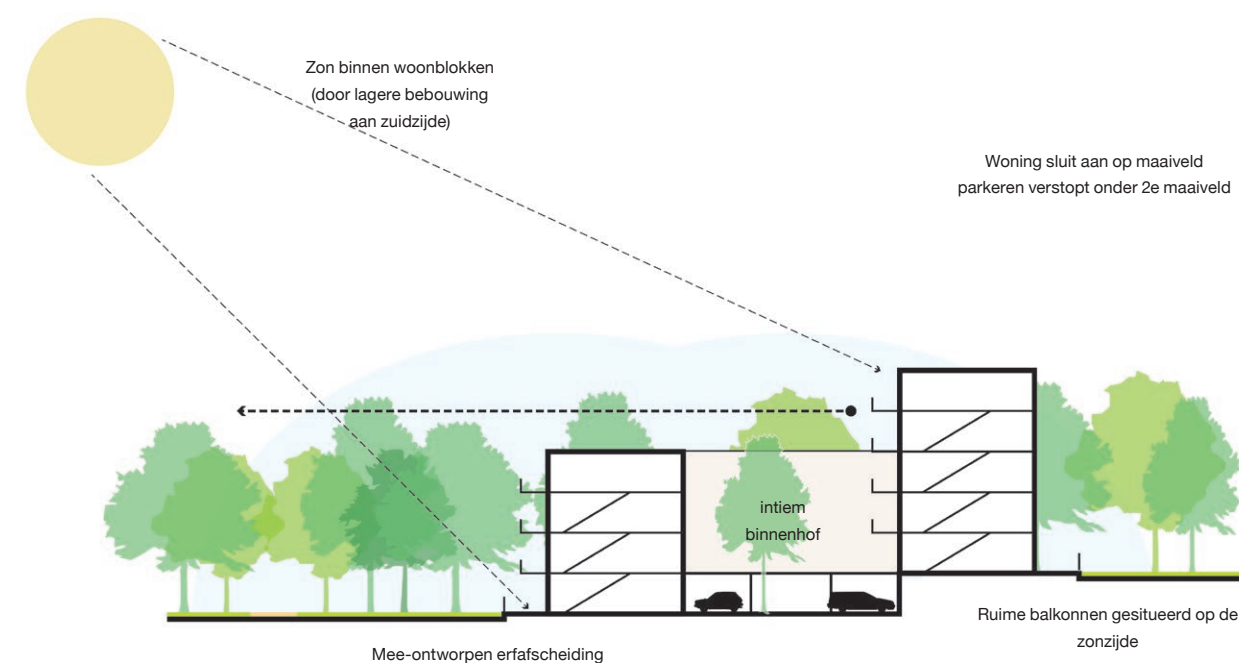
UITGANGSPUNT 9
GEBRUIK
HOOGTEVERSCHILLEN;
PARKEREN UIT HET ZICHT

Het streven naar een programmatische invulling met 60% sociale woningbouw zet een goede ruimtelijke oplossing van het parkeren financieel behoorlijk onder druk. Daarom is er gekozen om de gebouwen zoveel mogelijk horizontaal op de aanwezige terrassen te bouwen. Bij de centrale bosweide worden soepele ruimtelijk verbindingen mogelijk gemaakt door het verzachten van de nu soms scherp aanwezige hoogteverschillen. Het parkeren gebeurt zoveel mogelijk buiten het zicht en/of verborgen in het landschap.

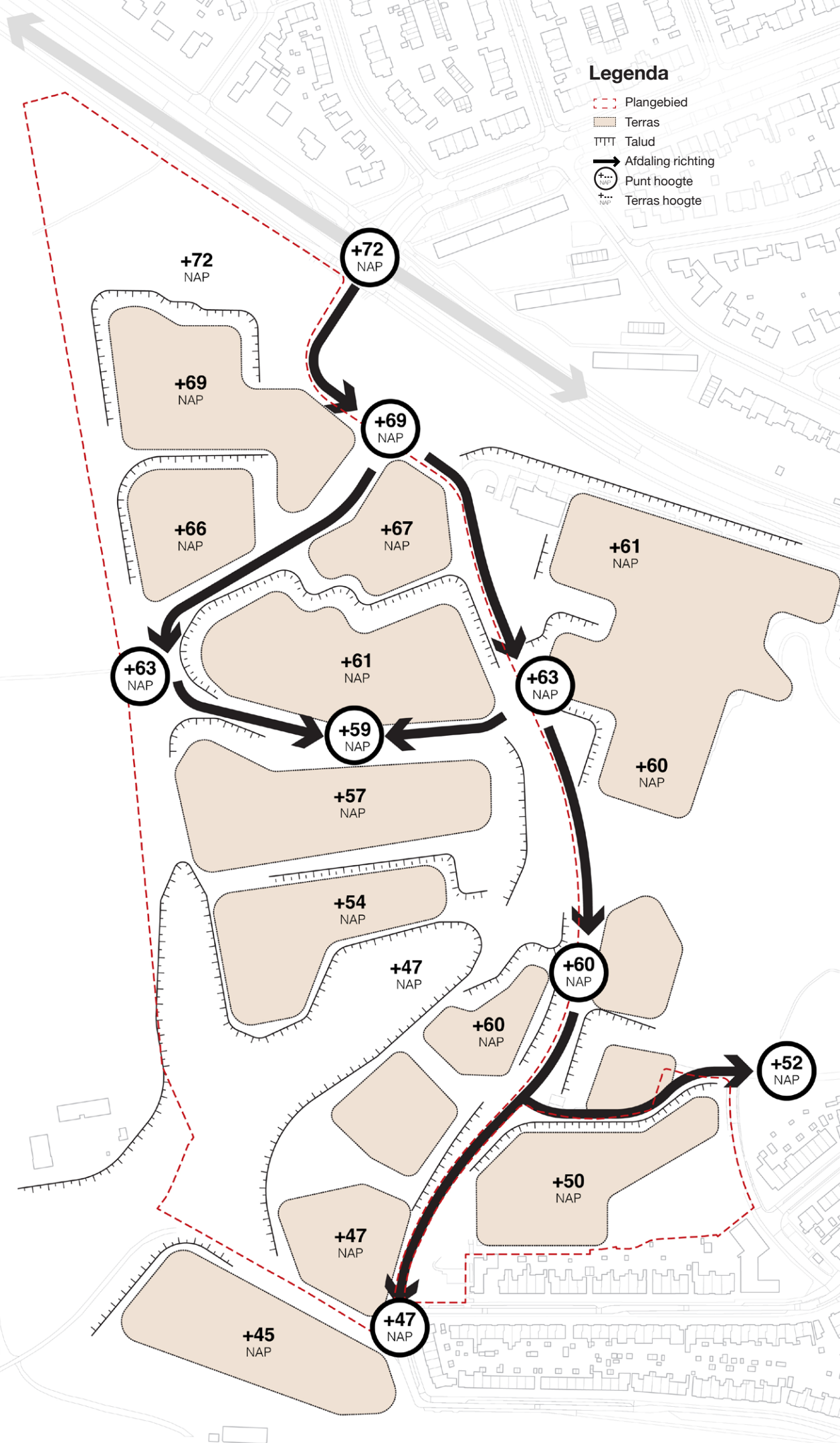
Om dit mogelijk te maken kan bijvoorbeeld het midden van het bouwblok gebruikt worden als parkeerplaats, waarbij een ultralichte dekconstructie het nog steeds mogelijk maakt om als centrale ontmoetingsplek te kunnen functioneren (principes Mecanoo Terbregge Rotterdam en Vondelpark Utrecht). Mocht dit niet mogelijk zijn dan wordt gezocht naar plekken in het bos uit het zicht, grenzend aan de bouwblokken en hoogteverschillen. Ook kan worden gekeken naar medegebruik van parkeerfaciliteiten van de voorzieningen zoals bijvoorbeeld de grote parkeerplaats bij Klimmendaal.

Referentie Terbregge, Rotterdam (Mecanoo)

toepassing van een opgetild 2e maaiveld, waaronder parkeren verstopt zit

Principedoorsnede

Slim omgaan met bestaande hoogteverschillen

4.11

UITGANGSPUNT 10

STUDIE LAADVERMOGEN

BEBOUWING EN PARKEREN

IN BOSRIJK OMGEVING

In deze ontwerp verkenning is uitgegaan van een laadvermogen dat past bij het bosrijke karakter van het plangebied. Vanwege de ambitie om de kwaliteit en identiteit van dit bosrijke gebied in stand te houden, is de hoeveelheid bebouwing en verharding beperkt in omvang. Er is uitgegaan van bouwblokken waarin het parkeren is opgenomen om te voorkomen dat er opnieuw een wildgroei aan parkeren rondom de bebouwing terecht komt, met veel meer verharding dan passend is in een bosrijke omgeving. Daarom is het te realiseren aantal woningen binnen een bouwblok direct gekoppeld aan het mogelijke aantal parkeerplekken binnen dat bouwblok.

De huidige ontwerp verkenning laat zien dat binnen de bouwblokken zoals nu getekend, het gewenste aantal woningen klopt met het mogelijke aantal parkeerplekken binnen dit systeem. De oppervlakte van de buurtschappen ten opzichte van het bos geeft inzicht in het maximale laadvermogen van het bos. De buurtschappen kunnen qua vorm nog worden aangepast, maar de verhouding tussen bos en bouwvlekken dient te worden gerespecteerd.

Het gaat straks bij de verdere uitwerking om het vinden van de balans tussen; bouwblok grootte, maat binnenhof, woningtypes en parkeerplekken.

In deze verkenning is uitgegaan van een parkeernorm;

- 1,1 parkeerplek per woning in vrije sector
- 0,8 parkeerplek per woning in sociale huur

Deze parkeernorm is dus in deze verkenning nog niet gekoppeld aan woning groottes. De keuze voor welke woning groottes, en hoe en waar deze in welke mate gemengd zouden moeten worden, is een puzzel die in een verdere uitwerking (een stedenbouwkundig plan)

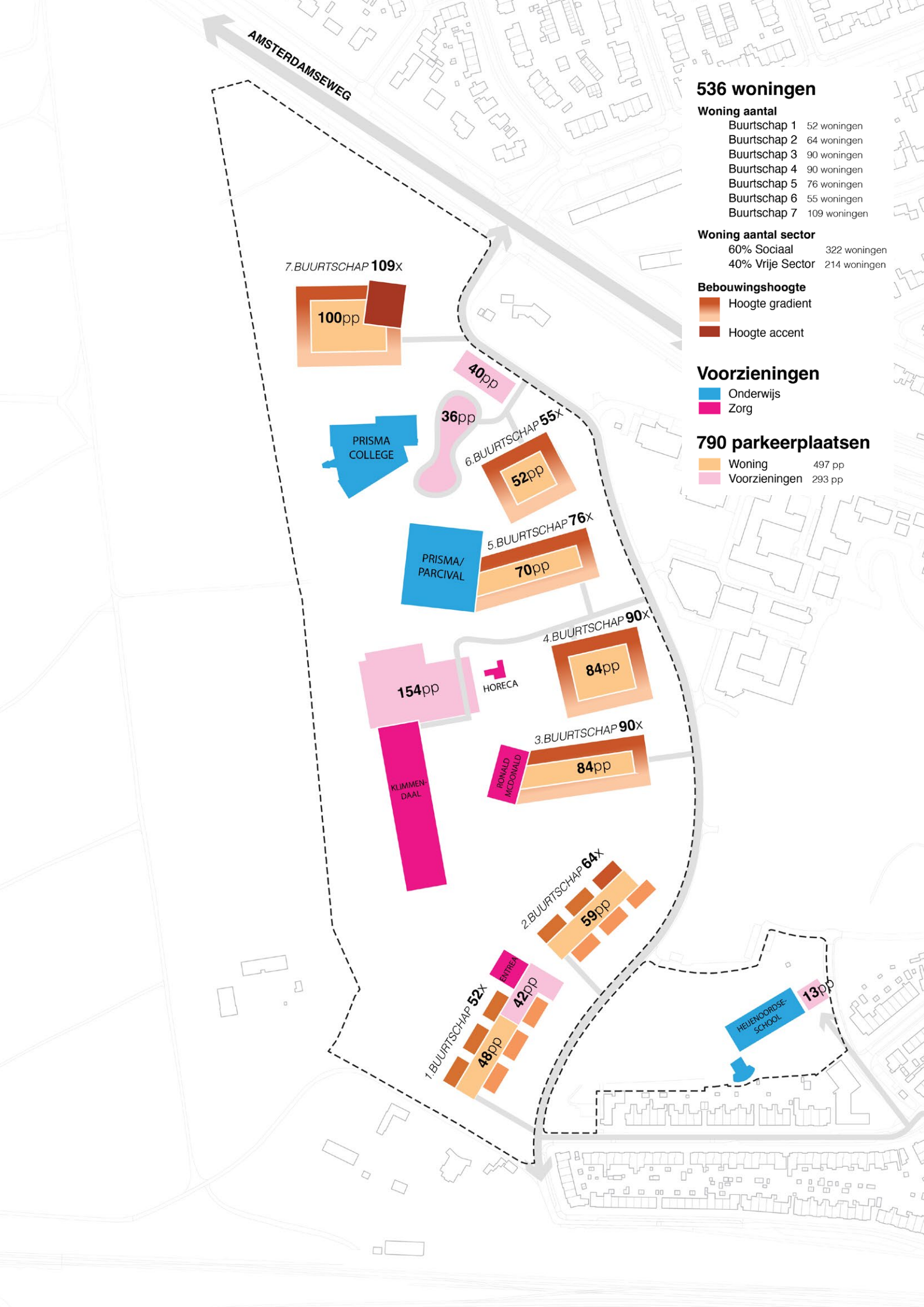
uitgedacht zal moeten worden, en dan gemiddeld per bouwblok zal moet passen in de nu getekende en berekende aantallen.

Uitgangspunt is dat er binnen elke bouwblok een passende menging ontstaat van verschillende woning typologieën; zowel in soort woning (vrije sector of sociaal) als in grootte van de woningen.

Voor die puzzel in een volgende fase is nog veel ruimte voor verdere invulling; de woninggroottes (en daarmee de footprints en hoogtes van de bouwblokken) zijn t.o.v. de ruimte voor parkeerplekken ruim getekend in deze verkenning. Oftewel: in deze stedenbouwkundige opzet, met deze aantallen parkeerplekken en aantallen woningen, krijgen de bouwblokken bij verdere uitwerking eerder een kleinere footprint en worden ze minder hoog. Daarnaast kan er juist ruimte ontstaan in de bouwblokken voor gemeenschappelijke ruimtes of aanvullende voorzieningen, waar het van belang is dat de bouwblokken als een volume leesbaar blijven.

Binnen deze denkwijze, betekent het ook dat als er een hogere parkeernorm aangehouden zou worden, dat er dan automatisch minder woningen mogelijk zijn.

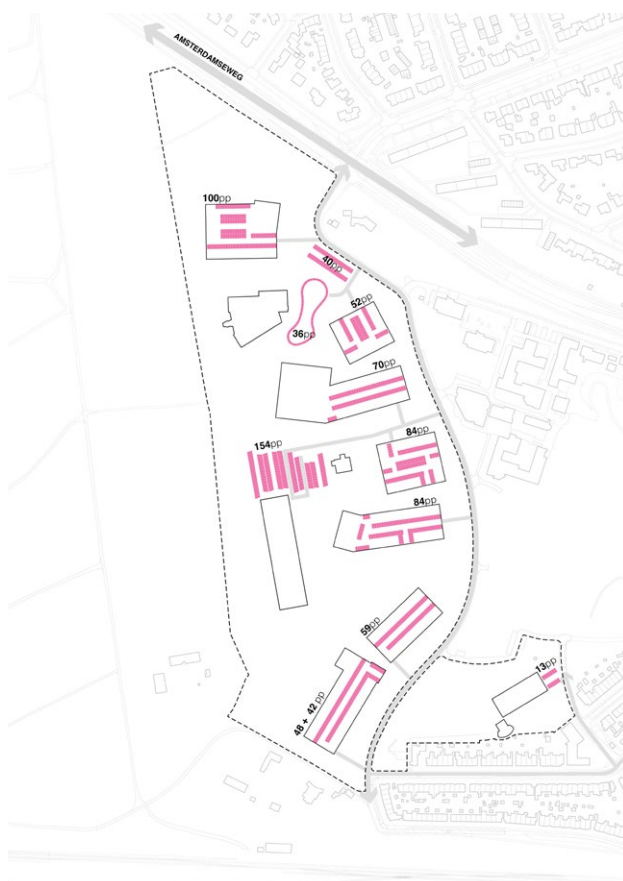
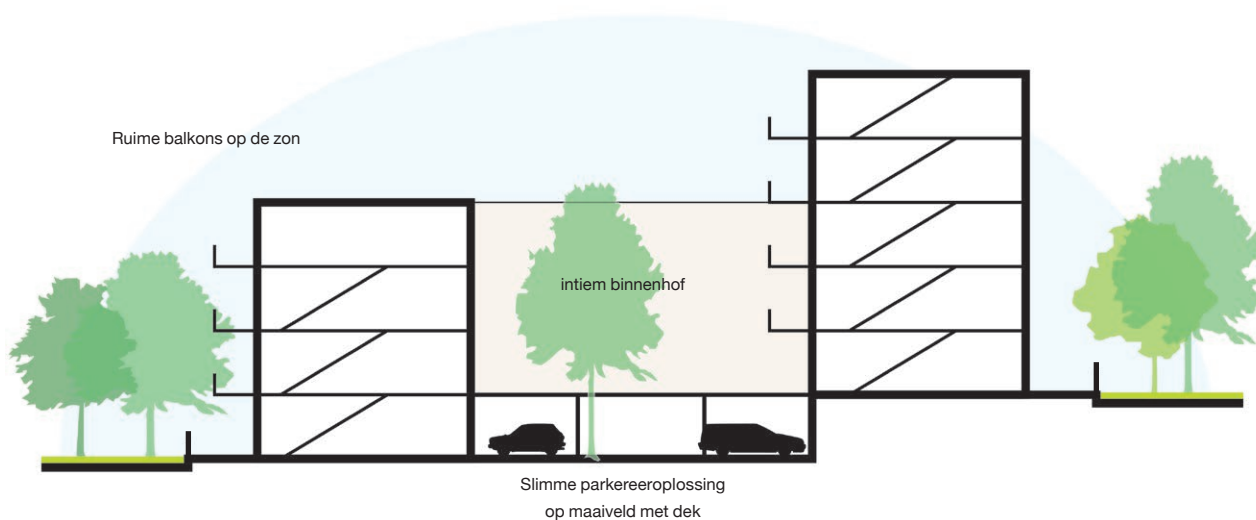
Met de gehanteerde parkeernorm zijn er voor alle (536) woningen samen 493 parkeerplekken nodig; voor de (60%) 322 sociale woningen zijn 258 parkeerplekken nodig, en voor de (40%) 214 vrije sector woningen zijn er 235 parkeerplekken nodig. In de ontwerp verkenning zijn 497 parkeerplekken voor de woningen getekend. Daarnaast zijn er voor de voorzieningen 293 parkeerplekken nodig, die zijn ook ingetekend. Bij de verdere uitwerking van deze verkenning, kan ook het dubbelgebruik van het parkeren worden meegenomen, zodat er minder parkeren in het zicht op maaiveld nodig wordt.

Slimme parkeeroplossingen en toegankelijkheid door gebruik bestaande hoogteverschillen

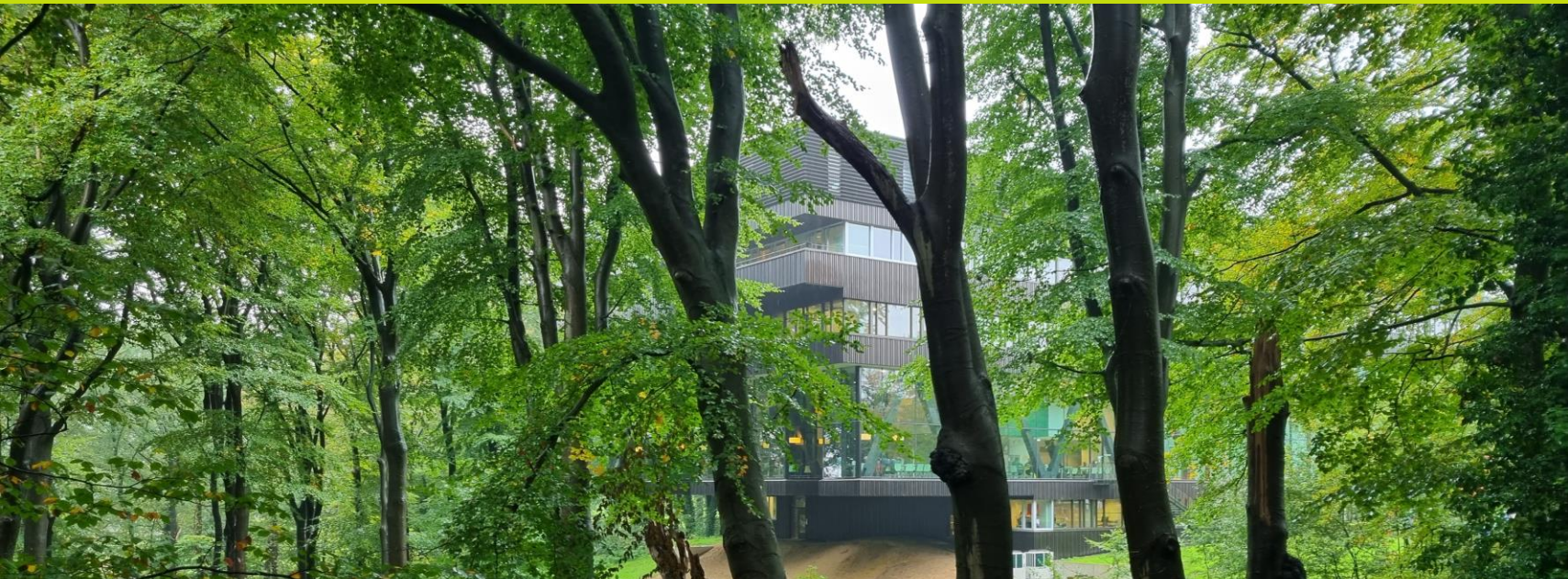
De eerder gevormde steilranden tussen de bestaande terrassen (voor de huidige bebouwing) in het hellende landschap vormen de aanleiding voor slimme parkeeroplossingen.

Door de bestaande hoogteverschillen te benutten, sluiten zowel het parkeren als het verhoogde maaiveld aan op het bestaande maaiveld, hierdoor heb je geen trappen nodig. Zeker voor de MIVA doelgroep is dit een gewenste situatie.

Ruimtelijke inpassing parkeer aantallen bij studie laadvermogen

Heijenoordseweg West

Bespreking concept contouren visie/startnotitie
met eigenaren 24 juni 2024

Entrea Lindenhout

Visie op gebied

- Van instellingsterrein naar onderdeel van wijk
- Zorg mengen met wonen
- Vragers en dragers bij elkaar
- Doorwaadbaarheid gebied verbeteren

Eigen belangen

- Kantoorpand & ca. 3 gezinswoningen (koop/huur (mogelijk via corporaties mits zekerheid beschikbaarheid))
- “zo thuis als mogelijk” en zo inclusief mogelijk
- Sloop/nieuwbouw kunnen we niet zelf
- Afstoten delen terrein (oude gebouwen)

Relatie andere partijen

- Delen van faciliteiten (grotere) ruimten
- Zorg van klanten bij burens

Klimmendaal

Visie op gebied

- Van instellingsterrein naar onderdeel van wijk (buurtfunctie)
- Zorg meer in combinatie met thuissituatie
- Dubbel- en medegebruik functies (parkeren, theater, restaurant, zwembad, etc)
- Goede infrastructuur voor aanrijden ambulances/afvalinzamelaars/hulpdiensten

Eigen belangen

- Afstoten delen van terrein (overbodig)
- Regie houden over eigen gebouw en terrein
- Parkeervoorzieningen (dichtbij pand A)
- Huisvesting meer in samenwerking met andere relevante partijen
- Goede ontsluiting OV, Het Dorp en naar het bosgebied
- Bosgebied beter integreren en onderdeel maken van therapie
- Goede ontsluiting naar het Prisma College
- Ronald McDonald behouden nabij het terrein van Klimmendaal

Relatie andere partijen

- Samenwerking/contact met Heijenoordschool, Prisma College en Siza
- Ronald McDonald
- Delen van faciliteiten
- Facilitaire hub creëren in samenwerking met anderen

Ronald McDonald Kinderfonds/Boshuus

Visie op gebied

- Zorg mengen met wonen
- Goede bereikbaarheid (OV)
- Interessante omgeving voor doelgroep (bosrijk in nabijheid van voorzieningen)

Eigen belangen

- Wens tot uitbreiding op nieuwe locatie (van 3 naar 6 app. en van 2 naar 4 kamers)
- Locatie waar vakantiegevoel en rust gecreëerd kan worden (liefst buiten de "ziekenhuisomgeving")
- Ruimte op begane grond met tuin
- Maximaal 500m van Klimmendaal af
- Inclusieve speeltuin in nabije omgeving
- Parkeerplaatsen bij het pand (i.v.m. gezinnen met hulpmiddelen)
- Dilemma huidige ruimte wel/niet verkopen

Relatie andere partijen

- Zorg en ontvangst (ouders van) cliënten Klimmendaal
- Delen van faciliteiten

Parcival/Prisma college

Visie op gebied

- Onderdeel worden van de wijk
- Onderwijs combineren met andere maatschappelijke functies en integreren
- Dubbelgebruik voorzieningen (o.a. sporthal) en bredere functies ruimtes
- Uitzicht op het groen benutten
- Voorkom zware volumes

Eigen belangen

- Uitbreiding gewenst in nabijheid huidige locatie
- Goede toegankelijkheid verkeer (auto, OV, fiets)
- Campus creatie in plaats van één groot pand
- Samenwerking basisonderwijs met speciaal onderwijs

Relatie andere partijen

- Samenwerking met Klimmendaal en Hoeve Klein Mariëndaal

Trebbe/Leyten

Visie op gebied

- Clusters vanuit gebied een begrijpelijk concept; overweeg meer samenhang ipv solitaire boskamers, op die manier elkaar versterken.
- Parkeren is zowel ruimtelijk als financieel de bottleneck: gedeeld gebruik en versterking OV, de parkeerbehoefte en parkeernorm beperken. Voorkom dure (ondergrondse) gebouwde parkeeroplossingen.
- Ga uit van en versterk kwaliteiten van het gebied, oriënteer woningen op basis van uitzicht en bezonning, mix doelgroepen en gebruikers binnen boskamers en deel de buitenruimte, wees opportunistisch met groen en ga uit van eindsaldo ipv ontwikkelkansen te beperken op basis van bestaand groen, heb aandacht voor het daklandschap en onderling uitzicht.

Eigen belangen

- Plan moet mogelijkheid bieden voor een renderende ontwikkeling. Zonder rendement geen medewerking.
- Niet gebonden aan de plek: grondruil of heruitgave van ontwikkelposities met de juiste kwaliteiten en waarde denkbaar.
- Graag bouwen voor eigen portefeuille (bijv. middeldure huur) of vrije sector koop.

Relatie andere partijen

- Gezamenlijke ontwikkeling: maak voor het totale gebied het beste plan en zorg via een gezamenlijke grondexploitatie, gemeentelijk gebiedsfonds, of herverdeling ontwikkelplots, dat afzonderlijke belangen van eigenaren het gezamenlijk belang niet blokkeren.
- Combinatiebouw scholen – wonen in sociale huur of middenhuur niet ondenkbaar, maar ook kwetsbaar in afspraken.
- Ga uit van ieders kracht: laat de corporatie sociale huur bouwen, gemeente en onderwijs de scholen en de marktpartij de huur en koopwoningen.

Van: Mariette Hendriks

Verzonden: vrijdag 31 januari 2025

Onderwerp: nieuwe woningen Heijenoord

■ Het is mooi dat er weer een plek gevonden is om woningen te bouwen. Ik weet niet of ik op deze manier een opmerking kan maken, maar het gaat me niet lukken om 5 februari aanwezig te zijn bij de raadsvergadering als dit punt op de agenda staat.

Zoals we allemaal weten, wordt het aantal ouderen de komende jaren steeds groter en daarmee komt er ook een groeiende behoefte aan woningen die voor deze doelgroep geschikt is. Veel ouderen blijven wonen in hun (te) grote huis, omdat er te weinig alternatieven zijn om te verhuizen naar een geschikte woning. M.a.w.: de doorstroming is beperkt.

Er zijn elders initiatieven ontstaan die het voor ouderen aantrekkelijk maken om te verhuizen, b.v. het opzetten van clusters waar senioren een eigen appartement hebben, maar toch bij elkaar wonen.

Een voorbeeld uit Amsterdam:

.....De gemeente Amsterdam werkt aan een plan om de bouw en transformatie van woningen te versnellen en beter in te spelen op de woon- en zorgbehoeften van ouderen. Daarvoor hebben zij samen met woningcorporaties, ontwikkelaars, investeerders, beleggers, zorgpartijen en betrokken woongemeenschappen de opgave in beeld gebracht voor hun stad als het gaat om geclusterde woonvormen voor ouderen. Die blijven langer zelfstandig thuis wonen, terwijl 60 procent van de ouderen nog niet in een (volledig) toegankelijke woning woont. Tegelijkertijd neemt het aantal vrijwilligers en mantelzorgers in verhouding af en zijn er ook tekorten op de arbeidsmarkt voor welzijn en zorg. Dit vraagt om nieuwe woonvormen tussen zelfstandig wonen en het verpleeghuis in.....

....Vanuit een zorgaanbieder en een corporatie is gestart met het project Lang Leven Thuis Flat. De gemeente faciliteert dit project met financiële middelen en inzet van capaciteit en zet in op 30 van dit soort flats.

Lang Leven Thuis Flats zijn bestaande wooncomplexen van corporaties die voor meer dan de helft al bewoond worden door ouderen. Deze zijn vaak in zijn geheel gelabeld voor ouderen en veelal geschikt voor zorgbehoevende ouderen. Partijen die bij dit concept betrokken zijn, ontwikkelen activiteiten die gericht zijn op preventie, vroegsignalering, ontmoeting, verbinding en activering. In de Lang Leven Thuis Flats wordt vaak een klein deel van de woningen verhuurd aan mensen die alleen daar mogen wonen als ze een zware zorgvraag hebben en die bij een vooraf aangewezen zorgaanbieder zullen afnemen. De afname van zorg is op die manier voor deze woningen gegarandeerd, waardoor een vast team van zorg- en welzijnsmedwerkers aanwezig kan zijn. Ook de reguliere huurders kunnen ervoor kiezen om van dit zorgaanbod gebruik te maken. Om van de Lang Leven Thuisflats een succes te maken is het belangrijk om aansluiting te vinden bij actieve bewoners en te werken aan community building....

Zo zijn er meer voorbeelden van gemeenten die sterk inzetten op het realiseren van een vorm van clusterwonen.

Natuurlijk is zo'n project niet op korte termijn te realiseren. Daarvoor moet er eerst gezocht worden naar samenwerking tussen diverse partijen en organisaties. Aan de andere kant: het wordt een steeds nijpender probleem om de zorg voor ouderen te kunnen leveren op een manier die menswaardig is. Mijn vraag aan de gemeente is: zijn er plannen in de maak die op deze vorm van bouwen/wonen/herinrichten inspelen?

Met vriendelijke groet

Mariette Hendriks

Verzonden: dinsdag 4 februari 2025

Onderwerp: RE: Bespreking Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg in de gemeenteraad van Arnhem

Sommige mensen die dit bericht hebben ontvangen, ontvangen niet vaak e-mail van j.brandhorst@deonderwijsspecialisten.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste raadsleden,

Namens De Onderwijsspecialisten sturen wij het volgende bericht:

Wij zijn blij dat de uitbreiding voor Prisma College in deze gebiedsvisie is opgenomen. Onze leerlingen verdienen een duurzame onderwijslocatie, dichtbij het hoofdgebouw van Prisma College, dat momenteel onvoldoende ruimte biedt. De samenwerking met Parcival is hierin ook een mooi gegeven; we kunnen profiteren van elkaars aanwezigheid.

Een punt dat tijdens de overleggen in dit proces ook onder de aandacht is gebracht, is de aanrijroute, de benodigde parkeerruimte en de grote logistieke opgave aan- en afvoerroute halen-brengen voor een groot aantal taxibusjes voor Prisma College. Zeker in relatie tot de aangrenzende plannen. Zo kan het weggetje tussen nummer 7 (Prisma College) en nummer 9 (oude Mariëndael) niet gebruikt worden voor de geplande woningbouw ter plaatse van Heijenoordseweg 9 (zo is het momenteel wel ingetekend). Op het kaartje is geen aparte toerit voor deze 'woonwijk', voorzien maar hier zal in de uitwerking nog wel aandacht aan moeten worden besteed.

Bij vragen zijn wij beschikbaar voor het geven van een toelichting.

Namens Hennie Loeffen
De Onderwijsspecialisten

Jolina Branderhorst
Hoofd Huisvesting & Facilitair

De Onderwijsspecialisten

Vossenstraat 6 | 6811 JL Arnhem

Postbus 821 | 6800 AV Arnhem

T 088 - 4081249

M 06 - 3021 8410

j.brandhorst@deonderwijsspecialisten.nl

www.deonderwijsspecialisten.nl

Gemeente Arnhem
T.a.v. Gemeenteraad
Koningstraat 38
6811DG Arnhem

Retouradres: Postbus 304 3000 AH Rotterdam

Rotterdam, 4 februari 2025

Betreft: Startnotitie westzijde Heijenoordseweg

Geachte voorzitter, geachte Raadsleden,

Morgen wordt de Startnotitie en achterliggend stedenbouwkundige opzet voor de gronden aan de westzijde van de Heijenoordseweg door het College van B&W aan u voorgelegd. Via deze brief willen wij u informeren over onze visie op het proces en de ter besluitvorming voorgelegde uitgangspunten.

Wij zien dat er forse stappen moeten worden gezet om de Arnhemse woningproductie te verhogen. De woningnood is hoog en de woningbouwproductie te laag. Tekenend zijn de verschillen met buurgemeente Nijmegen. In 2023 bedroeg de Arnhemse woningbouwproductie slechts 38% van de productie in Nijmegen (nominaal werden slechts 608 nieuwbouwwoningen opgeleverd). In de eerste drie kwartalen van 2024 werden slechts 449 nieuwbouwwoningen in Arnhem opgeleverd, versus 987 in Nijmegen.

Ook wij willen een bijdrage leveren aan het verhogen van de bouwproductie voor een brede doelgroep. Het initiatief om de gronden ten westen van de Heijenoordseweg tot ontwikkeling te brengen juichen wij daarom toe. Wij constateren echter ook dat de in de voorliggende startnotitie randvoorwaarden en uitgangspunten zijn gesteld, die een spoedige ontwikkeling van deze gronden in de weg staan.

Samengevat constateren wij dat:

1. De kaders van de startnotitie leiden tot een **tekort van € 22 tot € 25mln** op de grondexploitatie van het totale gebied, dat alleen met (gemeentelijke) subsidies kan worden gedicht;
2. Een **sluitende businesscase wettelijk voorwaardelijk is voor het kunnen vaststellen een Omgevingsplan** en dat gemeente Arnhem bij vaststelling van het omgevingsplan de benodigde middelen gealloceerd moet hebben;
3. LTA CV haar gronden zonder sluitende businesscase niet tot ontwikkeling zal brengen;
4. De voorgestelde parkeeroplossing een forse bijdrage levert aan het hierboven genoemde tekort (€9 tot € 13mln onrendabele top),;
5. De voorgestelde stedenbouwkundige kaders op blokniveau te specifiek zijn en een kwalitatief hoogwaardiger woonmilieu in de weg staan.
6. Onvoldoende gebruik is gemaakt van onze kennis in de totstandkoming van de startnotitie en de door ons gedeelde zorgen en randvoorwaarden zijn genegeerd in de uitwerking van het document.

Onderstaand lichten wij punt voor punt onze constatering toe:

1. Financiële haalbaarheid

Gedurende de totstandkoming van de startnotitie hebben wij diverse malen verzocht om een financiële onderbouwing van de gekozen opzet. Immers leidt het vaststellen van een startnotitie, zonder een haalbare businesscase, tot toekomstige teleurstellingen enerzijds en vertragingen anderzijds. Zeker in een plan met een hoog percentage betaalbare woningen is het noodzakelijk om heldere keuzes te maken, gefundeerd op economische realiteit. Wij verzochten het College van B&W daarom om de vaststelling van de startnotitie uit te stellen en eerst de financiële haalbaarheid te onderbouwen. Omdat dit onderzoek niet is uitgevoerd, hebben wij zelf studie gedaan naar de financiële haalbaarheid van deze ontwikkeling (over alle gronden, dus niet alleen de gronden van LTA C.V.). Wij voorzien een tekort van € 22 tot € 25 mln. op de grondexploitatie van dit gebied. Vorige week hebben wij de wethouder hierover reeds geïnformeerd.

Voornaamste oorzaak van het financiële tekort is enerzijds de programmering en anderzijds de gekozen parkeeroplossing. De startnotitie gaat uit van een programmering van 66% in het sociale segment, bestaande uit 60% sociale huur en 6% sociale koop. Een programma van 66% in het sociale segment, in combinatie met een fors maatschappelijk programma, leidt tot onvoldoende opbrengsten, om de kosten voor het slopen van de bestaande opstallen, het bouwrijp en woonrijp maken van het gebied te dekken. Met het toepassen van een dure parkeeroplossing wordt deze uitdaging nog vergroot (zie punt 4).

Wij verwijzen hierbij ook naar de afspraken uit de Woontop die een duidelijk kader geeft voor betaalbaarheid en haalbaarheid van ontwikkelplannen. Het voorgestelde programma voldoet daar uitdrukkelijk niet aan.

Het is ons ook niet duidelijk of gemeente, naast het nu voorziene budget van circa € 4mln, cofinanciering vanuit het Rijk voorziet, om het tekort op deze ontwikkeling te dekken. Recent meldde de Minister van Wonen over cofinanciering door het Rijk: *'Als je meer dan 30 procent sociaal gaat bouwen - en al helemaal als je al voldoet aan de norm van 30 procent, dan moet je niet bij mij komen met dat je extra geld nodig hebt. Dat geldt ook voor gemeenten die allerlei extra eisen opleggen aan de woningbouw waardoor de kosten hoger worden.'*

2. Omgevingsplan

Onderhavig startnotitie vormt de opmaat voor een Omgevingsplan. Voorwaardelijk voor het vaststellen een Omgevingsplan door de Gemeenteraad is dat de Gemeenteraad constateert dat zich geen omstandigheden voordoen, op grond waarvan het op voorhand aannemelijk is dat de ontwikkeling die in het omgevingsplan is voorzien niet kan worden gerealiseerd. Wanneer voor het onder 1. genoemde tekort geen dekking wordt gevonden, kan de Gemeenteraad het Omgevingsplan niet vaststellen. Ook bij Raad van State zal een Omgevingsplan met een dergelijk tekort geen stand houden. Hiermee wordt het risico gelopen heel veel tijd te verliezen als een plan op basis van de huidige startnotitie verder wordt uitgewerkt.

3. Positie LTA CV

LTA C.V. is sinds 2021 eigenaar van de gronden behorende bij Heijenoordsweg 9. Al in september 2022 was er met gemeente, na een intensief proces én participatie met omwonende, ambtelijke overeenstemming over een plan met 100 woningen en een sluitende businesscase. Dit plan bevatte 30% sociaal en 20% middenhuur. Omdat bestuurlijke vaststelling lang op zich liet wachten, werd het plan ingehaald door de werkelijkheid.

Met randvoorwaarden van de Woondeal 2.0 en het ontbreken van bestuurlijke vaststelling, was er geen basis meer voor ontwikkeling van de gronden.

Na vaststelling van de Woonvisie, met als randvoorwaarde minimaal 60% sociale huur, is een haalbaar plan nog verder uit het vizier geraakt.

Wij werken graag mee aan de totstandkoming van een gebiedsontwikkeling op deze plek. Echter LTA C.V. zal deze gronden alleen ontwikkelen als er sprake is van een sluitende businesscase, of in het geval een tekort op andere wijze wordt gecompenseerd.

Als alternatief hebben wij medio juni 2024 gemeente aangeboden de gronden te verkopen.

4. Parkeren

Uitgangspunt van de startnotitie is een norm van 1,1 parkeerplaats per vrije sector woning en sociale koopwoning en 0,8 per sociale huurwoning. Daarnaast gaat de startnotitie uit van een dure gebouwde parkeeroplossing. Voor een sociale huurwoning is de onrendabele top op een parkeerplaats 100%. Omdat deze niet gedekt kan worden uit de grondexploitatie willen voorstellen om de parkeernorm te verlagen naar 0,5 voor sociale huur (zoals in veel gemeenten gebruikelijk en ook wenselijk geacht door de meeste corporaties). Daarnaast stellen wij voor om voor duurdere koopappartementen een gebouwde parkeerplaats te realiseren en voor het overige uit te gaan van maaiveld parkeerplaatsen welke op een natuurlijke wijze in het landschap worden ingepast.

5. Ruimtelijke kwaliteit

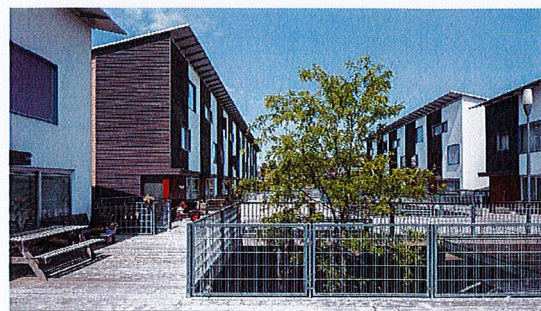
In de Startnotitie wordt al een concrete stedenbouwkundige oplossing op blokniveau voorgeschreven. Wij menen dat het beter is om in plaats van een concrete oplossing, randvoorwaarden en specifieke plankwaliteiten vast te stellen, waarbij de input en kennis van de ontwikkelaar en haar adviseurs wordt gebruikt om tot een hoogwaardig en haalbaar plan te komen. Wij stellen vast dat de voorgestelde opzet tot een inefficiënte vorm en dus duurder plan leidt.

Wij adviseren daarom met klem om de ontwikkelaars en corporatie(s)) meer uitwerkingsvrijheid en flexibiliteit te geven om tot een haalbaar plan te komen en in de Startnotitie nog geen specifieke stedenbouwkundige oplossing voor te schrijven.

Ter illustratie lieten wij eind 2022 drie architectenbureaus een voorstel maken op basis van de concept Nota van Uitgangspunten die bestuurlijk zou worden vastgesteld. Hieronder toont de eerste afbeelding de potentie die deze plek heeft en de tweede afbeelding de lettelijke referentie van de in de Startnotitie voorgestelde oplossing. Het verschil in kwaliteit spreekt voor zich.

Figuur 1. Studie Heijenoordseweg 9

Figuur 2. Referentie Startnotitie

6. Proces

Slechts één week voor vaststelling van de startnotitie in het College, hebben wij (pas na lang aandringen) voor het eerst inzicht gekregen in de Startnotitie. De details van de achterliggende stedenbouwkundige opzet (eind november op hoofdlijnen gepresenteerd) en het geplande bestuurlijk besluitvormingsproces zijn niet tijdig met ons gedeeld waardoor onze input niet eerder met u gedeeld kon worden. Een vreemde gang van zaken aangezien wij een belangrijke grondeigenaar in het gebied zijn.

Op 15 december 2023 spraken wij met wethouder Bouwkamp over de op ons perceel gevestigde WVG, maar met name ook over het functioneren van de gemeentelijke organisatie. Gebrek aan capaciteit, transparantie en heldere uitgangspunten, hebben tot grote vertraging geleid en uiteindelijk afstel van een reeds uitgewerkt plan, waarvan de realisatie inmiddels in volle gang had kunnen zijn. Wij hebben aangegeven dat wij als grondeigenaar bereidt zijn mee te denken in de planvorming van het hele gebied en gingen er vanaf dat moment van uit op een gelijkwaardige en transparante wijze samen te werken, met als doel om een kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling mogelijk te maken.

In vrijwel alle gemeenten waar wij actief zijn, betekent dit dat wij samen met de gemeentelijke organisatie, in een iteratief proces een uitgangspuntendocument opstellen, dat enerzijds de diverse beleidsdoelen van de gemeente dient en anderzijds de randvoorwaarden biedt voor een haalbaar plan.

Gedurende het afgelopen jaar hebben wij daarom diverse malen actief aandacht gevraagd voor onze belangen. Echter in dit geval zijn wij als grondeigenaar, slechts gedeeltelijk en op een beperkt detailniveau geïnformeerd en hebben wij alleen kunnen reageren op feitelijk al vastgesteld uitgangspunten.

Daarmee is er een grote kans gemist om te profiteren van de inhoudelijke adviezen van een professionele partner. Bovendien lijken de door ons gedeelde zorgen en randvoorwaarden volstrekt genegeerd in de uitwerking.

Graag wijzen wij hierbij ook op de conclusie van de Woontop, die onder meer stelt dat een publiek private samenwerking essentieel is om de huidige woningnood op te lossen.

Concluderend

Wij verzoeken u gezien bovenstaande om de Startnotitie niet in zijn huidige vorm vast te stellen en nog een half jaar de tijd te nemen om samen met ons een kwalitatief hoogwaardig en realiseerbaar plan op te stellen. Dit doet recht aan onze positie, maar zeker ook aan het belang van woningzoekenden in Arnhem en omstreken.

Hoogachtend
Namens LTA/CW

Allard Leijten

**Ronald McDonald
Boshuus**

Vakantiehuis van het
Ronald McDonald Kinderfonds

Betreft: Inspreken raad betreft Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg.
5 februari 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met veel belangstelling hebben wij, het Ronald McDonald Kinderfonds, de startnotitie Westzijde Heijenoordseweg gelezen en, als belanghebbende partij, wil ik, ook namens ons bestuur, graag ons standpunt met u delen.

Sinds 15 jaar is ons Boshuus een vertrouwd gezicht voor veel gezinnen met een ziek, revaliderend of zorgintensief kind. Jaarlijks ontvangen wij 4000 personen in onze Huiskamer en ruim 400 gezinnen die een nacht, een weekend, een week of nog langer bij ons doorbrengen. Zij zijn bij ons om dicht bij hun zieke kind te kunnen zijn, maar ook om als gezin op adem te komen van de zorg voor hun zorg intensieve kind.

Helaas kunnen wij lang niet alle gezinnen een plek geven, door onze beperkte capaciteit. Het is noodzakelijk dat we het aantal appartementen en kamers gaan uitbreiden.

Deze beslissing maakten we al begin 2023. We realiseerden ons toen ook dat op onze huidige locatie, op het dak van revalidatiecentrum Klimmendaal, uitbreiden helaas niet mogelijk was. Al een hele tijd waren wij met Klimmendaal in gesprek over de verkoop van ons appartementsrecht. Hiermee zouden we, als huurder, de optie hebben om een nieuw en groter Boshuus te bouwen. Bij de verkoop van de percelen die Klimmendaal wilde afstoten hebben we dan ook een bod gedaan. Om specifiek te zijn op gebouw E. Op deze manier konden wij ons Huis uitbreiden met meer vakantie appartementen en logeerkamers, en kon Klimmendaal de samenwerking met andere zorginstellingen zoals Vilente vorm gaan geven.

In november 2023 heeft de wethouder besloten om de Wet Voorkeursrecht op te leggen op het hele terrein. Onze uitbreidingsplannen kwamen hiermee onder druk te staan, nu we geen alternatief meer hadden voor een volgend Boshuus. Deze zorg hebben we ook meteen aangegeven, ook in de raad. De plannen van Klimmendaal om uit te breiden in hun strategische samenwerkingsverbanden nopen hen tot het vinden van meer ruimte. Het Boshuus is een logische plek voor hen. De verkoop van het terrein aan de Heijenoordseweg bood Klimmendaal tevens de

financiële ruimte om het Boshuus in september 2024 een bod te kunnen doen op deze extra vierkante meters die al een onderdeel vormen van hun pand en infrastructuur.

Dit bracht ons in een dilemma: het Boshuus is een uniek pand op een unieke locatie: het dak van Klimmendaal. Dat laat zich zeer lastig verkopen. De enige realistische koper is Klimmendaal. Dit bod is een wezenlijk onderdeel van de financiering van het nieuwe pand. We hebben besloten dat het vanuit goed bestuur de beste keuze is om dit bod te accepteren en we verkopen per 1 maart 2025. We zullen het pand terughuren voor de komende periode terwijl we zoeken naar een geschikte uitbreidingslocatie. We begrijpen dat hier tijd mee gemoeid gaat, maar hopen over 2 tot 3 jaar een nieuwe locatie te kunnen betrekken. Dit is in lijn met de wens van Klimmendaal om verder te kunnen uitbreiden in hun strategische samenwerking met Vilente voor geriatrische revalidatiezorg.

Tijdens de afgelopen overleggen met de gemeente zijn we blij om te horen dat we een mooie plek op het terrein gaan krijgen in het eerste plan. Waar we ernstige zorgen over hebben is het tijdspad wat met dit plan gemoeid is. Als we 10-15 jaar moeten wachten op de opening van ons nieuwe Boshuus, is dat voor ons een financiële strop. Met de huur die wij als Goed Doel moeten betalen aan Klimmendaal zien wij het door de verkoop vrijgekomen kapitaal verdampen.

Daarnaast moeten zoveel gezinnen met een zorgintensief kind nog langer wachten op een plek om op adem te komen. Ook Klimmendaal kan niet verder met haar plannen.

Op dit moment bewandelen we twee sporen, we voeren de gesprekken met de Gemeente over een versnelde plek aan de Heijenoordseweg, maar we zijn ook actief op zoek naar een stuk grond of pand in de nabije omgeving waar we eventueel kunnen bouwen/verbouwen. Het risico dat we nemen door te wachten op de definitieve plannen is simpelweg te groot.

Ons dringende verzoek is dan ook om ons niet te laten wachten tot het definitieve plan tot uitvoer kan worden gebracht, maar ons z.s.m. een geschikte plek te gunnen op het terrein. Dit maakt het mogelijk dat we in de nabijheid van Klimmendaal blijven en onze Huisfunctie voor ouders met een revaliderend kind kunnen blijven vervullen. Mocht substantiële versnelling onmogelijk blijken, hopen we op de steun van de raad bij het realiseren van een nieuw Boshuus in de nabije omgeving.

Dank voor uw aandacht, ik beantwoord graag uw vragen.

Hartelijke groet,

Suus Brands,

Manager Ronald McDonald Boshuus Arnhem

Vakantiehuis van het
Ronald McDonald Kinderfonds

Vakantiehuis van het
Ronald McDonald Kinderfonds

Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg'

Fasering

- ☒ Informatieve bespreking
- ☒ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

Aanwezig

De raadsleden/fractievoorgangers Van Engelenburg (VVD), De Vries (Volt), Loor (D66), De Groot (PvdD), Prinsen (GroenLinks), Meyer (Arnhem Centraal), Wiggers (BBA), Zijlstra (ChristenUnie) en Groenendijk (PvdA).

De fracties van de CDA, FvD, SP, DENK, Groep van den Broek en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de insprekers. Dat zijn:

Nr.	Naam	(Namens) Organisatie
1	Suus Brands	Ronald McDonald Boshuus
2	Hein Stoker	Leyten Trebbe Arnhem CV
3	Bart Heijs	
4	Geert Meijering	Namens de Arnhemse woningcorporaties

Na de inspraak is gestart met de meningsvormende bespreking. De eerste termijn aan de zijde van de raad en het college is afgerond.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond en dat het voorstel een vervolagagendering van de meningsvormende bespreking nodig heeft.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

D. Weijers

Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☒ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

5 februari: informatieve bespreking en start meningsvorming

Aanwezig

De raadsleden/fractievoorgangers Van Engelenburg (VVD), Luijendijk (Volt), Looor (D66), De Groot (PvdD), Beekman (GroenLinks), Meyer (Arnhem Centraal), Zijlstra (ChristenUnie) en Groenendijk (PvdA).

De fracties van de CDA, FvD, SP, DENK, Groep van den Broek, BBA en PVV waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder)

Bespreking

De voorzitter opent de vergadering en start met de tweede termijn aan de zijde van de raad. Vervolgens heeft de wethouder zijn tweede termijn afgerond. En daarmee is de meningsvormende bespreking ten einde. De fracties D66, VVD en ChristenUnie hebben aangegeven mogelijk een motie in te dienen.

Toezeggingen

Niet van toepassing

Conclusie

Aan het einde van de vergadering concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar de bespreking van moties en amendementen.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

D. Weijers

Raadsvoorstel 'Startnotitie Westzijde Heijenoordseweg'

Fasering

☐ Informatieve bespreking	
☐ Meningsvormende bespreking	
☒ Bespreking Moties & Amendementen	
☐ Besluitvormende vergadering	

Besprekingen

- 5 februari 2025: Informatieve en meningsvormende bespreking.
- 19 februari 2025: bespreking amendementen en moties.

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Lukkassen (Forum voor Democratie), De Groot (Partij voor de Dieren), Groenendijk (PvdA), Beekman (GroenLinks), De Vries (Volt), Meijer (Arnhem Centraal), Zijlstra (ChristenUnie), Van Engelenburg (VVD), Loor (D66)

De fracties van Burgerbelang Arnhem, SP, CDA, DENK, PVV, Groep Van den Broek waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder), Wansink (bestuursadviseur).

Bespreking

De drie ingediende concept amendementen zijn besproken.

Tijdens de vorige behandeling van de startnotitie heeft de portefeuillehouder aangegeven dat de opvang van vluchtelingen past binnen het omgevingsplan. De portefeuillehouder vult aan dat opvang normaal past binnen de bestemming maatschappelijk, die hier geldt. Maar voor het gebouw geldt nog een oud bestemmingsplan uit 2008. Toen werd maatschappelijk wat beperkter omschreven dan tegenwoordig, waardoor opvang in dit geval niet past. Daarom zal een procedure moeten worden gevolgd voor een 'buitenplanse omgevingsplan activiteit' (bopa). Onder de oude wet werd dit een kleine planologische afwijking genoemd.

Bij de bespreking van het amendement 25A18 deelt de wethouder mee dat de evaluatie van de doelgroepenverordening binnenkort naar de raad toekomt.

Toezeggingen

Geen

Amendementen en moties

1. Amendement 'Parkeerregulering in de buurt' (25A17) van de fractie D66
De fractie Volt dient het amendement mede in.
Preadvies: positief.
2. Amendement 'Uitzonderlijke kwaliteit' (25A18) van de fractie D66
De fractie Volt dient het amendement mede in.
Preadvies: positief.
3. Amendement 'Sociale cohesie - Westzijde Heijenoordseweg - versterken, door woningen rolstoel toegankelijk te maken' (25A19) van de fractie ChristenUnie
Preadvies: negatief.

Conclusie

De voorzitter heeft geconcludeerd dat de bespreking van concept amendementen en moties is afgerond en dat het voorstel wordt doorgeleid naar besluitvorming.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

D. Weijers

Besluit van 26 februari 2025

Zaaknummer 4443964

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet; Tweede lid

besluit:

1. De hoofdvraag van het Burgerberaad Klimaat als volgt te formuleren: "Hoe zorgen we dat Arnhemmers overstappen naar schonere en duurzamere manieren om hun huizen te verwarmen?"
2. Een dubbele loting toe te passen bij de samenstelling van het Burgerberaad.
3. De adviezen van het Burgerberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.
4. Bijgevoegde begrotingswijziging genummerd 25-0003 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage: Begrotingswijziging

Nr. **25-003**
 Onderwerp **Burgerberaad Klimaat 1.0**
 I / S **I**
 Raad d.d.
 Zaaknr. **4443964**

bedragen x € 1.000		Begroting	Meerjarenraming			
		2025	2026	2027	2028	
Programma	Exploitatiebegroting					
	Lasten					
	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën					
	Burgerberaad klimaat	293	0	0	0	
		293	0	0	0	
Programma	Baten					
		0	0	0	0	
	Exploitatieresultaat	-293	0	0	0	
	Mutaties reserves					
	Toevoegingen	0	0	0	0	
	Onttrekking BR Burgerberaden	293	0	0	0	
		293	0	0	0	
	Totaal Resultaat	0	0	0	0	

Programma	Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting	Meerjarenraming			
		2025	2026	2027	2028	
	...					
	Totaal Investeringsplan	0	0	0	0	

Raadsvoorstel 'Burgerberaad Klimaat'

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☒ Besluitvormende vergadering

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om in te stemmen met het tweede Burgerberaad, dit maal over het onderwerp 'Klimaat'. Voorgesteld wordt om de hoofdvraag van dit burgerberaad als volgt te formuleren: *"Hoe zorgen we dat Arnhemmers overstappen naar schonere en duurzamere manieren om hun huizen te verwarmen?"*

Procesmatig zal er een dubbele loting worden toegepast bij de samenstelling van het Burgerberaad en wordt voorgesteld om de adviezen van het Burgerberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.

Procedure:

Datum vergadering
26-2-2026

Type voorstel
Raadsvoorstel vanuit B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Bij het raadsvoorstel zit ook een begrotingswijziging. In deze begrotingswijziging wordt voorgesteld om het resterende bedrag van € 292.618,- uit de Bestemmingsreserve (BR) Burgerberaden beschikbaar te stellen voor dit tweede burgerberaad.

Aandachtspunten

- Dit is het tweede Burgerberaad wat deze coalitieperiode georganiseerd gaat worden. Over het eerste Burgerberaad over afval is de raad als laatste via het college geïnformeerd via de raadsbrieven [Externe evaluaties Burgerberaad Afval](#) en [Toetsing en verwerking van de adviezen van het Eerste Arnhemse Burgerberaad](#)
- Op verzoek van de raadswerkgroep burgerparticipatie heeft er op de [Politieke Avond van 5 april 2023](#) een informatieve sessie over Burgerberaden plaatsgevonden. Tijdens deze sessie is er onder andere een presentatie gegeven door Kristof Jacobs van de Radboud Universiteit Nijmegen en Frans de Vijlder van de HAN
- Tijdens de meningsvormende bespreking tijdens de [PA van 19 februari](#) is er een amendement aangekondigd door de fractie van D66 (over het beter betrekken van jongeren bij dit burgerberaad) en mogelijk een motie/amendement van de fracties GroenLinks en Volt (over een naamwijziging van de titel van het burgerberaad)

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Cathelijne Bouwkamp

Ambtenaar
Martine Krajnc (proces)
martine.krajnc@arnhem.nl
0631114877

Raadsadviseur
Maaïke Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
0631114892

Richard Kaper (inhoud)
richard.kaper@arnhem.nl
0627888324

Amendement

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer amendement: **25A20**
Zaaknummer: 4443964
Status: **VERWORPEN**
Onderwerp: Burgerberaad Klimaat

Titel:

Wie wordt geraakt, bepaalt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Beslispunt 2 van het raadsbesluit te wijzigen naar:

Een dubbele loting toe te passen bij de samenstelling van het Burgerberaad, *waarbij de tweede loting zo wordt gewogen dat minimaal 45% van de deelnemers onder de leeftijd van 35 zijn. Ook wordt er proportioneel gewogen naar type woningbezit.*

Toelichting:

Bij burgerparticipatie krijgen mensen die meer geraakt worden door bepaald beleid, ook meer inspraak. Daarom worden omwonenden bij een woningbouwproject betrokken, en niet de hele stad. Klimaatverandering heeft de grootste impact op de jongste Arnhemmers. Zodat jongeren en toekomstige generaties voldoende inspraak krijgen, stellen de indieners dit amendement voor. In 2025 was 17,7% van de Arnhemmers onder de 18 jaar, en 26,6% tussen de 18 en 35 jaar (totaal is 44,3%)¹. Omdat inwoners onder de 16 zijn uitgesloten van deelname aan het burgerberaad, zijn jongeren in feite ondervertegenwoordigd in de huidige opzet van het burgerberaad. Om hiervoor te compenseren, stellen we voor om de groep van volwassen jongeren te oververtegenwoordigen tot minimaal 45%, zodat de jongere en toekomstige generaties ook een indirecte stem hebben in dit burgerberaad.

Ook het type bezit van je woning heeft grote invloed op hoe je omgaat met klimaatverandering en de transitie naar duurzame manieren om je woning te verwarmen. Zodat huurders en eigenaren allebei voldoende vertegenwoordigd zijn, stellen de indieners voor om ook dit te wegen bij de selectie van deelnemers aan het burgerberaad.

Indieners:

Suzan Kemperman – D66
Erik Lu – Partij voor de Dieren

¹[Staat van de Stad - Bevolking - Arnhem](#)

Motie

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer motie: **25M52g**
Zaaknummer: 4443964
Status: **AANGENOMEN**
Onderwerp: Burgerberaad Klimaat

Titel:

Betere afspiegeling van doelgroepen die harder worden geraakt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het Burgerberaad Klimaat gebruik gaat maken van dubbele loting, waarbij wordt gezorgd voor een goede afspiegeling van de stad onder de deelnemers;
- Jongeren en mensen in financieel kwetsbare situaties minder vaak reageren op een uitnodiging voor een burgerberaad¹;
- Er hierdoor, ondanks de dubbele loting, binnen deze groepen een ongelijkere en minder representatieve samenstelling kan ontstaan (waarbij er bijvoorbeeld binnen de groep jongeren een oververtegenwoordiging van hoogopgeleiden ontstaat).

Omdat we vinden dat:

- Jongeren en mensen in kwetsbare situaties veel harder geraakt zullen worden door de effecten van klimaatverandering;
- Deze groepen het daarom extra verdienen om goed en representatief vertegenwoordigd te worden in het Burgerberaad Klimaat;
- Een oververtegenwoordiging van deze groepen in de eerste lotingsronde bijdraagt aan een diverse groep deelnemers van het burgerberaad.

Draagt het college op om:

- Er zo veel mogelijk voor te zorgen dat de deelnemersgroep jongeren in het burgerberaad ook intern een goede afspiegeling is van die groep als geheel in de stad, op factoren als opleidingsniveau;
- Als het onmogelijk blijkt om dit te bereiken met een volledig willekeurige eerste lotingsronde, dit alsnog te borgen door extra uitnodigingen te sturen of aanvullend te werven;
- Te waarborgen dat er een goede vertegenwoordiging is van inwoners die in een (sociale) huurwoning wonen.

Indieners:

Suzan Kemperman – D66
Erik Lu – Partij voor de Dieren

¹Rovers, E. (2022). *Nu is het aan ons*. (pp. 143-144)

Motie

Datum raadsvergadering: 26 februari 2025
Nummer motie: **25M53**
Zaaknummer: 4443964
Status: **INGETROKKEN**
Onderwerp: Burgerberaad Klimaat

Titel:

Noem het klimaatbeestje bij zijn naam

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Een succesvol burgerberaad afhangt van de juiste verwachtingen bij deelnemers.

Omdat we vinden dat:

- De titel burgerberaad klimaat de lading van de vraagstelling niet dekt.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- In de uitvoering van dit burgerberaad en de communicatie hierover niet te spreken over een burgerberaad klimaat, maar een alternatieve titel te gebruiken die de vraagstelling beter weergeeft.

Indieners:

Joost Gerretschen – GroenLinks
Niels Scholten – Volt

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

4443964

Onderwerp: **Burgerberaad Klimaat**

Kernboodschap

In Arnhem wordt het tweede Burgerberaad georganiseerd om advies te krijgen over hoe Arnhemmers hun huizen schoner en duurzamer willen verwarmen. Het Burgerberaad is een aanvulling op de representatieve democratie en is geen vervanging hiervoor. Het Burgerberaad dat Arnhem wil organiseren, bestaat uit een groep van 150 deelnemers die een zo goed mogelijke vertegenwoordiging van de stad vormen. Via een proces van bijeenkomsten en discussies zal het Burgerberaad adviezen formuleren. Het doel van het Burgerberaad is om een breed maatschappelijk advies te verkrijgen over een voor Arnhem belangrijke vraag en de kloof tussen bestuur en stad te verkleinen.

Voorstel

1. De hoofdvraag van het Burgerberaad Klimaat als volgt te formuleren: “Hoe zorgen we dat Arnhemmers overstappen naar schonere en duurzamere manieren om hun huizen te verwarmen?”
2. Een dubbele loting toe te passen bij de samenstelling van het Burgerberaad.
3. De adviezen van het Burgerberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.
4. Bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen.

Inleiding

De gemeente Arnhem wil de stad leefbaar en gezond houden, zodat ook volgende generaties hier prettig kunnen leven. We zetten daarom in op duurzame energiebronnen en het verminderen van de CO₂ uitstoot. Omdat verwarming in Arnhem nu hoofdzakelijk plaatsvindt door middel van aardgas wil de gemeente samen met inwoners overstappen op duurzame warmtebronnen. Een belangrijke stap hierin is de Arnhemse Transitievisie Warmte waarin staat wanneer we welke wijken aardgasvrij willen maken. De overstap naar duurzame warmtebronnen gebeurt in stappen en samen met de bewoners. We weten heel goed dat dit een grote verandering is. Daarom organiseren we een Burgerberaad om te onderzoeken en adviezen op te stellen hoe de gemeente inwoners kan helpen om hun huizen schoner en duurzamer te verwarmen. De ideeën en ervaringen van inwoners zijn hierbij erg belangrijk.

Beoogd effect

Burgerberaden worden georganiseerd om een breed maatschappelijk advies te krijgen over een onderwerp waarvoor oplossingen nodig zijn, in dit geval het overstappen naar schonere en duurzamere manieren om Arnhemse huizen te verwarmen.

Argumenten

- 1.1** *De vraagstelling past bij een onderwerp dat leeft in de Arnhemse samenleving en voldoet aan de afwegingskaders voor een goede vraagstelling.*
- De energietransitie is bij veel Arnhemmers onbekend en onbegrepen, terwijl uiteindelijk iedere Arnhemmer er achter de voordeur iets van gaat merken. Om deze redenen willen we Arnhemmers meenemen in deze keuzes en ons door hen laten adviseren. De raad heeft in 2020 New energy made in Arnhem 2020-2030 (NemiA) vastgesteld en vervolgens de Transitievisie Warmte in 2021. Daarnaast gaat het om de CO2 neutrale doelstellingen. We geven de deelnemers aan het Burgerberaad mee dat deze vraag wordt gesteld tegen de achtergrond van de gemeentelijke ambities (NemiA) om in 2050 een CO2 neutrale stad te zijn. Deelnemers aan het Burgerberaad krijgen deelvragen mee op drie onderwerpen: 1) energiebesparing, 2) isolatie en 3) verwarming en verkoeling. Op deze manier voorkomen we dat we enkel brede adviezen vanuit de deelnemers ontvangen. Door specifiek op deze deelonderwerpen uit te vragen, kunnen deelnemers op korte, middellange en lange termijn adviseren op verschillende onderwerpen zodat we scherpere adviezen van de deelnemers ontvangen.
- De kaders zijn duidelijk maar in de uitvoering zijn er nog veel keuzes te maken. Dit zijn niet alleen keuzes op stadsniveau, maar ook voor alle wijken en alle Arnhemmers. Een van de belangrijke instrumenten om dit op te halen is het Burgerberaad, naast andere gesprekken die we voeren in de wijken.
- Verder sluit deze vraagstelling aan bij de aanbeveling uit de evaluatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (Evaluatie van het eerste Burgerberaad in Arnhem) dat er gekozen wordt voor een vraagstelling waarbij er meer ingegaan wordt op wat de deelnemers belangrijk vinden.
- 1.2** *We zorgen vooraf en tijdens het Burgerberaad voor de juiste informatievoorziening aan deelnemers.*
- Dat doen we door het verstrekken van een informatiedossier vooraf om deelnemers zo goed mogelijk inhoudelijk voor te bereiden. Het informatiedossier is bedoeld als voorbereiding op en naslag tijdens de bijeenkomsten ter ondersteuning van de deelnemers bij het formuleren van adviezen. Aanvullend hierop zullen gedurende de bijeenkomsten experts van binnen en buiten de gemeente aanwezig zijn om de deelnemers te ondersteunen met informatie en vragen te beantwoorden. Het Burgerberaad beslist zelf welke experts worden ingeschakeld.
- 1.3** *De adviezen van het Burgerberaad zijn gebaseerd op dialoog die op basis van gelijkwaardigheid gevoerd wordt.*

	In een Burgerberaad staat dialoog centraal, waarbij professionele onafhankelijke gespreksbegeleiders ervoor zorgen dat alle deelnemers gelijkwaardig aan het woord komen. Het doel is niet om elkaar te overtuigen, maar om begrip te krijgen voor elkaars perspectieven en tot een breed gedragen overeenstemming te komen. Minderheidsstandpunten kunnen ook worden opgenomen in het eindrapport. De dialoog vindt in kleine groepjes plaats, verspreid over meerdere dagen. Het Burgerberaad bepaalt zelf het proces en stelt uiteindelijk een advies op voor het college.
1.4	<i>De deelnemers van het Burgerberaad weten waar ze zich op moeten richten en wat er van hen wordt verwacht.</i> Door duidelijkheid te geven aan de deelnemers en vooraf en gedurende het proces professionele begeleiding van de deelnemers te verzorgen, kan het bestuur erop vertrouwen dat de adviezen van het Burgerberaad werkelijk antwoord geven op de gestelde vraag. Omdat de wetgeving rondom duurzame energie en warmte op dit moment nog niet vaststaat en de wetsvoorstellen nog onderdeel zijn van debat in de Tweede en Eerste Kamer, stellen we voor om in de reflectie op de adviezen wel te kijken naar juridische mogelijkheden, maar daarin ook rekening te houden met de nieuwe wetgeving. Voor dit Burgerberaad zal de toets anders van opzet en vorm zijn dan bij het eerste Burgerberaad over afval.
2.1	<i>We streven naar een deelnemersgroep die een goede afspiegeling vormt van de stad.</i> Om een representatieve groep van 150 Arnhemmers samen te stellen, wordt het lotingsproces in twee fasen uitgevoerd. Eerst ontvangen 10.000 willekeurig geselecteerde inwoners een uitnodiging en kunnen zij zich aanmelden. Vervolgens vindt een tweede loting plaats om een evenwichtige groep te vormen op basis van leeftijd, opleidingsniveau, geslacht en wijk (demografische representativiteit). Daarnaast wordt gecontroleerd of er voldoende verschillende perspectieven op het onderwerp aanwezig zijn (discursieve representativiteit). Indien nodig worden extra groepen geworven via partners in de stad. Dit bleek bij Burgerberaad Afval niet nodig te zijn.
3.1	<i>Toetsing van de adviezen vindt plaats tussentijds en na afloop van het Burgerberaad.</i> Bij het Burgerberaad Afval is er alleen gekozen voor een toetsing achteraf. Uit de evaluatie over dit Burgerberaad die recent naar de raad is gestuurd, blijkt dat zowel de deelnemers van het Burgerberaad als de ambtelijke projectgroep die taak heeft de toetsing (achteraf) uit te voeren, de wens heeft in het Burgerberaad Klimaat een tussentijdse toetsing of 'reflectie' in te bouwen over de adviezen. Dit betreft dan bijvoorbeeld een reflectie op de formulering door de deelnemers, of deze juridisch kloppend is. Dit voorkomt dat de adviezen aan het einde moeilijk of slecht toetsbaar zijn en/of niet haalbaar zijn terwijl dit door tussentijdse toetsing en aanscherping voorkomen had kunnen worden. Ook past het bij de ontwikkeling die we bij andere Burgerberaden in het land zien. Bij Burgerberaden die hier ervaring mee hebben opgedaan, zie je dat zowel deelnemers als de ambtelijke organisatie dit moment van tussentijdse toetsing waarderen. En dat beiden vinden dat dit de kwaliteit van de uiteindelijke adviezen ten goede is gekomen. Dit kan ook positieve effecten hebben op de opvolging van de adviezen.

We zien bij andere Burgerberaden in Nederland dat één van de standaard adviezen van deelnemers is, om een klankbord- of monitoringsgroep in te stellen. Het is een aanbeveling vanuit de evaluatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen om dit advies meteen op te volgen. Bij het eerste Burgerberaad kan er pas een opvolging gegeven worden aan de adviezen na besluitvorming van de gemeenteraad over de adviezen. Volgens de HAN is het een belangrijke les om bij de organisatie van volgende Burgerberaden beter te anticiperen op de mogelijkheid om deelnemers betrokken te laten blijven.

Bij het vorige Burgerberaad is ervoor gekozen om de evaluatie onder deelnemers extern te beleggen (Radboud Universiteit). Dit Burgerberaad wordt geëvalueerd door de afdeling Informatie, team Onderzoek en Statistiek. Zij dragen er zorg voor dat iedere bijeenkomst van het Burgerberaad middels een vragenlijst onder deelnemers wordt geëvalueerd, zodat de organisatie tussentijds kan bijsturen als dit nodig blijkt. Ook wordt deze input gebruikt voor de eindevaluatie.

3.2 *Alle adviezen van het Burgerberaad worden verstuurd aan de raad.*

We doen dit om maximale transparantie te bereiken. Maar ook kan de gemeenteraad zo binnen de kaders van het door de raad afgegeven mandaat aan het Burgerberaad, een eigen afwegingen maken. Bij het versturen van de opbrengst van het Burgerberaad voegt het college een reflectie toe waarin uitgewerkt wordt op welke manier de adviezen een plek kunnen krijgen in het beleid van de gemeente. Hierin wordt meegenomen wat de financiële consequenties zijn, of de voorstellen haalbaar zijn, en of ze effectief en toereikend zijn ten opzichte van de gemeentelijke doelstellingen. Haalbaarheid is inclusief of ook de financiën toereikend zijn.

3.3 *Het proces is inzichtelijk en controleerbaar.*

De bijeenkomsten van het Burgerberaad zijn niet openbaar om de privacy en veiligheid van deelnemers te borgen. Namens de gemeenteraad kunnen twee raadsleden per bijeenkomst zich aanmelden als waarnemer. Door de bijeenkomsten besloten te maken, willen we een zo veilig mogelijke omgeving creëren in de hoop te horen wat er echt in de stad leeft. Ook willen we met beslotenheid voorkomen dat deelnemers ongewenst bevraagd of benaderd worden door derden.

3.4 *Raad en college hebben een passieve rol tijdens het Burgerberaad.*

Raad, college en ambtelijke organisatie zitten tijdens de gesprekken en discussies van de deelnemers aan het Burgerberaad niet actief aan tafel. Tijdens het beraad zijn ambtenaren wel beschikbaar voor het beraad om de vraag toe te lichten en, zoals eerder aangegeven, een reflectie te geven op de tussentijdse adviezen van het beraad.

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *Er bestaat het risico dat deelnemers aan het Burgerberaad adviezen formuleren die haaks staan op bestaande wetgeving.*
Dit risico kan worden beperkt door het Burgerberaad deelonderwerpen te geven en door een tussentijdse toetsing uit te voeren. Daarnaast kunnen experts betrokken worden om deelnemers te informeren over de huidige stand van zaken en beleidsontwikkelingen.
- 1.2 *Er is een gebrek aan capaciteit.*
Het gebrek aan capaciteit, zowel binnen de gemeente als bij uitvoerende partijen, vormt een risico voor de uitvoerbaarheid van de adviezen van het Burgerberaad. Zelfs wanneer de adviezen van hoge kwaliteit zijn, kunnen ze moeilijk uitvoerbaar blijken vanwege beperkte middelen of personele capaciteit. Hoewel dit een risico is, kan het ook als een kans worden gezien. Het Burgerberaad kan adviezen geven die zich juist richten op haalbaarheid, innovatie en efficiëntere inzet van beperkte middelen. Dit kan worden bereikt door vanaf het begin duidelijke kaders te stellen over wat realistisch is, en door experts tussentijds te betrekken.
- 1.3 *Er gebeurt op dit onderwerp veel in korte tijd.*
Het klimaatbeleid en specifiek daarbinnen de energietransitie, is een snel veranderend veld. Nieuwe wetgevingen technologische innovaties volgen elkaar snel op. Hierdoor bestaat het risico dat de adviezen van het Burgerberaad snel verouderen of achterhaald raken voordat ze geïmplementeerd zijn. Terwijl het Burgerberaad plaatsvindt, kan er nieuwe informatie beschikbaar komen of kunnen wet- en regelgeving veranderen, wat de relevantie van de adviezen kan verminderen. We leggen daarnaast de link met het Nationaal Burgerberaad.
- 2.1 *De planning kan uitlopen.*
We benaderen een grote groep inwoners voor deelname. De ervaring leert dat inwoners lang niet altijd ingaan op de uitnodiging. De respons bij Burgerberaad Afval was 7,3 procent, hoger dan bij veel andere Burgerberaden in Nederland. Bij een lager percentage kan het bij het Burgerberaad Klimaat noodzakelijk zijn om inwoners via onze maatschappelijke partners in de stad, of misschien zelfs op straat te benaderen om deel te nemen. Dit om ervoor te zorgen dat het Burgerberaad een goede afspiegeling is van Arnhem, wat van groot belang is voor de kwaliteit van de dialoog en de uitkomsten. Dit proces is intensief en kost veel tijd, en kan de planning doen uitlopen. Verder zijn we in de planning afhankelijk van derden en externe factoren zoals de beschikbaarheid van inwoners en de behandeling door de raad zelf.
- 2.2 *Het is mogelijk dat de deelnemersgroep geen volledige afspiegeling vormt van de Arnhemse samenleving.*
Een Burgerberaad valt of staat met een deelnemersgroep die een afspiegeling vormt van Arnhem. Het is de waarborg dat alle perspectieven op tafel komen. We zullen dan ook zeer zorgvuldig te werk gaan in het loten en werven van de deelnemers. Ondanks alle inspanningen kan het resultaat van het lotingsproces inclusief aanvullende werving toch zijn dat het Burgerberaad start met een deelnemersgroep die geen volledige afspiegeling vormt

	van Arnhem. Ook kan het voorkomen dat inwoners zich gedurende het proces terugtrekken en dat daarmee de samenstelling van het Burgerberaad verandert. Bij het Burgerberaad Afval hebben we op meerdere momenten in het proces gecheckt wat de samenstelling van de groep is, en samen met het bureau acties uitgezet om mensen toch over de streep te trekken deel te nemen. Die aanpak is daar succesvol gebleken, maar biedt geen garanties dat het de volgende keer weer zo zal uitpakken. Uiteindelijk moet het proces wel door.
3.1	<i>Adviezen van het Burgerberaad komen zo snel mogelijk, maar niet onmiddellijk bij de raad ter besluitvorming.</i> Het opstellen van de eindrapportage van het Burgerberaad met daarin de adviezen en opbrengsten kost tijd. Van het Burgerberaad Afval weten we dat deze fase een doorlooptijd kent van 4 – 6 weken. Daarna neemt het toetsen van de voorstellen tijd in beslag. De doorlooptijd van deze fase is wat langer, 2-4 maanden. De adviezen van het Burgerberaad zullen daarom niet direct naar de raad komen ter besluitvorming.

Participatie

Gelijkwaardige samenwerking is de basis voor het beraad. Deelnemers komen samen tot adviezen en hebben in het proces mogelijkheden tot eigen inbreng (bijvoorbeeld het invoeren van experts). De adviezen van het Burgerberaad worden opgevolgd, tenzij de raad zwaarwegende redenen heeft om andere keuzes te maken. De beslissing ligt conform de Gemeentewet uiteindelijk bij de gemeenteraad.

Financiën

Voor de kosten van het Burgerberaad houden we rekening met globale begrotingsvarianten.

Daarbij het volgende:

- De begroting is exclusief ambtelijke inzet (behalve projectmanagement), en andere kosten die niet worden doorberekend (zoals de kosten voor verzending van brieven). Een Burgerberaad vraagt veel van de ambtelijke organisatie. Deze capaciteit moet intern worden vrijgemaakt, daar zijn geen middelen voor opgenomen.
- We gaan in de berekening uit van vijf bijeenkomsten. Het kan zijn dat het Burgerberaad een extra bijeenkomst nodig heeft om tot een advies te komen.
- Elke deelnemer kan aanspraak maken op een vergoeding van 75 euro per bijeenkomst.
- Uitgangspunt als locatie voor de bijeenkomsten is het stadhuis.
Voor het inschakelen van experts wordt het bedrag bindend meegegeven aan het Burgerberaad.

De begrote kosten voor het Burgerberaad Klimaat zijn:

Begroting Burgerberaad Klimaat 5 bijeenkomsten*	Begroting
Projectmanagement	€ 25.000
Inhuur extern bureau (aanbesteding)	€ 75.000
Logistiek (locaties, catering, etc.)	€ 50.000
Communicatie (o.a. ontwikkelen huisstijl en communicatiemiddelen)	€ 15.000
Dagvergoeding voor deelnemers (75 euro per sessie)	€ 56.250
Professionele gespreksleiders	€ 50.000
Overig*	€ 10.000
Invliegen van experts	€ 5.000
Onvoorzien	€ 6.368
Totaal	€ 292.618

*Onder overig vallen kosten zoals tolken, eventueel vervoer voor deelnemers en extra inzet van gespreksvormen.

In de bestemmingsreserve Burgerberaden is nog € 292.618,- beschikbaar voor een tweede Burgerberaad. We schatten op basis van de huidige planning in, dat dit Burgerberaad volledig in 2025 zal plaatsvinden, waardoor ook de lasten volledig in 2025 zullen vallen.

Zoals vastgesteld is in de begroting, organiseren twee Burgerberaden in de coalitieperiode 2022-2026.

Uitvoering

Voor de organisatie van een Burgerberaad wordt een (of meerdere) externe partij(en) aangetrokken, die ervaring heeft met het in goede banen leiden van het proces en een groot deel van de organisatie op zich kan nemen.

We voeren momenteel twee parallelle processen uit: de mini-competitie voor het selecteren van een extern bureau en dit raadsvoorstel. Om de mini-competitie succesvol af te ronden, is een goedgekeurd raadsvoorstel vereist.

De planning is strak: om in Q3 2025 met het Burgerberaad te starten, moet het raadsvoorstel uiterlijk in Q1 2025 zijn vastgesteld. Dit is nodig om de selectieprocedure te starten, inclusief het trekken van 10.000 adressen uit de Basisregistratie Personen (BRP), het versturen van uitnodigingen, en de selectie van deelnemers. Deze fase duurt tot half april 2025. Het Burgerberaad kan dan in Q3 2025 beginnen in verband met doorlooptijd en vakanties.

Communicatie

De communicatie rond en over het Burgerberaad bestaat uit twee delen: communicatie met de deelnemers en communicatie met de hele stad.

Communicatie met de stad

Communicatie met de stad over het Burgerberaad en de uitkomsten is belangrijk en gebeurt onder regie van de gemeente. Het Burgerberaad is een afspiegeling van de stad en het is goed om de hele stad te betrekken bij het proces en het Burgerberaad. Hierbij krijgen inwoners via de inwonersconsultatie (een brede vragenlijst over het onderwerp van het Burgerberaad) ook de gelegenheid om te laten weten wat zij ervan vinden.

Communicatie met deelnemers

De externe partij zorgt (in afstemming met de gemeente) voor communicatie met de deelnemers aan het Burgerberaad. Dit gaat over:

- Logistieke en praktische zaken rond deelname
- De inhoudelijke terugkoppeling van de bijeenkomsten
- Op de hoogte houden van de opvolging van de adviezen

Vooraf

Voordat het Burgerberaad start, wordt de stad geïnformeerd over het Burgerberaad. In de vorm van een campagne nemen we de stad mee in het Burgerberaad dat komen gaat. Deze campagne heeft een dubbel doel. Aan de ene kant alle Arnhemmers informeren over het Burgerberaad en aan de andere kant als begin van de werving van deelnemers. Als je weet dat je een uitnodiging kunt ontvangen, ben je iets meer alert op de uitnodiging. Daarnaast betrekken we in deze fase ook al bestaande netwerken in de stad, zodat zij hun achterban kunnen informeren.

Tijdens

Tijdens het Burgerberaad communiceert de gemeente over het proces en is de informatie die deelnemers krijgen via de site van de gemeente Arnhem ook toegankelijk voor andere Arnhemmers. Daarnaast informeren we Arnhemmers via social media en ArnhemMail en de gemeentepagina in de Arnhemse Koerier om Arnhemmers te informeren over de voortgang van het Burgerberaad.

Na afloop

Deelnemers worden uitgenodigd om na afloop de adviezen aan te bieden aan het college en zij worden uitgenodigd om bij de bespreking in de raad te zijn. Dat moment wordt ook breed met de stad gedeeld. Ook informeren we deelnemers en de stad na afloop regelmatig over de opvolging van de adviezen. Na afronding van het Burgerberaad vindt er een evaluatie plaats.

Bijlage:

- [Bijlage 1: Begrotingswijziging 25-003](#)

Besluit van

Zaaknummer

4443964

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet; Tweede lid

besluit:

1. De hoofdvraag van het Burgerberaad Klimaat als volgt te formuleren: “Hoe zorgen we dat Arnhemmers overstappen naar schonere en duurzamere manieren om hun huizen te verwarmen?”
2. Een dubbele loting toe te passen bij de samenstelling van het Burgerberaad.
3. De adviezen van het Burgerberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.
4. Bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage: Begrotingswijziging

Nr. 25-003						
Onderwerp Burgerberaad Klimaat 1.0						
I / S I						
Raad d.d.						
Zaaknr. 4443964						
bedragen x € 1.000	Exploitatiebegroting		Begroting	Meerjarenraming		
			2025	2026	2027	2028
	Programma	Lasten				
		S00 Bestuur, dienstverlening en financiën				
		Burgerberaad klimaat	293	0	0	0
	Programma	Baten	293	0	0	0
			0	0	0	0
		Exploitatieresultaat	-293	0	0	0
		Mutaties reserves				
		Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekking BR Burgerberaden		293	0	0	0	
		293	0	0	0	
	Totaal Resultaat	0	0	0	0	

Programma	Meerjaren Investeringsplan (MIP)	Begroting	Meerjarenraming		
		2025	2026	2027	2028
	Totaal Investeringsplan	0	0	0	0

Burgerberaad klimaat

Mijn naam is Hans van Kessel. Ik spreek hier namens de VDP, Vereniging Duurzaam Paasberg/Wellestein. Een wijk met 800 huishoudens. Wij hebben meer dan 150 leden. Wij zijn nu met 30 vrijwilligers vijf jaar actief om de wijk te verduurzamen. Verder werken we met 10 straatambassadeurs. Wij doen warmtescans, collectieve inkoop van bijvoorbeeld zonnepanelen, houden informatie avonden in de wijk en verspreiden een digitale nieuwsbrief naar 500 adressen in de wijk en hebben daarmee een dekkingspercentage van 70%. Daarnaast doen wij onderzoek naar de inzet van duurzame warmtebronnen. Ook hebben we een website met veel inhoudelijke informatie. Daarnaast denken wij intensief na over de uitwerking van de energietransitie voor onze wijk, en doen wij onder andere onderzoek naar de mogelijkheden van duurzame warmtebronnen.

Wij juichen het toe dat u een burgerberaad over duurzame warmte organiseert.

Als VDP hebben wij een aantal ideeën over het burgerberaad.

vraagstelling

1. Betrokkenheid bij formulering vraagstelling. Wij komen al jaren bij mensen over de vloer en aan ons worden regelmatig vragen gesteld over woningisolatie, duurzaam verwarmen en energietransitie. Daarom denken wij graag mee over de vraagstelling van het beraad.

expertise

2. wij zouden graag als ervaringsdeskundigen een rol hebben in de begeleiding van het burgerberaad als vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld (stakeholder of samenwerkingspartner), zoals de woningbouwcoöperaties bij het burgerparticipatie over de woonvisie. Bovendien zouden wij zelf ook graag onze visie willen geven op de energietransitie

energiearmoede

3. Wij wonen in een relatief rijke buurt, maar hebben zeker ook oog voor energiearmoede. Wij vinden dat er een sociaal rechtvaardige verdeling van energielasten moet zijn. En dat dit een expliciet onderdeel moet zijn van het burgerberaad.

continuïteit en permanent debat

4. bij de burgerparticipatie woonvisie zijn betrokken burgers niet betrokken geweest bij de follow up. Wij zouden willen voorstellen een permanent debat te voeren met de bewoners over de energietransitie. Daarmee kunnen burgers meer invloed krijgen op de politiek en bereik je meer langdurige burgerparticipatie/inspraak dan bij eenmalige acties. Wij zijn bezig met het oprichten van een platform van wijkgroepen duurzaamheid in de verschillende Arnhemse wijken (PEWA). Platform Energieke Wijken Arnhem. Er zijn in Arnhem zeker 15 wijken actief met duurzaamheidsinitiatieven. Met zo'n 10 daarvan zijn wij nu in gesprek om dat platform in te richten. Dat platform kan ook gebruikt worden voor dit permanente debat. Vanuit PEWA werken we ook samen met groepen als ArnhemAan, de energiebank, EnergieSamen. (landelijk platform energiecoöperaties)

verwachtingsmanagement

5. Verwachtingsmanagement; wat kunt u de deelnemers beloven. gratis stroom, energielabel A In 2050? De uitspraak dat er zwaarwegend rekening wordt gehouden met de adviezen van het burgerberaad is voor veel bewoners te vrijblijvend. In onze gesprekken met buurtbewoners komt vaak naar voren dat de meesten zelf wat willen doen, maar dat de grootste onzekerheid wordt veroorzaakt door het overheidsbeleid. Afschaffen salderingsregeling, opheffen postcodeoosregeling, geen subsidies meer voor elektrische auto's. Onzekerheid over regelingen energiearmoede en ga zo maar door. Burgers verwachten duidelijkheid van de overheid en zijn best bereid om vanuit die duidelijkheid activiteiten te ontplooiën voor verduurzaming van hun woning. Het gelijktijdig stimuleren van collectieve oplossingen (warmtenet) en individuele oplossingen (thuisbatterij) leidt tot onzekerheid en stagnatie (instorten markt zonnepanelen).

regie

6. Wij zouden er op willen aandringen dat de gemeente nadrukkelijk de regie neemt in de energietransitie. Die regie is ook nodig om te voorkomen dat individuele burgers met geld, warmtepompen en thuisbatterijen installeren waarmee collectieve oplossingen voor de hele bevolking (energiearmoede) uit het zicht verdwijnen. Daarom is het ook wenselijk dat de gemeente de regie neemt in het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. Burgers kunnen dan zelf met ideeën komen.

Samengevat:

- Gebruik alle kennis die er in de wijkgroepen al is opgebouwd, betrek die groepen bij de opzet en uitvoering van het burgerberaad.
- Maak aan begin van beraad goed duidelijk wat mensen er wel en niet van kunnen verwachten
- Zorg voor goede oplevering/formulering van resultaten van het beraad, maar zorg ook voor opvolging: houd de mensen betrokken, organiseer het permanente debat
- Betrek ook de rol van de overheid in het gesprek: wat hebben burgers nodig van overheid.

Raadsvoorstel 'Burgerberaad Klimaat'

Fasering

- ☒ Informatieve bespreking
- ☒ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

-

Aanwezig

De raadsleden/fractievoorgangers Gerretschien (GroenLinks), Kemperman (D66), Feitsma (VVD), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal) Lu (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Scholten (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Zijlstra (ChristenUnie), Van den Broek (Groep van den Broek)
De fracties van SP, DENK, PVV en Forum voor Democratie waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder), Krajnc (bestuursadviseur), Kaper (bestuursadviseur)

Bespreking

Er heeft zich één inspreker gemeld voor de informatieve fase: de heer Van Kessel namens Vereniging Duurzaam Paasberg. Er worden vragen gesteld aan de inspreker vanuit de raadskamer. Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende bespreking. Deze vindt plaats in twee termijnen. Wethouder Bouwkamp zegt daarin toe de vraag van de fractie van de VVD over de rol van ondernemers schriftelijk te beantwoorden. Er wordt een amendement aangekondigd door de fractie van D66 (over het beter betrekken van jongeren bij dit burgerberaad) en wellicht een motie/amendement van de fracties GroenLinks en Volt (over een naamwijziging van de titel van het burgerberaad)

Toezeggingen

-

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. In verband met het geringe aantal aangekondigde moties/amendementen (1 of 2) wordt voorgesteld om het voorstel door te geleiden naar besluitvorming (indien mogelijk 26 februari)

De raadsadviseur,
M. Piscaer

De voorzitter,
M. Loor

Memo

Datum : 24 februari 2025

Aan : De raad van de gemeente Arnhem

Van : Wethouder Bouwkamp

CC

Betreft : Afdoening beantwoording vraag *"Het tweede Burgerberaad wordt georganiseerd om advies te krijgen hoe Arnhemmers hun huizen schoner en duurzamer willen verwarmen. Klimaat houdt niet op bij bewoners. Hoe ziet de portefeuillehouder dit ten aanzien van de ondernemers die willen verduurzamen?"* en beantwoording vraag *"Wat zijn de geschatte kosten voor deze ambtelijke inzet?"*

Tijdens de raadsvergadering van 19 februari 2025 heeft de VVD fractie bij de bespreking van het raadsvoorstel "Burgerberaad Klimaat" de volgende vraag gesteld: *"Het tweede Burgerberaad wordt georganiseerd om advies te krijgen hoe Arnhemmers hun huizen schoner en duurzamer willen verwarmen. Klimaat houdt niet op bij bewoners. Hoe ziet de portefeuillehouder dit ten aanzien van de ondernemers die willen verduurzamen?"*

Antwoord

Dit Burgerberaad zetten we bewust in met de focus op inwoners. De reden dat we geen ondernemers en of bedrijven betrekken is dat we met hen al goed in contact staan en een lopend proces hebben. Met Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) maken we per bedrijventerrein een green deal. Daarin spreken we met elkaar af hoe we de bedrijven naar toekomstig bestendig energiesysteem ontwikkelen, inclusief duurzame warmte, elektriciteit, mobiliteit en circulariteit. Ook staan we via het traject 'Arnhemse Impactmakers' in contact met de 30 grootste energiegebruikers van Arnhem. Gezamenlijk en 1-op-1 spreken we met het de trajecten door hoe ze hun CO2 footprint kunnen reduceren en het energiegebruik kunnen verduurzamen, dit is inclusief transitie van aardgas naar best passend alternatief.

Tegelijkertijd is de verwachting dat aan het Burgerberaad (immers een 'afspiegeling' van de stad) zeker ook inwoners deelnemen die zelf ondernemer zijn of in hun familie- en/of vriendenkring ondernemers hebben. Zij hebben de mogelijkheid deze perspectieven in te brengen brengen in de gesprekken.

Vanuit de VVD fractie is per e-mail op 18 februari de volgende vraag gesteld: *"Wat zijn de geschatte kosten voor deze ambtelijke inzet?"*

Antwoord

We schatten in dat bij de voorbereiding en uitvoering van het Burgerberaad 2,5 fte nodig is. Bij implementatie van de adviezen schatten we in dat hiervoor 0.5 fte nodig is. De ambtelijke inzet is sterk afhankelijk van de hoeveelheid en verdieping inhoudelijke vragen / achtergronden die nodig zijn, vóór en tijdens het Burgerberaad. Het is lastig om dit nauwkeurig te schatten. We houden rekening met de deeltijd beschikbaarheid van een aantal functies en specialisaties (projectleider, bestuursadviseur

duurzaamheid, communicatieadviseur, Onderzoek & Statistiek). Tegelijkertijd zijn alle inhoudelijk werkzaamheden die gerelateerd zijn aan het Burgerberaad sowieso nuttig en nodig. Participatie, weten wat de Arnhemmers willen en kunnen is een cruciaal onderdeel van de energietransitie. De ambtelijke organisatie houdt dus rekening met deze inzet en het overgrote deel van de ambtelijke inzet.